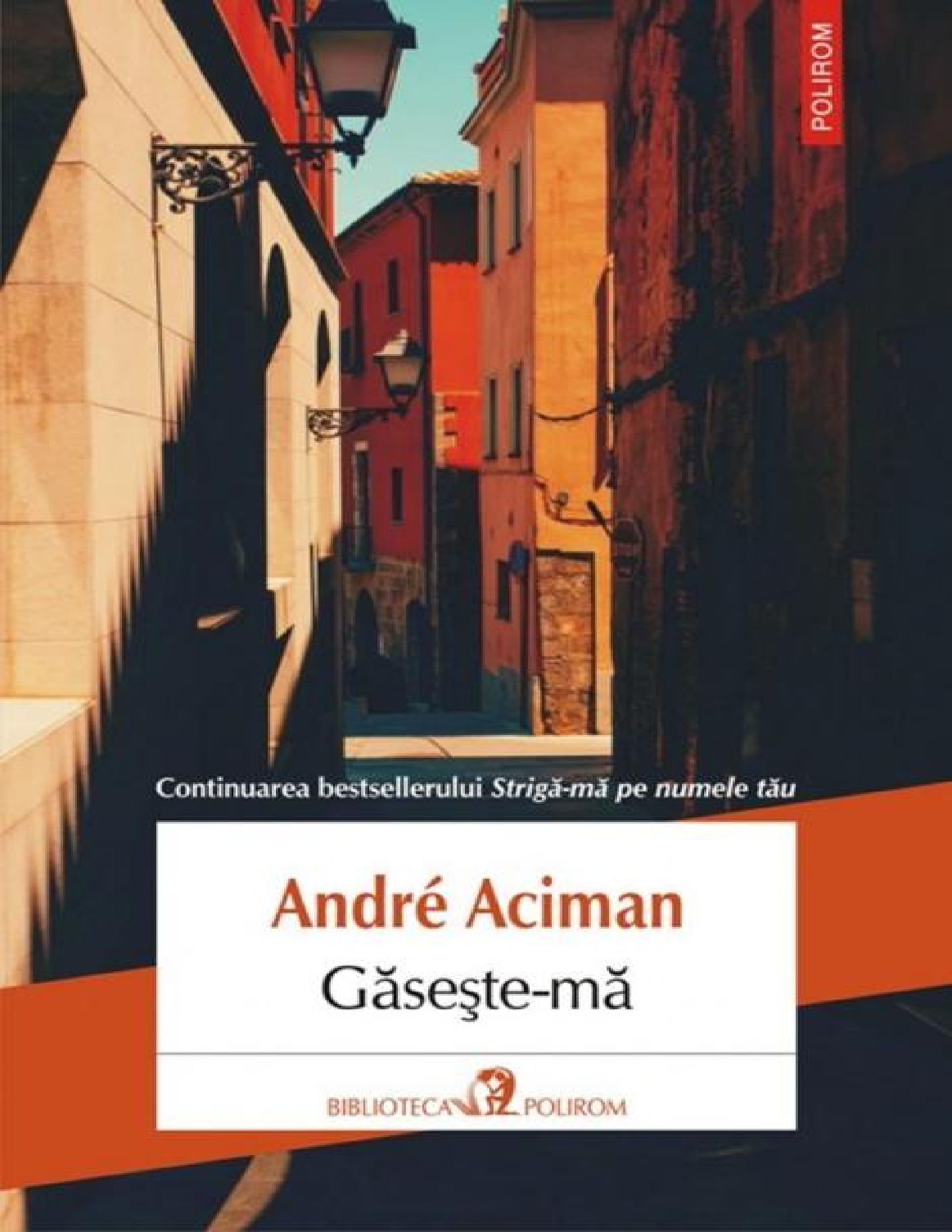

POLIROM

Continuarea bestsellerului *Strigă-mă pe numele tău*

André Aciman

Găseşte-mă

BIBLIOTECA POLIROM

André Aciman

Găseşte-mă

Traducere din limba engleză
de Mihaela Ghiţă

POLIROM
2021

ANDRÉ ACIMAN s-a născut în 1951, în Alexandria, Egipt, unde şi-a petrecut copilăria. Din pricina presiunilor la care erau supuşi străinii în Egipt (familia sa fiind la origine una de evrei sefarzi), în 1965 a părăsit ţara împreună cu părinţii şi s-a mutat în Italia. A locuit pentru o scurtă perioadă la Roma, iar în 1968 a emigrat în Statele Unite, stabilindu-se la New York, şi a devenit cetăţean american. A studiat la Lehman College, unde a obţinut o diplomă de licenţă în literatură comparată, iar mai tîrziu a dobîndit titlul de doctor în Filologie la Harvard University. Aciman a debutat în 1995 cu un volum de memorii intitulat *Out of Egypt*, distins cu premiul Whiting. În 2007 i-a apărut romanul *Call Me by Your Name* (*Strigă-mă pe numele tău*, Polirom, 2018, 2020), care s-a bucurat de un succes remarcabil la critică şi la public. Romanul s-a aflat pe lista de bestselleruri a publicaţiilor *New York Times*, *USA Today* şi *Los Angeles Times* şi i s-a acordat premiul literar Lambda. Transpunerea cinematografică a romanului, lansată în 2017, în regia lui Luca Guadagnino, a avut la rîndul ei un succes imens, obţinînd mai multe premii, inclusiv premiul Oscar pentru cel mai bun scenariu adaptat. Ulterior Aciman a mai publicat romanele *Eight White Nights* (2010),

Harvard Square (2013), *Enigma Variations* (2017) şi *Find Me* (2019). În prezent André Aciman trăieşte în New York şi este profesor universitar la Graduate Center of the City University of New York.

Para mis tres hijos

TEMPO

De ce sunteți așa posomorâtă?

Am urmărit-o din priviri când s-a urcat în gara din Florența. A glisat ușa de sticlă și, odată ajunsă în vagon, s-a uitat în jur și imediat după aia și-a trântit rucsacul pe scaunul gol de lângă al meu. S-a dezbrăcat de geaca de piele, a lăsat din mână cartea în engleză, cu coperte moi pe care o citea, apoi a așezat o cutie albă, pătrată pe rastelul pentru bagaje și s-a trântit pe scaunul aflat în diagonală față de mine, într-o răbufnire de neliniște, de irascibilitate. Mă trimitea cu gândul la cineva care tocmai avusese o discuție aprinsă cu câteva secunde înainte să se urce în tren și se mai perpelea încă din pricina vorbelor tăioase pe care ori ea, ori altcineva le rostise înainte să închidă. Câinele ei, pe care se căznea să-l țină vârât între glezne în timp ce ţinea înfășurată pe după pumn o lesă roșie, părea la fel de agitat ca ea. „*Buona*, ce fetiță cuminte“, a zis într-un târziu, sperând să-l liniștească, *„buona“*, a repetat, timp în care câinele continua să se foiască și să se contorsioneze, căutând să se elibereze din strânsoarea fermă. Prezența patrupedului mă irita și, din instinct, am refuzat să desfac picioarele sau să mă clintesc cât să-i fac loc. Dar ea nu părea să ia seama nici la mine, nici la ce spune corpul meu. În schimb, s-a apucat imediat să scotocească prin rucsac, a găsit o punguță de plastic din care a scos două recompense în formă de oscior pentru câine și s-a uitat cum animalul i le linge de pe palma întinsă. *„Brava“*. Odată patrupedul împăciuit pe moment s-a săltat pe jumătate ca să-și
aranjeze cămașa, s-a foit pe banchetă o dată sau de două ori, apoi a alunecat într-un soi de amorțeală îmbufnată, privind indiferentă pe geam la Florența, în timp ce trenul pornea din gara Santa Maria Novella. Continua să se perpelească și, poate fără să bage de seamă, a clătinat din cap o dată, de două ori, evident boscorodindu-l încă pe cel cu care se certase înainte să urce în tren, oricine o fi fost. Câteva clipe a părut așa de deznădăjduită, încât, în timp ce mă holbam la cartea ei deschisă, m-am surprins căznindu-

mă să găsesc ceva de spus, și numai ca să mai destind puțin ceea ce avea toate semnele unei furtuni pe punctul să răbufnească în colțișorul nostru aflat tocmai în capătul vagonului. Dar apoi m-am gândit mai bine. Mai bine o las în pace și îmi văd de citit. Însă când am surprins- o privindu-mă, nu m-am putut abține:

- De ce sunteți așa posomorâtă? am întrebat-o.

De abia în clipa aia mi-a trecut prin minte cât de nepotrivită trebuie să-i fi părut întrebarea mea unei străine dintr-un tren, ca să nu mai vorbim de una care părea pe punctul să răbufnească la cea mai mică provocare. N-a făcut decât să mă fixeze cu un licăr nedumerit, glacial în privire, care prevestea întocmai cuvintele ce urmau să-mi închidă gura și să mă pună la punct. *Vezi-ți de treaba ta, babalâcule*. Sau: *Și, mă rog, ce te freacă pe dumneata grija?* Sau avea să se schimonosească și să- mi arunce o remarcă devastatoare: *Tâmpitule!*

- Nu, nu sunt posomorâtă, mă gândeam doar, mi-a zis.

Am fost așa de surprins de tonul blând, îndurerat aproape, al replicii ei, încât am rămas mai mut de uimire decât dacă mi- ar fi spus să mă duc dracului.

- Poate par posomorâtă pentru că sunt îngândurată.
- Carevasăzică gândurile dumitale sunt vesele?
- Nu, nici vesele nu sunt, mi-a replicat.

Am zâmbit, dar n-am zis nimic, regretând deja zeflemeaua mea subțire, condescendentă.

- Dar poate că pe undeva sunt posomorâte totuși, a adăugat, făcându-mi o concesie, cu un chicotit stins.

Mi-am cerut scuze că părusem lipsit de tact.

- Nu e cazul, mi-a spus, scrutând deja peisajul rural care începea să se contureze dincolo de fereastră.

Era americancă, am întrebat-o. Da.

- Și eu, am replicat.
- Mi-am dat seama după accent, a adăugat surâzând.

I-am explicat că trăiam în Italia de aproape treizeci de ani, dar nu reușisem în ruptul capului să scap de accent. Când am întrebat-o, mi-a răspuns că se stabilise în Italia împreună cu părinții când avea doisprezece ani.

Amândoi mergeam la Roma.

- Cu treabă? am întrebat.

- Nu, nu cu treabă. E legat de tatăl meu. Nu se simte bine. Apoi, înălțând privirea spre mine:
- Ar putea explica posomoreala, bănuiesc.
- E grav?
- Așa cred.
- Îmi pare rău, i-am zis. Ea a ridicat din umeri.
- Asta-i viața! Apoi, pe un alt ton:
- Și dumneata? Afaceri sau plăcere?

Am zâmbit auzind întrebarea fals-clișeistică și i-am explicat că fusesem invitat să susțin o prelegere unor studenți. Dar că
urma să mă văd și cu fiul meu, care locuia la Roma și mă aștepta la gară.

- Fără doar și poate, un băiat drăguț.

Îmi dădeam seama că era glumeață. Dar îmi plăcea stilul ei degajat, neprotocolar, care vira dinspre îmbufnat spre însuflețit, și am presupus că și al meu făcea același lucru. Tonul i se potrivea cu ținuta sportivă: ghete de drumeție ponosite, o pereche de blugi, fără machiaj, și o cămașă în carouri, pe jumătate descheiată, spălăcită, roșiatică, purtată peste un tricou negru. Și, cu toate astea, în ciuda înfățișării șifonate, avea ochi verzi și sprâncene negre. Știe, mi-am zis, știe. Probabil știe de ce am făcut remarca aia ridicolă despre posomorala ei. Eram convins că necunoscuții găseau întotdeauna un pretext oarecare ca să intre în vorbă cu ea. Ceea ce explică aerul ăla de *nici să nu te gândești* pe care îl emană peste tot pe unde merge.

După comentariul ei ironic legat de fiu-meu, nu m-a mirat să constat că discuția trena. Era vremea să se întoarcă fiecare la cartea lui. Însă în clipa aceea s-a întors către mine și m-a întrebat de-a dreptul:

- Ești entuziasmat la gândul că o să-ți vezi fiul?

Iarăși, pe undeva, aveam senzația că mă lua peste picior, însă tonul ei nu era unul obraznic. Era ceva deopotrivă ademenitor și dezarmant în felul în care devenea familiară și elimina opreliștile dintre necunoscuți aflați în același tren. Îmi plăcea lucrul ăsta. Poate își dorea să afle ce anume simțea un bărbat aproape de două ori mai în vârstă decât ea înainte să-și întâlnească fiul. Aștepta răspunsul meu.

- Deci ești fericit… poate? Neliniștit… poate?
- N-aș zice neapărat neliniștit sau poate, puțin, am zis. Unui părinte îi e de fiecare dată groază să nu pice într-un moment

prost, ca să nu mai zic că se teme să nu fie o pacoste.

· Crezi că ești o pacoste?

Îmi plăcea la nebunie faptul că ceea ce tocmai spusesem o luase prin surprindere.

· Poate. Pe de altă parte, să fim cinstiți, cine nu e?

· Eu nu cred că taică-meu e o pacoste. S-o fi jignit oare?

· În cazul ăsta, îmi retrag cuvintele, am zis. S-a uitat la mine și a zâmbit.

· Nu te grăbi așa.

Împunge, apoi te sfredelește dintr-un capăt în altul. În privința asta, îmi amintea de fiu-meu – era o idee mai mare ca el, dar avea aceeași abilitate de a-mi demasca toate gafele și micile urzeli viclene, lăsându-mă răvășit după ce ne certaserăm și ne împăcaserăm.

Ce fel de persoană ești când ajunge omul să te cunoască? îmi venea s-o întreb. *Ești haioasă, sociabilă, ludică sau prin vine îți circulă o limfă ursuză, irascibilă, care îți întunecă trăsăturile și șterge orice urmă de veselie făgăduită de surâsul ăla și de ochii ăia verzi?* Voiam să aflu – fiindcă singur nu reușeam să-mi dau seama.

Tocmai mă pregăteam s-o complimentez pentru priceperea de a citi așa de bine oamenii, când i-a sunat telefonul. *Iubitul, firește! Cine altcineva?* Mă obișnuisem într-atât cu întreruperile constante pricinuite de telefoanele mobile, încât îmi devenise imposibil să mă întâlnesc cu studenții la o cafea sau să stau de vorbă cu colegii sau cu fiu-meu fără să ne deranjeze o conversație pe mobil. Salvat de telefon, redus la tăcere de telefon, șuntat de telefon.

· Bună, tăticu', a zis ea, răspunzând imediat.

Impresia mea era că răspundea imediat pentru ca soneria zgomotoasă să nu-i deranjeze pe ceilalți călători. Dar ce m-a surprins a fost felul în care urla.

· E afurisitul ăsta de tren. S-a oprit, n-am idee pentru cât timp, dar n-ar trebui să dureze mai mult de două ore. Pe curând!

Tatăl o întreba ceva.

· Evident că da, caraghios bătrân ce ești, cum aș fi putut să uit?

El a întrebat-o altceva.

· Și asta. Tăcere.

· Și eu. La nebunie.

A închis și a azvârlit telefonul la loc în rucsac, vrând parcă să spună: *N-o să mai fim întrerupți de-acum.* Mi-a adresat un surâs stingher.

· Părinții, a zis într-un târziu, vrând să spună *Sunt la fel peste tot, nu-i așa?*

Dar pe urmă a dezvoltat subiectul.

· Îl văd în fiecare weekend – sunt angajata lui de weekend – frații mei și infirmiera au grijă de el în timpul săptămânii.

Înainte să-mi dea ocazia să spun ceva, m-a întrebat:

· Carevasăzicăă, te-ai dichisit pentru evenimentul de astă- seară?

Ce fel de a descrie ce purtam!

· Arăt dichisit? am replicat, aruncându-i cuvântul înapoi în glumă, așa încât să nu-și închipuie că vânam complimente.

· Păi, batista de la piept, cămașa bine călcată, cravată nu, pe de altă parte butonii ăia? Aș zice că te-ai preocupat. Nițel cam conservator, dar spilcuit.

Am zâmbit amândoi.

· De fapt, am asta, am zis, scoțând pe jumătate o cravată colorată din buzunarul sacoului și îndesând-o la loc.

Voiam să-și dea seama că am suficient simț al umorului cât să fac mișto de propria-mi persoană.

· Exact cum mi-am închipuit, a zis. Dichisit! Nu chiar ca un universitar la pensie, în haine de duminică, dar pe acolo. Și zi așa, ce faceți voi doi în Roma?

Avea de gând s-o lase moartă vreodată? Declanșasem oare ceva cu întrebarea mea inițială, care îi dădea de înțeles că puteam fi atât de neprotocolari?

· Ne întâlnim o dată la cinci, șase săptămâni. Trăiește la Roma, dar peste puțin timp o să se mute la Paris. Mi-e deja dor de el. Îmi place să-mi petrec ziua cu el; nu facem mare lucru, ca să spun drept, ne plimbăm în principal, deși de cele mai multe ori se vede treaba că refacem același traseu: Roma lui, pe lângă Conservator, Roma mea, unde am locuit ca tânăr profesor. La final, de fiecare dată luăm prânzul la Armando. Mă suportă sau poate îi face plăcere compania mea, încă nu mi-am dat seama, poate și una, și alta, dar ne-am făcut un ritual din a bifa obiectivele astea: Via Vittoria, Via Belsiana, Via del Babuino. Uneori lăsăm pașii să ne poarte tocmai până la Cimitirul Protestant. Sunt precum niște repere ale vieții noastre. Le-am poreclit

„pelerinajele“ noastre după felul în care cucernicii se opresc la diverse *madonnelle* – altare stradale – ca să se închine la Madonna străzii respective. Nici unul nu uităm: prânzuri, plimbare, pelerinaje. Sunt norocos. Însăși plimbarea prin Roma împreună cu el este un pelerinaj. Oriunde te întorci, dai peste amintiri – alte tale, ale altcuiva, ale orașului. Mie îmi place Roma pe înserat, lui îi place după-amiaza, și s-a întâmplat să
luăm un ceai după-amiaza indiferent unde, numai ca să mai tragem nițel de timp până se lasă seara de-a binelea și mergem să bem ceva.

- Și asta-i tot?
- Asta-i tot. Ne plimbăm pe Via Margutta de dragul meu, pe urmă pe Via Belsiana pentru el – vechi iubiri și într-un caz, și în celălalt.
- Pelerinaje ale pelerinajelor trecute? a glumit tânăra din tren. E căsătorit?
- Nu.
- Are pe cineva?
- Nu știu. Îmi închipui că trebuie să existe cineva. Dar nu- mi fac griji pentru el. A fost cineva acum multă vreme și chiar l- am întrebat dacă acum există cineva, dar n-a făcut decât să clatine din cap și să spună „Nu mă întreba, tată, nu mă întreba“. Asta însemna că n-a existat nimeni ori a fost cu toată lumea și nu-mi dădeam seama care variantă ar fi fost mai rea. Pe vremuri era așa de deschis față de mine.
- Cred că era sincer cu dumneata.
- Da, într-un fel.
- Îmi place de el, a zis tânăra aflată în diagonală față de mine. Poate din cauză că și eu sunt la fel. Uneori mi se reproșează că sunt prea deschisă, prea directă, și pe urmă că sunt prea reținută și închisă în mine.
- Nu cred că e retras față de alții. Dar nu cred că e foarte fericit.
- Știu cum se simte.
- Dumneata nu ai pe cineva?
- Of, dacă ai ști!
- *Ce e?* am făcut eu.

Vorbele mi-au țâșnit din gură ca un oftat surprins și îndurerat. Ce-o fi vrut să zică – că nu exista nimeni în viața ei sau că erau prea mulți, ori că bărbatul din viața ei o părăsise, lăsând-o distrusă, doar cu o pornire nestăvilită de a-și vărsa furia pe propria persoană ori pe un șir întreg de

amorezi? Sau oare oamenii veneau și plecau din viața ei, unii după alții, cum mă temeam că se întâmpla cu foarte mulți în cazul propriului meu fiu – sau să fi fost genul care trece pe nesimțite prin viața oamenilor fără să lase vreo urmă sau vreo amintire?

· Nu ştiu nici măcar dacă sunt genul de femeie căreia să-i placă oamenii, darămite să se mai și îndrăgostească de ei.

O și vedeam, și la unul, și la celălalt: aceleași suflete înciudate, indiferente, rănite.

· Problema e că nu-ți plac oamenii în general sau că pur și simplu te plictisești de ei și nu reușești în ruptul capului să-ți amintești ce-ai putut găsi interesant la ei?

A tăcut, brusc, chipul ei a căpătat o expresie complet speriată și din momentul ăla n-a mai scos un sunet. Mă fixa cu privirea. O jignisem oare iarăși?

· Cum ţi-ai dat seama? a întrebat într-un târziu.

Era prima dată când devenea serioasă și părea enervată. O vedeam cum ticluiește niște vorbe bine aduse din condei, cu care să-mi curme intruziunea arogantă în viața ei personală. N- ar fi trebuit să spun nimic.

· Nu e mai mult de un sfert de oră de când am făcut cunoștință, și cu toate astea mă cunoști! Cum e cu putință să fi știut lucrul ăsta despre mine?

Apoi, înfrânându-se brusc:

· Cât ceri pe oră?

· E din partea casei. Dar dacă las impresia că aș ști ceva e din cauză că sunt de părere că așa suntem toți. În plus, ești tânără și frumoasă și sunt convins că bărbații sunt atrași în permanență de dumneata, deci sigur nu ai probleme să cunoşti pe cineva.

Oare mă trezisem iarăși vorbind și sărisem calul? Ca să retractez complimentul, am adăugat:

· Chestia e că vraja unei relații noi nu durează niciodată îndeajuns. Ni-i dorim doar pe cei pe care nu-i putem avea. Cei pe care i-am pierdut sau care nici măcar n-aveau habar de existența noastră sunt cei care își lasă amprenta. Ceilalți de abia dacă ne trezesc un fior.

· Așa stau lucrurile cu domnișoara Margutta? m-a întrebat.

Femeia asta e tot timpul pe față, mi-am zis. Îmi plăcea cum sună „Domnișoara Margutta“. Proiecta orice se petrecuse între noi în anii

aceia de demult într-o lumină blândă, cuminte, caraghioasă aproape.

- N-o să știu niciodată cu adevărat. Am fost împreună atât de puțin timp și totul s-a petrecut extraordinar de repede.
- Cât a trecut de atunci?

Am stat să mă gândesc câteva clipe.

- Mi-e rușine să recunosc.
- Of, zi odată!
- Cel puțin două decenii. Mă rog, aproape trei.
- Și?
- Ne-am cunoscut la o petrecere pe vremea când predam la Roma. Ea era cu cineva, eu eram cu cineva, am intrat întâmplător în vorbă și nici unul n-ar mai fi vrut să se termine discuția. Într-un final, ea și iubitul ei au plecat de la petrecere și, la scurt timp, am plecat și noi. Nici măcar n-am făcut schimb de

numere de telefon. Dar nu reușeam să mi-o scot din minte. Așa că l-am sunat pe prietenul care mă invitase la petrecere și l-am întrebat dacă avea numărul ei. Și aici intervine partea haioasă. Cu o zi mai înainte, ea îl sunase să-i ceară numărul *meu* de telefon. „Am auzit că m-ai căutat“, i-am zis când am sunat-o în sfârșit. Ar fi trebuit să mă prezint, dar nu gândeam limpede, aveam emoții. Mi-a recunoscut imediat vocea sau poate c-o prevenise prietenul nostru. „Aveam de gând să te sun“, mi-a zis.

„Dar n-ai făcut-o“, i-am replicat. „Așa e, n-am făcut-o.“ Și în momentul ăla a spus ceva care demonstra că era mai curajoasă decât mine, ceva care m-a făcut să-mi bată inima mai tare, din pricină că nu mă așteptam și n-o s-o uit cât oi trăi. „Și zi, cum procedăm mai departe?“ m-a întrebat. *Cum procedăm?* Auzind acea unică propoziție, am știut că viața mea era deviată cu forța de la traiectoria ei familiară. Nu cunoșteam pe nimeni care să- mi fi adresat asemenea cuvinte directe, sălbatice aproape.

- Îmi place de ea.
- Cum să nu-ți fi plăcut?

Lipsită de menajamente și tupeistă, și așa de la obiect, încât a trebuit să mă hotărăsc pe loc. „Hai să luăm prânzul“, am zis.

„Fiindcă cina ar fi peste mână, am dreptate?“ m-a întrebat. Îmi plăcea la nebunie ironia nerușinată, implicită din spusele ei.

„Hai să luăm prânzul – adică, astăzi, vreau să zic“, am spus.

„Adică, astăzi rămâne.“ Am râs amândoi de viteza cu care se petreceau lucrurile. Prânzul, în ziua respectivă, era în mai puțin de o oră.

· Te deranja că avea de gând să-și înșele iubitul?

· Nu. Și nu mă deranja nici faptul că și eu făceam același lucru. Prânzul s-a prelungit mult. Am condus-o până acasă la ea, pe Via Margutta, pe urmă ea m-a condus înapoi, până în
locul unde luaserăm masa, și pe urmă am condus-o încă o dată acasă. „Pe mâine?“ am întrebat, încă nesigur dacă nu cumva forțam nota. „Fără discuție, pe mâine.“ Era săptămâna de dinainte de Crăciun. Marți după-amiază am făcut o chestie complet nebunească: am cumpărat două bilete de avion și am zburat la Londra.

· Ce romantic!

· Totul se petrecea așa de repede și ni se părea atât de firesc, încât nici unul n-a simțit nevoia să discute chestiunea cu partenerul nostru sau să-şi bată capul cu el. Pur și simplu, ne- am dezbărat de toate inhibițiile. Pe vremea aia încă aveam inhibiții.

· Vrei să spui spre deosebire de azi?

· Habar n-am.

· Da, bănuiesc că n-ai.

Tachinarea ei indirectă îmi dădea de înțeles că scopul fusese să mă simt ușor enervat.

Am chicotit.

La fel și ea, felul ei de a-mi da de înțeles că știa că sunt nesincer.

· În orice caz, s-a terminat imediat. Ea s-a întors la iubitul ei, iar eu – la iubita mea. N-am rămas prieteni. Dar am fost la nunta lor și, la un moment dat, i-am invitat și eu pe ei la a noastră. Ei au rămas căsătoriți. Noi nu. *Voilà*.

· De ce ai lăsat-o să se întoarcă la iubitul ei?

· De ce? Poate din cauză că nu m-am lăsat niciodată pe deplin convins de sentimentele mele. Pur și simplu, nu m-am luptat s-o păstrez, lucru pe care ea știa deja că n-o să-l fac. Poate că-mi doream să mă simt îndrăgostit și mă temeam că nu sunt și am preferat micul nostru interludiu de uitare din Londra, în
loc să îmi asum cu curaj ceea ce nu simțeam pentru ea. Poate că am preferat să mă îndoiesc, nu să știu. Și zi, tu cât iei pe oră?

· *Touché!*

Când stătusem ultima oară de vorbă cu cineva aşa?

· Și? Povestește-mi despre persoana din viața *ta*, am îndemnat-o. Sunt sigur că te vezi cu cineva deosebit chiar în momentul ăsta.

· Mă văd cu cineva, asta așa e.

· De cât timp? mi-a scăpat și în clipa următoare mi-am înghițit vorba. Dacă nu te superi că te întreb.

· Nu mă supăr. De abia de patru luni. Apoi, ridicând din umeri:

· Nimic cu care să mă laud.

· Îți place de el?

· De plăcut, îmi place. Ne înțelegem. Și avem o mulțime de afinități. Dar suntem doi colegi de apartament care se prefac că își construiesc o viață împreună. Nu e cazul.

· Ce formulare! *Doi colegi de apartament care se prefac că își construiesc o viață împreună*. Trist.

· Chiar e trist. Dar la fel de trist e că, în aceste câteva clipe, probabil am împărtășit cu dumneata mai multe decât aș fi făcut-o într-o săptămână întreagă cu el.

· Poate nu ești genul care să li se destăinuie altora.

· Dar cu dumneata stau de vorbă.

· Eu sunt un necunoscut și e ușor să li te destăinui străinilor.

· Singurii cu care pot discuta deschis sunt taică-meu și Pavlova, cățeaua mea, și nici unul n-o să mai fie prin preajmă prea mult. În plus, taică-meu îl detestă pe iubitul meu actual.

· Nu-i ceva așa de nemaiîntâlnit pentru un tată.

· De fapt, pe fostul meu iubit îl venera.

· Și tu îl venerai?

A zâmbit, anticipând deja că avea să-mi azvârle răspunsul cu un strop de veselie:

· Nu.

A stat să se gândească preț de o clipă.

· Fostul meu iubit a vrut să mă ia de nevastă. L-am refuzat. M-am simțit extraordinar de ușurată că n-a făcut tapaj când ne- am despărțit. După aia, nici șase luni nu trecuseră, și am auzit că se însoară. Eram neagră de furie. Dacă m-am simțit vreodată rănită și am plâns din dragoste, asta a fost în ziua în care am auzit că se însura cu o femeie de care făcuserăm mișto ceasuri și luni întregi pe vremea când eram împreună.

Tăcere.

· Geloasă, fără să fii câtuși de puțin îndrăgostită – chiar că ești dificilă, am zis într-un târziu.

Mi-a aruncat o privire care ascundea în același timp un reproș tacit, pentru că îmi permisesem să vorbesc în felul ăsta despre ea, și o curiozitate uluită, care își dorea să afle mai multe.

· Ne știm de mai puțin de o oră, dintr-un tren. Și, cu toate astea, mă înțelegi perfect. Îmi place. Dar poate ar trebui să-ți spun și de celălalt defect al meu, unul groaznic.

· Acum ce mai e? Am râs amândoi.

· Nu păstrez niciodată o legătură strânsă cu cei cu care am avut o relație. Oamenilor nu prea le place să ardă toate punțile în urma lor. Eu se pare că le detonez – probabil fiindcă nu era oricum mare lucru de capul punții ăleia. Uneori îmi las tot la ei în apartament și dispar pur și simplu. Detest tapajul

interminabil al împachetatului și mutatului și autopsiile alea inevitabile, care se transformă în rugăminți înlăcrimate de a rămâne împreună; mai presus de orice, detest prefăcătoria cum că ne-ar mai lega ceva, asta după ce nu mai suportăm să fim atinși de cineva cu care nici nu ne mai amintim să ne fi dorit vreodată să ne culcăm. Ai dreptate: nici nu știu de ce o mai iau de la capăt cu unii și cu alții. Bătaia de cap pe care o presupune o relație nouă. Plus micile obiceiuri casnice pe care trebuie să le suport. Mirosul de la colivia lui. Felul în care își stivuiește CD- urile. Zgomotul scos de un calorifer antic și de demult, care pe mine mă trezește noaptea din somn, dar pe el niciodată. El ține morțiș să zăvorască ferestrele. Mie îmi place să stau cu ele deschise. Eu îmi azvârl hainele la întâmplare; dacă îl întrebi pe el, prosoapele trebuie musai împăturite și puse la locul lor. El stoarce tubul de pastă de dinți atent, dinspre capăt spre vârf; eu îl storc cum îmi vine la îndemână și mereu rătăcesc capacul, pe care el îl găsește de fiecare dată undeva pe pardoseală, după vasul de toaletă. Telecomanda are locul ei anume, laptele trebuie să stea aproape, dar nu prea aproape de congelator, lenjeria intimă și ciorapii stau în sertarul *ăsta*, nu în sertarul *ăla*. Și, cu toate astea, nu sunt o tipă dificilă. De fapt, sunt un om bun, doar puțin cam căpoasă. Dar e numai o fațadă. Mă acomodez cu oricine și orice. O vreme, cel puțin. Și pe urmă, într-o zi, mă trăsnește, pur și simplu: nu vreau să fiu cu tipul ăsta, nu-l suport în preajma mea, trebuie să scap de aici. Mă lupt cu sentimentul ăsta. Dar

în clipa în care un bărbat intuiește lucrul ăsta, inevitabil începe să mă hăituiască cu privirea aia deznădăjduită de cățeluș. În clipa în care detectez privirea aia, ptiu, îmi iau tălpășița și în secunda următoare îmi găsesc pe altcineva. Bărbații ăștia! a făcut ea într-un final, ca și cum acel
unic cuvânt rezuma toate neajunsurile pe care majoritatea femeilor sunt dispuse să le treacă cu vederea, să învețe să le tolereze și în fond să li le ierte bărbaților pe care speră să îi iubească tot restul vieții, chiar și când știu precis că n-o s-o facă. Nu suport să știu că cineva suferă.

O umbră îi adăsta pe chip. Simțeam nevoia să-i ating fața, delicat. Mi-a surprins privirea, eu am lăsat ochii în jos.

Încă o dată, i-am remarcat ghetele. Ghete sălbatice, neîmblânzite, de parcă ar fi fost târâte pe poteci abrupte și căpătaseră un aspect îmbătrânit, uzat de intemperii, ceea ce însemna că avea încredere în ele. Îi plăceau lucrurile purtate și rodate. Îi plăcea confortul. Șosetele groase, din lână bleumarin erau șosete bărbătești, probabil șterpelite din sertarul bărbatului pentru care susținea că nu simte nici un pic de iubire. Însă geaca de motor, din piele părea foarte scumpă. Prada, cel mai probabil. Oare o zbughise din casa iubitului și, în grabă, își azvârlise pe ea ce îi picase în mână, cu un *Mă duc la taică-meu, te sun diseară* aruncat în pripă? Purta un ceas bărbătesc. Și acela era al lui? Sau pur și simplu prefera ceasurile bărbătești? Toată înfățișarea ei te trimitea cu gândul la ceva zgrunțuros, aspru, nefinisat. Și în clipa aia am detectat o bucățică de piele între șosete și manșeta blugilor – avea niște glezne nemaipomenit de fine.

· Povestește-mi despre tatăl dumitale.

· Taică-meu? Nu se simte bine și îl pierdem. Apoi s-a întrerupt:

· Tot la oră taxezi?

· Cum spuneam, unor necunoscuți care n-o să se mai întâlnească niciodată le vine mai ușor să se destăinuie.

· Crezi?

· Ce anume? Despre confidențele făcute în tren?

· Nu, că n-o să ne mai întâlnim niciodată.

· Ce șanse sunt?

· Adevărat, foarte adevărat. Ne-am zâmbit unul altuia.

· Așa. Și zi mai departe despre tatăl dumitale.

· Mă tot gândesc. Dragostea pe care i-o port s-a modificat. Nu mai e o iubire spontană, ci una reflexivă, precaută, de infirmieră. Nu e ce trebuie. Chiar și așa, suntem foarte deschiși unul cu celălalt și nu există să mă rușinez să-i spun ceva. Maică- mea și-a luat tălpășița acum aproape două decenii și de atunci am rămas numai eu cu el. O vreme a avut o iubită, dar acum trăiește singur. Vine cineva să aibă grijă de el, gătește, îi spală, face curat și deretică. Azi împlinește șaptezeci și șase de ani. De unde și tortul, a zis, făcând semn spre cutia albă, pătrățoasă, care se odihnea în rastelul de sus.

Părea stânjenită de existența ei, lucru care poate și explică de ce a scos un mic chicotit când a arătat spre ea.

· Mi-a zis că a invitat doi prieteni la prânz, dar încă nu i-au confirmat, și am eu o bănuială că n-o să-și facă apariția, zilele astea nimeni nu mai vine pe la el când promite. Nici frații mei. Îi plac profiterolurile de la o cofetărie veche, aflată nu departe de unde locuiesc eu în Florența. Îi amintesc de vremuri mai bune, când a predat acolo la un moment dat. Evident, n-are voie să mănânce deloc dulce, dar…

Nu era nevoie să-și termine ideea.

Tăcerea dintre noi s-a prelungit. Încă o dată, am dat să-mi reiau lectura, convins că de data asta terminaserăm de vorbit. Puțin mai târziu, cu cartea încă deschisă, am privit pe fereastră

peisajul toscan deluros și gândurile au prins să-mi rătăcească. Un gând bizar și nedefinit despre cum se mutase și acum ședea lângă mine a început să-mi încolțească în minte. Știam că ațipesc.

· Nu citești, mi-a zis.

Apoi, dându-și seama că era posibil să mă fi deranjat, s-a grăbit să adauge:

· Nici eu nu pot.

· Am obosit să citesc, am zis, nu reușesc să mă concentrez.

· E interesantă? a întrebat într-un târziu, uitându-se la coperta cărții mele.

· Nu e rea. Să recitești Dostoievski după mulți ani poate fi o experiență ușor dezamăgitoare.

· De ce?

· Ai citit Dostoievski?

· Da. La cincisprezece ani eram înnebunită după el.

· Și eu la fel. Viziunea lui asupra vieții e una pe care orice adolescent o poate pătrunde imediat: chinuită, plină de contradicții și o grămadă de fiere, venin, rușine, iubire, milă, mâhnire și ciudă și cele mai dezarmante gesturi de bunătate și de sacrificiu de sine – toate îndesate laolaltă într-un mod așa de inegal. Pentru adolescentul care eram, Dostoievski a reprezentat primul contact cu psihologia complexă. Eram convins că sunt un om complet derutat – dar toate personajele lui erau la fel de derutate. Mă simțeam în largul meu. Senzația mea este că ai mai multe de învățat despre structura pestriță a psihicului uman de la Dostoievski decât de la Freud sau de la orice alt psihiatru, dacă stau să mă gândesc.

N-a zis nimic.

· Eu merg la un psihiatru, a zis într-un târziu, cu o nuanță aproape perceptibilă de revoltă în glas.

S-o fi mustrat iarăși fără să vreau?

· Și eu, i-am replicat, poate ca să retrag ceea ce ar fi putut trece drept un afront neintenționat.

Ne-am privit fix unul pe celălalt. Îmi plăcea zâmbetul ei cald și plin de încredere; te trimitea cu gândul la ceva fragil și autentic, poate chiar vulnerabil. Nu era de mirare că bărbații din viața ei o încolțeau. Știau ce pierd în clipa în care se uita în altă parte. Duse erau zâmbetul sau langoarea când punea întrebări intime, în timp ce te țintuia cu ochii ăia verzi, pătrunzători, care nu oboseau niciodată, dusă era nevoia neliniștitoare de intimitate pe care căutătura ei i-o smulgea oricărui bărbat atunci când se întâmpla s-o reperezi într-un spațiu public și știai că *dusă era toată viața ta*. Se întâmpla chiar în clipa aceea. Avea un fel de a face astfel încât însăşi intimitatea să-și dorească să se întâmple, o făcea să pară lesne, ca și cum ea fusese dintotdeauna în tine și tânjeai s-o împărtășești cu cineva, dar îți dădeai seama că n-aveai să-ți iei inima în dinți decât dacă era cu ea. Îmi doream s-o strâng în brațe, să-i ating mâna, să îmi las un deget să-i alunece pe frunte.

· Și zi așa, de ce ai nevoie de psihiatru? a întrebat, ca și cum ar fi stat să cumpănească și ar fi găsit ideea complet năucitoare. Dacă nu te superi că te întreb, a adăugat, zâmbind în timp ce mă îngâna.

În mod limpede, nu era obișnuită cu o abordare mai delicată, mai prietenească atunci când stătea de vorbă cu un necunoscut. Am întrebat-o de ce e surprinsă că merg la psihiatru.

· Pentru că pari așa de așezat, de… dichisit.

· Greu de spus. Poate din pricină că spațiile goale din adolescență, când îl citeam pe Dostoievski, n-au fost umplute niciodată. Pe vremuri credeam că o să se umple la un moment dat; acum nu sunt convins că astfel de goluri se umplu vreodată. Chiar și așa, îmi doresc să înțeleg. Unii dintre noi n-au făcut niciodată saltul la nivelul următor. Am pierdut din vedere încotro ne îndreptam și, pe cale de consecință, am rămas în punctul de pornire.

· Deci ăsta-i motivul pentru care recitești Dostoievski? Adecvarea întrebării m-a făcut să zâmbesc.

· Poate din cauză că mă căznesc în permanență să îmi reconstitui pașii până într-un punct în care ar fi trebuit să sar pe bacul care ducea pe celălalt mal, numit „viață“, dar am sfârșit tăind frunză la câini pe pontonul greșit sau, la norocul meu, am luat cu totul alt bac. Știi, toată povestea asta e pentru bărbați mai vârstnici.

· Nu-mi pari genul care ia bacul greșit. Așa ai făcut? Mă tachina oare?

· Mă gândeam la chestia asta azi-dimineață, când m-am urcat în tren la Genova, fiindcă mi-am dat seama că se poate să fi existat un alt bac sau două cu care ar fi trebuit să plec, dar n- am făcut-o.

· De ce nu?

Am clătinat din cap, pe urmă am ridicat din umeri, vrând să dau de înțeles că nu știam de ce sau că nu voiam să spun.

· Așa-i că alea sunt cele mai cumplite variante: lucrurile care ar fi putut să se întâmple, dar nu s-au întâmplat, și care ar putea încă să se întâmple, cu toate că am abandonat orice speranță că așa ceva ar mai fi posibil?

Sigur m-am uitat la ea complet uluit.

· De unde ai învățat să gândești în felul ăsta?

· Citesc mult.

Apoi, aruncându-mi o ocheadă sfioasă:

· Îmi place să discut cu dumneata. O clipă, și-a lăsat vorba în aer.

· Și spune-mi, bacul greșit a fost căsnicia?

Femeia asta era nemaipomenit de deșteaptă. Și era frumoasă. Și gândirea ei urma aceleași direcții perverse, întortocheate pe care le urmam și eu uneori.

· La început, nu, am răspuns, sau cel puțin nu voiam să văd lucrurile așa. Dar, după ce băiatul nostru a plecat în State, ne mai legau atât de puține, încât aveam senzația că toată copilăria lui n-a fost decât o repetiție generală pentru despărțirea noastră inevitabilă. De abia dacă schimbam o vorbă și, atunci când o făceam, parcă nu vorbeam aceeași limbă. Eram nemaipomenit de afabili și de drăguți unul cu celălalt, dar, chiar și când ne aflam în aceeași încăpere, ne simțeam îngrozitor de singuri împreună. Stăteam la aceeași masă, dar nu mâncam împreună, împărțeam patul, dar nu ne culcam unul cu celălalt, ne uitam la aceleași emisiuni, călătoream în aceleași orașe, aveam același instructor de yoga, râdeam la aceleași glume, dar niciodată împreună, și ședeam unul lângă celălalt în sala de cinema, dar nu interacționam niciodată. A venit o vreme când se întâmpla să zăresc doi îndrăgostiți sărutându-se pe stradă sau chiar îmbrățișându-se și nu știam de ce se sărută. Eram împreună, dar eram singuri – până într-o zi, când unul din noi a spart vasul pentru murături.

· Vasul pentru murături?

· Scuze, e din Edith Wharton[1]. M-a părăsit pentru prietenul meu cel mai bun, care mi-e în continuare prieten. Ironia e că nu
mi-a părut câtuși de puțin rău că își găsise pe cineva.

· Poate fiindcă în felul ăsta te-a dezlegat și pe dumneata să- ți găsești pe altcineva.

· Nu s-a întâmplat. Am rămas prieteni buni, iar acum își face griji pentru mine.

· Are de ce?

· Nu. Și zi, de ce ai nevoie de psihiatru? am întrebat-o, nerăbdător să schimb subiectul.

· Eu? Singurătate. Nu suport să fiu singură și, cu toate astea, de-abia aștept să mă lase toți în pace. Uită-te la mine. Sunt singură aici, într-un tren, bucuroasă să îmi pot vedea de cartea mea, departe de un bărbat pe care n-o să-l iubesc niciodată, dar aș prefera să stau de vorbă cu un necunoscut. Sper că nu te-am jignit.
I-am zâmbit la rândul meu: *Deloc.*

· Zilele astea simt pornirea să vorbesc cu toată lumea, intru în vorbă cu poștașul doar ca să flecăresc un pic, dar iubitului meu nu-i spun niciodată ce simt, ce citesc, ce-mi doresc, ce mă calcă pe nervi.

Oricum, nici nu m-ar asculta, darămite să înțeleagă. Nu are deloc simțul umorului. Trebuie să-i explic toate poantele.
Am continuat să sporovăim până când a venit controlorul să ne ia biletele. S-a uitat la câine, s-a plâns că nu era voie cu câini în tren decât în cușcă.

- Și ce să fac? i-a întors-o ea. S-o azvârl pe geam? Să mă prefac că sunt oarbă? Sau să mă dau jos și să ratez petrecerea de aniversare a șaptezeci și șase de ani a lui taică-meu, care n-o să fie cine știe ce petrecere, fiindcă e ultima pentru el, având în vedere că e pe moarte? Spuneți-mi.

Controlorul i-a urat o zi bună.

- *Anche a Lei*, a bombănit ea. O zi bună și dumneavoastră! Apoi, întorcându-se spre câinele ei:

- Și încetează să mai atragi atenția!

În clipa aia mi-a sunat telefonul. Am fost tentat să mă ridic și să răspund din spațiul gol dintre vagoane, dar am decis să rămân pe loc. Patrupedul, trezit de sonerie, mă fixa cu ochi mari, întrebători, de parcă ar fi vrut să spună: *Ai început și tu cu telefonul?*

Fiul meu, i-am zis din buze însoțitoarei mele, care mi-a zâmbit la rândul ei și, fără să mă întrebe, a profitat de întreruperea bruscă să-mi facă semn că se duce la baie. Mi-a întins lesa și mi-a șoptit:

- N-o să-ți facă probleme.

M-am uitat la ea când s-a ridicat și, pentru prima oară, mi- am dat seama că ținuta ei încropită nu era așa de neglijentă cum crezusem inițial și că era, în clipa în care se ridica în picioare, chiar și mai atrăgătoare. Să fi remarcat lucrul ăsta mai devreme și să fi încercat să-mi alung gândul? Sau chiar fusesem orb? Mi-ar fi făcut o imensă plăcere ca fiu-meu să mă vadă coborând din tren însoțit de ea. Știam că am fi discutat despre ea pe drumul spre Armando. Puteam chiar să anticipez cum ar fi deschis discuția: *Și, povestește-mi despre fotomodelul ăla cu care te întrețineai la Termini…*

Însă, tocmai când îmi imaginam reacția lui, telefonul a schimbat tot. Mă suna să-mi spună că nu ne putem întâlni deloc în ziua aceea. Am îngăimat un *De ce?* tânguitor. Îi ținea locul unui pianist care se îmbolnăvise și avea un recital la Napoli în aceeași zi. Când se întorcea? Mâine, mi-a zis. Adoram să-i aud vocea. Ce cânta? Mozart,

Mozart și-atât. Între timp, însoțitoarea mea s-a întors de la baie și și-a reluat locul fără zgomot vizavi
de mine, aplecându-se în față, semn că plănuia să reluăm discuția după ce închideam. O fixam cu privirea și mai stăruitor decât până atunci, pe de-o parte fiindcă eram prins cu altcineva la telefon, lucru care îi conferea privirii mele un aer oarecum distrat, inocent, rătăcitor, dar și din pricină că-mi îngăduia să mă holbez în continuare la ochii ăia așa de obișnuiți să se holbeze lumea la ei și se poate să nu fi bănuit niciodată că, dacă găseam curajul să îi susțin privirea la fel de încrâncenat pe cât era a ei în momentul acela, asta se datora și faptului că, țintuind-o astfel, începusem să cochetez cu impresia că, în ochii ei, ai mei erau la fel de frumoși.
Hotărât lucru, o fantezie de bărbat trecut de prima tinerețe. Conversația cu fiu-meu trena.

- Dar de-abia așteptam să facem o plimbare lungă împreună. Pentru asta am luat trenul de dimineață. Am venit pentru tine, nu pentru o prelegere amărâtă.

Mă simțeam dezamăgit, dar știam și că o aveam pe însoțitoarea mea drept public și poate că șarjam puțin și pentru urechile ei. Apoi, dându-mi seama că sărisem calul cu văicăreala, m-am înfrânat:

- Dar înțeleg. Serios.

Fata așezată în diagonală, vizavi de mine mi-a aruncat o căutătură neliniștită. Pe urmă a ridicat din umeri, nu în semn că n-o interesa ce se petrecea între mine și fiul meu, ci ca să-mi spună, sau cel puțin așa credeam, să-i dau pace bietului băiat – *Nu-l face să se simtă vinovat*. A întărit ridicatul din umeri cu un gest schițat cu stânga pentru a-mi da de înțeles s-o las baltă, să trec peste.

- Așadar, pe mâine? am întrebat.

Avea să vină să mă ia de la hotel? După-amiază, mi-a răspuns el – pe la patru, așa?

- Pe la patru, așa, am zis.
- Pelerinaje, a spus el.
- Pelerinaje, i-am răspuns.
- L-ai auzit, am zis într-un târziu, întorcându-mă spre ea.
- Te-am auzit pe dumneata.

Iarăși mă tachina. Și zâmbea. Ceva din mine avea impresia că se aplecase și mai tare spre mine și îi dăduse prin gând să se ridice ca să

se mute pe bancheta de lângă mine și să-și pună mâinile într-ale mele. Oare chiar îi trecuse așa ceva prin gând, iar eu mă agățam de dorința ei, sau pur și simplu inventam povestea asta fiindcă eu eram cel care nutrea dorința?

· Eram nerăbdător să luăm prânzul împreună. Aveam chef să râdem și să-mi povestească despre viața lui, despre recitaluri, despre cariera lui. Ba chiar speram să-l reperez înainte să mă zărească el și că o să-și facă timp să vă prezint.

· Nu e un capăt de lume. Vă vedeți mâine *pe la patru, așa,* nu?

Iarăși, am detectat împunsătura din tonul ei. Și mi-a plăcut la nebunie.

· Ironia, totuși… am dat să spun, dar m-am răzgândit.

· Ironia, totuși? s-a interesat ea.

Nu renunță deloc, așa-i, mi-am zis. Preț de câteva clipe n-am spus nimic.

· Ironia este că nu-mi pare rău că nu vine astăzi. Am o mulțime de lucruri de făcut înainte de prelegere și poate mi-ar prinde bine să mă odihnesc puțin la hotel, în loc să bat orașul, cum facem de obicei atunci când vin doar ca să-l văd pe el.

· Și de ce te miră? Are fiecare viața lui, indiferent cum s-ar intersecta ele sau câte pelerinaje aţi face împreună.

Îmi plăcea ceea ce tocmai spusese. Nu dezvăluia nimic din ce nu știam, dar demonstra o doză de solicitudine și de grijă care m-a surprins și care nu părea să se potrivească cu persoana care se trântise țâfnoasă pe banchetă când se urcase în tren.

· Dumneata cum de știi atât de multe? am întrebat-o, simțindu-mă încurajat și uitându-mă fix la ea.

A zâmbit.

· Ca să citez pe cineva pe care l-am cunoscut la un moment dat într-un tren: Așa suntem toți.

Îi plăcea jocul ăsta la fel de mult ca mie.

Pe când ne apropiam de gara din Roma, trenul nostru s-a împotmolit. Câteva minute mai târziu, s-a urnit din nou din loc.

· Eu iau un taxi când ajungem în gară, a zis.

· Și eu la fel.

Se vede treaba că locuința tatălui era la cinci minute de hotelul meu. Locuia pe Lungotevere, iar eu stăteam pe Via Garibaldi, la câțiva pași de unde locuisem pe vremuri.

- În cazul ăsta, luăm un taxi şi plătim amândoi.

Am auzit anunțul cu Roma Termini și, în timp ce trenul se târa spre gară, prin dreptul ochilor noștri se perindau șiruri întregi de clădiri dărăpănate și de depozite din travertin, toate afișând panouri publicitare vechi și culori palide, prăfuite. Nu asta era Roma pe care o iubeam. Priveliștea mă tulbura și mă făcea să mă îndoiesc în privința vizitei, a prelegerii și a perspectivei de a mă întoarce într-un loc care și așa aduna laolaltă prea multe amintiri, unele plăcute, cele mai multe nu. Brusc, am luat o decizie: aveam să îmi susțin prelegerea în seara aceea, să beau cocktailul de rigoare cu foști colegi și pe
urmă să reușesc cumva să evit invitația obișnuită la cină și să mă gândesc la ceva de făcut de unul singur, să merg la un film, poate, după care să nu mai ies până a doua zi, la patru, când avea să treacă fiu-meu pe la mine.

- Sper, cel puțin că mi-au rezervat camera cu balconul mare și din care se văd toate domurile, am zis.

Voiam să arăt că, în ciuda telefonului de la fiu-meu, puteam să văd partea plină a paharului.

- O să mă cazez, mă spăl pe mâini, găsesc un restaurant bun unde să iau prânzul, pe urmă mă odihnesc.
- De ce? Nu-ți place tortul? m-a întrebat.
- Din contră. Îmi sugerezi dumneata un loc în care se mănâncă bine de prânz?
- Da.
- Unde?
- La taică-meu acasă. Vino la noi să mănânci la prânz. Sunt doi pași de la hotelul dumitale până la noi.

Am zâmbit, realmente tușat de invitația venită din senin. Îi era milă de mine.

- Ești foarte drăguță. Dar chiar n-ar trebui. Tatăl dumitale împărtășește câteva clipe prețioase cu cea pe care o iubește cel mai mult pe lume, și dumneata vrei să mă înființez nepoftit la petrecerea lui? În plus, habar n-are cine sunt.

· Dar eu am, mi-a spus, ca și cum asta avea să mă facă să mă răzgândesc.

· Nici măcar nu știi cum mă cheamă.

· Nu ziceai că te cheamă Habarnam? Am râs amândoi.

· Samuel.

· Te rog, vino! O să fie foarte simplu și restrâns, îţi promit.

Chiar și așa, tot nu puteam să accept.

· Spune „da“.

· Nu pot.

Trenul ajunsese în sfârșit. Și-a cules geaca și cartea, și-a luat rucsacul pe umăr, și-a înfășurat lesa câinelui pe după mână și a coborât cutia albă din rastelul pentru bagaje.

· Aici e tortul, a zis într-un târziu. Of, spune „da“.

Am clătinat din cap ca să transmit un „nu“ respectuos, dar hotărât.

· Uite ce-ți propun. Iau un pește și niște verdețuri de pe Campo de' Fiori – mereu cumpăr pește, gătesc pește, mănânc pește – și, cât ai bate din palme, încropesc un festin grozav în maximum douăzeci de minute. O să se bucure să vadă pe cineva nou la ușă.

· Ce te face să crezi că noi doi o să avem ce să ne spunem? Ar putea fi groaznic de stânjenitor. În plus, ce crezi că o să-și închipuie?

I-a luat câteva clipe să se prindă unde băteam.

· N-o să-și închipuie nimic de genul ăsta, a zis într-un târziu.

În mod limpede, nici măcar nu-i dăduse prin cap.

· Și, în plus, a adăugat, și unul, și celălalt suntem oameni mari și fiecare e liber să-și închipuie ce dorește.

S-a lăsat tăcerea câteva clipe, cât am coborât din tren pe peronul aglomerat. Nu m-am putut abține să nu arunc o privire grăbită, furișă în jur. Poate fiu-meu se răzgândise totuși și plănuise să-mi facă o surpriză. Dar nu mă aștepta nimeni pe peron.

· Ascultă… m-a străfulgerat brusc… și nici măcar nu știu cum te cheamă…

· Miranda. Numele m-a frapat.

· Ascultă, Miranda, e nemaipomenit de drăguț din partea ta că m-ai invitat, dar…

· Suntem niște necunoscuți într-un tren, Sami, și știu că e ușor să vorbești, mi-a zis, născocindu-mi deja un nume de alint, dar mi-am deschis sufletul față de tine și tu față de mine. Nu cred că vreunul din

noi are multă lume cu care să fi fost atât de nepremeditat de sincer. Hai să nu transformăm povestea asta într-unul dintre episoadele alea răsuflate care se întâmplă în tren și pe urmă rămân în tren, ca o umbrelă sau o pereche de mănuși uitate pe undeva. Știu că o să-mi pară rău. În plus, m-ar face pe mine, Miranda, foarte fericită.
Îmi plăcuse grozav tonul pe care o spusese.

Preț de câteva clipe, nimeni n-a zis nimic. Nu șovăiam, dar mi-am dat seama instantaneu că îmi interpretase tăcerea drept consimțământ. Înainte să ia telefonul ca să-și sune tatăl, m-a întrebat dacă nu aveam și eu vreun telefon de dat, poate. Acel *poate* m-a mișcat, dar nu îmi dădeam seama precis din ce cauză sau ce anume lăsa să se înțeleagă, nici nu aveam chef să mă lansez în speculații și să risc să mă înșel. *Fata asta se gândește la tot*, mi-am zis. Am clătinat din cap. Nu aveam pe cine să sun.

- Tăticu', vin cu un oaspete, a urlat în telefon. Se vede treaba că omul nu auzise din prima.
- Un oaspete, a repetat ea.

Apoi, căznindu-se să împiedice câinele să sară pe mine:

- Cum adică *ce fel de oaspete*? Un oaspete și atât. E profesor universitar. Ca tine.

S-a răsucit spre mine ca să se asigure că înțelesese corect. Am dat din cap în semn că da. Apoi răspunsul la întrebarea
evidentă:

- Nu, te înșeli. Iau eu pește. Douăzeci de minute maximum, garantez.
- Ar trebui să-i ajungă timpul să-și ia pe el niște haine curate, a glumit ea.

Avea să bănuiască oare vreodată că dacă luasem deja hotărârea să contramandez cina cu colegii în seara respectivă era din pricină că, fără s-o recunosc neapărat, cochetam deja cu speranța nedeslușită de a lua cina cu ea? Cum ar fi venit vorba măcar de așa ceva?

Când am ajuns în fine la colț cu Ponte Sisto, l-am rugat pe șofer să oprească.

- Ce-ar fi să-mi las valiza în cameră și ne vedem acasă la tatăl tău… în zece minute, să zicem?

Însă ea m-a apucat de braț exact când mașina se pregătea să oprească.

· Nici nu mă gândesc! Dacă semănăm câtuși de puțin, o să te cazezi, o să-ți lași valiza în cameră, o să te speli pe mâini, lucru pe care spuneai că de-abia aștepți să-l faci, și pe urmă, după ce ai lăsat să treacă mai bine de un sfert de oră, o să suni să-mi spui că te-ai răzgândit și că te-ai hotărât să nu mai vii. Sau poate n-o să suni deloc. Poate, dacă semănăm câtuși de puțin, o să găsești chiar și cuvintele potrivite să-i urezi „La mulți ani“ tatălui meu și o să fie din inimă. Zici că nu semănăm?

Și treaba asta m-a mișcat.

· Poate.

· În cazul ăsta, dacă semănăm măcar un pic, cel mai probabil îți place să fii dat în vileag, recunoaște.

· Dacă semănăm vreun pic, deja te întrebi *Ce mi-o fi venit să-l invit pe tipul ăsta?*

· Atunci, nu semănăm. Am râs amândoi.

Când s-a întâmplat ultima oară?

· Ce-i? a întrebat.

· Nimic.

· Perfect!

Oare îmi citise și de data asta gândurile?

Când ne-am dat jos din mașină, am pornit în grabă spre Campo de' Fiori, unde am găsit taraba negustorului ei de pește. Înainte să comande, m-a rugat să-i țin eu lesa. Șovăiam să mă apropii de tarabă cu câinele, dar era de-ai casei aici și mi-a zis că nu era nici o problemă.

· Ce fel de pește îți place?

· Care se gătește cel mai ușor, i-am răspuns.

· Ce zici să luăm și niște scoici, par să aibă din belșug azi?

Sunt din captura de azi? s-a interesat ea.

· De azi, din zori, i-a răspuns vânzătorul.

· Ești sigur?

· Bineînțeles că sunt sigur.

Jucau jocul ăsta de ani de zile. Când s-a aplecat să verifice scoicile, i-am zărit spinarea. Mi-a venit să o cuprind pe după mijloc, pe după umeri, și să-i sărut ceafa și fața. Mi-am ferit privirea și, peste drum de tarabă, am reperat magazinul de băuturi.

· Oare tatălui tău i-ar plăcea un alb sec de la Friuli?

· El n-ar trebui să bea vin, dar mie mi-ar plăcea grozav un alb sec, de oriunde ar fi.
· O să iau și un Sancerre.
· Nu ți-ai propus să-l omori pe taică-meu, nu?
După ce ni s-au ambalat peștele și scoicile, și-a amintit de legume. În timp ce ne îndreptam spre o prăvălie din apropiere, nu m-am putut abține:
· De ce pe mine?
· De ce pe mine ce?
· De ce mă inviți *pe mine*?
· Fiindcă îți plac trenurile, fiindcă ți s-a tras clapa astăzi, fiindcă pui prea multe întrebări, fiindcă vreau să te cunosc mai bine. E așa de greu de înțeles? mi-a zis ea.
N-am insistat să dezvolte subiectul. Poate nu eram dispus să aud că nu îi plăceam nici mai mult, nici mai puțin decât îi plăceau scoicile sau verdețurile.
A găsit spanac, mie mi-au picat ochii pe niște fructe kaki micuțe, le-am pipăit, apoi le-am mirosit și am văzut că erau coapte. Era, am comentat, prima oară anul ăsta când mâncam kaki.
· În cazul ăsta, trebuie să-ți pui o dorință.
· Ce vrei să spui?
A mimat exasperarea.
· De fiecare dată când mănânci un fruct pentru prima oară într-un an, trebuie să-ți pui o dorință. Mă mir că n-ai știut.
Am stat să mă gândesc câteva clipe.
· Nu-mi vine nici o dorință în minte.
· Halal viață! a făcut ea, vrând să spună fie că viața mea era așa de bine organizată, încât nu-mi mai puteam dori nimic, fie că era așa de dezarmant de lipsită de bucurie, încât să-mi fi dorit ceva ar fi fost un lux la care nu mai merita să mă gândesc.
· Trebuie să-ți pui o dorință. Concentrează-te!
· Pot să-ți cedez ție dorința mea?
· Mie mi s-a împlinit deja dorința.
· Când?
· În taxi.
· Ce era?
· Ce repede uiți: să vii să iei prânzul cu noi.

· Vrei să spui că ai irosit o dorință întreagă doar ca să vin eu la prânz la voi?

· Exact. Și nu mă face să îmi pară rău!

N-am mai spus nimic. Pe drumul spre prăvălia cu vinuri m-a ținut strâns de braț.

M-am decis să opresc la florăria de lângă.

· O să se bucure grozav de flori.

· N-am mai cumpărat flori de ani de zile. A schițat într-o doară un semn din cap.

· Nu sunt numai pentru el, am zis.

· Știu, a spus ea pe un ton nemaipomenit de degajat, aproape prefăcându-se că nu bagă în seamă cuvintele mele.

Casa tatălui ei era o mansardă de lux, cu vedere la Tibru. Auzise ascensorul urcând și ne aștepta deja în prag. Doar una dintre uși era deschisă, așa că a fost greu să se strecoare și câinele, și tortul, peștele, scoicile și spanacul, cele două sticle de vin, geanta mea sport, rucsacul ei, sacoșa mea cu kaki și florile – toate păreau să se îngrămădească în casă în același timp. Tatăl ei a dat să-i ia o parte dintre bagaje. Ea i-a încredințat în schimb câinele, care îl știa și care imediat a început să sară pe el și să-l amușine.

· Iubește câinele mai mult decât mă iubește pe mine, a zis ea.

· Nu iubesc câinele mai mult decât pe tine. Pur și simplu câinele e mai ușor de iubit.

· Ești prea subtil pentru mine, tăticule, a răspuns ea, și în secunda următoare nu doar că l-a sărutat, ci, fără să lase pachetele din brațe, s-a izbit cu tot corpul în el și l-a sărutat pe amândoi obrajii.

Ăsta, îmi închipuiam, era felul în care iubea ea: sălbatic, fără opreliști.

Odată intrați, a lăsat jos sacoșele, mi-a luat sacoul și l-a pus frumos pe brațul unei canapele din living. Mi-a luat și geanta și a așezat-o pe covor, lângă canapea, apoi a înfoiat o pernă de canapea, mare, ce părea să poarte urma capului care pesemne că se odihnise pe ea până în urmă cu câteva clipe. În drum spre bucătărie a îndreptat și două tablouri care atârnau ușor câș pe perete, apoi, deschizând două uși de sticlă, care dădeau spre terasa scăldată de soare de pe acoperiș, s-a plâns că în

sufragerie era prea închis aerul într-o zi de toamnă așa de frumoasă. La bucătărie, a scurtat cozile florilor, a găsit o vază și le-a pus în ea.

· Mă înnebunesc după gladiole, a zis.

· Carevasăzică dumneata trebuie să fii oaspetele, a făcut taică-său, în loc de „bun venit“. *Piacere*, a adăugat, înainte să o dea la loc pe engleză.

Am dat mâna, am șovăit în pragul bucătăriei, apoi ne-am uitat la ea cum despachetează peștele, scoicile și spanacul. A cotrobăit prin dulapuri, a găsit condimentele și a aprins aragazul cu bricheta piezolectrică.

· O să bem niște vin, dar, tăticule, dumneata hotărăști dacă vrei să-l bem acum sau la pește.

El a stat să cumpănească preț de câteva clipe:

· Și acum, și când e gata peștele.

· Carevasăzică ai început deja, i-a spus ea pe un ton mustrător.

Prefăcându-se pus la colț, la început el n-a spus nimic, dar pe urmă a adăugat un „Așa-s fiicele! Ce poți să faci?“ plin de năduf. Tatăl și fiica aveau același fel de a vorbi. Apoi tatăl m-a condus pe un coridor tapetat cu fotografii înrămate ale unor rude de ieri și de astăzi, toate îmbrăcate atât de scrobit, încât n- am reușit cu nici un chip s-o recunosc pe Miranda printre ele. Acum tatăl purta o eşarfă ascot colorată, pe sub o cămașă roz cu dungi, care-ți lua ochii; jeanșii erau călcaţi la dungă și parcă de abia ce-i îmbrăcase. Părul alb, lung era pieptănat pe spate și îi conferea înfățișarea sugestivă a unei vedete de cinema ajunse la senectute. Dar în picioare purta niște papuci foarte vechi și era limpede că n-apucase să se bărbierească. Fiica lui știuse ce face când îl sunase să-l prevină că o să aibă musafiri. Livingul emana eleganța sobră a unei mode daneze care trecuse de câteva decenii, dar care era pe punctul să fie iarăși ultimul răcnet. Șemineul antic și de demult fusese recondiționat ca să se potrivească cu noul decor, dar părea vestigiul apus al unor vremuri trecute din viața apartamentului. Pe peretele alb, neted era expusă o mică pictură abstractă, în maniera lui Nicolas de Staël.

· Îmi place acela, am zis într-un târziu, căutând să fac conversație în timp ce mă holbam la priveliștea oferită de o plajă într-o zi de iarnă.

· L-am primit cadou de la soția mea acum mulți ani. Pe vremea aia nu mă omoram după el; dar acum îmi dau seama că e cel mai reușit lucru din câte am.

Bătrânul domn, am dedus, nu-și revenise niciodată după divorț.

· Soția dumneavoastră avea gusturi fine, am adăugat, regretând deja că folosisem trecutul fără să știu dacă nu cumva pășisem pe teren minat. Și astea de aici, am zis, holbându-mă la trei reprezentări în tonuri de sepia ale vieții Romei de la începutul secolului al XIX-lea, parcă ar fi niște Pinneli, nu?

· Chiar sunt Pinelli, a spus mândru părintele, care se poate să-mi fi luat observația drept insultă.

Fusesem tentat să zic „imitații după Pinelli“ dar mă abținusem la timp.

· Le-am cumpărat pentru soția mea, dar nu i-au plăcut. Așa că deocamdată locuiesc cu mine. După aia, cine știe? Poate o să le ia înapoi. E proprietara unei galerii de succes din Veneția.

· Mulțumită ție, tăticule.

· Nu, meritul e exclusiv al ei.

Am încercat să nu las să se înțeleagă că știam deja că soția lui îl părăsise. Pe de altă parte, pesemne că ghicise că Miranda îmi povestise despre căsnicia lor.

· Am rămas prieteni, a adăugat, căutând să lămurească lucrurile, poate chiar prieteni buni.

· Și împreună, a adăugat Miranda, întinzând fiecăruia câte un pahar de vin alb, au o fată care trebuie tot timpul să se împartă între ei doi. Îți dau mai puțin vin decât oaspetelui nostru, tăticule, a zis ea întinzându-i paharul.

· Am priceput, am priceput, a replicat el, cuprinzându-i obrazul în palmă într-un gest în care încăpea toată iubirea din lume.

Nu exista nici o îndoială. Era adorabilă.

· Și dumneata de unde o cunoști? a întrebat el, întorcându- se spre mine.

· De fapt, n-o cunosc deloc, am răspuns. Ne-am întâlnit în tren astăzi, practic, acum mai puțin de trei ceasuri.

Părea ușor buimăcit și se chinuia stângaci s-o ascundă.

· Așa carevasăzică…

· Nici un așa carevasăzică, tăticule. Bietului om i-a tras fiu- său clapa, iar mie mi s-a făcut așa o milă de el, încât m-am gândit să-i

pregătesc un pește, să îl îndop cu legume, poate chiar să plusez cu niște *puntarelle* veștejite de la tine din frigider și să- l trimit la el la hotel, unde de abia așteaptă să tragă un pui de somn și să se spele pe mâini de noi.
Toți trei am izbucnit în râs.

- Genul ăsta de om e! Cum am reușit să aduc pe fața pământului un drac de copil așa de urâcios pur și simplu mă depășește.
- Cel mai bun lucru din câte ai făcut, tataie! Dar să-i fi văzut fața lui Sami când și-a dat seama că i se trage clapa!
- Așa de groaznic arătam? m-am mirat eu.
- Exagerează, ca de obicei, a zis el.
- Stă botos de când am urcat eu în tren, la Florența.
- Nu eram botos când te-ai urcat tu la Florența, am negat, îngânând-o.
- Da' de unde! Aveai ditamai botul. Chiar dinainte să intrăm în vorbă. Nici măcar n-ai vrut să-i faci loc câinelui să treacă. Crezi că n-am observat?

Iarăși, toți trei am pufnit în râs.

- N-o băga în seamă! Mereu calcă oamenii pe bombeu. E modul ei de a se împrieteni.

Nu mă slăbea din ochi. Îmi plăcea că încerca să-mi deslușească reacția la ce spusese taică-său. Sau poate că doar mă privea și îmi plăcea și asta.
Chiar așa, când s-a întâmplat ultima dată?
Pe un alt perete din camera de zi era o serie de fotografii alb- negru, înrămate, înfățișând statui antice, toate în nuanțe frapante de negru, cenușiu, argintiu și alb. Când am întors capul spre ea, tatăl și fiica mi-au surprins amândoi privirea.

- Sunt ale Mirandei toate. Ea le-a făcut.
- Carevasăzică, tu cu asta te ocupi?
- Cu asta mă ocup, s-a scuzat ea, vrând parcă să spună *E singurul lucru la care mă pricep*.

Regretam felul în care formulasem întrebarea.

- Numai alb-negru. Niciodată color, a adăugat tatăl. Bate lumea în lung și în lat – merge în Cambodgia, Vietnam, pe urmă în Laos și Thailanda, chestie pe care o adoră, dar nu e niciodată mulțumită de rezultatele muncii ei.

Nu m-am putut abține.

· E vreun om mulțumit de rezultatele muncii lui?

Miranda mi-a adresat un zâmbet abia mijit, în semn de recunoștință pentru că-i sărisem în ajutor. Însă expresia ei putea la fel de bine să însemne și *Frumoasă încercare, n-am nevoie să fiu salvată*.

· Habar n-am avut că ești fotograf. Sunt nemaipomenite. Apoi, văzând că nu gustă complimentul, am adăugat:

· Sunt uluitoare.

· Ce ți-am spus? Nu e niciodată mulțumită de propria persoană. Poți să-ți frământi tu creierii cât vrei, tot n-o să accepte un compliment. Are o ofertă minunată să lucreze pentru o agenție mare…

· …pe care n-o s-o accepte, i-a luat ea vorba din gură. Nu discutăm subiectul, tăticule.

· De ce? s-a mirat el.

· Fiindcă Miranda adoră Florența.

· Amândoi știm că motivul ei n-are de-a face cu Florența, i- a întors-o taică-său, exagerând înadins hazul, dar aruncând o privire plină de înțeles întâi spre fiică-sa, apoi spre mine. Are de-a face cu tatăl ei.

· Ești așa de căpos, tăticule, încât ești convins că ești buricul universului și că, fără binecuvântarea dumitale, luceafărul de seară din ceruri s-ar stinge și s-ar transforma în cenușă, a spus ea.

· Mă rog, căposul ăsta mai are nevoie de niște vin înainte să se transforme în cenușă… chestie pe care, nu uita, Mira, am precizat-o în mod expres în testament.

· Nu te grăbi, a zis ea, împingând sticla deschisă astfel încât taică-său să nu mai poată ajunge la ea.

· Ce nu înțelege ea – din cauza vârstei, bănuiesc – este că, odată trecut de un anumit punct, să ții regim și să fii atent la ce mănânci…

· …sau bei…

· …nu mai au nici un rost și de fapt fac mai mult rău decât bine. Consider că cei de vârsta noastră ar trebui lăsați să-și trăiască ultimele zile cum au ei chef. Să ne lipsești de lucrurile pe care ni le dorim când suntem cu un picior în groapă pare lipsit de noimă, dacă nu chiar diabolic de-a dreptul, nu găsești?

· Consider că omul ar trebui să facă numai ce poftește, am spus eu, nemulțumit că fusesem trecut în tabăra tatălui.

· Asta, venind din partea cuiva care știe precis ce vrea, așa- i? a urmat mușcătura ironică din partea fiicei, care nu uitase conversația noastră din tren.

· De unde știi tu că știu sau nu știu ce vreau? am ripostat.

N-a răspuns. M-a privit doar, fără să-și plece privirea. Nu era dispusă să intre în micul meu joc de-a șoarecele și pisica.

· Fiindcă noi doi semănăm, a spus într-un târziu.

Mă citise ca pe o carte deschisă. Și era conștientă că știam lucrul ăsta. Ce nu ghicise, probabil, era că mie îmi plăcea la nebunie ciorovăiala noastră și refuzul ei de a trece cu vederea orice venea din partea mea. Mă făcea să mă simt neobișnuit de important, de parcă ne-am fi știut de-o viață și familiaritatea nu ar fi știrbit cu nimic respectul pe care ni-l purtam unul celuilalt. Simțeam nevoia s-o mângâi, s-o iau în brațe.

· Tineretul din ziua de azi e prea inteligent pentru ăștia ca noi, s-a băgat în vorbă tatăl.

· Nici unul, nici celălalt n-aveți habar care-i treaba cu tineretul din ziua de azi, ne-a întors-o scurt fata.

Oare fusesem înglobat iarăși în universul senil al tatălui, mai devreme decât mi-ar fi permis-o vârsta?

· Păi, în cazul ăsta, poftim încă un pahar de vin, tăticule.

Fiindcă te iubesc. Și încă puțin și dumitale, domnule S.

· Nu se servește vin acolo unde mă duc eu, scumpa mea, nici alb, nici roșu, nici roze măcar, și, sincer să fiu, vreau să dau pe gât cât pot înainte să mă ia cu targa. Pe urmă o să strecor o sticlă sau două sub cearșaf, așa încât, atunci când o să stau în sfârșit față în față cu Doamne-Doamne, o să-i pot spune „Poftim, uite ce bunătăți ți-am adus de pe afurisita de planetă Pământ“.

N-a răspuns, ci s-a dus înapoi la bucătărie ca să aducă prânzul în camera de zi. Însă în secunda următoare s-a răzgândit, spunând că era suficient de cald cât să luăm masa afară. Și-a luat fiecare paharul și tacâmurile și ne-am îndreptat spre terasă. În timpul ăsta, a desfăcut bucățile de biban-de-mare pe care le fripsese într-o tigaie de fontă, le-a dezosat și, pe o altă

farfurie, a așezat salata de spanac și *puntarelle* ofilite, peste care, după ce ne-am ocupat locurile la masă, a presărat ulei și parmezan proaspăt ras.

· Și? Spune-ne cu ce te ocupi, a zis tatăl, întorcându-se spre mine.

Le-am povestit că tocmai terminasem lucrul la cartea mea și că în scurtă vreme aveam să mă întorc în Liguria, unde locuiam. Le-am zis câteva cuvinte despre cariera mea de profesor de filologie clasică și proiectul meu actual privind căderea tragică a Constantinopolului din anul 1453. Le-am povestit câte ceva despre viața mea, despre fosta mea soție, care actualmente trăiește la Milano, despre fiul meu, pianist în ascensiune, apoi le-am mărturisit cât de mult îmi lipsește să dau cu ochii de mare când mă trezesc atunci când sunt plecat.

Căderea Constantinopolului i-a atras atenția tatălui ei.

- Locuitorii știau că soarta orașului lor era pecetluită? a întrebat tatăl.
- Știau.
- În cazul ăsta, de ce n-au fugit mai mulți înainte să fie prădat?
- Întrebați-i pe evreii din Germania! Câteva clipe s-a lăsat tăcere.
- Adică să-i întreb pe părinții, pe bunicii mei și pe majoritatea mătușilor și unchilor mei cu care o să mă întâlnesc curând la poarta Raiului?

Nu reușeam să-mi dau seama dacă tatăl Mirandei îmi aplica un duș rece după ceea ce tocmai spusesem sau dacă nu era decât o altă trimitere, nu tocmai mascată, la sănătatea lui șubrezită. În orice caz, nu marcam puncte.

- Una e să știi că sfârșitul e aproape, am adăugat, căutând să-mi croiesc drum cu tact peste bancurile de nisip, dar s-o crezi cu adevărat e cu totul altceva. Să-ți azvârli toată viața la coș ca s-o iei de la zero într-o țară străină o fi fiind el un gest de eroism, dar e complet necugetat. Nu mulți sunt în stare de așa ceva. Încotro te întorci când te simți captiv, prins în menghină, când nu se întrevede nici o ieșire și casa arde, și geamul tău e la etajul cinci, așa încât să te arunci în gol nu e cu adevărat o opțiune? Nu mai există nici un liman. Unii aleg să-și pună capăt zilelor. Totuși, majoritatea preferă să-și pună ochelari de cal și să se agațe de ultima speranță. Străzile Constantinopolului s-au umplut de sângele optimiștilor când turcii au pătruns în oraș și l-au prădat până când n-a mai rămas nimic din el. Dar pe mine mă interesează locuitorii Constantinopolului care s-au temut de deznodământ și au fugit, mulți dintre ei la Veneția.
- Dumneata ai fi părăsit Berlinul dacă ai fi trăit acolo în 1936, de pildă? m-a întrebat Miranda.

· Nu știu. Dar cineva ar fi trebuit să mă împingă de la spate sau să mă amenințe că mă lasă acolo, dacă nu eram pregătit să fug. Îmi vine în minte povestea unui violonist parizian care s-a ascuns în apartamentul lui din Marais, știind prea bine că într-o noapte o să-i bată poliția la ușă. Și așa s-a și întâmplat. Ba chiar a reușit să-i convingă să-l lase să-și ia și vioara și l-au lăsat. Însă a fost primul lucru pe care i l-au luat. L-au ucis, dar nu într-o cameră de gazare, ci în lagăre. L-au omorât în bătaie.

· Așadar prelegerea ta din seara asta va fi despre Constantinopol? m-a întrebat, cu o inflexiune aproape sceptică în voce, care o făcea să pară dezamăgită.

Nu-mi era limpede dacă își propunea să îmi bagatelizeze munca punându-mi genul de întrebare pe care tocmai tocmai o
pusesem eu despre a ei sau dacă se simțea plină de admirație, în sensul de *Ce preocupare minunată ți-ai ales!* Motiv pentru care până la urmă am răspuns umil și evaziv:

· Cu asta mă ocup. Dar sunt zile când pot să deslușesc în chemarea mea exact ce este: muncă de birou și atât. Nu sunt întotdeauna mândru de lucrul ăsta.

· Carevasăzică nu-ți petreci viața hoinărind prin Insulele Eoliene, ca apoi să te stabilești într-un loc precum Panarea, de pildă, să înoți în zori, să scrii cât e ziua de lungă, să mănânci din ce-ți oferă marea, seara să bei vin sicilian cu cineva care are pe jumătate vârsta dumitale.

De unde răbufneau toate astea? Și oare făcea mișto de lucrurile la care visează orice bărbat de vârsta mea?

Miranda a lăsat furculița din mână și și-a aprins o țigară. Am urmărit-o cu privirea cum scutură cu o mișcare viguroasă bățul de chibrit pentru ca apoi să-i dea drumul într-o scrumieră. Ce puternică și invulnerabilă părea dintr-odată! Își arăta cealaltă latură, cea care cântărește oamenii și emite judecăți pripite, și apoi se descotorosește de ei și nu-i mai reprimește decât atunci când își pierde din forță și când o face, le poartă pică pentru asta. Bărbații erau ca niște bețe de chibrit: se aprindeau și apoi îi scutura, aruncându-i în prima scrumieră aflată la îndemână. Am urmărit-o cum trage în piept primul fum. Da, voluntară și inflexibilă. Felul în care fuma cu fața întoarsă de la noi o făcea să pară teribil de distantă și de împietrită. Genul de femeie care

își impune voința de fiecare dată. Nu tocmai fata cumsecade, căreia nu-i place să știe că cineva poate avea de suferit.

Îmi plăcea s-o privesc cum fumează. Era frumoasă și intangibilă și, din nou, m-am înfrânat s-o cuprind cu brațul și să-mi apropii buzele de obrazul ei, de ceafa ei, de urechea ei. Își
dădea, oare, seama că impulsul acela de a o strânge la piept mă tulbura și mă înspăimânta deopotrivă, fiindcă eram conștient că nu era loc pentru mine în lumea ei? Mă invitase de dragul lui taică-său.
Și totuși, ce o împingea să fumeze?

Uitându-mă la cum ține țigara între degete, nu m-am putut abține să nu remarc:

· Cum spunea cândva un poet francez, unii fumează ca să- și bage nicotină în vene, alții – ca să interpună un nor între ei și restul lumii.

Însă, în secunda următoare, temându-mă că avea s-o interpreteze drept o remarcă răutăcioasă, m-am grăbit să o trec pe spuza mea.

· Toți avem felul nostru de a înălța paravane ca să ținem viața sub control. Eu mă folosesc de hârtie.

· Crezi că eu țin viața sub control?

A ei era o interogare sinceră și precipitată, nu o zeflemea voalată, menită să bage zâzanie.

· Nu știu. Poate că a-ți vedea viața de zi cu zi, cu toate bucuriile și mâhnirile ei neînsemnate, e modul cel mai sigur de a ține viața adevărată sub control.

· Carevasăzică e posibil ca ideea de viață adevărată nici să nu existe. Doar chestii grosolane, banale, de zi cu zi – asta crezi tu?

N-am răspuns.

· Eu sper doar că mai e și altceva pe lângă chestiile de zi cu zi. Dar nu l-am găsit niciodată, poate din pricină că perspectiva de a-l găsi mă sperie.

Nici aici n-am răspuns.

· Nu vorbesc niciodată cu lumea despre lucrurile astea.

· Nici eu, am replicat.

· Mă întreb de ce n-o face nici unul din noi.

Cea care vorbea acum era fata din tren. Inflexibilă și hotărâtă, și cu toate astea complet în derivă.

Ne-am zâmbit stins unul altuia. Apoi, simțind că discuția începea să capete o turnură stranie și stingheritoare:

· Și lui îi place munca de birou, a adăugat ea ca din senin, gesticulând spre tatăl ei.

Taică-său a perceput numaidecât semnalul.

Ce colaborare fantastică.

· Chiar îmi place munca de birou. Am fost un profesor bun. Apoi, acum vreo opt ani, m-am pensionat. Ajut scriitori și tineri cercetători. Îmi dau lucrările lor de disertație, iar eu le redactez. E o muncă solitară, dar e minunată și tihnită. Și de fiecare dată am enorm de învățat. Îmi petrec multe ceasuri în felul ăsta, uneori de când se crapă de ziuă până la miezul nopții. Apoi, noaptea târziu, mă uit la televizor ca să-mi mai limpezesc puțin gândurile.

· Problema lui e că uită să le ceară bani.

· Așa e, dar ei mă îndrăgesc și eu am ajuns să-l iubesc pe fiecare în parte, corespondăm permanent prin e-mail. Și, ca să fiu sincer, n-o fac pentru bani.

· Asta-i clar! i-a întors-o fiică-sa.

· Acum la ce lucrați? l-am întrebat.

· La o disertație foarte abstractă despre timp. Începe cu povestea sau parabola, cum îi place lui s-o numească, unui tânăr pilot american din timpul celui de-al Doilea Război Mondial. S-a căsătorit cu iubita lui din liceu în orășelul în care copilăriseră. Și-au petrecut vreo două săptămâni în casa părinților ei înainte să fie trimis pe front. Un an și o zi mai

târziu, avionul lui a fost doborât deasupra Germaniei. Tânăra lui soție a primit o scrisoare prin care era informată că se presupune că a murit. Nu existau dovezi că s-ar fi prăbușit și nici nu-i găsiseră cadavrul. N-a trecut mult și mireasa lui s-a înscris la un colegiu, unde în cele din urmă a cunoscut un veteran de război care semăna cu soțul ei. S-au căsătorit și au avut cinci fete. Ea a murit acum vreo zece ani. La câțiva ani de la moartea ei, locul accidentului a fost identificat, iar plăcuțele de identificare și rămășițele primului ei soț au fost în fine recuperate și originea lor a fost confirmată în baza coroborării cu ADN-ul unui văr foarte îndepărtat, care nici măcar nu auzise de pilot sau de nevasta lui. Chiar și așa, vărul a acceptat să se lase testat. Partea tristă este că, la momentul la care rămășițele corpului lui au fost trimise înapoi în orașul lui natal ca să fie înmormântate cum se cuvine, soția lui, amândoi părinții ei și, la fel, părinții pilotului și toți frații lor muriseră.

Nu mai avea pe nimeni, nici o rudă care să și-l amintească, darămite să-l jelească. Doar că, la un moment dat, soția pilotului dăduse jos din pod o cutie veche cu tot soiul de suveniruri care conținea, printre altele, portmoneul pe care pilotul îl lăsase acasă. Când fiicele ei au întrebat-o al cui era, s-a dus în sufragerie și a luat de pe perete o fotografie înrămată a tatălui lor, scoțând la iveală o poză veche, ascunsă în spatele ei. Era un portret al primului ei soț. Fetele nu avuseseră habar că mama lor mai fusese căsătorită. Nici ea n-a mai adus niciodată vorba despre el. Pentru mine asta e dovada că viața și timpul nu sunt sincronizate. Parcă timpul era complet anapoda, iar soția și-a trăit viața pe malul greșit al fluviului sau, și mai rău, pe două maluri, nici unul din ele cel corect. Nu ne-om fi dorind nici unul să susținem că ne ducem viața pe două culoare concomitent,
dar fiecare duce mai multe vieți, vârâte una în alta sau chiar în paralel. Unele vieți își așteaptă rândul, fiindcă n-au fost trăite deloc, în vreme ce altele se sting înainte să li se fi scurs timpul, iar unele așteaptă să fie retrăite fiindcă n-au fost trăite de ajuns. Practic, nu știm cum să ne raportăm la timp, timpul nu înțelege cu adevărat timpul, așa cum o facem noi, fiindcă timpul nu dă doi bani pe părerea noastră despre timp, fiindcă timpul e doar o metaforă șubredă, imprevizibilă pentru felul în care privim viața. Fiindcă, în ultimă instanță, nu timpul este cel nepotrivit pentru noi sau noi suntem nepotriviţi pentru timp. E posibil ca viața însăși să fie cea nepotrivită.

· De ce spui asta? a întrebat ea.

· Fiindcă există moartea. Fiindcă moartea, orice ți-ar zice toți, nu face parte din viață. Moartea e marea boacănă a lui Dumnezeu, iar apusul și răsăritul sunt felul lui de a se îmbujora de rușine și de a-și cere iertare zi de zi. Știu câte ceva despre subiectul ăsta.
N-a mai spus nimic.

· Îmi place nemaipomenit disertația lui, a adăugat într-un târziu.

· Discutați despre ea de luni de zile, tăticule. Ai idee când o s-o termine?

· Păi, cred că bietul băiat se chinuieşte să pună materialul cap la cap, în parte din pricină că nu știe cum s-o încheie. Ăsta e motivul pentru care vine întruna cu exemple noi. Ăsta este despre doi soți care au căzut într-o crevasă dintr-un ghețar din Elveția, în 1942, și au murit înghețați. Cadavrele le-au fost recuperate șaptezeci și cinci de ani mai

târziu, împreună cu încălțămintea, o carte, un ceas de buzunar, un rucsac și o sticlă. Aveau împreună șapte copii, dintre care cinci trăiesc și astăzi.
Dispariția tragică a ambilor părinți a proiectat o umbră întunecată, perturbatoare asupra vieților copiilor. În fiecare an, în ziua dispariției părinților lor, escaladau ghețarul și se rugau pentru ei. Mezina avea patru ani la momentul dispariției. Testarea ADN a confirmat identitatea părinților ei și i-a oferit un soi de sentiment de finalitate.

· Detest cuvântul acesta, *finalitate*, a comentat Miranda.

· Poate din pricină că nu pui niciodată punct când trebuie, a repezit-o taică-său.
I-a aruncat o căutătură piezișă, ironică, ce voia să spună *Știi exact la ce mă refer*.
Ea n-a răspuns.
Între ei s-a așternut o tăcere stânjenitoare. M-am prefăcut că n-o bag de seamă.

· O altă întâmplare din disertație, a reluat tatăl, se referă la un soldat italian care, căsătorit de douăsprezece zile, este trimis pe frontul rusesc, unde i se pierde urma și este dat dispărut. În Rusia însă nu moare, fiind salvat de o femeie care îi naște un copil. Peste mai mulți ani, se va înapoia în Italia, unde se va simți la fel de în derivă într-o patrie pe care nici nu o recunoaște pe cât se simte în țara adoptivă, Rusia, unde până la urmă revine, în lipsa unei țări de reședință mai potrivite. Vedeți voi, două vieți, două culoare, două fusuri orare, nici unul din ele cel potrivit. Pe urmă mai e povestea unui bărbat de patruzeci de ani, care într-o zi se hotărăște să meargă la mormântul tatălui care pierise în război, cu puțin înainte să i se nască fiul. Ce îl frapează pe fiu, cum stă acolo împietrit, uitându-se la datele de pe lespede, este faptul că tatăl lui murise când de-abia împlinise douăzeci de ani – jumătate din vârsta actuală a fiului – și, ca atare, fiul e suficient de matur să fie tatăl
tatălui lui. În mod straniu, nu se poate hotărî dacă se simte întristat din pricină că tatăl lui n-a apucat să-l vadă, că el n-a apucat să-și cunoască părintele sau din pricină că stă dinaintea mormântului unui om pe care îl percepe mai degrabă ca pe un fiu mort decât ca pe un părinte mort.
Nici unul nu a căutat să îi confere o morală acestei povești.

· Găsesc poveștile astea foarte înduioșătoare, a spus tata, dar încă nu-mi dau seama din ce cauză, doar că, pe undeva, am impresia, contrar aparențelor, că trăitul și timpul nu sunt corelate și urmează parcursuri complet diferite. Iar Miranda are dreptate. Sentimentul de finalitate, dacă există, e menit fie pentru viața de apoi, fie pentru cei pe care îi lași în urmă. Până la urmă, supraviețuitorii o să închidă catastiful vieții mele, nu eu. Le transmitem mai departe personalitatea noastră fantomatică și le încredințăm ce-am învățat, ce am trăit, ce am știut celor de după noi. Ce altceva le-am putea dărui celor pe care i-am iubit după ce murim, în afară de fotografii cu cine eram pe vremea când eram copii și încă nu deveniserăm tații pe care au ajuns să-i cunoască? Vreau ca aceia care îmi supraviețuiesc să-mi ducă mai departe viața, nu doar să și-o amintească.

Văzându-ne că tăcem, tatăl ei a răbufnit dintr-odată:

· Ce tot încoace și încolo? Adu tortul! În clipa asta am chef să interpun un tort între mine și ce mă așteaptă. Poate și Lui o să-i surâdă ideea unui tort, nu credeți?

· Am cumpărat unul mic fiindcă știam că ai fi dat gata unul mai mare înainte să plec eu duminică.

· După cum vezi, ține morțiș să trăiesc. Pentru ce, habar n- am.

· Dacă nu de dragul tău, atunci de dragul meu, caraghios bătrân. În plus, nu te mai preface: te-am văzut cum te uiți după femei când ieși să plimbi câinele.

· Așa este, încă întorc capul când văd o pereche de picioare frumoase. Dar, să-ți spun drept, nu reușesc să-mi amintesc în ce scop.

Am râs cu toții.

· Sunt convinsă că infirmierele alea la domiciliu o să te ajute să-ți amintești.

· S-ar putea să n-am chef să-mi amintesc ce ratez.

· Am auzit că există medicamente care să-ți împrospăteze memoria.

Urmăream pretinsa ciondăneală dintre tată și fiică. Ea s-a ridicat de la masă și s-a dus la bucătărie să mai aducă niște tacâmuri.

· Crezi că sănătatea îmi mai permite o ceșcuță de cafea? a întrebat el tare cât să-l poată auzi. Poate și pentru oaspetele nostru una?

· Am doar două mâini, tăticu', două, s-a prefăcut ea că bombăne și în câteva clipe a ieșit cu tortul și trei farfurioare, pe care le-a lăsat stivuite pe un taburet înainte să se întoarcă în bucătărie. Am auzit-o

cum își face de lucru cu cafetiera și apoi scutură zațul de la cafeaua de dimineață ciocănind sita de marginea chiuvetei.

· Nu în chiuvetă! a mârâit el.

· Prea târziu, i-a răspuns ea.

Ne-am uitat unul la altul și am zâmbit. Nu m-am putut abține:

· Vă iubește mult, nu?

· Da, mă iubește. Dar n-ar trebui. Sunt norocos în privința asta. Chiar și așa, cred că nu e sănătos la vârsta ei.

· De ce?

· De ce? Fiindcă sunt de părere c-o să-i fie greu. Pe lângă asta, nu trebuie să fii un geniu să-ți dai seama că îi stau în cale.

Nu era nimic de zis la treaba asta.

Am auzit-o cum așază farfuriile murdare în chiuvetă.

· Ce tot șușoteați voi doi? ne-a zis când a revenit pe terasă cu cafeaua.

· Nimic, a răspuns tatăl.

· Să nu mă mințiți!

· Discutam despre tine.

· Eram sigură. Vrea nepoți, am dreptate? a făcut ea.

· Vreau să fii fericită. Mai fericită, cel puțin – și cu un om pe care să-l iubești, a adăugat tatăl. Și da, îmi doresc nepoți. De vină e afurisitul ăla de ceas. Încă una dintre împrejurările alea când viața și timpul nu concordă. Și să nu-mi spui că nu înțelegi!

Ea a zâmbit, semn că înțelegea.

· Bat la poarta morții, să știi.

· Și ți-au răspuns? l-a întrebat ea.

· Nu încă. Dar l-am auzit pe bătrânul majordom strigând tărăgănat „Sosesc!“ și, când am mai bătut o dată, a oftat enervat: „Am zis că sosesc, nu?“. Înainte să descuie și să mă primească, n-ai vrea să-ți găsești măcar pe cineva pe care să-l iubești?

· Îi tot spun că nu am pe nimeni, dar nu mă crede, a zis ea întorcându-se spre mine, ca și cum aș fi arbitrat discuția dintre ei.

· Cum e posibil să nu aibă pe nimeni? a replicat el, întorcându-se la rândul lui spre mine. Mereu e câte cineva. Ori de câte ori sun, e cineva.

· Și, totuși, niciodată nu e cineva cu adevărat. Tatăl meu nu înțelege, a insistat ea, intuind că, cel mai probabil, aveam să-i iau ei

partea. Ce au de oferit bărbații ăștia am deja. Și tot ce-și doresc ei nu merită sau s-ar putea să nu am eu de oferit. Asta e partea tristă.

· Ciudat, am făcut eu.

· De ce spui asta?

Ședea lângă mine, cu spatele întors spre taică-său.

· Fiindcă eu sunt exact opusul. În momentul ăsta am foarte puține lucruri pe care și le-ar putea dori cineva, cât despre ce- mi doresc eu, nici măcar n-aș ști cum să explic. Dar știi deja toate lucrurile astea.

Câteva clipe doar m-a privit.

· Poate că știu, poate că nu.

Cu alte cuvinte: *Nu mă las prinsă în jocul tău*.

Știa, știa precis ce joc făceam chiar înainte să-mi dau eu însumi seama.

· Poate că știi, poate că nu, a maimuțărit-o taică-său. Te pricepi grozav să găsești paradoxuri și când pescuiești unul din traista ta de idei gata rumegate crezi că ai găsit răspunsul. Dar un paradox nu reprezintă niciodată un răspuns, e doar un adevăr frânt, o iluzie de sens care nu se susține. Dar sunt sigur că oaspetele nostru n-a venit să ne asculte ciondănindu-ne. Scuză, te rog, ciorovăiala noastră tată-fiică.

Am urmărit-o din priviri cum răstoarnă cafetiera cu susul în jos, acoperind ciocul cu un ștergar de bucătărie ca să nu împroaște cu cafea. Nici tatăl, nici fiica nu beau cafeaua cu

zahăr, dar și-a dat brusc seama că eu s-ar putea să vreau și, fără să mă întrebe, s-a repezit la bucătărie să aducă zaharniţa.

De obicei nu beam cu zahăr, dar m-a înduioşat gestul ei și mi-am pus o linguriță. Pe urmă m-am întrebat de ce o făcusem, când aș fi putut foarte simplu să refuz.

Ne-am băut cafelele în tăcere. După aceea ne-am ridicat de la masă:

· Poate ar fi timpul să mă duc spre hotel să-mi recitesc notițele pentru prelegerea de diseară.

Nu s-a putut abține.

· Chiar e musai să-ți recitești notițele? N-ai mai susținut deja de câteva ori prelegerea asta?

· De fiecare dată mă tem să nu-mi pierd șirul gândurilor.

· Nu mi te pot închipui pierzându-ți șirul, Sami.

· Dacă ai ști ce gânduri mi se învârt prin cap.

· O, povestește-ne, te rog! m-a tachinat ea, nu fără o umbră de viclenie ghidușă, care m-a surprins. Mă gândeam să vin la prelegerea ta azi… dacă sunt invitată, bineînțeles.

· Firește că ești invitată și la fel și tatăl tău.

· El? s-a mirat ea. Nu iese aproape deloc din casă.

· Ba ies, i-a întors-o taică-său. De unde știi tu ce fac, când nici măcar nu locuiești aici?

Ea n-a mai așteptat să-i dea replica, s-a dus înapoi la bucătărie și a revenit cu o farfurie pe care tăiase în patru un kaki. Celelalte două încă nu erau coapte cum trebuie, a spus ea. Apoi a ieșit de pe terasă și s-a întors cu un bol cu nuci. Poate era modul ei de a mă convinge să mai zăbovesc puțin. Tatăl ei a întins mâna și a luat una. S-a întins și ea și, printre ele, a găsit spărgătorul de nuci. El nu s-a folosit de spărgător, spărgând nuca cu mâna.

· Mă scoți din minți când faci chestia asta, l-a mustruluit ea.

· Ce anume? Asta? a făcut el și a mai crăpat o nucă, a descojit-o și mi-a întins mie partea comestibilă.

Eram mut de uimire.

· Cum ați reușit? m-am minunat.

· Simplu, mi-a răspuns. Nu folosești pumnul, doar arătătorul, pe care îl așezi de-a curmezișul peste îmbinarea dintre jumătăți, așa, și cu mâna cealaltă aplici o lovitură ușoară, dar fermă. *Voilà*! a făcut el, oferindu-i miezul fiicei, de data asta. Încearcă și dumneata, m-a îndemnat, întinzându-mi o nucă.

Și, să vezi și să nu crezi, am crăpat și eu una, exact cum făcuse el.

· Omul cât trăiește învață, a zâmbit el. Trebuie să mă întorc în carlingă, a adăugat, ridicându-se și împingându-și scaunul la loc sub masă, apoi a ieșit de pe terasă.

· La toaletă, m-a lămurit ea, după care a țâșnit în picioare și s-a dus țintă la bucătărie.

M-am ridicat și eu de la masă și am urmat-o, fără să fiu convins că prezența mea era dorită acolo. M-am oprit în prag și am urmărit-o din priviri cum clătește vasele, unul câte unul, și apoi le stivuiește mult prea în pripă lângă chiuvetă, înainte să mă roage s-o ajut să le aranjeze în mașina de spălat. A umplut tigaia de fontă cu apă clocotită și sare grunjoasă și s-a apucat s-o frece, răzuind energic, parcă pradă unui acces de furie, o bucată de piele de pește arsă, care rămăsese lipită de

marginea tigăii și refuza să cedeze sub buretele de sârmă. Era supărată oare? Când a ajuns la paharele de vin din cristal, totuși, mișcările îi erau mai blânde, mai delicate, ca și cum ceva la vechimea lor și la forma lor rotunjită îi făcea plăcere, o liniștea, impunând o deferență atentă. Clătitul a durat câteva minute.

Când a terminat, am băgat de seamă că palmele și degetele i se făcuseră de un roșu aprins, vineții aproape. Avea mâini frumoase. M-a privit în timp ce și le ştergea cu un prosopel de bucătărie agățat de mânerul frigiderului, același pe care îl folosise mai devreme ca să nu lase cafetiera să împroaște. N-a spus nimic. Apoi a stors un dozator de loțiune de mâini așezat lângă chiuvetă și și-a uns mâinile cu cremă.

- Ai mâini frumoase.

N-a răspuns. Singurul lucru pe care l-a spus, după o ezitare, a fost „Am mâini frumoase“, îngânându-mă, fie ca să mă ia peste picior, fie ca să pună la îndoială motivul pentru care rostisem cuvintele alea.

- Nu îţi dai cu ojă, am adăugat.
- Știu.

Iarăși, nu-mi puteam da seama dacă se scuza pentru că nu îşi făcea unghiile cu ojă sau îmi dădea de înțeles să-mi văd de treaba mea. Eu voisem să insinuez că nu seamănă cu majoritatea femeilor de vârsta ei, care își colorează unghiile în nuanțe care mai de care mai fistichii. Pe de altă parte, probabil știa lucrul ăsta și n-avea nevoie să-i reamintesc eu. Jalnic fel de a face conversație din partea mea.

Când a terminat la bucătărie, s-a întors în salon, apoi s-a dus în camera de zi să ne ia jachetele. Am urmat-o, moment în care m-a întrebat despre prelegerea mea din seara respectivă.

- E despre Fotie, am zis, un străvechi patriarh bizantin, care a ținut un valoros inventar al cărților pe care le citea, intitulat *Myriobiblion*, în traducere „zece mii de cărți“. Fără lista lui, n- am fi avut știință despre existența lor – asta, din cauză că extraordinar de multe dintre ele au dispărut fără urmă.

O plictiseam oare? Poate nici măcar nu mă asculta, cum stătea acolo, aruncându-și ochii peste o parte din corespondența nedeschisă aflată pe măsuța de cafea.

- Deci asta interpui între tine și viață – zece mii de cărți?

Îmi plăcea sarcasmul ei, mai ales din partea unei femei care, în ciuda sastiselii palpabile față de viață pe care o arătase în tren, până la urmă

se poate să fi preferat aparatele foto, motocicletele, gecile de piele, surfingul și tinerii zvelți, care fac dragoste de cel puțin trei ori pe noapte.

· Nici nu-ți închipui câte interpun între mine și viață, i-am spus. Pe de altă parte, îmi imaginez că lucrurile astea te depășesc.

· Ba nu. O parte din lucrurile astea îmi sunt cunoscute.

· Zău? Ca, de pildă?

· Ca, de pildă… chiar vrei să știi? m-a întrebat ea.

· Firește că vreau.

· De pildă, nu cred că ești un bărbat foarte fericit. Pe de altă parte, noi doi semănăm, pe undeva: sunt unii oameni care se poate să sufere cumplit nu din pricină că au fost răniți, ci fiindcă n-au găsit pe nimeni care să însemne de ajuns cât să-i rănească.

Apoi, gândindu-se mai bine, poate din pricină că simțise că întrecuse măsura:

· Poți să-l numești un paradox de-ale mele, pescuit din traista mea burdușită cu concepte. Durerea poate fi contractată fără să manifeste simptome. Se poate să nici nu știi că suferi de așa ceva. Îmi amintește de ce se spune despre fătul care își mănâncă geamănul cu mult înainte să se nască. S-ar putea să nu existe nici o urmă a geamănului dispărut, însă copilul ăla o să crească resimțind absența fratelui tot restul vieții – absența

dragostei. În afară de tatăl meu și de ce mi-ai spus despre fiul tău, s-ar părea că, cel mai probabil, și unul, și celălalt se poate să fi avut parte de foarte puțină iubire sau intimitate în viață. Pe de altă parte, ce știu eu?

A șovăit o fracțiune de secundă și, poate temându-se că o să mă apuc să o contrazic sau să-i iau prea în serios vorbele, a adăugat:

· Am însă senzația că părții aceleia din tine nu-i place să i se spună că nu ești fericit.

Am schițat un semn amabil din cap, care voia să însemne și „Îți țin isonul și n-o să te contrazic“.

· Însă partea bună este… a adăugat, dar în secunda următoare s-a înfrânat iarăși.

· Care este partea bună? am întrebat.

· Partea bună este că nu cred că ai închis definitiv capitolul sau că ai renunțat să mai cauți. La fericire mă refer. Îmi place lucrul ăsta la

tine.
N-am comentat nimic – poate tăcerea mea a reprezentat un răspuns.

- Bun. Așa… a exclamat întinzându-mi sacoul, pe care l-am luat pe mine.

Apoi, schimbând brusc subiectul:

- Gulerul, a zis, arătând spre sacou. Nu-mi era limpede la ce se referă.

- Dă-mi voie, a spus, postându-se în dreptul meu ca să-mi îndrepte gulerul.

Fără să stau să cumpănesc, m-am trezit că-i cuprind amândouă mâinile pe reverele sacoului și i le apăs pe pieptul meu.

Nu premeditasem nicidecum gestul respectiv, ci pur și simplu m-am lăsat în voia sentimentelor și i-am atins fruntea cu mâna. Rareori am fost atât de impulsiv și, ca să-i arăt că nu voiam să întrec măsura, am început să mă închei la sacou.

- Nu e musai să pleci încă, a vorbit ea din senin.

- Ar fi bine. Însemnările mele, mica mea prelegere, răposatul Fotie, micile paravane fragile pe care le interpun între mine și lumea adevărată, toate mă așteaptă, știi.

- A fost ceva deosebit. Pentru mine, vreau să spun.

- Asta? m-am mirat, cu toate că îmi venea greu să cred că știam cu precizie la ce se referă.

Am încercat să mă desprind, dar i-am mângâiat fruntea pentru ultima oară. Apoi i-am sărutat-o. De data asta i-am scrutat atent chipul și nu și-a ferit privirea. Și, cu un gest care m-a luat încă o dată complet pe nepregătite și care părea să vină de acum cine știe câți ani, i-am atins bărbia cu vârful degetului, încetișor, cum îi ține un adult bărbia copilului între degetul mare și arătător ca să nu mai plângă, intuind în tot timpul ăsta, la fel ca ea, de altfel, că, dacă nu se clintea din loc, această mângâiere a bărbiei reprezenta probabil un preludiu a ceea ce am făcut mai departe, când mi-am lăsat degetul să se plimbe de-a lungul buzei ei de jos – încoace și încolo, încoace și încolo. Nu s-a tras în lături, continuând să mă fixeze cu privirea. Nici nu-mi dădeam seama dacă o jignisem atingând-o așa pe frunte sau dacă, luată prin surprindere, se mai gândea încă la cum să reacționeze. Și totuși, continua să mă privească fix, sigură pe ea și inflexibilă. Am sfârșit prin a-mi cere iertare.

· Nu face nimic, a spus, părând că-și înăbușă un chicotit.

Trecea cu vederea toată tărășenia, m-am convins, tratând-o cu maturitate. Până la urmă, tot ce a făcut a fost să se răsucească pe călcâie și, fără un cuvânt, să-și ia pur și simplu geaca de piele de pe canapea. Gestul a fost atât de brusc și de hotărât, încât eram ferm convins că o supărasem.

· Vin cu tine la sala de conferințe.

Eram siderat. Eram convins că nu mai voia să aibă de-a face cu mine după ceea ce tocmai făcusem.

· Acum?

· Firește că acum.

Apoi, poate ca să-și mai nuanțeze schimbarea bruscă de atitudine, a adăugat:

· Fiindcă, dacă nu stau cu ochii pe tine și nu mă țin după tine prin oraș, știu sigur că n-o să te mai văd niciodată.

· N-ai încredere în mine.

· Nu-mi dau seama clar.

Apoi, întorcându-se spre tatăl ei, care între timp se așezase pe un scaun în camera de zi:

· Tăticule, mă duc la prelegerea lui.

Era surprins și probabil dezamăgit să afle că pleca așa de repede.

· Dar de-abia ai ajuns. Nu era vorba că-mi citești?

· Îți citesc mâine. Promit.

Își făcuse un obicei din a-i citi din *Memoriile* lui Chateaubriand. El îi citea ei Chateaubriand la începutul adolescenței; acum venise rândul ei, mi-a explicat.

· Tatăl tău nu e foarte încântat, am remarcat pe picior de plecare.

A închis ușile de sticlă. Încăperea s-a întunecat instantaneu, iar întunericul subit îi conferea un aer mohorât, care reflecta sfârșitul iminent al toamnei și dispoziția tatălui ei.

· Nu e. Dar nu are nici o importanță. Se preface că se apucă de lucru, dar de la o vreme doarme nemaipomenit de mult peste zi. În orice caz, când doarme el, de obicei merg la cumpărături ca să-i umplu frigiderul cu lucruri care îi fac plăcere. Mâine mă ocup de asta. Firma de îngrijire la domiciliu are grijă de celelalte. Îngrijitorul care i-a fost repartizat o să vină după-amiază și o să plimbe și câinele, o să gătească, o să se uite la televizor împreună cu el, o să-l bage în pat.

Odată ajunși la parter și ieșind din clădire, cum stăteam cu fața spre Lungotevere, s-a oprit brusc în loc și a tras adânc în piept aerul proaspăt, de sfârșit de octombrie. Gestul ei m-a surprins.

· Ce-a fost asta? am întrebat-o, referindu-mă în mod evident la ceea ce adusese cu un sunet tânguitor, scos din rărunchi.

· Se întâmplă de fiecare dată când plec. Un sentiment copleșitor de ușurare. Ca și cum înăuntru m-aș fi sufocat din pricina aerului stătut. Într-o bună zi, peste puțin timp, știu, o să duc dorul vizitelor ăstora. Sper doar că n-o să mă simt vinovată sau să uit de ce simțeam nevoia imperioasă să plec și să trântesc ușa în urma mea.

· Uneori mă întreb dacă fiu-meu nu simte același lucru când pleacă de la mine.

N-a răspuns. Pur și simplu și-a văzut de drum.

· Ce-mi trebuie mie e o cafea.

· N-ai băut una adineaori? m-am mirat eu.

· Aia era fără cofeină, mi-a explicat. Cumpăr cafea decofeinizată pentru el, dându-i de înțeles că e cafea normală.

· Se lasă păcălit?

· Îndeajuns. Asta, dacă nu cumva se duce singur să-și cumpere cafea adevărată și nu-mi spune. Dar mă îndoiesc. Cum îți ziceam, sunt aici în fiecare weekend. Uneori, când am câte o zi liberă, mă azvârl într-un tren și rămân aici peste noapte și a doua zi, înainte de prânz, plec înapoi.

· Îți place să vii acasă?

· Pe vremuri îmi plăcea.

Și în clipa următoare m-am trezit că îi pun o întrebare pe care n-aș fi cutezat în veci s-o formulez.

· Îl iubești?

· E greu de zis zilele astea.

· Chiar și așa, ești o fiică nemaipomenită. Am văzut-o cu ochii mei.

N-a spus nimic. Un zâmbet deziluzionat, care părea să spună *Nu știi nimic* îi rămăsese pe chip.

· Cred că iubirea pe care i-am purtat-o pe vremuri s-a consumat. În locul ei a rămas un surogat de dragoste, ușor de confundat cu dragostea adevărată. De vină sunt faptul că îmbătrânește, boala, poate începutul demenței. Faptul că am grijă de el și-mi fac griji din pricina lui și-l sun

tot timpul când sunt plecată ca să mă asigur că nu-i lipsește nimic – toate astea au erodat tot ce aveam de oferit. N-ai putea numi asta dragoste. Nimeni n-ar putea. El n-ar putea.

În clipa următoare, cum mai făcuse o dată, și-a lăsat vorba în aer:

· Fetei ăsteia îi trebuie cafea! Brusc, a iuțit pasul.

· Știu un loc drăguț în apropiere.

În timp ce ne îndreptam spre cafeneaua ei, am întrebat-o dacă avea ceva împotrivă să facem un popas foarte scurt
dincolo de pod.

· Vreau să te duc într-un loc.

N-a vrut să afle de ce sau unde și pur și simplu m-a urmat.

· Ești sigur că ai timp? Trebuie să-ți lași geanta în cameră, să te speli pe mâini, să-ți recitești însemnările și cine știe câte altele, a comentat cu un chicotit în glas.

· Am timp. Poate exageram mai devreme.

· Nu mai spune! Știam eu că ești un panglicar. Am râs amândoi. Apoi, pe nepusă masă:

· E foarte bolnav, știi. Și cel mai nasol e că știe, chiar dacă n-are chef să vorbească despre asta. Încă nu-mi dau seama dacă e din pricină că îi e prea teamă să deschidă discuția sau, pur și simplu, se străduiește să nu mă sperie. Și unul, și celălalt pretextăm că e ca să-l protejăm pe celălalt, dar părerea mea este că n-am găsit un mod de a discuta despre asta și preferăm să amânăm momentul, dar când o să dăm piept cu realitatea s- ar putea să fie prea târziu. Așa că luăm lucrurile foarte în ușor și facem mișto. „Ai adus tortul?“ „Am adus tortul.“ „Îmi mai torni niște vin?“ „Da, dar numai un strop, tăticule.“ Curând n-o să mai poată respira, așa că, dacă nu-l omoară cancerul înainte, o să-i vină de hac pneumonia. Ca să nu mai vorbesc de morfina pe care a început s-o ia și care generează alte probleme, pe care nu e cazul să le discutăm. S-ar putea să fie nevoie să mă mut cu el, dacă nici unul dintre frații mei nu e dispus. Toți spunem c-o să facem cu rândul, dar cine știe ce scuze o să-și găsească fiecare când o să vină vremea?

În drum spre sala de conferințe am făcut un mic ocol și ne- am oprit la mine la hotel. I-am zis că intru să-mi las geanta la recepție. Recepționerul, care se uita la televizor, mi-a spus că o să-i ceară unuia dintre hamali să mi-o urce în cameră. Miranda

1. intrat în hol, a aruncat o privire în capela micuță din incinta hotelului. Când am ieșit, am văzut-o cum își face de lucru râcâind cu bombeul ghetei o pietricică desprinsă din pavaj, care părea să-i fi stârnit interesul.

§ Dă-mi două minute și o să vezi ce voiam să-ți arăt, i-am propus, sesizându-i încordarea.

Voiam să-i spun ceva legat de taică-său sau, cel puțin, apropiat de subiect, cu câteva vorbe de consolare. Dar nu-mi venea nimic care să nu fie o banalitate și m-am bucurat că schimbase subiectul.

§ Ar fi bine să merite, m-a avertizat.

§ Pentru mine, merită.

După câteva minute ne-am apropiat de o clădire situată în colțul străzii. M-am oprit în dreptul ei, fără să scot o vorbă.

§ Nu-mi spune – un pelerinaj! Ținuse minte.

§ Unde? s-a interesat ea.

§ Sus. Etajul al treilea, ferestrele largi.

§ Amintiri plăcute?

§ Nu neapărat. Doar că am locuit aici.

§ Și?

§ Aleg același hotel de fiecare dată când vin la Roma din pricină că e la doar câțiva pași de blocul ăsta, i-am spus, arătând spre ferestrele de la etaj, care e limpede că nu fuseseră spălate sau înlocuite de zeci de ani. Îmi place la nebunie să dau târcoale prin zonă. Am senzația că mă aflu în continuare sus, în apartament, citind în greacă veche, notând lucrări de-ale studenților. În blocul ăsta am învățat să gătesc. Ba chiar am învățat și să cos nasturi. Am învățat să-mi prepar singur iaurtul, să-mi fac pâine în casă. Am deprins Yi-Jing-ul[2]. Am avut primul

animal de companie din cauză că bătrâna franțuzoaică din apartamentul de dedesubt se plictisise de pisica ei, iar pisica mă plăcea. Îl invidiez pe tânărul care locuia la etaj, cu toate că n-a fost prea fericit aici. Îmi place să revin mai pe seară, când se lasă întunericul, ca să mă uit la apartament. Dacă se luminează vreuna dintre fostele mele ferestre, simt cum îmi plesnește inima de bucurie.

§ De ce?

§ Din cauză că o parte din mine pesemne că n-a renunțat să-și dorească să dea ceasul înapoi. Sau nu s-a împăcat pe deplin cu ideea că am trecut într-o altă etapă – asta, dacă o fi fiind așa. Poate tot ce-mi doresc cu adevărat e să mă reconectez cu cel care eram odinioară și căruia i-am pierdut urma și, pur și simplu, i-am întors spatele în clipa în care m-am mutat în altă parte. Poate nu-mi doresc să redevin cine eram pe vremea aia, dar sigur vreau să-l revăd pe omul de-atunci, fie și câteva clipe doar, ca să-l descopăr pe tipul ăsta care nici măcar nu și-a părăsit soția, pe care n-a cunoscut-o încă, și căruia deocamdată nici nu-i trece prin minte că într-o bună zi o să fie tată. Tânărul de la etaj n-are habar de lucrurile astea și o parte din mine vrea să-l pună la curent și să-i dea de veste că încă trăiesc, că nu m- am schimbat și că stau afară chiar în clipa asta…

§ …cu mine, m-a întrerupt ea. Poate urcăm să-l salutăm.

Ard de curiozitate să-l cunosc.

Nu-mi dădeam seama dacă dusese gluma la nivelul următor sau era bizar de serioasă.

§ Sunt sigur că i-ar fi făcut o nespusă plăcere să deschidă ușa și să te vadă așteptând pe palier, i-am spus.

§ M-ai fi primit în casă? m-a întrebat.

§ Știi bine răspunsul!

A așteptat să adaug ceva, să mă explic poate. Dar n-am făcut-

o.

§ Așa mă gândeam și eu.

§ *Tu* ai fi intrat? am întrebat-o în cele din urmă. A stat să cumpănească preț de câteva clipe.

§ Nu, a venit răspunsul.

§ De ce nu?

§ Îmi placi mai mult tu, cel de acum. Între noi s-a lăsat brusc tăcerea.

§ Un răspuns mai bun? m-a întrebat, lipindu-se de brațul

meu într-un gest care ar fi putut lesne însemna că, și glumind, între noi exista o camaraderie sinceră și plină de

încredere.

§ Sunt mult mai mare decât tine, Miranda, i-am spus.

§ Vârsta e vârstă. *Relax?* mi-a replicat aproape înainte să-mi termin vorba.

§ *Relax.*

Am zâmbit. Nu mai folosisem niciodată cuvântul în felul ăsta.

§ Și spune-mi, ai mai intrat vreodată în bloc sau ai urcat la etaj?

Schimba subiectul. E logic, mi-am zis.

§ Nu, niciodată.

§ De ce nu?

§ Nu știu.

§ Așa de tare te-a rănit domnișoara Margutta?

§ Nu cred. Blocul nu prea are legătură cu ea. Veneau alte fete pe vremea aia.

§ Îți plăcea de ele?

§ Destul de mult. Îmi amintesc o zi anume când aveam gripă și contramandasem toate cursurile. A fost una dintre cele

mai fericite zile pe care le-am petrecut aici. Aveam febră și nimic de mâncare prin casă. O fată care-mi era studentă a auzit că sunt bolnav și mi-a adus trei portocale, a zăbovit o vreme, am ajuns să ne mozolim, pe urmă a plecat. N-a trecut mult și altă fată mi-a adus supă de pui, a venit și o a treia și ne-a făcut la toți trei groguri calde, în care a turnat atât de mult rachiu, încât nu cred să fi existat om cu febră mai fericit ca mine. Una dintre cele două a ajuns să locuiască cu mine o vreme.

§ Și totuși, în clipa asta, eu stau cu tine, aici. Te-ai gândit la asta?

În glasul ei se deslușea o nuanță nespecifică de răceală și nu reușeam să-mi dau seama din ce cauză. Credeam că îi împărtășesc trecutul meu, cum făceam de când merseserăm împreună cu trenul. În clipa următoare am scos un chicotit degajat, care îmi dădeam seama că sunase ușor forțat.

§ Ce-i așa de amuzant?

§ Nu e amuzant, doar că tu nici măcar nu te născuseși când locuiam eu aici.
Nici unul n-a întrebat cum venise vorba.
A scos din rucsac un mic aparat de fotografiat.
§ O să-i rog pe oamenii ăștia să ne facă o poză împreună. Așa o să știi că am existat cu adevărat și n-am fost redusă la o amintire trecătoare, asemenea fetei cu portocalele, ale cărei nume și prenume nu ți le amintești nici să te pice careva cu ceară.
Să fi fost toate astea un puseu de vanitate feminină? Nu era genul.
A abordat un cuplu de turiști americani care tocmai ieșea dintr-un magazin și, întinzându-i unuia din ei aparatul, a rugat- o pe fata blondă să ne facă o poză în fața blocului.
§ Nu așa! mi-a spus. Cuprinde-mă cu brațul. Și dă-mi mâna cealaltă. N-o să mori.
A rugat-o pe fată să ne mai facă una *pentru orice eventualitate*.
După ce a urmărit-o cum mai ia câteva instantanee, i-a mulțumit și și-a recuperat aparatul.
§ O să-ți trimit fotografiile cât de curând ca să n-o uiți pe Miranda. Promiți?
I-am promis.
§ Așa de mult îi pasă Mirandei?
§ Tu încă nu te-ai prins, așa-i? Când ai fost ultima oară cu o fată de vârsta mea, care nu e chiar urâtă cu spume și care încearcă cu disperare să-ți spună ceva ce ar fi trebuit să fie limpede ca lumina zilei de-acum?
Bănuiam că urmează să-mi zică ceva de genul ăsta, așadar, de ce m-a făcut să tresar și să sper că îi interpretasem greșit cuvintele?
Spune-o fără ocolișuri, Miranda, sau spune-o încă o dată. N-a fost suficient de clar?
Atunci, mai spune-o o dată.
Vorbele pe care le rostiserăm erau de ajuns de vagi cât să nu știm ce voise celălalt să zică sau ce voiserăm noi înșine să zicem, și totuși amândoi am intuit instantaneu, fără să știm

cum anume, că surprinseserăm mesajul profund al celuilalt tocmai fiindcă nu fusese rostit.

În clipa aia mi-a venit o idee nemaipomenită. Mi-am scos telefonul mobil și-am întrebat-o dacă avea treabă în următoarele două-trei ceasuri.

§ Sunt liberă, mi-a răspuns, dar tu n-ai lucruri de făcut, notițe de recitit, haine de agățat pe umerașe, ca să nu mai vorbim de mâinile alea pe care trebuia neapărat să ți le speli?

N-aveam vreme de explicații și, în secunda următoare, i-am telefonat unui amic din Roma, un cunoscut arheolog. Când a răspuns, i-am zis:

§ Am nevoie să-mi faci un favor și am nevoie astăzi.

§ Sunt foarte bine! Mulțumesc de întrebare, mi-a replicat cu umorul lui obișnuit. Spune-mi, cu ce-ți pot fi de folos?

§ Am nevoie de aprobare pentru două persoane să vizităm Villa Albani.

A șovăit câteva clipe.

§ E frumoasă? s-a interesat.

§ De pică.

§ N-am văzut niciodată Villa Albani pe dinăuntru, mi-a spus ea. Nu permit nimănui accesul.

§ O s-o vezi.

Apoi, în timp ce așteptam ca amicul să mă sune înapoi:

§ Cardinalul Albani și-a construit vila în secolul al XVIII-lea și a adunat o colecție uriașă de statui romane, îngrijită de Winckelmann[3], și vreau să le vezi.

§ De ce?

§ Păi, m-ai servit cu pește și cu nuci și ești înnebunită după statui, așa încât o să-ți arăt cel mai frumos basorelief din câte o să vezi vreodată. Îl înfățișează pe Antinous, iubitul Împăratului Hadrian. După aceea o să ți-o arăt pe preferata mea – o statuie a lui Apollo ucigând o șopârlă, atribuită lui Praxiteles, probabil cel mai mare sculptor din câți au existat vreodată.

§ Și cafeaua mea?

§ Avem o grămadă de timp la dispoziție.

Mi-a sunat telefonul. Puteam ajunge la vilă în mai puțin de o oră? Turul nu putea dura mai mult de o oră, fiindcă custodele pleca devreme.

§ E vineri, mi-a explicat amicul.

Am găsit un taxi care aștepta chiar la ieșirea de pe pod și, câteva secunde mai târziu, goneam spre vilă. În maşină s-a întors spre mine.

§ Ce ți-a venit să faci asta?

§ E felul meu de a-ți arăta că mă bucur nespus că te-am ascultat.

§ Deși ai bombănit?

§ Deși am bombănit.

N-a răspuns, s-a uitat pe geam câteva clipe, apoi a redevenit atentă la mine.

§ Mă surprinzi.

§ În ce fel?

§ Nu mă așteptam să fii genul care sare de la o chestie la alta dintr-o toană.

§ De ce spui asta?

§ Fiindcă ai ceva nemaipomenit de atent, de liniștitor, de potolit.

§ De plictisitor, vrei să spui.

§ Câtuși de puțin. Oamenii au încredere în tine și vor să ți se confeseze, poate din pricină că le place cine devin când sunt în preajma ta – ca acum, în taxiul ăsta.

M-am întins spre ea, i-am luat mâna într-a mea, apoi i-am dat drumul.

Am ajuns în mai puțin de douăzeci de minute. Custodele fusese prevenit în legătură cu sosirea noastră și ne aștepta în fața micii porți cu brațele încrucișate, aproape poruncitor și dușmănos. Într-un final m-a recunoscut, iar atitudinea lui, neîncrezătoare la început, a lăsat locul uneia de respect reținut.

Am pătruns în vila propriu-zisă, am urcat la etaj și am parcurs o serie de încăperi, până când iată-ne ajunși dinaintea statuii lui Apollo.

§ Se intitulează *Sauroktonos*, ucigașul de șerpi. O să străbatem galeria și, dacă ne rămâne timp, o să vedem frescele etrusce.
A studiat-o cu atenție. Mi-a spus că e convinsă că mai văzuse o imitaţie a statuii pe undeva, dar nu pe aceea.

Am bifat în grabă restul, până am ajuns la Antinous. Era de-a dreptul uluită de frumusețea statuii.
§ E nemaipomenită.
§ Ce ți-am spus?
§ *Sono senza parole*, a făcut ea. Am rămas fără cuvinte.
Era valabil pentru amândoi. M-a cuprins pe după umeri, o vreme a continuat să privească fix statuia, apoi m-a mângâiat scurt pe spate. În secunda următoare am luat-o din loc.

N-a trecut mult și m-am întors spre ea și, arătând spre un mic bust, înfățișând un cocoșat, i-am șoptit la ureche că putea să facă pe furiș câteva fotografii cu aparatul ei, dacă reușeam să-i distrag atenția custodelui, dat fiind că fotografiatul era absolut interzis. Mi-am amintit că la un moment dat mi se confesase că maică-sa era bolnavă, așa încât, luându-l deoparte, l-am întrebat cum trecuse mama lui peste operație. Întrebarea era menită să sugereze *delicatezza*, căci o rosteam *sotto voce*, chipurile ca să nu poată auzi Miranda. Omul mi-a apreciat discreția și mi-a explicat că *purtroppo era mancata*. I-am transmis condoleanțe și, ca să-l mai reţin puțin și să mă asigur că rămânea cu spatele întors la Miranda, i-am explicat că și mama mea murise.
§ Nu avem decât o mamă, mi-a spus.
Am încuviințat amândoi din cap și ne-am căinat.

Reveniți dinaintea lui *Sauroktonos* ca să-l mai privim o dată, am remarcat că aceeași statuie se găsea și la Luvru, și la Vatican, dar că asta și cea din Cleveland erau singurele turnate în bronz.

§ Numai că asta nu e în mărime naturală, mi-a spus custodele. A celor din Cleveland am auzit că e mai frumoasă.
§ Așa este, i-am dat eu dreptate.
Apoi ne-a îndemnat să străbatem grădina italiană, care ducea spre o altă galerie doldora de statui. La un moment dat, când

eram în grădină, ne-am întors ca să admirăm fațada și splendida galerie boltită a marelui *palazzo* în stil neoclasic, odinioară considerat cel mai frumos din epocă.

§ Nu cred că o să avem vreme să vedem frescele etrusce, a adăugat, dar *in compenso* poate *signorina* dorește să facă câteva fotografii acestor statui, având în vedere, a adăugat cu un zâmbet șăgalnic, infatuat, că-i place să facă poze.

Ne-am zâmbit toți unii altora. Ne-a condus de-a lungul grădinii, apoi spre poarta principală, arătând spre ceea ce susținea că ar fi cei mai bătrâni șapte pini din Roma. Când apăsa butonul ca să deschidă poarta electrică, un domn în vârstă, oprit pe trotuar ne-a aruncat o căutătură lungă și nu s-a putut abține să nu-i reproșeze custodelui:

§ Familia mea locuiește la Roma de șapte generații, și totuși nici unul nu am pus vreodată piciorul în interiorul acestei vile.

Custodele și-a luat iarăși mina categorică și i-a răspuns că accesul era *vietato*, interzis. Poarta s-a închis în urma noastră.

Înainte să chemăm un taxi, mi-a spus că voia să-mi facă o poză în dreptul porții.

§ Ca ce chestie? am întrebat.

§ Așa, pur și simplu.

Apoi, remarcându-mi expresia abătută:

§ Nu vrei să scapi de încruntătura aia? m-a întrebat. În secunda următoare, însă, văzându-mi zâmbetul:

§ Și nu un zâmbet fals de Hollywood, dacă se poate! A făcut câteva poze. Dar nu era mulțumită.

§ De ce te-ai încruntat?

Nu știam de ce, i-am răspuns. Dar, de fapt, știam.

§ Și, cu toate astea, azi-dimineață tu erai cel care îmi reproșa că sunt posacă!

Am râs amândoi.

Nu părea să aștepte vreo replică din partea mea. Nici n-am insistat să detalieze. Însă, în timp ce continua să facă fotografii, m-a cuprins pe nesimțite o înțelegere tulburătoare: într-o bună zi, și asta o să devină un pelerinaj și o să se

numească *Scapă de încruntătură!* Era ceva cald, luminos și intim în felul în care îmi dădea ghes de fiecare dată. Mă trimitea cu gândul la cineva care dă buzna în viața ta, cum făcuse mai devreme în livingul lui taică-său, și imediat îți înfoaie pernele, îți trântește în lături ferestrele, îți îndreaptă două tablouri vechi, pe care nu le mai remarci, deși de ani buni nu s-au clintit de pe policioara de deasupra șemineului și, cu mișcări dibace, îți netezește cu talpa un covor vechi, doar ca să-ți reamintească, după ce a pus flori într-o vază goală de o veșnicie, în caz că te mai căzneai să-i minimizezi prezența, că n-ai cuteza să speri la mai mult de o săptămână, o zi, un ceas petrecut astfel. Cât de aproape fusesem de un om atât de autentic, mi-am spus. Cât de aproape.

Oare era prea târziu?

E prea târziu pentru mine?

§ Nu te mai gândi atât! m-a mustruluit ea.

M-am întins și am luat-o de mână.

În eleganta, aglomerata Caffè Trilussa, care îi plăcea, am găsit o masă mică, șubredă și ne-am așezat față în față. În spatele ei era montat un încălzitor pentru exterior, care dogorea. Îi plăcea căldura, mi-a spus, adăugând ce ciudat că în urmă cu doar câteva ceasuri era suficient de cald cât să putem lua masa pe terasa tatălui ei. Acum avea nevoie să bea ceva cald. Când a venit chelnerul, i-a comandat două *americano* duble.

Ce-i acela un americano, mă bătea gândul să întreb, dar m- am abținut în ultima clipă și apoi m-am răzgândit. Mi-a luat câteva secunde bune ca să-mi dau seama de ce nu o întrebasem.

§ Un *americano* e atunci când se toarnă apă fierbinte peste o ceașcă cu espresso. Un *americano* dublu e apă fierbinte și două doze de espresso.

A plecat ochii, pironindu-și privirea în tăblia mesei și căznindu-se să-și ascundă un surâs.

§ Dar cum ți-ai dat seama că nu știu ce e acela un *americano*?

§ Am știut, pur și simplu.
§ *Am știut, pur și simplu*, am îngânat-o.
Îmi plăcea la nebunie jocul ăsta. Cred că amândurora ne plăcea.
§ Să fie din cauză că taică-tău n-ar fi știut, așa că te-ai gândit că trebuie să fie valabil și în cazul meu?
§ Greșit! mi-a retezat-o ea, ghicind numaidecât de ce întrebasem. Nici vorbă de așa ceva, domnule. Ți-am mai spus.
§ Atunci, de ce?
Brusc, surâsul răutăcios i-a dispărut de pe față.
§ Te cunosc, Sami, de asta. Mă uit la tine și parcă te-aș ști de când lumea. Și încă ceva, dacă tot suntem la capitolul acesta, și numai eu vorbesc.
Unde bătea cu chestia asta?
§ Nu vreau să încetez să te cunosc, ce mai încoace și încolo.
M-am uitat încă o dată la ea, în continuare neștiind ce reprezentau toate astea. *Atât doar, nu-mi da speranțe, Miranda, te rog*. Nici măcar nu voiam să aduc vorba, fiindcă și asta ar fi echivalat cu a spera.
Chelnerul ne-a adus două cești.
§ Un *americano*, mi-a explicat ea, luându-și tonul șăgalnic din urmă cu câteva clipe, este pentru oameni care vor să bea *espresso*, dar cărora le place cafeaua americănească. Sau pentru oameni care, pur și simplu, vor să întindă mult de un espresso…
§ Revino la ce spuneai mai înainte, am întrerupt-o eu.
§ Ce spuneam? m-a tachinat ea. Că te știu de când lumea? Sau că nu vreau să încetez să te cunosc? Astea două merg mână-n mână.
Când se întâmplaseră toate lucrurile astea? În tren, în taxi, acasă la taică-său, în bucătărie, în living, în fața Villei Albani, când am stat de vorbă despre domnișoara Margutta sau când trecuserăm prin dreptul fostei mele case? De ce aveam senzația că mă împinge întruna în direcția greșită, când o parte din mine știa prea bine că nu asta face?

Mai mult ca sigur că știa ce simt; și un țânc de șase ani și-ar fi dat seama din capul locului. Dar, în cazul Mirandei, când se întâmplase? În urmă cu câteva minute volatile, care riscau să se topească în clipa în care le-aș fi luat drept bune? Și în secunda respectivă am avut iarăși străfulgerarea aceea. Cu mulți ani în urmă, într-un bloc aflat nu departe de aici, eu citeam din
scoliaștii bizantini, cufundat în lumea Constantinopolului preislamic, însă acel spermatozoid din gonadele lui taică-său care avea să devină Miranda nici măcar nu fusese eliberat încă. M-am uitat lung la ea. A schițat un zâmbet forțat, sfios, ce nu cadra cu fata nepăsătoare, îndărătnică, inflexibilă, care știa la perfecțiune care e treaba cu cafeaua *americano*. Aș fi putut s-o întreb *Ce s-a întâmplat?*, dar m-am abținut. La capătul unei tăceri stinghere, în care nici unul, nici celălalt n-am spus nimic, n-a făcut decât să clatine încetișor din cap, ca și cum s-ar fi contrazis singură, alungându-și din minte o idee ridicolă, pe care știa că nu e cazul s-o împărtășească. O mai văzusem făcând lucrul ăsta în clipa în care se așezase în faţa mea în tren. Acum își fixase privirea în ceașca de cafea. Tăcerea ei mă tulbura.

Ne uitam fix unul la altul, și totuși nici unul nu scotea o vorbă. Știam că, să fi rostit un singur cuvânt, aș fi rupt vraja, astfel că stăteam așa, în tăcere, holbându-ne la nesfârșit, ca și cum nici ea n-ar fi vrut s-o destrame. Îmi venea s-o întreb *Ce cauți în viața mea? Și oare chiar există oameni așa de tineri și de frumoși? Există altfel decât prin filme și reviste?*

Și, brusc, mi-a venit în minte verbul ὀψίζω, *opsizo*, din greaca veche. M-am căznit să nu-i spun, dar n-am putut. I-am explicat că *opsizo* însemna a sosi prea târziu la ospăț sau chiar înainte de ultima strigare, sau a te ospăta astăzi, apăsat de greutatea tuturor anilor din urmă irosiți.

§ Și ce-i cu asta?

§ Nimic.

§ Exact.

Mi-a dat un ghiont care însemna *Las-o baltă!* Apoi a făcut semn spre o femeie care ședea singură la o altă masă.

§ Se tot holbează la tine.
N-o credeam, dar îmi plăcea ideea. Altă clientă se opintea cu un careu de cuvinte-încrucișate.

§ Nu avansează, a remarcat Miranda. Poate ar trebui s-o ajut cu un indiciu; eu l-am terminat pe al meu azi-dimineață, în gară. Și, apropo, aialaltă s-a uitat iar la tine, ora patru, în dreapta, cum te uiți.

§ De ce eu n-oi fi remarcând niciodată lucrurile astea?

§ Poate din pricină că nu ești genul care trăiește la timpul prezent. Asta, de pildă, e la timpul prezent, mi-a spus, întinzându-se peste masă și sărutându-mă pe buze.
N-a fost un sărut total, dar s-a prelungit și limba ei mi-a atins buzele.

§ Și miroși bine, a adăugat.
OK, mă simt ca la paișpe ani, mi-am spus eu.

Mai târziu, în timp ce îi prezentam publicului meu o descriere înfiorătoare a prădării Constantinopolului de către otomani, mi-am amintit cum mă ținuse de mână pe când ne croiam drum pe străzile înguste din Trastevere, de parcă i-ar fi fost frică să nu mă piardă în mulțime, când eu eram cel care se temea că în orice clipă ar putea să-mi dea drumul mâinii și să se facă nevăzută. Și m-am gândit la cum se cuibărise în brațele mele când am strâns-o în sfârșit la piept la ieșirea din Caffè Trilussa și cum se proptise cu amândouă mâinile strânse pumn în pieptul meu, ca și cum s-ar fi împotrivit îmbrățișării mele și m-ar fi respins când mi-am dat seama că era doar felul ei de a mă lăsa s-o cuprind înainte să dau curs sentimentelor și s-o sărut. Nu mai sărutasem o femeie de un car de vreme și, clar, nu cu atâta patimă și tocmai mă pregăteam să-i mărturisesc lucrul acesta, când am auzit-o spunând atât:

§ Ține-mă strâns la piept, atât vreau, Sami, și sărută-mă.
Ce femeie!

Și, în timp ce continuam să turui despre pierderea de neconceput a nenumărate lucrări din lista lui Fotie, păstram pentru la sfârșit partea cea mai frumoasă a dialogului nostru.

§ Un lucru știu sigur, îi zisesem.
§ Care?
§ Vino să locuiești la mine. Am o casă pe malul mării.
Ideea tocmai îmi venise în timp ce ne plimbam și i-o servisem pe nepusă masă, fără să stau să mă gândesc măcar. În viața mea nu mai zisesem nimic nici măcar vag asemănător. Răspunsul ei a fost mai surprinzător și mai dezarmant decât spusele mele.

§ Prietenii mei s-ar prăpădi de râs și ar crede că Miranda și- a pierdut mințile.
§ Știu. Dar tu vrei?
§ Da.
Apoi, aparent după un răstimp de reflecție:
§ Pentru cât timp?
Și nici asta n-o mai spusesem niciodată, dar știam sigur că fiecare cuvânt e din suflet:
§ Oricât vrei, toată viața.
Am râs amândoi. Râdeam fiindcă nici unul nu credea că celălalt vorbește serios. Eu râdeam fiindcă știam că eu vorbesc.

Și apoi, fără să-mi pierd șirul gândurilor în timp ce continuam să le povestesc celor din sală despre cărți pe care omenirea le-a pierdut pentru totdeauna, mi-am închipuit cum ar fi arătat cu fața îmbujorată și cum, desfăcând genunchii dezgoliți, m-ar fi ghidat cu aceeași mână pe care i-o ținusem într-a mea și care, într-o bună zi, nu peste mult timp, avea să aibă gust sărat după ce ar fi înotat în fiecare zi în Marea Tireniană minute întregi, înainte de prânz.

§ Uite cum facem, mi-a spus în timp ce urcam pe Via Garibaldi. O să stau undeva în spate, unde nu mă vede nimeni, și o să aștept, fiindcă sunt convinsă că toți o să vrea să stea de vorbă cu tine și să-ți pună întrebări despre prelegere și despre celelalte cărți ale tale și după aia o să ne furișăm de-acolo și o să mergem să cinăm undeva unde au vin bun, fiindcă în seara asta am chef să beau un vin foarte bun. Pe urmă, după cină, o să bem un păhărel într-un bar unde știu eu și tu o să-mi povestești tot ce mi-ai spus deja

despre toți cei din viața ta, iar eu o să-ți zic tot ce dorești să știi despre mine și după aceea o să te conduc până la hotel sau poți să mă conduci tu acasă la taică-meu și nu văd de ce nu ți-aș spune-o de pe-acum: sunt groaznică prima oară.
O admiram pentru curajul de a spune un lucru despre care majoritatea refuză până și să aducă vorba înainte să se întâmple.
§ Cine nu e groaznic prima oară?
§ Tu de unde știi?
La replica ei, am izbucnit amândoi în râs.
§ De ce zici că ești groaznică? am chestionat-o.
§ Îmi ia destul de mult până mă obișnuiesc cu persoana respectivă. O fi de la emoții, deși în preajma ta mă simt calmă – chestie care în sine mă agită. Nu-mi place să mă simt agitată.
§ Miranda, i-am spus când ne-am oprit dinaintea micuțului Tempietto di San Pietro din Montorio, ținând-o în brațe în timp ce admiram capodopera lui Bramante. E ceva din toate astea aievea?
§ Tu să-mi spui, dar în secunda asta! N-am nevoie de dovezi, și nici tu. Dar n-am chef de surprize. Și nu vreau să sufăr.
§ Marfă! m-am trezit spunând. Am pufnit amândoi în râs.
§ În cazul ăsta, totul e OK.
Când am ajuns la sala de conferințe, am fost întrerupți de director, care a vrut să mă conducă într-un foaier improvizat al artiștilor. Ne-am despărțit în grabă. Mi-a făcut semn că urma să mă aștepte afară după prelegere.

S-a întâmplat imediat după ce mi-am pus la loc notițele în mapa subţire, de piele. Am dat mâna cu amfitrionul meu, apoi cu încă un profesor, și cu toți specialiștii, colegii și studenții entuziasmați care veniseră la pupitru după prelegere. Însă atitudinea mea voia să dea de înțeles că mă grăbesc. Unul dintre colegii mai în vârstă, care a intuit că aș vrea să plec, a dat să mă conducă spre ieșire, dar până la urmă m-a înghesuit în dreptul ușii ca să mă întrebe dacă n-aș

vrea să mă uit pe șpalturile cărții pe care o pregătea despre Alcibiade și expediția în Sicilia. Temele noastre erau mai apropiate decât ar fi putut părea, mi-a spus.

§ Nici nu bănuiți cât de similare sunt preocupările noastre, a insistat el.

Aș fi putut oare să i-l prezint editorului meu? Firește, i-am spus. De-abia scăpasem de el, când am fost acostat de o doamnă venerabilă, care mi-a spus că-mi citise toate cărțile. Avea, am remarcat în timp ce număram minutele scurse și centimetrii care ne despărțeau, groaznicul obicei de a scuipa când vorbea.

În fine, am reușit să ies din sala de conferințe și să ajung în locul unde știam că mă așteaptă Miranda. Dar, când m-am uitat, nu era acolo.

Am coborât în grabă scara principală, dar nu era nici în foaier, așa încât am urcat înapoi la etaj și am străbătut coridorul principal, dând ocol amfiteatrului. Nimeni. Nu ne dăduse nici unuia prin cap să facem schimb de numere de telefon. De ce naibii? Am deschis ușa metalică, masivă de la intrarea în sala de conferințe. Mai erau câțiva studenți care sporovăiau în dreptul intrării, în mod limpede, pe punct de plecare toți, în timp ce doi îngrijitori se apucaseră deja să strângă paharele de hârtie goale și gunoiul de pe intervalele dintre șirurile de scaune. La ușă stătea un alt îngrijitor cu un șir enorm de chei, care părea gata să-și iasă din răbdări așteptându-i pe toți, printre care și decanul, să degajeze zona, așa încât oamenii lui să își poată vedea de treabă.

Odată ieșit înapoi pe coridor și văzând că nu se uită nimeni, am deschis chiar și ușa de la toaleta femeilor și am strigat-o. Nici un răspuns. Să se fi dus oare la toaleta de la subsol? La subsol era întuneric beznă.

Când am ieșit din clădire, în zare se deslușea un pâlc de oameni strânși în fața cafenelei de pe colț. Sigur era înăuntru. Nu era. Îmi venea să dau vina pe insul afectat și pe babeta sclivisită care îmi făcuse capul calendar, împroșcându-mă cu salivă. Îi spusesem Mirandei că ies în maximum zece minute. Să fi estimat complet greșit? Sau era vina mea că nu știam să refuz când mi se cerea un autograf?

L-am văzut pe supraveghetorul de mai devreme cu lanțul doldora de chei ieșind din clădire târșâindu-și picioarele și încuind una dintre ușile exterioare. Mi-a venit să-l întreb dacă
nu văzuse o tânără care-și căuta – cine să-i fi spus că sunt – tatăl?
Să fi verificat acasă la taică-său?

Și, în clipa aia, în sfârşit m-a străfulgerat. De ce nu mă gândisem mai devreme? Dispăruse. Se răzgândise, fugise mâncând pământul. Fix cum îmi mărturisise că părăsea lumea, fără nici un preaviz. Pff și, cu cuvintele ei, dusă era!

Toată povestea era o plăsmuire. Îmi imaginasem totul. Trenul, peștele, prânzul, Tempietto-ul lui Bramante, pilotul cel tânăr, părinții elvețieni, care căzuseră într-o crevasă și nu s-a mai aflat nimic de ei până când fiica lor i-a depășit ca vârstă, grecii care prevăzuseră sfârșitul Bizanțului și s-au refugiat la Veneția și care și-au transmis din generație în generație limba, până când nimeni nu-și mai amintea de ce în dialectul lor venețian se strecuraseră câteva cuvinte grecești – toate, absolut toate ireale. *Ce tâmpit!*

Cuvântul mi-a țâșnit pur și simplu pe buze și m-am auzit singur rostindu-l. Mi-a venit să pufnesc în râs. L-am repetat. *Tâm-pit*. A doua oară n-a mai sunat la fel de distractiv, a treia oară nici atât. *Ce-a fost în mintea ta?* Parcă îl și auzeam pe fiu- meu a doua zi, când aveam să-l văd și să-i povestesc despre fata din tren pe nume Miranda, care m-a dus acasă la taică-său și m-a făcut să-mi doresc lucruri pe care le credeam dispărute pe veci din viața mea.

Se lăsase de-a binelea întunericul și m-am trezit că o apuc pe singurul drum pe care îl știam, la vale pe Gianicolo, iar într-un final am trecut prin dreptul fostului meu bloc, ca și cum ar fi putut să mă ajute să mă reorientez și să mă aducă înapoi cu picioarele pe pământ, să-mi reamintească cine eram. Iată-l, mai repede decât mă așteptam, îmbătrânit și povârnindu-se sub

apăsarea timpului, la fel ca mine și ca toate pelerinajele mele prostești. Iar mi-a venit să râd. După atâția ani, n-ai învățat nimic, așa-i, tot mai speri că o să te trezești cu ea la ușă spunându-ți *Iată-mă-s, a ta sunt*.
Tâm-pit. Bineînțeles că fugise mâncând pământul.

Peste doi ani, când o să mă invite din nou, o să trec prin locul ăsta și o să râd de cel care speram să fiu, de viața pe care visam s-o împărţim în casa mea de pe plajă. *De-acum încolo, numai pelerinaje*. O fracțiune de secundă mi-a venit să-i spun *Sunt gata să renunț la tot. Nu-mi pasă unde, când sau pentru cât timp o să vrei. Nu-mi pasă*.
Aici, în seara asta, am devenit un minus.

Nici măcar nu simțeam furie, pe ea sau pe propria-mi persoană. Ce simțeam era ciudă. Nu fiindcă mă mințise sau mă jucase pe degete, că își dăduse preț de o clipă frâu liber fanteziilor și mi le stârnise pe ale mele, foarte bine că mi le spulberase, ci fiindcă se răzgândise – și cine putea să-i facă o vină din asta? Ciudă fiindcă îi oferisem încrederea mea, și pe asta n-o mai puteai lua înapoi. Mi-o călcase în picioare și mi-o aruncase la gunoi fără să se gândească o clipă nici la mine, nici la încrederea mea. Îl voiam înapoi pe cel care eram în dimineața aceea, în tren, și aș fi vrut să-mi pot șterge cu totul episodul din minte – nimic din lucrurile alea nu se întâmplase în realitate. *Tâm-pit. Firește că nu*.

După aceea, îmi spuneam întruna, o să stingem luminile, o să zăvorâm ușile, o să închidem obloanele la ferestre și-o să ne învățăm să nu mai sperăm niciodată. Cât om trăi.

Nu era nevoie să trec podul. N-am făcut decât să mă uit în sus, la ultimul etaj al blocului lui taică-său, ca să văd că toate luminile erau stinse. *Nu-i acasă. Era de aşteptat*.

Știa că o să vin, drept urmare întârziase înadins prin oraș. Așa că m-am întors la hotel. Înainte să intru, mi-am dat seama că, până la urmă, planul meu inițial nu era chiar așa de rău. Să ciugulesc ceva, să mă uit la un film, să beau ceva, să mă bag în pat – și să părăsesc Roma după ce aveam să mă întâlnesc cu fiu- meu. Și pe urmă să dau uitării toate astea.
Totuși! Ce păcat că ieșise așa!

Tocmai mă pregăteam să-i spun recepționerului să mă trezească la șapte şi jumătate dimineața, când am zărit-o pe Miranda. Stătea la una dintre numeroasele măsuțe de cafea dispuse de-a lungul coridorului, care se întindea dincolo de foaierul hotelului, frunzărind o revistă.

· Câteva clipe am crezut că, până la urmă, te-ai hotărât să-ți iei tălpășița. Așa că am așteptat. De-acum nu te mai scap din ochi.
În loc de vorbe, am strâns-o la piept.
· Am crezut…
· Tâmpitule! mi-a spus. Apoi, îndulcind tonul:
· Dar m-ai găsit.
I-am întins mapa de piele recepționerului și am ieșit din hotel.
· Mi-ai promis că luăm cina.
· Așa facem.
· Unde mergi de obicei după ce ții o prelegere aici?
I-am spus numele localului. Îl știa. Ne-au repartizat o masă liniștită pe colț și vinul a fost din belșug, nu cel mai grozav, dar am reușit să dăm gata o sticlă. Mai târziu, am trecut iarăși prin dreptul fostului meu bloc. Când am înălțat privirea, am văzut lumina aprinsă la etajul al treilea.
· E dureros? m-a întrebat.
· Nu.
· Cum așa?
Am mustrat-o din priviri, *mă tragi de limbă*, și-am zâmbit.
Și-a scos aparatul profesional și a început să ia instantanee rapide cu clădirea, cu fereastra luminată.
· Ce crezi că face acolo, sus?
· O, nu știu.
Dar în mintea mea era: Tânărul de la etaj așteaptă, așteaptă în continuare. Cum să fi știut atunci, demult, că tu nu te născuseși încă? În serile de iarnă, când găteam la etaj și se întâmpla să privesc pe fereastra de la bucătărie, așteptam, dar de fiecare dată altcineva îmi bătea la ușă. La seminare, când îmi aprindeam câte o țigară – și pe vremea aia era voie –, te așteptam pe tine să deschizi ușa. Prin vreo sală de cinema aglomerată, în baruri cu prietenii, peste tot, așteptam. Dar nu reușeam să te găsesc, și tu nu veneai niciodată. Pe la o mulțime de petreceri speram de fiecare dată să dau peste tine și uneori eram aproape convins că reușisem, dar nu erai tu, la vremea aia aveai doi ani, și, în timp ce noi comandăm încă un rând de băuturi, ai tăi îți citesc o altă poveste înainte de culcare. Și, ca de fiecare dată, timpul se scurge. Într-un final, am încetat să mai aștept, fiindcă am încetat să mai cred că o să te rătăcești în viața mea, fiindcă nu mai credeam că exiști cu adevărat. Toate celelalte s-au întâmplat în viața mea – domnișoara

Margutta, căsnicia, Italia, fiul meu, cariera, cărțile mele –, dar tu nu. Am încetat să mai aștept și am învățat să trăiesc fără tine.

· Ce-ți doreai cu atâta înfrigurare în anii ăia?

· Pe cineva care să mă știe de-a fir a păr, care era un alt eu, practic.

· Hai să intrăm, a propus ea.

Câteva clipe am crezut că vrea să urcăm și am avut o viziune teribilă, în care îl deranjam pe actualul chiriaș.

· Mai bine nu.

· Ziceam să intrăm în hol.

N-a mai așteptat să-i răspund și a deschis ușa masivă, de sticlă.

I-am spus că în hol mirosea ca întotdeauna, după aproape trei decenii, un amestec de miros de pipi de pisică, mucegai și lambriu din lemn putrezit.

· Holurile nu îmbătrânesc, nu știai? Rămâi acolo, mi-a indicat, făcându-mi iarăși poze, de data asta în holul de la intrare.

Uitându-mă la ea cum se dă treptat înapoi ca să mă poată încadra, mă simțeam mai atras spre ea.

· Te-ai mișcat.

· Miranda, i-am zis într-un târziu. Niciodată nu mi s-a mai întâmplat așa ceva. Și uite ce mă sperie așa de rău.

· Acum ce mai e?

· Aș fi putut pierde trenul și să nu aflu niciodată cât de mort am fost toată viața.

· Ți-e frică, asta-i tot.

· Da, dar de ce?

· De faptul că mâine s-ar putea să se aleagă praful de toate astea. Nu e musai, să știi.

Iar de data asta, cum stăteam acolo, în fostul meu hol de bloc, al cărui miros îmi era atât de familiar, aș fi vrut să-i mărturisesc ce straniu era să mă aflu din nou în locul ăsta și să am senzația că anii care s-au scurs între timp sunt o țară a nimănui, populată cu bucurii dintre cele mai mărunte, banale,

toate așternându-se aidoma unui strat de rugină peste viața mea. *Vreau să dau la o parte rugina, să o iau de la capăt din punctul ăsta și să refac tot alături de tine*.

N-am rostit fraza. În schimb, am continuat să stau acolo, în tăcere.

· Ce s-a întâmplat? m-a întrebat ea.

Am clătinat din cap. Și am ales să citez din Goethe: „Totul în viața mea de până acum a fost doar un preambul, o amânare, un amuzament, o pierdere de vreme, până când am ajuns să te cunosc pe tine“.

A lăsat aparatul în jos, timp în care mă apropiam tot mai mult. Știa că am de gând s-o sărut, așa că s-a lipit cu spatele de perete.

- Sărută-mă, sărută-mă și taci!

I-am cuprins obrajii în palme, mi-am apropiat buzele de-ale ei, am sărutat-o delicat pe buze, apoi cu toată patima și dorința pe care mă căznisem să mi le înăbuș de la prânz încoace, de când o urmărisem în timp ce clătea vasele, de când se aplecase în timp ce vorbea cu negustorul de pește și îmi făcuse poftă să-i sărut fața, gâtul, umerii. Credeam că o să-mi zboare gândul la o fată pe care o sărutasem cu ani în urmă, în același hol, dar nu- mi venea în minte decât duhoarea nepieritoare a prețului mucegăit care adăsta în spațiul acela. *Holurile nu îmbătrânesc. Nici noi*, mi-am spus. *Vai, dar adevărul e că noi îmbătrânim. Nu ne maturizăm, asta da.*

- Știam că așa o să fie.
- Cum anume?
- Nu știu.

Apoi, câteva clipe mai târziu:

- Încă o dată, mi-a spus.

Și, cum nu reacționam cu viteza scontată, m-a tras spre ea și, fără să se înfrâneze, m-a sărutat cu o gură atât de flămândă, încât m-am simțit năucit. Palmele ei îmi erau lipite de față până când, complet pe neașteptate, i-am simțit mâna strânsă pe chestia aia care începea să mi se întărească.

- Eram sigură c-o să mă placă.

Am ieșit din fostul meu bloc și am luat-o în jos, străbătând zona cu vânzători stradali, care nu par să doarmă niciodată. Străduțele erau animate și îmi plăceau mulțimile efervescente, restaurantele înțesate până la refuz și acele *enoteche*, fiecare cu încălzitoarele ei cu infraroșii.

- Îmi plac grozav străduțele înguste după ce se lasă întunericul, mi-a zis. Am copilărit prin părțile astea.

Am luat-o în brațe și am sărutat-o iarăși. Îmi plăcea la nebunie să aflu lucruri despre viața ei. I-am spus că vreau să știu tot.

· Și eu despre tine, mi-a răspuns. Apoi, peste câteva clipe:

· Dar sunt niște lucruri pe care s-ar putea să nu vrei să le afli – despre mine, adică, a adăugat.

Cuvintele ei au înăbușit bucuria și căldura clipei. Ce încerca să-mi zică?

· N-ar trebui să-ți spun, dar e musai să-ți spun ceva ce n-am mai spus nimănui, fiindcă n-am întâlnit niciodată omul care să mă vrea pentru cine sunt sau, mai bine zis, pentru cine am devenit. Și vreau să afli din capul locului, altminteri o să fiu nevoită să mă ascund, chiar și de tine, dacă nu ți-l mărturisesc în secunda asta. După ce-o să-ți destăinui secretul, n-o să mai am nimic de ascuns. N-ai și tu un astfel de secret, atât de

împovărător, încât se transformă într-un zid imposibil de dărâmat? Eu vreau să-l dărâm pe al meu înainte să facem dragoste, mi-a spus.

· Firește că am și eu un secret. Toți avem, i-am spus. Fiecare e aidoma lunii, care-și arată doar câteva fețe spre pământ, dar niciodată întregul glob. Majoritatea nu apucăm să-i întâlnim pe cei care ne-ar înțelege pe de-a întregul. Eu le dezvălui oamenilor doar acea părticică din mine pe care îmi închipui c-o pot desluşi. Altora le dezvălui alte părticele. Dar de fiecare dată rămâne o fațetă întunecată pe care o tăinuiesc.

· Vreau să îți cunosc fațeta aia întunecată, spune-mi care e. Tu primul, căci a mea e mult mai cumplită decât orice mi-ai putea spune tu.

Poate a ajutat faptul că era întuneric când am stat de vorbă și, pe când ne apropiam de Basilica Santa Maria din Trastevere, i-am povestit despre domnișoara Margutta.

· Vezi tu, prima și singura dată când s-a întâmplat a fost într-un hotel sărăcăcios, ieftin, din Londra. Ne-am dezbrăcat în clipa în care proprietarul ne-a deschis ușa camerei. Ne-am îmbrățișat, ne-am sărutat, ne-am mai îmbrățișat o dată și ne străduiam prea tare, dar stăruiam, spunându-ne că dacă dorința ne scăpase printre degete era doar ceva trecător și avea să revină curând. Dar n-a fost așa. Eram tânăr și în putere, așa încât eram la fel de nedumerit ca și ea. A încercat tot soiul de lucruri, dar îmi părea nefirești, și am încercat și eu, dar nici eu nu reușeam s-o excit. Ceva nu era în regulă și, deși am stat de vorbă întrebându-ne ce putea fi, nici unul nu reușea să identifice motivul. La

sfârșitul amiezii ne-am îmbrăcat la loc și ne-am preumblat pe străzile din Bloomsbury ca două suflete rătăcite, și unul, și celălalt prefăcându-ne că ne e foame și
căutam un loc unde să ciugulim ceva. În schimb, am băut mult. Când am revenit în cameră, între noi nu se schimbase nimic. Până la urmă, am reușit, dar a fost o partidă de sex pe bază de stăruință reciprocă, nu de dorință și, colac peste pupăză, în momentul așa-zisului extaz, am sfârșit prin a o striga pe numele femeii cu care aveam o relație la momentul acela. Sunt sigur că și unul, și celălalt ne-am simțit ușurați când s-a întors fiecare la casa lui din Roma, două zile mai târziu. Ea s-a dat peste cap să rămânem prieteni, însă o evitam, cu sânge-rece, poate din pricină că nu mă puteam împăca cu gândul c-o dezamăgisem sau poate fiindcă eram conștient că întinasem și prietenia cu ea, și cu cel care avea să-i devină soț. Ani mai târziu, când era foarte bolnavă și era limpede că e pe moarte, a încercat de câteva ori să ia legătura cu mine, dar am evitat-o și nu i-am răspuns. N-o să uit cât oi trăi.
M-a ascultat, dar n-a comentat în nici un fel.

- Vrei o înghețată? am întrebat-o.
- Mi-ar plăcea grozav o înghețată.

Am intrat într-o gelaterie. Ea și-a luat de grepfrut, iar eu, de fistic. Era limpede că ar fi vrut să afle mai multe, dar eu voiam să ascult povestea ei.

- E rândul tău, i-am zis.
- Promiți că n-o să mă detești după aia?
- N-o să te detest niciodată.

Când ne îndreptam spre ieșire, mi-a spus că îi plăcea la nebunie cum se așezaseră până la urmă lucrurile, cum ne cunoscuserăm, prelegerea, cina, paharul pe care îl băuserăm, taică-său, iar acum asta.

- S-a întâmplat când aveam cincisprezece ani, și-a început ea povestea. Într-o după-amiază, fratele meu, care era cu doi
ani mai mare, și-a invitat un prieten pe la el și împreună se uitau la televizor la el în cameră. M-am dus și eu peste ei, cu felul meu tipic de surioară băgăcioasă, m-am așezat pe pat, lângă ei, cum făceam de multe ori când n-aveam chef să stau singură în sufragerie, și ne uitam liniștiți la televizor, când frate-meu m-a luat pe după umeri, cum mai făcea uneori. Numai că în clipa următoare a făcut și celălalt băiat la fel. Treptat, băiatul și-a lăsat mâna să-i alunece de pe umăr pe sub cămașa

mea, iar frate-meu, pesemne simțind că era tot o pipăială inofensivă care avea să înceteze în secunda în care aș fi protestat, mi-a atins sânii în glumă, mai mult sau poate ca să arate că nu era nimic ieșit din comun sau șocant în ce făceam. Însă eu n-am protestat și nici unul nu dădea semne că se oprește. Atunci amicul s-a desfăcut la șliț și, chiar și așa, n-ar fi fost mai mult decât o joacă necuviincioasă, numai că frate-meu, care pesemne că nu voia să se lase mai prejos, a făcut și el la fel. Eu mă purtam ca și când totul era firesc și am mers și mai departe, cerându-le să se întindă lângă mine, toți trei cuibăriți laolaltă, continuând să ne uităm la televizor. Aveam încredere în frate-meu și mă simțeam în siguranță și știam că n-ar fi îngăduit ca lucrurile să meargă până la capăt, numai că eu l-am lăsat pe amic să-mi dea jos blugii. Prietenul n-a șovăit și în secunda doi m-am trezit cu el călare peste mine. A terminat în doi timpi și trei mișcări. Numai că acum intervine partea peste care n-o să pot trece câte zile oi avea. Părea o joacă așa de prostească, încât i-am spus lui frate-meu că era rândul lui, ba chiar am făcut mișto de el că șovăie, moment în care mi-am dat seama – atunci, și nu mai devreme – că toată povestea cu amicul lui era pur și simplu un șiretlic din partea mea, fiindcă eu îl doream pe frate-meu și voiam să facă dragoste cu mine, nu
doar să mă fută, fiindcă ar fi fost cel mai firesc lucru din lume, și poate asta înseamnă să faci dragoste. Până și amicul lui îi dădea ghes. *Prefer să nu, e soră-mea* – n-o să uit niciodată vorbele lui. S-a ridicat, și-a tras blugii la loc, s-a întins înapoi pe pat și s-a uitat mai departe la televizor. De atunci, frate-meu refuză să rămână singur cu mine în aceeași cameră și când avem musafiri și suntem nevoiți să împărțim canapeaua are grijă să se așeze tocmai în celălalt capăt. N-am discutat niciodată și, până în ziua de azi știu că asta stă între noi când ne sărutăm de bun găsit sau de rămas-bun, lucru pe care îl evităm ori de câte ori putem. Știu că nu și-a putut-o ierta și nici pe mine. Doar că eu sunt cea care nu i-a putut-o ierta lui. Îi oferam tot ce eram, fiindcă îmi divinizam fratele mai mare. Șocat? Dezgustat?

- Nu.

A azvârlit restul înghețatei.

- Urăsc cornetul, mi-a explicat ea.

Apoi, schimbând subiectul, timp în care ne apropiam de hotel, mi-a spus:

· Pentru mine, nu e vorba doar de o singură seară.
· Nici pentru mine.
· Am ținut să-ți zic, mi-a spus. Trebuie să dau un telefon. Tu nu?
Am clătinat din cap.
· Ce-o să-i spui?
· Cui? Lui taică-meu? Doarme de mult.
· Iubitului tău!
· Nu știu, nu contează. Chiar nu trebuie să suni pe nimeni? M-am uitat drept în ochii ei.
· De multă vreme nu mai e cazul.
· Voiam doar să mă asigur.
· Hai să mergem la mine la hotel.
A încheiat convorbirea în mai puțin de treizeci de secunde.
· Expeditivă și indiferentă, am comentat eu.
· Fix la fel cum era și sexul cu el. Mi-a spus că nu se miră.
N-are de ce. Și cu asta, basta. I-am zis *N-avem ce discuta*.

Îmi plăcea acest *N-avem ce discuta*. Într-o bună zi avea să mi- l servească și mie.

Imediat ce am intrat în camera mea de hotel, mi-am zărit geanta de voiaj așezată pe rastelul pentru bagaje, lipit de un birou îngust. În cameră era un singur scaun. Mi-am amintit că îmi făcusem bagajul foarte devreme în dimineața respectivă, care acum îmi părea dintr-o altă viață. Mi-am amintit locul unde stătuse, lângă canapea, acasă la taică-său. Pesemne că hamalul mi-o urcase în cameră la un moment dat în cursul după-amiezii și-o lăsase acolo. Aruncând un ochi de jur împrejur, m-am convins că era mult mai mică, deși de fiecare dată o ceream anume pe asta. Așa încât m-am scuzat, spunându-i că-mi plăcea camera asta ori de câte ori călătoream la Roma datorită balconului.

· E efectiv de șapte ori cât suprafața camerei. Priveliștea e spectaculoasă.

Așa că am deschis obloanele și am ieșit pe terasă. M-a urmat. Pișca puțin frigul, dar panorama, la fel ca cea din apartamentul tatălui ei, îți tăia respirația. Toate cupolele bisericilor erau luminate și se dezvăluiau privirii. Însă în continuare camera îmi părea mai înghesuită decât îmi aminteam și de-abia aveai loc să treci pe lângă patul matrimonial. Nici

măcar nu era suficientă lumină. Cu toate astea, nimic nu mă deranja. Așa cum
era, îmi plăcea la nebunie. M-am uitat cu coada ochiului la ea; nu părea s-o deranjeze nimic.

Aș fi vrut s-o iau în brațe, dar în clipa aia mi-a venit o idee nemaipomenită. N-o s-o dezbrac încă. Nici n-o să-i smulg hainele de pe ea cum vezi prin filme.

· Vreau să mă uit la tine goală, să te privesc doar. Dă-ți jos tricoul, cămașa, blugii, chiloțeii, ghetele de drumeție.

· Chiar și ghetele de drumeție și șosetele? m-a taxat ea.

Însă mi-a dat ascultare, nu s-a împotrivit deloc și s-a apucat să se dezbrace, până când a rămas goală-pușcă, în picioarele goale pe covorul uzat, care trebuie să fi avut pe puțin douăzeci de ani.

· Place la tine? m-a întrebat.

Având în vedere că fereastra dădea spre curtea interioară și era vizibilă din toate celelalte camere ale hotelului, mă temeam că ceilalți clienți ne-ar fi putut vedea. Dar următorul gând a fost *N-au decât*. Nici ei nu-i păsa. Și, ducându-și amândouă mâinile la ceafă, a adoptat o postură care îi scotea în evidență sânii. Nu erau mari, dar erau fermi.

· Acum tu. Am șovăit.

· Nu vreau rușine, nu vreau secrete. În seara asta jucăm cu toate cărțile pe masă. Fără duș, fără spălat pe dinți, fără apă de gură, deodorant, nimic. Eu ți-am împărtășit cel mai tainic secret al meu, iar tu mie pe al tău. Când o să terminăm, nu trebuie să mai existe nici cea mai mică opreliște între noi sau între noi și restul lumii, fiindcă vreau ca lumea să ne cunoască așa cum suntem împreună. Altminteri, n-are nici un rost și poate ar fi mai bine să mă duc la tăticu'.

· Nu te duce la tăticu'.

· Nu mă duc la tăticu', mi-a spus și amândoi am zâmbit, ca pe urmă să pufnim în râs.

I-am întins încheietura mâinii stângi și s-a apucat să-mi scoată butonii. N-o rugasem, dar a intuit. Aveam o bănuială că făcuse asta cu alți bărbați. Nu mă deranja.

Când am rămas gol-pușcă, m-am apropiat de ea și, pentru prima dată, i-am simțit pielea, tot corpul lipit de al meu.

Asta mi-am dorit întotdeauna. Lucrul ăsta și pe tine. Apoi, fiindcă m-a văzut că șovăi, mi-a luat mâna dreaptă și și-a vârât- o între

picioare, spunându-mi:

· E a ta, ți-am zis, nu vreau să existe nici un fel de umbră între noi și fără jumătăți de măsură. Nu-ți promit nimic, dar cu tine o să merg până la capăt. Spune-mi că și tu o să faci la fel, vreau să te aud cum o spui, și nu-ți lua mâna de acolo. Dacă nu ești pregătit să mergi până la capăt…

· O să pleci la tăticu'. Știu, știu. Genul ăsta de discuție mă ațâța.

· Măi, să fie, ce ditai farul! a exclamat ea. Îmi plăcea cum îi spusese.

Am dat la o parte geanta de pe rastelul pentru bagaje și, nici n-am apucat bine să mă așez pe el, că a venit, mi s-a așezat în poală și m-a lăsat s-o pătrund încet.

· E mai bine? m-a întrebat cum stăteam așa, strâns îmbrățișați. Îți spun orice vrei să știi, orice. Numai, te rog, nu te mișca!

Și, spunând asta, m-a strâns tare, lucru care m-a făcut s-o trag și mai aproape. Mă tachina și, luându-mi fața în palme și uitându-se fix în ochii mei cum făcuse la cafenea, într-un final mi-a zis:

· Ca să știi, de când sunt nu m-am simțit atât de aproape de cineva. Tu?

· Niciodată.

· Ce mincinos ești! și m-a strâns iarăși.

· Mai fă tu asta o dată, am avertizat-o, și n-o să mă mai pot concentra la nimic din ce-mi spui.

· Care asta?

· Eu te-am avertizat.

· Te saluta, doar.

Însă, nemaiputând să ne înfrânăm, am început să facem dragoste de-adevăratelea, într-un final găsind că era mai comod pe pat.

· Asta-i tot ce am, asta sunt toată, mi-a spus.

Mai târziu, în timp ce continuam să facem dragoste, am mângâiat-o pe față și i-am zâmbit:

· Mă chinui să nu termin, i-am zis.

· Și eu la fel.

Mi-a zâmbit și, după ce s-a atins singură, mi-a dus palma umedă la față, mi-a lipit-o de obraz, de frunte:

· Vreau să mă miroși.

Și mi-a atins buzele, limba, pleoapele, iar eu am sărutat-o lacom, ceea ce era un semnal pe care îl înțelegeam amândoi, căci era, din vremuri imemoriale, darul pe care i-l face un om altuia.

· De unde ai apărut? am întrebat, când ne trăgeam sufletul.

Ce voiam să zic era că înainte de asta nu ştiusem cu adevărat ce înseamnă să trăiești. Așa că am citat din nou din Goethe.

· Sper că v-a plăcut spectacolul, a spus spre fereastră puțin mai târziu, când s-a uitat afară și a băgat de seamă că obloanele rămăseseră deschise.

Am ridicat din umeri. Nici unuia nu ne păsa. Am dat să mă mișc.

· Nu pleca încă! Vreau să rămânem așa.

S-a uitat în stânga. Nici unul nu băgase de seamă că o reclamă de afară învăluia camera într-o lumină când roșie, când verzuie.

· Cam de film noir, am comentat eu.

· Așa e, doar că nu vreau ca povestea asta să se transforme într-unul dintre clișeele alea hollywoodiene în care universitarul dezmeticit se întoarce spăsit și cuminţit la viața de dinainte și tot ce-a împărtășit cu necunoscuta din tren a fost o mică înfiorare, care nici drept îndrăgostealã n-ar putea trece.

· Nici nu mă gândesc!

Însă părea tulburată și mi s-a părut că-i văd lacrimi în ochi.

· Tot ce am e al tău. Nu-i cine știe ce, știu, mi-a spus.

Mi-am lăsat palma să-i șteargă lacrimile care-i curgeau pe obraz.

· Ce ai tu eu n-am avut niciodată. Ce altceva mi-aș mai putea dori? Întrebarea care se pune este: De ce mă vrei tu pe mine, când ai putea să ai parte de ceva mult mai bun? Copii, de pildă?

· Păi, e la mintea cocoșului. Chiar îmi doresc un copil. Dar îl vreau cu tine și cu nimeni altcineva – chiar dacă o fi să nu ne mai vedem niciodată după weekendul ăsta sau după casa de pe plajă sau ce-o mai fi. Cred că am știut sigur când stăteam în față la Villa Albani – poate chiar înainte.

· Când exact?

· Imediat după ce ai dat să mă săruți, dar ai ezitat.

· Am ezitat, zici?

· Și încă cum!

Ideea de copil mi-a năpădit gândurile.

· Și eu vreau un copil cu tine. Și-l vreau în secunda asta. În ultima clipă, am renunțat să-mi duc ideea până la capăt.

· Dar n-ar trebui să îndrăznesc prea mult.

· Îndrăznește, pentru Dumnezeu!

· Sunt îndeajuns de egoist să iau orice-ai fi dispusă să-mi oferi.

· Asta înseamnă că ești dispus și la nebunie? m-a întrebat.

Fiindcă eu sunt.

· La ce te referi când spui *nebunie*?

· Să faci în viața asta tot ce n-ai putut să faci în viața ta monotonă, searbădă, de zi cu zi. Ai chef să faci lucrurile astea cu mine – în clipa asta?

· Da. Dar chiar poți să lași totul baltă – pe taică-tău, munca? am întrebat-o, aproape conștient că tonul meu lăsa impresia cuiva care amână să ia o hotărâre.

· Am cele două aparate de fotografiat. E tot ce-mi trebuie.

Pe celelalte pot să le cumpăr oricând.

M-a întrebat dacă mi-era somn. Nu mi-era. Voiam să facem o mică plimbare? Cu mare plăcere, i-am spus. Când e pustie, Via Giulia e feerică.

· Pe dreapta, chiar la capăt, e un bar specializat în vinuri.

· Un duș? am întrebat.

· Nici să nu-ți treacă prin cap! m-a amenințat ea.

Ne-am îmbrăcat în pripă. Purta hainele pe care le avusese pe ea și în tren. Eu îmi adusesem o pereche de pantaloni chino pe care de-abia așteptam să-i trag pe mine.

În fața hotelului, strada era aproape pustie.

· Îmi place la nebunie Roma fantomatică, atunci când e pustie și arată așa.

· Îți amintește de ceva?

· Nu neapărat. Ție?

· Nu. Și nici n-aș vrea. Ne țineam de mână.

· Cum vrei să fie noua ta viață? Nu știam ce să-i răspund.

· Vreau să fie alături de tine. Dacă cunoscuții noștri nu vor să ne accepte așa cum suntem, să ne descotorosim de ei. Vreau să citesc fiecare carte pe care ai citit-o tu, să ascult muzica pe care o îndrăgești tu, să mă întorc în locurile știute de tine și să văd lumea prin ochii tăi, să învăț tot ce iubești tu, să-mi încep viața împreună cu tine. Când o să

mergi în Thailanda, o să vin cu tine, iar când eu o să susțin un curs sau o prelegere, tu o să fii acolo, în ultimul rând, cum ai fost azi – și nu care cumva să mai dispari vreodată.

· Lumea în viziunea mea și a ta. O să ne petrecem restul vieții într-un cocon? Așa de nesăbuiți să fim?

· Te referi la ce o să se întâmple când o să ne dezmeticim? N-am nici cea mai vagă idee. Dar aș vrea să schimb enorm de multe lucruri în ceea ce mă privește.

· Ca de pildă? m-a întrebat ea.

Dintotdeauna îmi dorisem o geacă de piele, exact ca a ei. Și mereu visasem la haine care să nu mă facă să arăt ca un enoriaș îmțolit de duminică, care și-a scos cravata în drum spre terenul de golf. Și voiam să-mi schimb numele cu diminutivul, și ce părere avea dacă mă rădeam în cap sau îmi puneam cercel? Mai mult ca orice, îmi doream să scriu altceva decât despre istorie – un roman, poate.

· Orice!

· Hai să nu ne dezmeticim niciodată.

Urcam pe Via Giulia. Avea dreptate. Era pustie și îmi plăceau la nebunie tăcerea absolută și luciul sticlos al pavajului din *sampietrini* noaptea și felinarele răzlețe, care își revărsau lumina portocalie, sărăcăcioasă peste Roma. Fiu-meu îmi povestise la un moment dat despre Roma după ce se lăsa întunericul. N-o mai văzusem niciodată astfel.

· Și spune-mi, când ai știut sigur – legat de mine? m-a întrebat.

· Ți-am spus deja.

· Atunci, mai spune-mi o dată.

· În tren. Te-am remarcat din prima clipă. Dar nu voiam să mă uit. Toată povestea aia cu țâfna era o prefăcătorie. Tu?

· Tot în tren. *Uite un tip trecut prin viață*, mi-am zis, n-aș mai fi vrut să ne oprim din vorbit.

· Habar n-aveai tu.

· Habar n-aveam că o să mă plimb pe strada asta udă încă împreună cu tine.

· Ce lucruri mai spui și tu! Miros a tine peste tot. S-a întins și m-a lins pe gât.

· Chiar mă faci să-mi placă de mine. Apoi, stând parcă să se gândească mai bine: Sper să nu vină ziua când să mă faci să mă detest.

Acum, mai zi-mi o dată când ai știut despre noi.

· A mai fost un moment lângă taraba cu pește, am continuat, când arătai ce pește vrei și te întinseseși în față, moment în care ți-am zărit gâtul, obrazul, urechea și m-am trezit că-mi doresc să-ți mângâi fiecare bucățică de piele expusă privirii, de la stern în sus. Ba chiar mi te-am imaginat goală
făcând dragoste cu mine. În secunda următoare mi-am alungat gândul din minte. *Ce rost are*, mi-am zis.

· Așa. Și care e diminutivul după care ai vrea să fii știut?

· Nu Sami, am răspuns. Apoi i-am explicat. Nu-mi mai spusese nimeni așa de când aveam nouă sau zece ani, în afară de rudele în vârstă și niște veri îndepărtați, dintre care unii mai trăiesc încă. Când le scriu, încă mă semnez aşa. Altminteri, n-ar ști cine sunt.

După ce ne-am întors, străfulgerarea m-a copleşit pe tot parcursul nopții. Totul era în continuare ireal – și nu aveam cu ce să-l compar –, ireal din cauză că aveam destulă experiență cât să mă tem că asemenea frenezii nu durează –, ireal fiindcă făcea totul în jur să pară la fel de fragil, viața mea, prietenii, rudele, munca mea, propria persoană.
Stăteam lungiți foarte aproape unul de celălalt.

· Un singur trup, mi-a spus.

· Mai puțin atunci când mâncăm sau mergem la toaletă, am adăugat eu.

· Nici măcar atunci! mi-a întors-o.
Și, cum ședeam așa, încolăciți, cu o coapsă între coapsele celuilalt, închizând o vreme ochii, începeam să-mi dau seama cât de diferit era față de cum fusese cu atâtea alte femei pe care le cunoscusem în viață și cum înseși trupurile noastre erau așa de maleabile cu tot ce ceream și doream de la ele, cu condiția să cerem și să dorim. Ce mă nedumerea cel mai mult, când mă gândeam la viața mea, erau eforturile pe care suntem dispuși să le facem ca să zăvorâm ușile, după ce de-abia dacă am apucat să le întredeschidem în prima noapte petrecută cu un necunoscut. În privința asta avea dreptate: cu cât ajungem să
cunoaștem mai bine pe cineva, cu atât ferecăm mai abitir ușile dintre noi – nu invers.

· Ce mă sperie pe mine, am început eu, cu ochii încă închiși.

· Ce te sperie pe tine? m-a întrebat, părând deja să ia în râs ceea ce mă pregăteam să-i zic.

· Dintre noi doi… am dat să răspund, dar ea mi-a tăiat vorba.

· N-o spune, nu! a țipat, desprinzându-se brusc din îmbrățișare și punându-mi aproape brutal palma peste gură.

La început nu eram sigur, dar câteva clipe mai târziu, deși îmi plăcuse grozav repeziciunea gestului ei, am simțit gust de sânge în gură.

· Îmi pare îngrozitor de rău, n-am vrut să te rănesc sau să te jignesc, a strigat ea.

· Nu-i vorba de asta.

· Atunci, ce e?

Așa că i-am spus că aveam sânge în gură și că îmi amintea cum mă bătusem în joacă cu un coleg când eram la grădiniță, simțisem ceva ciudat în gură și atunci îmi dădusem seama prima oară că trebuie să fie sânge.

· Îmi place gustul datorită ție.

Mă trimitea cu gândul tocmai la începuturi. Și, brusc, m-a străfulgerat: fusesem singur toată viața, chiar și atunci când nu mă simțeam singur – iar gustul a ceva așa de palpabil cum e sângele era mult preferabil gustului a nimic, al anilor irosiți și serbezi, îngrozitor de mulți ani.

· Atunci, lovește-mă! mi-a cerut din senin.

· Ți-ai pierdut mințile?

· Vreau să mă lovești și tu.

· Ca să fim chit, de asta?

· Nu, fiindcă vreau să mă plesnești peste față.

· Ca ce chestie?

· Pentru Dumnezeu, dă-mi o palmă și nu mai pune atâtea întrebări! N-ai mai pălmuit niciodată pe cineva?

· Nu, i-am spus, aproape scuzându-mă că nu făcusem în viața mea rău unei muște, darămite unei alte făpturi omenești.

· Atunci, fă așa!

Și, rostind aceste cuvinte, s-a plesnit violent peste obraz cu palma deschisă.

· Așa se face. Acum haide!

I-am imitat gestul și am lovit-o încetișor peste față.

· Mai tare, mult mai tare, cu palma și apoi cu dosul!

Așa că am plesnit-o o dată, lucru care a luat-o pe nepregătite, dar imediat a întors și celălalt obraz, invitându-mă să o plesnesc și peste ăla, ceea ce am și făcut, iar ea mi-a cerut:

- Încă o dată!
- Nu-mi place să fac rău, i-am zis.
- Da, dar noi suntem apropiați ca niște oameni care trăiesc de trei sute de ani împreună, e și limbajul tău, că-ți place ori ba. Ție-ți place la nebunie gustul, și mie, acum sărută-mă.

M-a sărutat și am sărutat-o, la rândul meu.

- Te-a durut?
- Lasă asta. Ți s-a sculat?
- Da.
- Bine. Farul meu, a șoptit cu răsuflarea întretăiată, ducându-şi mâna între picioarele mele și apucând strâns. Asta o să fim chiar și atunci când o să fim văzuți îmbrăcați până în gât și dichisiți în public, tu în mine, numai spermă și fluide.
- Și nu te îmbăta cu apă rece, asta nu e luna de miere, mă avertizase când ne așezaserăm în *enoteca* unde îmi propusese să mergem.

Găsiserăm o masă într-un colț și am comandat două pahare de vin roșu. Pe urmă un platou cu mai multe feluri de brânză de capră și, când am terminat cu brânzeturile, unul cu mezeluri și pe urmă încă un rând de vin.

- Așa vreau să fim de-a pururi.
- În urmă cu douăsprezece ore eram niște necunoscuți. Eu eram un bărbat pe punctul să-l fure somnul, iar tu erai doamna cu cățelul.

Mi-am plimbat privirea de jur împrejurul localului. Nu mai fusesem niciodată aici.

- Spune-mi ceva, orice, m-a rugat ea.
- Îmi place la nebunie să văd Roma prin ochii tăi. Vreau să revenim aici mâine-seară.
- Și eu, a spus ea.

Nici unul n-a mai zis nimic. Am plecat printre ultimii, înainte de închidere.

Hotelul avea puțini clienți în perioada asta, iar a doua zi de dimineață angajații în sacouri albe erau ocupați să stea la taclale și să

glumească între ei, în timp ce pe fundal răsuna muzica ambientală.

· Detest muzica ambientală și mă scot din minți cu pălăvrăgeala lor, mi-a spus, arătând spre personalul de serviciu. N-a pregetat să se răsucească spre unul dintre chelnerii aflați din întâmplare prin preajmă și să-i ceară să vorbească mai încet. Omul a fost luat prin surprindere de reproș, dar n-a răspuns, nici nu și-a cerut scuze; pur și simplu s-a făcut mic și s- a întors în locul unde un alt chelner și două chelnerițe chicoteau zgomotos. În secunda următoare au tăcut chitic.

· În timp, am ajuns să detest hotelul ăsta, am recunoscut, dar stau aici de fiecare dată când vin la Roma datorită balconului în care dă camera. În zilele călduroase, îmi place nemaipomenit să stau sub umbrelă și să citesc. Pe seară beau ceva cu prietenii fie la mine pe balcon, ori pe terasa mare de deasupra etajului al treilea. E pur și simplu divin acolo, sus.

După micul dejun, am trecut podul și ne pregăteam să o apucăm spre Aventine, însă ne-am răzgândit și ne-am întors pe Lungotevere. Era încă devreme sâmbătă dimineață, iar Roma era învăluită în tăcere.

· Pe vremuri aici era un cinematograf.

· S-a închis acum mulți ani.

· Și pe aici, pe undeva, era un magazin de vechituri. Odată mi-am cumpărat un set de table, făcut în Siria, tot numai o intarsie de sidef. Mi l-a cerut cu împrumut un amic și pe urmă l- a spart sau l-a rătăcit – nu l-am mai văzut de atunci.

Mi-a dibuit mâna pe când ne plimbam agale aproape de Campo de' Fiori. Undeva în apropiere, vânzătorul de pește era ocupat cu instalatul tarabei. Prăvălia cu vinuri nu se deschisese încă. Parcă trecuse o veșnicie de când veniserăm aici după pește.

· Ne petrecem săptămâna aici, la Roma, l-a înștiințat pe taică-său când ne-a deschis.

Îi cumpărase suficientă mâncare cât să-i ajungă trei săptămâni.

· Frumos! a bâiguit el, ascunzându-și cu greu bucuria. Și ce- o să faceți voi o săptămână întreagă?

· Habar n-am. O să mâncăm, o să facem poze, o să vizităm, o să fim împreună.

· O să hoinărim, am adăugat eu.

Era limpede că taică-său pricepuse că suntem amanți și nu era șocat sau, cel puțin, se prefăcea că nu e. I se citea pe față: *Ieri erați niște*

necunoscuți într-un tren care nici nu se atingeau măcar… iar acum o fuți pe fiică-mea. Frumos! N-o să se schimbe niciodată.

· Unde o să stai? a întrebat-o pe Miranda.

· Cu el. E la cinci minute de mers pe jos de aici, așa că o să- mi vezi mutra mai des decât ți-ai fi putut dori.

· Și asta e o veste proastă?

· E o veste excelentă. Pot să las câinele la tine, totuși?

· Dar cum rămâne cu slujba ta?

· Am aparatele foto cu mine, e tot ce-mi trebuie. În plus, m- am săturat de Orientul Îndepărtat. Poate o să descopăr colțuri din Roma sau din nordul Italiei prin ochii *lui*. Ieri am vizitat Villa Albani, pe care eu n-o mai văzusem până acum.

· Vreau s-o duc să vadă și Muzeul de Arheologie din Napoli. Statuia lui Dirce în timp ce e legată de un taur de doi frați are nevoie de aparatul unui profesionist.

· Când mergem la Napoli?

· Dacă vrei, și mâine, i-am spus.

· Încă un drum cu trenul. Minunat! Părea realmente încântată.

Când Miranda a ieșit din cameră, taică-său m-a luat deoparte:

· Nu e chiar așa de grozavă, să știi. E impulsivă și permanent stă să răbufnească ceva în ea, dar e mai delicată decât cel mai fragil porțelan. Fii bun cu ea, te rog, și fii răbdător!

Nu era nimic de spus. L-am privit lung în ochi, am zâmbit și într-un final mi-am pus o mână pe a lui. Gestul era menit să-l liniștească, să transmită căldură, tăcere și prietenie. Speram că nu păruse condescendent.

Masa de prânz am luat-o în liniște și era mai degrabă o prelungire a micului dejun. Miranda a făcut o omletă mare. Cum o prefera pe a lui, l-a întrebat.

· Simplă, i-a răspuns taică-său.

· Poate cu niște mirodenii? a insistat ea. Îi plăceau mirodeniile.

· Și de data asta vezi să n-o prăjești prea tare, te rog!

Gennarina face o omletă oribilă.

Afară se încălzise, așa că prânzul l-am luat tot pe terasă.

· Și nucile? a zis el după masă.

· Nucile, firește.

A intrat înapoi în casă, a scos bolul mare cu nuci, apoi s-a dus în bibliotecă, unde a găsit cartea pe care o căuta și ne-a anunțat că vrea să citească douăzeci de minute.

Eu nu mai citisem Chateaubriand, dar, auzind-o pe ea, am conchis că asta-mi doream să fac câte zile oi avea. În fiecare zi, imediat după prânz, în timp ce ne sorbeam cafeaua, exact ca acum, dacă o să aibă chef și nu e ocupată, douăzeci de minute din proza acestui mare francez o să mă facă fericit.

După ce ne-am băut cafelele, taică-său nu ne-a condus până la ușă. A rămas pe terasă, la masa lui, urmărindu-ne cu privirea.

· Ușor sigur nu îi e, am comentat eu pe când ea închidea ușa în urma ei.

· De fapt, îi e groaznic de greu. Și de fiecare dată e o tortură să închid ușa asta în urma mea.

În timp ce ne îndreptam spre Piazza di San Cosimato, s-a uitat la cerul care se întuneca și-a spus:

· Pare c-o să plouă în curând. Hai să ne întoarcem.

Era prea devreme ca să ne întoarcem la hotel, așa că am intrat într-o doară într-un magazin mare, cu articole de menaj.

· Hai să ne luăm două căni identice, una cu inițialele tale și una cu ale mele, mi-a propus ea.

A insistat să plătească ea cănile, a mea cu un M de o șchioapă, a ei cu un S. Dar nu era mulțumită.

· Ce-ai zice să ne facem tatuaje? Vreau să te am inscripționat veșnic pe trupul meu. Ca un filigran. Eu vreau un far micuț. Tu?

Am stat să mă gândesc câteva clipe.

· O smochină.

· Deci tatuaje! Am auzit eu de un salon, a spus. M-am uitat la ea. *De ce nu șovăi măcar?*

· Unde anume pe corp? am întrebat-o.

· Lângă… știi tu.

· În stânga sau în dreapta?

· În dreapta.

· Dreapta rămâne.

Câteva clipe n-a mai spus nimic.

· Ți se pare că ne mișcăm prea repede?

· Îmi place la nebunie. O să doară?

· N-aș ști să-ți zic. Nu mi-am mai făcut niciodată tatuaj. Nici găuri în urechi n-am. Tot ce știu e că vreau ca trupurile noastre să nu mai fie niciodată la fel.

· O să stăm pe rând și-o să ne uităm cum celălalt își face tatuaj, am spus eu. Și pe urmă, când Creatorul o să mă cheme la el și o să mă pună să mă despoi și să mă înfățișez dinaintea lui și o să-mi vadă smochina asta tatuată în dreapta cum te uiți la scula mea, ce crezi c-o să zică? Profesore, ce e asta de lângă
scula dumitale? Un tatuaj, o să-i spun eu. Un tatuaj înfățișând o smochină, am dreptate? Da, Doamne. Și care e motivul pentru care ți-ai sluțit trupul făcut cu trudă în decurs de nouă luni? Motivul îl reprezintă patima. Așa, și? o să facă El. Am vrut un însemn incrustat pe trup ca să arăt că îmi doream să schimb tot, începând cu corpul meu. Fiindcă pentru prima oară în viață știam sigur că n-o să existe regrete. Poate era și modul meu de a-mi însemna trupul cu ceva despre care m-am temut mereu că, altminteri, o să dispară la fel de ușor cum alunecase în viața mea. Așa că i-am incrustat simbolul pe piele ca să nu uit. Dacă Tu ai putea să-mi tatuezi pe suflet numele ei, ar trebui s-o faci în clipa asta. Vezi Tu, Doamne – îmi dai voie să-ți zic așa? –, eram gata să mă dau bătut, să mă resemnez cu viața unuia care și-a acceptat pedeapsa și se face mic dinaintea sorții umile ce i s-a dat, ducându-și zilele ca și când viața ar fi o sală de așteptare prelungită, aflată mult sub temperatura camerei, când deodată s-a petrecut această frumoasă comutație – știu că folosesc cuvinte mari, dar nădăjduiesc că Tu o să mă înțelegi, Doamne – și poteca întunecată, tăcută, noroioasă, îngustă, sărăcăcioasă care fusese viața mea până atunci s-a transformat într-un conac imens, care dădea spre o câmpie întinsă, mărginită de plajă și cu camere mari, cu ferestre imense, deschise larg, care nu zăngănesc și nu se zgâlțâie sau să se trântească atunci când o boare de vânt dinspre mare suflă printr-o casă care n-a cunoscut întunericul din ziua în care Tu ai scăpărat primul chibrit și ai știut că lumina e un lucru bun“.

· Carevasăzică ești actor! Și Dumnezeu ce face?

· Dumnezeu mă primește înăuntru, firește. Ești bine-venit, om bun, îmi zice. Însă atunci eu îl întreb: Iartă-mă, Stăpâne, dar ce trebuință mai am eu de rai? Raiul e rai. Mai bine de atât nu
se poate. Vrei să arunci un ochi și la cealaltă opțiune? Pot să-ți arăt. De fapt, pot să te duc acolo, jos și să-ți arăt unde ai putea fi la fel de bine

pus la proțap și fript pentru că ți-ai înțepat prostia aia știi tu unde. Dar bag de seamă că te-ai bosumflat. De ce? De ce, Doamne, mă întrebi? Fiindcă eu sunt aici, iar ea e acolo. Poftim? Vrei să moară și ea ca să vă cocoloșiți și să vă drăgăliți și să vă faceți de cap în împărăția mea? Nu vreau să moară. Ești gelos fiindcă sunt șanse mari să-și găsească pe altul, fiindcă poți să fii convins că așa o să fie. Nici asta nu mă deranjează. Atunci, ce e, omule? Problema e că aș da orice pentru un singur ceas, doar un ceas amărât din catralioanele de ceasuri cât durează veșnicia, în care să fiu cu ea, un grăunte de nimic în împărăția timpului fără de sfârșit. Nu te costă nimic, vreau doar să mă întorc în timp, la seara aia de vineri, cum stăm acolo, la enoteca noastră, dându-ne mâinile peste tăblia mesei în timp ce ni se aduc întruna vin și brânzeturi, timp în care localul se golește treptat până când mai rămân doar îndrăgostiții și cei ai casei și nu-mi doresc decât o șansă să-i spun că ce s-a petrecut între noi, și să fi durat douăzeci și patru de ore, ar fi meritat să aștept numărul colosal de ani-lumină de dinainte ca evoluția să fi început măcar, și care o să treacă după ce din noi nu va fi rămas nici măcar praful, până într-o zi, peste un cvadrilion de ani, când, undeva, pe o altă planetă din cine știe ce constelație îndepărtată, o să se întâmple iarăși un Sami și o Miranda. Le doresc tot binele din lume. Dar, deocamdată, mărite Doamne, tot ce-ți cer e încă un ceas. Dar nu pricepi? o să-mi spună el. Ce nu pricep? Nu pricepi că ai avut parte deja de ceasul acela. Și nu ți-am dăruit doar un ceas, ți-am dăruit douăzeci și patru. Ai idee cât de greu mi-a fost să-ți las organele să facă ceea ce, în mod normal, nu sunt capabile să facă nici măcar o dată, la
vârsta ta, darămite de două ori? Permite-mi să Te corectez: de trei ori, mărite Doamne, de trei ori. Șovăie câteva secunde. Unde mai pui că, dacă-ți mai îngădui un ceas acum, o să vrei o zi și, dacă o să-ți dau o zi, o să vrei un an. Vă știu eu pe alde voi. În clipa asta, Dumnezeu pare să-mi mai fi oferit puțin timp. Nu e nimic oficial și o să nege dacă spun altcuiva în afară de tine. O să te îndrăgostești de casa mea de pe plajă. În fiecare zi o să facem plimbări lungi la țară, o să înotăm și o să ne îndopăm cu fructe. O să ne uităm la filme vechi și-o să ascultăm muzică. Ba chiar o să-ți cânt și la pian în salonaș și o să te las să asculți la nesfârșit pasajul acela minunat din sonata lui Beethoven când furtuna se domolește brusc în partea întâi și nu se aude decât picurul

acordurilor lente, foarte lente, și pe urmă tăcere, înainte să răbufnească iarăși ceva care aduce cu o furtună. O să fim ca Mirrha și Cinyras, cu diferența că Cinyras n-o să caute să- și omoare fiica pentru că s-a culcat cu el, iar ea n-o să fugă din patul tatălui ei să se preschimbe într-un copac, iar, dacă suntem cu adevărat norocoși, peste nouă luni, asemenea Mirrhei, o să-l naști pe Adonis.

· *Eu sunt a iubitului meu şi iubitul meu este al meu*. Și cât ține idila asta?

· Chiar avem nevoie să știm? La infinit.

Tatuatorul avea programări toată ziua, așa că am renunțat. În schimb, ne-am plimbat agale de colo colo, până când ne-am hotărât să ne întoarcem la hotel. În cameră:

· Nu-mi vine să cred cât ești de frumoasă. Spune-mi ce-ți place la mine… E ceva ce-ți place? am întrebat-o.

· Nu știu. Dacă aș putea să-ți despic trupul, să mă vâr în el și să te cos la loc pe dinăuntru, aș face-o, ca să-ți strâng la piept visele ascunse și să te las să mi le visezi pe ale mele. Aș fi coasta
care încă n-a devenit ființa mea, bucuroasă să aștept așa și, cum spuneai și tu, să văd lumea prin ochii tăi, nu ai mei, și să te aud cum îmi repeți gândurile închipuindu-ți că-s ale tale.

S-a așezat pe marginea patului și s-a apucat să-mi desfacă centura.

· N-am mai făcut asta de mult.

Pe urmă m-a desfăcut la șliț, s-a dezbrăcat și s-a uitat adânc în ochii mei, cu o privire care spunea că, dacă iubirea n-ar fi existat niciodată pe planeta asta, ea s-a născut în cămăruța asta minusculă, de hotelaș de mâna a doua, autointitulat *boutique*, cu vedere spre stradă și enorm de multe ferestre prin care oricine poate vedea înăuntru.

· Sărută-mă în clipa asta! mi-a ordonat, amintindu-mi ce norocos eram ca în viața mea să se fi întâmplat deodată un asemenea moment pur, sălbatic, devălmășit, neșlefuit.

După sărutul nostru prelung, m-a privit cu o expresie care friza sfidarea.

· Acum știi, mi-a spus. Mă crezi? m-a întrebat într-un final. Ți-am dat tot ce am și ce nu ți-am dat nu valorează nimic, absolut nimic. Întrebarea este ce-o să-mi mai rămână de oferit săptămâna viitoare și oare o să-l vrei.

· Atunci, dă-mi mai puțin. Mă mulțumesc și cu jumătate, cu un sfert ori cu o optime. Să continui?

Puțin mai târziu:

· Nu mă pot întoarce la viața mea de dinainte. Și nu vreau nici ca tu să te întorci la a ta, Sami. Singura amintire plăcută care mă leagă de apartamentul lui taică-meu e de când erai tu acolo. Vreau să mă întorc în timp până în momentul acela când mi-ai luat mâinile într-ale tale în timp ce eu îți aranjam gulerul și în mintea mea era doar *Bărbatul ăsta mă place, mă place cu*
adevărat, atunci de ce nu mă sărută? În schimb, mă uitam cum te lupți cu tine până când în sfârşit m-ai atins pe frunte, ca pe un copil, și-atunci mi-am zis *Mă găsește prea tânără*.

· Nu, eu sunt prea bătrân – asta îmi ziceam.

· Ce tont ești!

S-a ridicat și a desfăcut fiecare cană din ambalaj.

· Sunt minunate.

· Eu am casa, tu ai cănile, restul sunt detalii. În fiecare zi, la prânz o să mâncăm aceleași feluri cumpătate: roșii, tăiate pe din patru, cu pâine țărănească pe care ador s-o prepar, busuioc, ulei de măsline proaspăt, o conservă de sardine, asta, dacă nu ne frigi tu un pește, vinete culese din grădină, iar la desert, smochine proaspete vara târziu și kaki toamna, fructe de pădure iarna și tot ce mai crește în copaci – piersici, prune și caise. De-abia aștept să-ți cânt micul *pianissimo* din sonata lui Beethoven. Să ne petrecem zilele în felul ăsta până când o să te plictisești și-o să ți se acrească de mine. Și, dacă între timp o să rămâi însărcinată, o să rămânem împreună până când o să-mi bată ceasul și atunci o să știm și unul, și celălalt. Și n-o să fiu trist și nici tu, fiindcă o să știi la fel de bine ca mine că, indiferent cât timp îmi vei fi dăruit, toată viața mea, începând cu copilăria, anii de școală, universitatea, anii petrecuți la catedră, ca scriitor și toate celelalte, toate erau un preambul în așteptarea ta. Iar pentru mine e de ajuns.

· Cum așa?

· Fiindcă m-ai făcut să iubesc lucrurile astea, atât doar. Nu m-am dat niciodată în vânt după planeta Pământ și nici n-am pus prea mare preț pe chestia asta numită viață, însă gândul c- am putea să mâncăm roșii cu sare și ulei la prânz și să bem vin alb, rece în timp ce stăm tolăniți goi-pușcă pe balcon,

bronzându-ne la soarele de început de amiază și uitându-ne la mare, fix în clipa asta îmi dă fiori pe șira spinării.
Și în secunda aia mi-a venit în minte un gând.

- Dacă aș fi avut treizeci de ani, oare ar fi fost vreunul din lucrurile astea mai ispititor?
- Nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat dacă ai fi avut treizeci de ani.
- Nu mi-ai răspuns la întrebare.
- Dacă ai fi de vârsta mea, m-aș preface că sunt fericită, m- aș preface că mă înnebunesc după cariera mea, după cariera ta, după viața noastră, dar aș mima, așa cum am mimat cu toți cei cu care am fost. Problema mea e să descopăr ce înseamnă să nu mimezi – și chestia asta îmi vine peste mână și mă sperie, fiindcă de fiecare dată reperele mele se raportează la cine ar trebui să fiu, nu la cine sunt cu adevărat, la ce ar trebui să am, nu la ceea ce nici măcar nu știam că râvnesc, la viață așa cum am găsit-o, nu la viața despre care m-am convins singură că e doar un vis. Pentru mine, tu ești oxigen și toată viața am trăit cu gaz metan.

Stăteam lungiți pe cuvertură, despre care a zis că cel mai probabil nu fusese spălată niciodată.

- Ai idee câți trebuie să fi stat lungiți pe chestia asta, la fel de despuiați și de asudați cum suntem noi în clipa asta?

Am râs amândoi și ne-am alungat gândul din minte. Fără să spunem nimic, am făcut duș prima oară de când ne întâlniserăm în tren și ne-am îmbrăcat pentru întâlnirea cu Elio.

Elio aștepta în dreptul intrării în hotel. Ne-am îmbrățișat, apoi, după ce i-am dat drumul din brațe, a băgat de seamă că
persoana de lângă mine nu era o necunoscută care se întâmplase să iasă din hotel în același timp cu mine. Miranda a întins pe loc brațul și și-au dat mâna.

- Eu sunt Miranda, a spus ea.
- Elio.

Și-au zâmbit.

- Am auzit atâtea despre tine, a spus ea. Numai despre tine vorbește.

El a râs.

· Exagerează, nu e mare lucru de povestit.

Pe când ieșeam din curtea acoperită cu prundiș, mi-a aruncat discret o căutătură întrebătoare în sensul de *Cine e?* Ea i-a surprins privirea și l-a lămurit scurt:

· Sunt persoana cu care s-a culcat după ce ieri m-a agățat în tren.

El a râs, chiar dacă ușor stingherit. Apoi ea a adăugat:

· Dacă ai fi venit să-l aștepți la Termini ieri, eu n-aș fi aici să-ți spun lucrurile astea.

În secunda următoare și-a scos aparatul de fotografiat și ne- a pus să stăm în dreptul porții.

· Vreau neapărat să fac treaba asta, a spus.

· E fotografă, l-am lămurit eu, aproape în chip de scuză.

· Deci ce ar trebui să facem? s-a interesat fiul meu, care nu prea știa cum să procedeze.

Miranda a evaluat situația în doi timpi și trei mișcări.

· Știu că voi doi aveți pelerinajele voastre pe care trebuie să le săvârșiți, așa că nu vreau să inoportunez, a adăugat, punând accent pe cuvântul *pelerinaj* ca să arate că era deja la curent cu argoul tată-fiu. Dar pot să mă țin după voi și pe cuvânt că o să tac mâlc.

· Cu condiția să ne promiți că n-o să faci mișto de noi, a spus el, fiindcă adevărul e că suntem ridicoli.

Felul în care mergeam – împreună, dar nu chiar – lăsa să se strecoare între noi o mică stinghereală. Încercam să țin pasul cu ea fără să-i dau lui de înțeles că prezența Mirandei i-ar fi putut afecta sau diminua locul în viața mea; însă, după câțiva pași, m- am trezit că merg mult mai aproape de el, cât pe ce s-o neglijez pe ea. Mi-era teamă și că prezența ei ar fi putut să-l irite și că avea de discutat chestiuni personale importante. Și poate că nu era încă pregătit s-o cunoască și cu certitudine nu atât de pe nepusă masă. Trebuie să-mi fi remarcat stânjeneala, așa că, plin de tact, a luat-o câțiva pași în fața noastră. Știam că o face cu bună știință, aproape cedând dinaintea ei, fiindcă în mod normal mergeam umăr la umăr. Dacă existase o încordare între noi trei, gestul lui a dezamorsat-o, restabilind sentimentul de camaraderie pe care îl împărtășiserăm pe când traversam împreună podul.

Vorbiserăm să mergem pe jos până la Cimitirul Protestant, dar era înnorat și se făcea târziu. Cimitirul e destinația perfectă într-o

dimineață însorită, liniștită din timpul săptămânii, am spus, nu într-o după-amiază agitată de sâmbătă. Așa că am decis să repetăm plimbarea de pe Via Giulia și am pornit-o spre o cafenea pe care o știam toți.

Pe drum l-am întrebat pe Elio ce interpretase seara trecută și ne-a spus că avusese concertele în Mi bemol major și Re minor ale lui Mozart, împreună cu o orchestră din Ljubljana. Trebuise să repete toată noaptea de dinaintea concertului și a doua zi, de la prima oră. Dar ieșise foarte bine. Duminică după-amiază trebuia să fie la Napoli pentru alt concert.

· Deci cu ce pelerinaj începem astăzi? s-a interesat Miranda. Sau e surpriză?

Iarăși, îmi făceam griji că pelerinajele erau ceva de oficiat numai de noi doi, nu împreună cu o a treia persoană. Așa încât, ca să mai destind atmosfera, i-am spus că trișasem și bifasem deja un pelerinaj împreună cu Miranda: apartamentul de la etajul al treilea de pe Roma Libera unde locuisem ca tânăr profesor.

· Gagica cu portocalele? m-a întrebat el. Ne-a apucat râsul pe toți trei.

· Nu mai era un pelerinaj și pe Via Margutta? a comentat Miranda.

· Ba da, dar hai s-o lăsăm pe altă dată.

· De fapt, cafeneaua unde mergem acum cam face obiectul unui pelerinaj, a spus Elio.

· Al cui, al tău sau al lui Sami? a întrebat ea.

· Păi, nu prea știm sigur, am intervenit eu. A început prin a fi al lui Elio, apoi, în virtutea faptului că îl însoțeam, a ajuns și al meu și, în fine, al amândurora. Așa că s-ar putea zice că ne- am juxtapus și a trăit fiecare amintirile celuilalt. Motiv pentru care să vin aici înseamnă ceva în plus, o bonificație, pentru care nici universitarul din mine nu găsește cuvintele potrivite. Iar acum, Miranda, ești și tu inclusă în pelerinajele astea.

· Vezi? Asta iubesc la el, a spus ea, întorcându-se spre Elio, felul în care mintea lui răstălmăcește totul, ca și când viața ar fi alcătuită din resturi de hârtie fără însemnătate, care se transformă în miniaturi origami în clipa în care se apucă să le împăturească. Și tu ești la fel?

· Sunt fiul lui, a încuviințat din cap, stingherit.

Caffè Sant'Eustachio era atât de aglomerată, încât n-am reușit să găsim nici o masă, așa că ne-am hotărât să ne bem cafeaua la bar. Elio a

comentat că în toți anii de când venea aici n-avusese niciodată șansa să stea jos. Turiștii ocupă ceasuri de-a rândul scaunele, descifrându-și hărțile și ghidurile turistice. A insistat să ne facă cinste. În timp ce el se strecura prin mulțimea de clienți care fie așteptau să comande, fie să achite la casă, Miranda s-a apropiat timid de mine și m-a întrebat:

- Crezi că l-am șocat?
- Deloc.
- Crezi că îl deranjează că mă bag, așa, între voi?
- Nu văd de ce l-ar deranja. Mă bate la cap de mult să-mi găsesc pe cineva după divorț.
- Și ți-ai găsit?
- Așa cred. Mi-a zis c-o să rămână cu mine.
- Cine o să rămână cu tine? a vrut să știe Elio, ținând în mână un bon de casă și căznindu-se să-i atragă atenția unuia dintre inșii dindărătul espressoarelor.
- Ea.
- I-ai zis în ce se bagă?
- Nu. O să se oripileze și singură de-ajuns de repede.

Câteva secunde mai târziu, pe tejghea, dinaintea noastră, au fost așezate trei cești de cafea.

- Am venit aici acum trei ani, în încercarea de a oficia un pelerinaj intim cu o fată, și a fost un dezastru, a spus Elio.
- Cum așa? s-a mirat Miranda.

El i-a explicat că, în timp ce el căuta să atribuie un sens prezenței ei în cafenea, cu atât mai mult cu cât locul purta deja amprenta altor evenimente din viața lui, s-au luat la ceartă. Ea o ținea una și bună că nu era nimic special la cafeaua pe care o

serveau aici, el a replicat că nu era vorba despre cafea, ci despre a te afla în locul ăsta ca să-ți bei cafeaua. Disputa nu doar că le-a stricat pelerinajul, dar l-a făcut s-o deteste. Și-au sorbit cafelele cât de repede au putut, au ieșit din local apucând-o fiecare în altă direcție și de atunci nu s-au mai văzut.

- Chiar și așa, cu ani buni în urmă, aici am avut prima oară intuiția a ceea ce avea să fie viața mea printre alți artiști. Tata și cu mine venim aici de fiecare dată când trece prin Roma.
- Și, spune-mi, viața ta de artist de până acum s-a ridicat la înălțimea așteptărilor?

· Sunt superstițios, așa că ar trebui să am grijă ce spun, i-a răspuns el, dar, da, a fost foarte reconfortantă – vorbesc de viața mea ca pianist. Restul, mă rog, despre restul mai bine să nu vorbim.

· Și, cu toate astea, pe mine restul mă interesează, am spus, surprinzându-mă că sunasem aproape ca tatăl Mirandei.

Odată ajunsă în punctul acela, Miranda a înțeles că discuția căpăta o tentă personală, așa că s-a scuzat și a plecat să caute toaleta.

· Restul, tată, a reluat el, e o carte închisă zilele astea. Dar, prima oară când am venit aici aveam șaptesprezece ani și eram cu oameni care citeau mult, adorau poezia, erau profund preocupați de film și știau tot ce se poate ști despre muzica clasică. M-au inclus în clanul lor și în fiecare vacanță, în liceu și mai târziu, când eram la facultate, veneam la Roma ca să stau cu ei și pur și simplu să învăț.

N-am zis nimic, dar mi-a sesizat expresia.

· Dar, mai mult decât prietenia cu ei, tu, mai presus decât oricine, m-ai făcut cel care sunt azi. N-am avut niciodată secrete unul față de celălalt, tu și cu mine, știi ce e cu mine, iar eu știu

despre tine. Din punctul ăsta de vedere, mă consider cel mai norocos fiu din lume. M-ai învățat să iubesc – să iubesc cărțile, muzica, ideile frumoase, oamenii, plăcerea, chiar și pe mine. Ba mai mult, m-ai învățat că doar o viață avem și că timpul ne e permanent potrivnic. Cât aș fi de tânăr, atâta lucru știu și eu. Doar că se mai întâmplă să uit lecția.

· De ce-mi spui lucrurile astea? l-am întrebat.

· Fiindcă acum te văd… nu ca pe tatăl meu, ci ca pe un bărbat îndrăgostit. Nu te-am mai văzut niciodată așa. Mă umple de fericire, aproape că mă încearcă invidia când mă uit la tine. Ai întinerit deodată. Mai mult ca sigur e iubire.

Dacă nu pricepusem până atunci, în momentul acela mi-a fost limpede că sunt cel mai norocos tată din lume. În jur, lumea se învârtea de colo colo, unii încercând să-și croiască drum până la tejghea. Nici unul nu părea să ne tulbure momentul intim. Stăteam la taclale în tihnă, la gura sobei, într- una dintre cele mai aglomerate cafenele romane.

· Să iubești e ușor, am spus. Curajul de a iubi și de a te încrede în celălalt e cel care contează și nu toată lumea le are pe ambele. Dar ce s-ar putea să nu știi e că tu m-ai învățat mult mai multe decât te-am învățat eu! Pelerinajele astea, de pildă, poate nu sunt altceva decât

dorința mea de a-ți călca pe urme, de a împărtăși totul cu tine și de a fi prezent în viața ta cum îmi doresc să fii și tu tot timpul în a mea. Te-am învățat să marchezi acele momente când timpul se oprește în loc, numai că ele nu înseamnă nimic, dacă nu rezonează în cineva pe care-l iubești. Altminteri, rămân în tine și fie putrezesc cât trăiești sau, dacă ai noroc – și foarte puțini au –, reușești să le canalizezi în ceva numit artă, în muzică în cazul tău. Dar, mai presus de orice, te- am invidiat pentru curajul tău, felul cum te-ai încrezut în
dragostea ta pentru muzică și mai târziu, în dragostea pentru Oliver.

În clipa aia, Miranda a revenit printre noi și m-a luat pe după umăr.

· Eu n-am avut niciodată încrederea aia, nici în iubirile mele, nici, dacă-ți vine să crezi, în munca mea, mi-am continuat eu ideea, dar am găsit-o aproape din întâmplare în momentul în care această domnișoară m-a invitat la prânz ieri, deși îi spuneam întruna *Nu, mulțumesc, nu, n-aș putea, nu, nu* – dar ea nu m-a crezut și nu m-a lăsat să mă pitesc la loc în mica mea cochilie.

Mă bucuram că stătuserăm de vorbă.

· Cum spuneai și tu, n-am avut niciodată secrete unul față de altul. Sper ca nici să nu fie cazul.

Am ieșit din Sant'Eustachio după ce ne-am grăbit să dăm pe gât cele trei guri de cafea care ne reveneau și am pornit-o spre Corso.

· Și acum, încotro? a vrut să știe Miranda.

· Spre Via Belsiana, bănuiesc, am încercat eu să ghicesc, amintindu-mi că Elio și cu mine sfârșeam de fiecare dată pe Via Belsiana ca să facem ceea ce el numea plimbarea *Dacă dragostea* până la o librărie, în amintirea unei cărți de poezie publicate cu zece ani în urmă.

· Nu, azi nu mergem pe Via Belsiana. Vreau să te duc undeva unde nu te-am mai dus până acum.

· E ceva recent? am întrebat, sperând că o să mi se destăinuie despre ultimul lui amor.

· Deloc. Dar marchează un moment când, pentru scurtă vreme, am ținut viața în mâini și n-am mai fost niciodată la fel
după aceea. Câteodată am impresia că viața mea s-a oprit aici și n-o să reînceapă decât aici.

Avea un aer preocupat.

· N-am idee dacă Miranda are chef de așa ceva și poate nici tu n-ai. Dar ne-am destăinuit deja suficient unul altuia ca să ne oprim tocmai acum. Așa că lăsați-mă să vă duc acolo. Facem doar două minute pe jos.

Când am ajuns pe Via della Pace, am crezut că are de gând să ne ducă să vizităm una dintre bisericile mele preferate din zonă. Dar, de-abia ce zăriserăm biserica, că a şi cotit-o la dreapta și ne-a dus pe Via Santa Maria dell'Anima. Apoi, după câțiva pași, la fel cum făcusem cu o zi în urmă și eu cu Miranda, s-a oprit în dreptul unui colț unde un felinar foarte vechi era incastrat într-un zid.

· Nu ți-am spus niciodată, tată, dar într-una din seri eram beat pulbere, tocmai vărsasem lângă statuia lui Pasquino și nu mai fusesem în viața mea în halul ăla de năuc, însă aici, cum mă sprijineam de zid, am știut că asta, cu Oliver care mă ținea în brațe, era viața mea, că tot ce se petrecuse până atunci cu alții nu era nici măcar o schemă sumară sau prima ciornă a ceea ce mi se întâmpla. Iar acum, zece ani mai târziu, când mă uit la zidul ăsta de la piciorul felinarului vechi, parcă sunt iarăși cu el și, îți jur, nimic nu s-a schimbat. Peste treizeci, patruzeci, cincizeci de ani o să simt același lucru. Am cunoscut multe femei și încă și mai mulți bărbați la viața mea, dar ce e filigranat pe zidul ăsta îi eclipsează pe toți. Când vin să petrec timp aici, pot fi singur sau însoțit, de tine, de pildă, dar de fiecare dată sunt cu el. Dacă aș sta un ceas să mă holbez la zidul ăsta, aș fi un ceas cu el. Dacă aș vorbi cu el, mi-ar răspunde.

· Ce ți-ar spune? a vrut să știe Miranda, complet fascinată de gândul la Elio și la zid.

· Ce-ar spune? Simplu: „Caută-mă, găsește-mă".

· Și tu ce-i zici?

· Îi spun același lucru. „Caută-mă, găsește-mă." Și amândoi suntem fericiți. Acum știi.

· Poate ce-ți trebuie e mai puțin orgoliu și mai mult curaj.

„Orgoliu" e porecla pe care i-o dăm fricii. Pe vremuri nu te temeai de nimic. Ce s-a întâmplat?

· Te înșeli în privința curajului, a răspuns el. Nici măcar n- am avut vreodată curaj să-l sun, să-i scriu, darămite să merg să- l văd. Tot ce pot să fac când sunt singur e să-i rostesc numele în șoaptă, pe

întuneric. Dar atunci mă pufnește râsul. Mă rog numai să n-ajung să-l șoptesc niciodată când o să fiu cu altcineva.
Miranda și cu mine am rămas tăcuți. S-a apropiat de el și l-a sărutat pe obraz. Nu era nimic de spus.

· Mie mi s-a întâmplat doar o dată să șoptesc un nume, dar cred că m-a marcat pe viață, am povestit, întorcându-mă spre Miranda, care a înțeles numaidecât.

· În cazul lui… am voie să-i zic? m-a întrebat ea. Am încuviințat din cap.

· În cazul lui, i-a șoptit femeii cu care se culca numele altei femei, i-a explicat Miranda. Ce familii bizare mai avem și noi!
Nu era nimic de adăugat.

Câteva minute mai târziu, ne-am hotărât să mergem să bem un vin la Sergetto. Am ajuns când *enoteca* tocmai se deschidea și am putut să ne alegem ce masă voiam, așa că ne-am așezat unde stătuserăm cu o seară în urmă.

· Vezi? M-am molipsit și eu de microbul pelerinajelor, a comentat Miranda.
Îmi plăcea că nu erau aprinse toate luminile și localul era pe jumătate cufundat în întuneric, ceea ce făcea să pară că ora era mai înaintată decât în realitate. Bărbatul de la bar ne-a recunoscut imediat și ne-a întrebat dacă voiam același vin roșu. L-am întrebat pe Elio dacă îi surâdea și lui un Barbaresco. A dat din cap că da, apoi ne-a reamintit că în seara aceea se întorcea la Napoli cu mașina împreună cu un prieten. Bătuse tot drumul până la Roma anume ca să mă vadă.

· Ce fel de prieten? m-am interesat eu.

· Un prieten cu mașină, mi-a răspuns, luându-și în glumă o mină plictisită și clătinând din cap, semn că eram complet pe arătură.
Când ni s-a adus vinul, chelnerul s-a dus înapoi la tejghea și a venit cu niște gustări.

· Din partea casei, ne-a spus.

· Mai mult ca sigur e din cauză că i-am lăsat un bacșiș gras aseară.
Cel mai probabil, rămăseserăm ultimii clienți înainte să închidă.
A închinat fiecare pentru fericirea celorlalți.

· Nu se știe niciodată, poate venim mâine la concert, după ce vedem Muzeul de Arheologie – asta, dacă ne hotărâm să mergem.

· M-aș bucura mult. O să vă las două bilete la casă. Apoi și-a pus puloverul și s-a ridicat de la masă.

· Un lucru pot spune sigur. Tu mi-ai zis chestia asta odată, acum mulți ani, acum a venit rândul meu: vă invidiez. Vă rog să nu distrugeți ce-aveți!

Eram împreună cu cele două ființe la care țineam cel mai mult pe lume.

Ne-am sărutat de rămas-bun. Apoi m-am așezat la loc, față în față cu Miranda.

· Cred că sunt nemaipomenit de fericit.

· Și eu la fel. Am putea s-o ținem așa câte zile om avea.

· Așa este.

· Care-i primul lucru pe care vrei să-l faci săptămâna viitoare când o să fim la mare, dacă vremea ține cu noi?

· Vreau să luăm un taxi de la gară, să ajungem acasă, să-mi pun slipul, să cobor stâncile și să mă arunc în apă cu tine.

· Mi-am lăsat costumul de baie la Florența.

· Sunt o droaie prin casă. Și mai bine: o să înotăm goi.

· În noiembrie?

· În noiembrie apa e caldă încă.

1. Trimitere la romanul *Ethan Frome* al scriitoarei americane Edith Wharton (1862-1937) (n.t.).
2. Inspirat de *Cartea Prefacerilor*, unul dintre cele mai vechi texte clasice chinezești, Yi-Jing este un sistem de divinație complex, comparabil cu geomanția, folosit și în ziua de azi în culturile occidentale și Asia de Est (n.t.).
3. Johann Joachim Winckelmann (1717-1768), istoric de artă și arheolog german, considerat părintele arheologiei moderne (n.t.).

CADENZA

◦ Te-ai înroșit, mi-a zis el.

◦ Ba nu.

Mi-a aruncat peste masă o căutătură amuzată, incredulă.

◦ Ești sigur?

Am cumpănit câteva clipe, apoi am cedat:

- Așa s-ar zice, nu?

Eram de-ajuns de tânăr cât să-mi displacă la culme faptul că puteam fi citit atât de lesne, cu atât mai mult pe durata unei tăceri stânjenitoare cu cineva care avea aproape de două ori vârsta mea, dar eram destul de matur cât să fiu încântat să las o îmbujorare să destăinuiască ceva ce eu ezitam să destăinuiesc. Și în clipa aia l-am privit.

- Și tu te-ai înroșit, am spus.
- Știu.

Asta s-a întâmplat vreo două ore mai târziu.

Îl cunoscusem în timpul pauzei la un concert de muzică de cameră ce se ținea în Biserica Sainte U. de pe Rive Droite. Era o duminică de început de noiembrie, nu era frig, dar nici cald, o seară de toamnă înnorată ca oricare alta, care începe prea devreme și prevestește lunile lungi de iarnă ce stau să vină. O bună parte dintre spectatori luaseră deja loc și purtau mănuși; alții nu-și dăduseră jos paltoanele. Însă, în ciuda frigului, în biserică domnea o atmosferă plăcută, pe măsură ce oamenii își croiau în liniște drum printre șirurile de bănci, în mod limpede în așteptarea muzicii. Era prima oară când intram în această
biserică și îmi alesesem un loc chiar pe ultimul rând, în caz că interpretarea nu avea să fie pe gustul meu și mi-aș fi dorit să pot pleca fără să deranjez pe nimeni.

Eram curios să ascult ceea ce s-ar fi putut să fie ultima prestație a Cvartetului Florian. Cel mai tânăr membru sigur avea aproape optzeci de ani. Cântau în mod obișnuit în biserica respectivă, dar eu nu-i mai auzisem niciodată pe viu și îi știam doar din înregistrările rare, epuizate și din câteva concerte de pe internet. Tocmai interpretaseră un cvartet de Haydn și, după pauză, aveau să îl cânte pe cel în Do diez minor de Beethoven. Spre deosebire de ceilalți spectatori – și nu erau peste patruzeci în duminica aceea –, venisem târziu și îmi cumpărasem biletul de la una dintre călugărițele care ședeau la o măsuță, în dreptul intrării. Aproape toți ceilalți și-l primiseră prin poștă și intrau în biserică ținând în mână bilete mari, pe care fuseseră instruiți să le țină despăturite, în timp ce o călugăriță cocârjată, în vârstă transcria conștiincios numele tuturor cu un stilou verde, vechi. Trebuie să fi avut pe

puțin optzeci de ani și pesemne că făcea treaba asta de o veșnicie, probabil cu același stilou și cu același scris tremurat, străvechi. Codurile de bare imprimate mărunt de pe tichete pesemne că reflectau imaginea mai tinerească pe care biserica își propunea să le-o transmită enoriașilor nou- sosiți, însă bătrâna călugăriță avea bătăi de cap mari să le retranscrie înainte să ștampileze fiecare bilet. Nimeni nu comenta lentoarea ei, însă cei cărora nu li se validaseră încă biletele schimbau între ei zâmbete pline de îngăduință.

În timpul pauzei, eram afară, la intrare, așteptând la coadă la cidru fiert pe care aceeași călugăriță îl distribuia meticulos în pahare de plastic, cu ajutorul unui polonic pe care abia reușea să-l ridice plin. Toată lumea dona mult mai mult decât acel euro
indicat pe o coală de hârtie prinsă la avizierul de lângă cazanul imens cu cidru fierbinte. Nu mă omorâsem niciodată după cidru fiert, dar se părea că toți ceilalți da, așa încât am stat acolo și, când mi-a venit rândul, i-am pus cinci euro în bol, pentru care nu mai prididea să-mi mulțumească. Bătrâna călugăriță era ageră. Se prinsese că eram prima oară în biserica ei și m-a întrebat dacă îmi plăcuse Haydn. Am scos un „da“ entuziasmat.

El stătuse în fața mea la coadă și, după ce-am plătit pentru cidru, pur și simplu s-a răsucit spre mine și m-a întrebat:

- De ce ar fi cineva atât de tânăr interesat de Cvartetul Florian? Sunt matusalemici.

Apoi, pesemne dându-și seama că întrebarea picase hodoronc-tronc, a adăugat:

- Vioara a doua trebuie să aibă pe puțin optzeci. Și nici ceilalți nu-s departe.

Era înalt, zvelt, stilat, cu o coamă grizonantă, care i se revărsa peste reverul sacoului albastru.

- Mă interesează violoncelistul și m-am gândit, dat fiind că se zvonește că în partea a doua a anului pleacă în turneu înainte ca formația să se destrame cel mai probabil, că există riscul să nu ni se mai intersecteze drumurile niciodată. Așa că iată-mă-s.

- Un om de vârsta ta n-are altceva mai bun de făcut?

- Un om de vârsta mea? am făcut eu, pe un ton în care se deslușea deopotrivă mirare și ironie mușcătoare.

Câteva clipe între noi s-a instalat o tăcere stânjenită. A ridicat din umeri, probabil felul lui de a se scuza fără să spună nimic, și părea pe punctul să facă stânga-mprejur și s-o ia spre
zona din fața celor două uși principale, unde unii fumau, în vreme ce alții stăteau de vorbă și-și dezmorțeau picioarele.

- Mereu îți îngheață picioarele în biserică, a spus întorcându-se și apucând-o spre ușă.

Era o replică de final, rostită în trecere.

Apoi, dându-mi seama că se poate să-l fi jignit tonul meu, am întrebat:

- Sunteți un admirator al Cvartetului Florian?
  - Nu neapărat. Nici măcar nu mă dau în vânt după muzica de cameră. Dar știu destul de multe despre ei fiindcă tatăl meu era un mare iubitor al muzicii clasice și le sponsoriza concertele în această biserică, și acum și eu fac același lucru, deși, ca să fiu sincer, prefer jazzul. Dar vin aici fiindcă în copilărie mă lua cu el duminică seara și în continuare vin o dată la câteva săptămâni să ascult și poate să-mi imaginez că sunt o vreme cu tata – dar îmi închipui că toate astea trebuie să pară un motiv cam ridicol să vin și să-i ascult cântând.

La ce instrument cânta tatăl lui, l-am întrebat. Pian.

- Tata nu cânta niciodată acasă. Dar la sfârșit de săptămână, când mergeam la țară, noaptea târziu se ducea în celălalt capăt al casei și, din camera mea de la etaj, auzeam pianul ca și când ar fi cântat un hoinar intrat pe furiș, care se oprea în secunda în care auzea scârțâit de pași pe podea. Nu vorbea niciodată despre muzica lui și nici maică-mea nu aducea vorba, și dimineața mă învățasem să spun că am visat că pianul cântă iarăși de unul singur. Cred că regreta că abandonase cariera de pianist, la fel cum sunt convins că și-ar fi dorit ca eu să ajung să îndrăgesc muzica clasică. Era genul care își impunea rareori părerile și cu atât mai puțin ar fi intrat în
vorbă cu necunoscuți – în privința asta, se deosebea radical de fiu-său, după cum sunt sigur că ai băgat de seamă.

Spunând asta, a râs înfundat.

- Era prea diplomat, a continuat el, să-mi ceară să-l însoțesc duminica la concerte și pesemne că se resemnase să meargă

singur. Însă maică-mii nu-i plăcea să-l știe de unul singur pe afară după căderea întunericului, așa că mă ruga să mă duc cu el. Până la urmă s-a transformat într-un obicei. După concert, îmi cumpăra un pateu. Stăteam împreună la o patiserie din apropiere și, când am mai crescut, mergeam să luăm masa de seară. Dar nu vorbea niciodată despre viața lui de pianist și, oricum, în anii ăia mintea mea era în cu totul altă parte. Serile de sâmbătă erau întotdeauna rezervate pentru teme pe ultima sută de metri, așa încât să-l însoțesc încoace însemna să muncesc până noaptea târziu, făcând ceva ce aș fi putut termina deja. Dar mă bucuram să fim împreună, mult mai mult decât îmi plăcea muzica, și, după cum vezi, obișnuința mi-a rămas. Am turuit prea mult, nu?

- Dumneavoastră cântați? l-am întrebat, vrând să-i dau de înțeles că nu mă deranja să-l ascult.
- Nu neapărat. I-am călcat pe urme tatălui meu. A fost avocat, tatăl lui la fel, așa că și eu m-am făcut avocat. Nici taică- meu, nici eu nu ne-am dorit să ajungem avocați, și cu toate astea… Asta-i viața, ce să-i faci!

A surâs melancolic. Era a doua oară când zâmbea, ca apoi să ridice din umeri. Era un zâmbet larg, încântător și neașteptat, care te lua prin surprindere, dar, dată fiind ironia care i se subsuma cuvântului „viață“, era lipsit de veselie.

- Și dumneata la ce cânți? m-a întrebat, întorcându-se brusc spre mine.

N-aș fi vrut ca discuția noastră să se încheie și eram surprins să înțeleg că nici el.

- La pian, i-am spus.
- Vocație sau hobby?
- Vocație. Sper.

A părut că stă să cumpănească preț de câteva clipe.

- Nu abandona, tinere. Nu abandona.

Spunând asta, m-a luat pe după umăr cu un gest înțelept, ușor condescendent. Nu știu de ce, dar m-am întins după mâna care se odihnise pe umărul meu și i-am atins-o. Se petrecuse așa de lin totul, încât m-am uitat la el și am zâmbit amândoi, ceea ce a îngăduit ca mâna lui, care, altminteri, mai mult ca sigur s- ar fi mutat din locul respectiv, să zăbovească câteva secunde în plus.

S-a răsucit, dar în clipa următoare mi-a mai aruncat o privire și am simțit o pornire subită să mă azvârl spre el și să îmi petrec brațele pe după torsul lui, pe sub sacou. Pesemne că și el simțea un impuls asemănător, căci în tăcerea stânjenită care s-a lăsat, continua să mă privească iscoditor și eu la fel, fără pic de teamă, până când mi-a picat fisa că poate interpretasem eu greșit semnalele și am dat să îmi feresc privirea. Mi-a plăcut că ochii lui continuau să zăbovească asupra mea, mă făcea să mă simt chipeș și dezirabil, ceva blând, învăluitor pe care voiam să-l țin în loc și din calea căruia nu voiam să mă sustrag altfel decât îngropându-mi fața în pieptul lui. Îmi plăcea în privirea lui promisiunea ascunsă a ceva cu desăvârșire blând și nevinovat.

Însă în clipa următoare, poate căutând să improvizeze o scuză pentru zâmbetele noastre, a spus:

- Dumneata vii aici pentru muzică, iar eu pentru tatăl meu. S-a prăpădit acum aproape treizeci de ani, însă aici totul
rămâne neschimbat, a râs el înfundat. Același cidru, aceleași mirosuri, aceleași călugărițe bătrâne, aceleași seri de noiembrie înăbușitoare. Dumitale îți place luna noiembrie?

- Uneori da, dar nu întotdeauna.

- Nici mie. Nici măcar nu-mi place ideea de biserică, deși poate îmi place să vin aici în seri precum asta… și, mă rog, *me voici*, iată-mă.

Îmi dădeam seama că epuizează temele de discuție și își muncea creierul în efortul de a întreține conversația. Apoi tăcere. Iarăși zâmbetul acela cald, fermecător, un amestec de înțelepciune, ironie și o urmă de tristețe doar, cât să nu uit că nu era nimic neserios la bărbatul acesta distins, poate nefericit chiar.

Când i-am văzut pe interpreți târșâindu-și picioarele spre locurile lor și ne-am dat seama că venise vremea pentru Beethoven, m-a întrebat unde aveam locul. Nu am priceput de ce mă întreabă, dar am făcut semn spre locul din colț de pe unul dintre ultimele rânduri de bănci unde îmi lăsasem rucsacul și geaca.

- O alegere înțeleaptă. Pricepea motivul.

- Dar nu te face nevăzut, a adăugat.

Am crezut că mă roagă să-i mai dau o șansă cvartetului înainte să optez pentru o ieșire precipitată, dar mă răzgândisem deja după Haydn și nici nu-mi trecea prin gând să plec înainte de final. Însă, ca să risipesc orice urmă de îndoială, l-am întrebat de-a dreptul:

- Vreți să vă aștept?

Inflexiunea din glasul meu se poate să fi fost complet nepotrivită. Sunase de parcă întrebam un vârstnic dacă are
nevoie să-i țină cineva ușa cât se opintește el cu cadrul. Așa încât am repetat:

- O să vă aștept la ieșire.

N-a spus nimic; a dat din cap doar. Însă nu era un gest aprobator, adică da; era semnul din cap preocupat, dus pe gânduri, melancolic al cuiva care în mod normal alege să nu creadă un cuvânt din ce aude.

- Sigur. De ce nu? Așteaptă-mă, a spus într-un târziu. Și mă cheamă Michel.

I-am spus la rândul meu cum mă cheamă. Am dat mâna.

Eram convins că o să plece la sfârșitul părții întâi, însă jumătate de oră mai târziu ne-am revăzut pe treptele bisericii, exact cum ne promiseserăm, numai că aveam sentimentul că uitase de întâlnirea noastră. Stătea de vorbă cu o pereche și toți trei păreau pe punctul să plece undeva împreună. Însă în clipa în care m-a zărit, s-a răsucit, apoi s-a grăbit să încheie discuția, timp în care își strângeau mâinile de rămas-bun. Și-a cerut scuze că nu mă prezentase. Eu eram preocupat să-mi înfășor fularul pe după gât, modul meu de a para scuza lui. M-am trezit că încerc să mimez surprinderea la gândul că mă așteptase sau că-și amintise că ne făgăduiserăm să ne revedem. Sau oare să fi așteptat doar ca să-și mai ia o dată rămas-bun înainte să-şi vadă fiecare de drumul lui?

Dar el mi-a sugerat să mergem să ciugulim ceva la un mic bistrou aflat nu departe, peste pod. I-am spus că-mi legasem bicicleta pliabilă undeva prin zonă. Îl deranja dacă o dezlegam și o luam cu mine? Deloc. Era în jur de zece, duminică seara, iar străzile erau în mare parte pustii.

- Și, ca să știi, ești invitatul meu, a adăugat, cu gând să mă liniștească în privința banilor.

Am acceptat. Îmi pria plimbarea, cu atât mai mult cu cât plouase cât ținuse concertul, iar caldarâmul sclipea în lumina felinarelor.

– Exact ca într-o fotografie de Brassaï, am remarcat.

– Chiar așa, a adăugat el. Și cu ce te ocupi, pe lângă cântatul la pian?

Am băgat de seamă că uneori tindea să-și înceapă propozițiile cu „și“, poate ca să atenueze trecerea abruptă sau inexistentă de la un subiect la altul, fără nici o legătură cu primul, mai ales atunci când aducea în discuție o chestiune poate puțin mai iscoditoare, mai personală. I-am spus că predau la Conservator. Îmi plăcea să predau? Foarte mult. Apoi am adăugat că o dată pe săptămână cântam gratis și doar de amuzament în barul unui hotel de lux. Nu m-a întrebat cum se numește hotelul. Diplomat, mi-am zis, sau era doar modul lui de a da de înțeles că nu e genul căruia să-i placă să descoasă oamenii sau să-i pese.

În dreptul podului, am zărit doi interpreți brazilieni, un bărbat și o femeie, care cântau pentru o mulțime mare strânsă în jurul lor. Bărbatul avea o voce stridentă, a femeii era aspră. Împreună cântau minunat. M-am oprit câteva clipe, cu o mână pe ghidon. S-a oprit și el, apucând de celălalt capăt al ghidonului, ca și cum m-ar fi ajutat să echilibrez bicicleta. Îmi dădeam seama că se simțea ușor stingherit. Când tinerii și-au terminat cântecul, toată lumea de pe pod a răbufnit în aplauze și ovații, cei doi avântându-se numaidecât într-un alt duet. Aș fi avut chef să ascult și din a doua melodie puțin și nu mă urneam, dar curând după ce au reînceput să cânte am decis s-o luăm din loc și, odată ajunși pe malul opus, au auzit mulțimea aplaudând la finalul piesei. A văzut că mă răsucesc, apoi s-a

întors și el ca să-l vadă pe cântăreț cum lasă din mână chitara, în timp ce ea se plimbă prin mulțime, cu tichia în mână. Recunosc cântecul, m-a întrebat. Da, i-am răspuns. El?

– Poate, așa cred.

Dar îmi dădeam seama că n-avea nici cea mai vagă idee, la fel cum păruse stingher în timp ce asculta muzică braziliană cântată pe un pod, nici mai mult, nici mai puțin.

– E despre un bărbat care se întoarce de la lucru și-și roagă iubita să iasă din casă și să danseze cu el. E așa o explozie de

bucurie pe strada lor, încât, până la urmă, tot orașul debordează de veselie.

- Ce cântec drăguț! a comentat.

Voiam să-l ajut să nu se mai simtă atât de stânjenit și, preț de câteva secunde, l-am strâns de umăr.

Însă părea că e la el acasă în clipa în care a pășit în bistroul lui. Localul era mic, într-adevăr, așa cum mă prevenise, dar în același timp avea un aer foarte exclusivist. Ar fi trebuit să-mi dau seama. Sacoul Forestière, bleumarin, eșarfa lungă, delicată, cu imprimeuri și pantofii Corthay erau indicii clare. Mica noastră gustare s-a vădit a fi o cină din trei feluri. Și-a comandat un *single malt*, Caol Ila era preferatul lui, mi-a mărturisit. M-a întrebat dacă vreau și eu. Am zis da, dar de fapt habar n-aveam ce e acela *single malt*. Îmi dădeam seama că se prinsese, poate că o mai văzuse de multe ori. Îmi plăcea felul lui de a se purta, dar mă făcea să mă simt stingherit. M-a lămurit în privința meniului.

- Nu servesc prea multe feluri de carne, mi-a zis. Însă au o pivniță bine aprovizionată și îmi place cum prepară legumele. Și peștele e foarte bun.

De-abia ce deschisese meniul, că l-a închis la loc.

De fiecare dată comand același lucru, așa că nici măcar nu- mi bat capul să-mi arunc ochii pe el.

M-a așteptat să mă hotărăsc ce voiam. Nu reușeam. Apoi am făcut un lucru total impulsiv.

- Comandă tu pentru mine, i-am spus. Ideea mă încânta și se părea că și pe el.

- Nimic mai simplu. O să-ți comand și ție ce iau eu de fiecare dată.

L-a chemat pe chelner și a comandat. Apoi, după ce a sorbit din whisky, mi-a spus că tatăl lui, care îl adusese prima oară la restaurant, avea obiceiul de a comanda același lucru de fiecare dată.

- Era diabetic, mi-a explicat, așa încât am învățat să evit lucrurile pe care diabeticii nu au voie să le mănânce. Fără dulciuri, orez, paste, pâine, iar unt doar foarte rar.

Spunându-mi asta, își ungea cu unt și presăra sare peste colțul chiflei *pain Poilâne*, râzând pe înfundate în timp ce o ducea la

gură.

- Nu îi calc mereu pe urme lui taică-meu, însă umbra lui e greu de evitat. Sunt un munte de contradicții.

S-a lăsat o mică tăcere. O ținea una și bună cu dieta lui taică- său, dar eu aș fi vrut să aflu mai multe despre contradicțiile alea, care mă interesau cu adevărat și care ar fi putut să-mi dezvăluie mai multe despre bărbatul acesta și despre felul în care se percepea pe sine. Părea să ezite între a-și deschide sufletul și a turui în continuare despre mâncare și regimuri alimentare. Ba chiar, la un moment dat s-a instalat o mică încordare, ca și când amândoi ne-am fi dat seama că făceam pur și simplu conversație și riscam să rămânem cramponați în flecăreală. Ca să depășim stingherealа de moment, i-am povestit

despre cei doi străunchi ai mei, pe care nu-i cunoscusem, dar cărora le mersese buhul de brutari iscusiți și care își deschiseseră trei brutării la Milano, ca până la urmă să fie săltați drept socialiști în timpul războiului.

- Au sfârșit la Birkenau. Maică-mea aducea adeseori vorba despre unchii ei când eram copil. La fel ca în cazul tatălui tău, familia maică-mii a trăit multă vreme în umbra lor.
- În ce sens? m-a întrebat, nepărând că înțelege exact la ce mă refer.

- Face niște torturi minunate.

A râs din toată inima. M-am bucurat că prinsese gluma.

- Dar știu: sunt umbre care nu dispar niciodată, am adăugat.
- Ai dreptate. Umbra lui taică-meu nu m-a părăsit niciodată. A murit la doi ani după ce am preluat de la el biroul de avocatură. Eram de vârsta ta.

Însă, în secunda următoare, a tăcut brusc și a rămas pe gânduri, ca și când sesizase o legătură neașteptată între spusele lui și ceea ce, fără ca eu să-mi fi dat seama, trebuie să-l fi frământat în tot timpul acela.

- Și tu știi că am aproape de două ori vârsta ta.

În momentul acela m-am înroșit. A fost un moment tensionat și stânjenitor, în parte fiindcă adusese pe tapet un subiect care părea prematur și friza tocmai lucrurile pe care ne căzneam să le ocolim, punând punctul pe „i“-uri care nici măcar nu fuseseră

scrise încă și ar fi trebuit să rămână nerostite, cel puțin o vreme. În același timp, însă, afirmația lui m-a descumpănit și, în vreme ce îmi munceam creierii în căutarea cuvintelor potrivite, îmbujorarea trebuie să-mi fi trădat tulburarea. Poate era felul lui de a da cărțile pe față și de

a mă determina să spun ceva menit să-i domolească propriile temeri. Mă sforțam să risipesc tăcerea dintre noi, dar nu reușeam. În fine:

- Nu-ți arăți vârsta deloc, a fost tentativa mea de răspuns evaziv.

- Nu la asta mă refeream, a venit numaidecât replica.
- Știu la ce te refereai.

Și, ca să-i arăt că la mijloc nu fusese nici o neînțelegere:

- N-aș sta aici cu tine, nu?

Să mă fi înroșit iar? Speram că nu. Tăcerea care s-a instalat deodată între noi nu l-a deranjat și a dat iarăși din cap, același gest melancolic și contemplativ, urmat de o foarte ușoară clătinare a capului, nevrând să însemne o dezaprobare, ci mai degrabă ceva ce semăna cu neîncrederea și uluirea mută provocate de felul în care uneori viața pare să intre în joc.

- N-am vrut să te fac să te simți prost. Se scuza.

Sau poate că nu.

A fost rândul meu să clatin din cap.

- Nici vorbă, am spus. Apoi, după o mică ezitare:

- Și acum tu ești cel care s-a înroșit.

Și-a țuguiat buzele. M-am întins peste masă, i-am luat mâna într-a mea și i-am ținut-o așa câteva clipe într-un gest prietenesc, sperând că n-o să se simtă stingherit. Nu și-a retras- o.

- Așa-i că nu crezi în soartă? m-a întrebat.

- Nu știu, i-am răspuns. Adevărul e că n-am prea stat să mă gândesc.

Nu era genul de discuție în doi peri la care aș fi sperat. Intuiam unde bate și nu mă deranja francheța; dar nici n-aș fi vrut să aprofundăm prea mult subiectul. Poate că făcea parte dintr-o generație care căuta cu tot dinadinsul lucrurile despre care nu-ți era chiar la îndemână să vorbești, iar eu dintr-una pentru care ce se înțelege de la sine poate rămâne nerostit. Eram obișnuit cu

abordarea totalmente sinceră, care nu are nevoie nici o secundă de cuvinte, de o căutătură sau de un mesaj trimis în pripă. Însă discuțiile absconse, stăruitoare mă descumpăneau.

- Și, dacă nu soarta, atunci, ce te-a adus la concert în seara asta?

A stat să se gândească la întrebarea mea, plecând privirea și uitându-se în altă parte, s-a apucat să traseze dâre pe fața de masă cu furculița de care nu se folosise. Aduceau cu niște șănțulețe care o coteau brusc pe după platoul cu pâine. Era așa de absorbit de ce-i dăduse prin gând, încât eram convins că nu-i mai stătea mintea la întrebarea mea, lucru care mă bucura, dat fiind că, dacă stăteam să mă gândesc mai bine, speram să renunțe la tatonarea noastră. Însă în clipa aceea a înălțat privirea către mine și mi-a zis că răspunsul era cât se poate de simplu.

- Care e? l-am întrebat, știind c-o să-mi spună ceva legat de tatăl lui.

Dar el mi-a răspuns:

- Tu.
- Eu?

A încuviințat din cap.

- Da, tu.
- Dar n-aveai de unde să știi c-o să ne întâlnim.
- Un amănunt nesemnificativ. Soarta operează în perspectivă, retroactiv și în zigzag și i se rupe de cum îi scrutăm intențiile cu rahiticele noastre „înainte“ și „după“.

Vorbele lui m-au pus pe gânduri.

- Mult prea profund pentru mine. Între noi s-a lăsat iarăși tăcerea.
- Vezi tu, taică-meu credea în soartă, a reluat el.

Ce tip mărinimos, mi-am zis. Intuise că aș vrea să ocolesc subiectul și cu iscusință adusese din nou vorba despre tatăl lui. Dar nu eram cu adevărat atent – își dădea seama de asta. Și în clipa aceea a tăcut. Pesemne căuta să se hotărască cum anume să abordeze ceea ce rămânea nerostit între noi și așa se explică de ce mi-a aruncat o căutătură stăruitoare, pentru ca imediat să-și ferească privirea. Ce m-a surprins cu totul, însă, a fost lucrul pe care mi l-a spus când ne-am ridicat de la masă și ne pregăteam să plecăm.

- O să te mai văd? Mi-ar plăcea.

Întrebarea lui m-a luat complet pe nepregătite. Am bâiguit un „Da, desigur“ stins, dar mult prea pripit. Răspunsul meu a venit atât de prompt, încât trebuie să-i fi părut total nesincer. Mă așteptasem la ceva mult mai îndrăzneț decât un simplu „la revedere“ din partea lui.

- Dar numai dacă vrei, a adăugat. L-am privit fix în ochi.

- Știi bine că mi-ar plăcea.

Și nu vorbeau *single malt*-ul ori vinul în locul meu.

A schițat gestul caracteristic din cap. Nu era convins. Dar nici nemulțumit.

- În cazul ăsta, la aceeași biserică, la aceeași oră, duminica viitoare.

Nu m-am aventurat să adaug altceva. *Carevasăzică, n-a fost să fie în seara asta*, mi-am zis.

Am plecat ultimii din restaurant. Era limpede din felul în care dădeau târcoale că ospătarii de-abia așteptau să ieșim ca să închidă.

Pe trotuar, ne-am îmbrățișat instinctiv. Dar era o îmbrățișare improvizată, stângace, o ezitare mai degrabă decât cuibăreala prelungită în brațele lui la care sperasem mai devreme, când făcuserăm cunoștință în pauza concertului. Deja își slăbea strânsoarea. Iarăși am simțit pornirea să mă azvârl spre el, să-l cuprind în brațe și, cu toate că m-am înfrânat, în zăpăceala de moment, am ajuns să-l sărut, nu pe obraji, ci, fără să vreau, sub lobii urechilor. De data asta clar fuseseră de vină *single malt*-ul și vinul. Sunt singur că a băgat de seamă. Dar îmi plăcea ce făcusem. Pe urmă am stat să mă gândesc mai bine. Chiar a fost jenant, mi-am zis. Și mai jenant când i-am zărit pe cei trei ospătari holbându-se afară dindărătul transperantelor de muselină trase în lături. Era un obișnuit al localului, așa încât personalul trebuie să fi asistat de multe ori la scene asemănătoare.

M-a condus până în locul unde-mi legasem bicicleta, m-a urmărit în timp ce-o dezlegam, s-a lansat într-o mică flecăreală pe tema dimensiunii ei minuscule, ba chiar mi-a zis că se gândise să-și cumpere una la fel. Însă, în clipa următoare, înainte să se îndepărteze, și-a lipit palma de obrazul meu câteva secunde – un gest care m-a descumpănit complet, lăsându-mă peste poate de tulburat și copleșit de trăiri. Mă luase pe nepregătite. Îmi doream să ne sărutăm. *Sărută-mă, te rog, și numai ca să mă ajuți să depășesc tulburarea asta atât de evidentă.*

L-am urmărit cu privirea cum se întoarce și se îndepărtează. *Nu faci așa ceva și pleci*, mi-am zis, *bașca atât de bățos*. Îmi doream să-și fi lipit și cealaltă palmă de obrazul meu și să-mi fi cuprins fața în mâini, să-mi fi ținut capul în mâini și să mă fi lăsat să fiu eu cel tânăr dintre noi, și pe urmă să mă sărute lacom. Era ca și cum tocmai împărțiserăm patul, și el încetase să-mi mai vorbească și pe urmă dispăruse pur și simplu.

Senzația aceea m-a urmărit toată noaptea și mă trezeam întruna tresărind speriat, pradă acceselor de panică. Era încă devreme și am fi putut foarte bine să mergem în altă parte să mai bem ceva. Aș fi putut să alerg în urma lui și să-l invit la o cafenea din apropiere – doar ca să fim împreună și să nu ne luăm rămas-bun atât de curând. Și, totuși, ceva m-a oprit și, până la urmă, o altă voce din mintea mea mi-a reamintit că nu eram neapărat nemulțumit de modul în care decursese seara, după o duminică lungă și plicticoasă, când nimic de genul ăsta nu era în plan. Poate înțelesese că uneori cel mai bine e să pui punct când e totul perfect decât să te încăpățânezi și să stai să te uiți la cum o iau la vale lucrurile.

Mergeam pe lângă bicicletă în seara aceea minunată de noiembrie: caldarâmul pustiu care scânteia, efectul Brassaï despre care vorbiserăm, sărutul meu stângaci sub ureche și povestea cu vârsta – că eram aproape de două ori mai tânăr ca el –, toate astea mă însuflețeau și mă făceau de-a dreptul fericit. Poate că el înțelesese lucrurile mult mai bine decât aș fi putut eu spera; și dacă înțelegea înseamnă că știa ceva ce eu de-abia începeam să intuiesc: că poate nu eram pregătit, cum nu era nici el, nu în seara asta, nici mâine-seară, nici măcar săptămâna viitoare, moment în care în sfârșit am început să pricep că s-ar putea să nu vină la concert duminica viitoare, nu fiindcă n-ar fi
vrut, ci fiindcă intuia deja că, în ultima clipă, duminica viitoare, seara, eu aveam să fiu cel care o să găsească o scuză ca să nu-și facă apariția.

Două seri mai târziu, tocmai încheiam un master class dedicat ultimei părți din *Sonata în Re minor* de Beethoven, când, deodată, uite-l în prag, cu mâinile îndesate în buzunarele sacoului albastru, cu un aer cam nătâng pentru cineva atât de stilat, fără însă să pară câtuși de puțin neînlargul lui. A ținut ușa pentru cei șase sau șapte cursanți care dădeau să părăsească amfiteatrul și, văzând că ieșeau unul după altul fără să țină ușa sau să-i mulțumească, le-a zâmbit larg, iar la final le-a mulțumit pentru bacșiș. Ce mod minunat de a-i face o surpriză cuiva!

- Asta înseamnă că nu te-ai supărat, nu?

Am clătinat din cap. *Ca și când mai era cazul să întrebi*.

· Ce planuri aveai după curs?

· De obicei merg undeva să beau un suc sau o cafea.

· Te superi dacă te însoțesc?

· *Te superi dacă te însoțesc?* l-am îngânat.

L-am dus la cafeneaua mea preferată, unde merg de obicei după ore și unde se întâmplă uneori să se așeze la masa mea un coleg sau un student și împreună ne uităm la oamenii care gonesc pe trotuare la ora asta – oameni îndeplinind comisioane de ultim moment, alții care caută să amâne momentul când o să revină acasă și o să trântească ușa între ei și restul lumii, și mai sunt și unii care pur și simplu se mișcă zorit dintr-un colț în altul al vieții lor. În jur, toate mesele erau pline și, dintr-un motiv pe care n-am reușit niciodată să-l deslușesc, îmi place când toți par îngrămădiți unul într-altul, cot la cot, aproape, cu niște necunoscuți.

· Deci chiar nu te superi că am venit? a stăruit el.

Am zâmbit și am clătinat din cap. I-am spus că încă nu-mi revenisem din surpriză.

· A fost o surpriză plăcută, deci?

· Foarte plăcută.

· Dacă nu te găseam la Conservator, mi-a spus, urma să încerc pe la toate hotelurile de lux care au un bar cu pian.

· Ți-ar fi luat o grămadă de timp.

· Mi-am dat timp patruzeci de zile și patruzeci de nopți și pe urmă mi-aș fi încercat norocul la Conservator. Dar, am fost mai întâi la Conservator.

· Dar nu ne propuseserăm să ne întâlnim duminica asta?

· Nu eram așa de convins.

Faptul că n-am protestat sau că n-am zis ceva care să contrazică presupunerea lui trebuie să-i fi confirmat bănuiala. Din contră, tăcerea noastră în privința concertului de duminica viitoare ne-a făcut să zâmbim încurcați.

· Am rămas cu niște amintiri minunate după duminica trecută, am spus într-un final.

· Și eu la fel, a venit replica lui.

· Cine era minunata pianistă cu care cântai adineaori? m-a întrebat el.

· E o studentă foarte talentată de anul trei, din Thailanda, foarte, foarte înzestrată.

· Felul cum vă uitați unul la altul în timp ce cântați lasă clar să se înțeleagă că între voi e mai mult decât o afinitate profesor- învățăcel.

· Așa e, a venit special până aici ca să studieze cu mine.

Pricepeam unde bate și am clătinat din cap, prefăcându-mă jignit de apropoul lui.

· Și pot să te întreb ce faci mai târziu?

O mișcare îndrăzneață, mi-am zis.

· În seara asta? Nimic.

· Cineva ca tine n-are un amic, un partener, pe cineva special?

· Cineva ca mine?

Chiar urma să reluăm conversația de duminică?

· Am vrut să spun tânăr, sclipitor, evident fascinant, ca să nu mai zic foarte chipeș.

· Nu există nimeni, am răspuns și mi-am ferit privirea.

Oare chiar încercam să îi retez vorba? Sau îmi făcea plăcere, și nu voiam s-o arăt?

· Nu prea știi să primești complimente, așa-i?

M-am uitat la el și am clătinat iarăși din cap, de data asta fără veselie.

· Și zi așa, chiar nimeni, nimeni? m-a întrebat într-un târziu.

· Nimeni.

· Nici măcar întâmplătoarele…

· Întâmplătoarele nu mă interesează.

· Niciodată? a stăruit, aproape nevenindu-i să creadă.

· Niciodată.

Dar îmi dădeam seama că tonul meu căpătase o inflexiune dură. Căuta să fie jucăuș, iscoditor, seducător de-a dreptul, și uite-mă lăsând impresia unui tip trist, ursuz și, cel mai îngrozitor, fățarnic.

· Dar trebuie să fi existat cineva special?

· A existat.

· De ce s-a terminat?

· Eram prieteni, apoi am devenit iubiți, pe urmă ea și-a luat tălpășița. Dar am rămas prieteni.

· A existat vreodată un el în viața ta?

· Da.

· Cum s-a sfârșit?

· S-a însurat.

· Ah, înșelătoria cu însurătoarea!

· Și eu am crezut la fel la vremea respectivă. Dar au trecut ani buni și sunt în continuare împreună. Aveau o relație de dinainte să fie cu mine.

La început n-a zis nimic, dar părea să se îndoiască de toată premisa.

· Ați rămas prieteni?

Nu eram convins că-mi dorisem să mă întrebe, totuși mi-a plăcut la nebunie că a făcut-o.

· N-am mai vorbit de-o veșnicie și n-aș zice că suntem prieteni, deși sunt sigur c-o să fim întotdeauna. Mereu m-a citit ca pe o carte deschisă și am sentimentul că bănuiește că dacă nu-i scriu nu e din cauză că nu mi-ar păsa, ci fiindcă o parte din mine încă ține la el și o să țină întotdeauna, așa cum știu că și el ține la mine, motiv pentru care nici el nu-mi scrie. Și faptul că știu lucrul ăsta mi-e suficient.

· Chiar dacă el e cel care s-a însurat?

· Chiar dacă el e cel care s-a însurat, l-am îngânat. Și, în plus, am adăugat, ca și când ar fi risipit și ultima fărâmă de echivoc, el predă în State, iar eu sunt aici, la Paris… asta cam tranșează problema, nu? Nevăzut, dar permanent acolo.

· Nu tranșează nimic. De ce nu te-ai dus după el, chiar dacă e însurat? De ce te-ai dat bătut așa de ușor?

Era greu să nu remarci unda de reproș din tonul lui. De ce mă mustra? Să fi însemnat că nu-l interesam?

· În plus, cât a trecut de-atunci? s-a interesat el.

Știam că răspunsul meu avea să-l lase mască.

· Cincisprezece ani.

Brusc, a contenit cu întrebările și a rămas tăcut. Așa cum mă așteptam, nu-și închipuise că au putut trece atâția ani și să rămân cramponat de cineva care devenise o prezență nevăzută.

· E de domeniul trecutului, am spus, căutând să-mi răscumpăr greșeala.

· Nimic nu e doar de domeniul trecutului. Însă în clipa următoare m-a întrebat:

· Încă te mai gândești la el, nu?

Am încuviințat din cap, fiindcă nu voiam să trebuiască să spun da.

· Ți-e dor de el?

· Când sunt singur – uneori, da. Dar nu mă deranjează, nu mă face să mă simt trist. Se întâmplă să treacă săptămâni întregi fără să mă gândesc la el. Uneori simt nevoia să-i vorbesc, dar o las pe altă dată și până și simplul fapt că-mi zic că amân îmi face o mică plăcere, deși e posibil să nu ne vorbim. De la el am învățat tot. Taică-meu spunea că în pat nu există tabuuri; iubitul meu m-a ajutat să mă dezbar de ele. El a fost primul pentru mine.

Michel a clătinat din cap cu un zâmbet încrezător, care a avut darul să mă liniștească.

· Câți au fost după el? a vrut el să știe.

· Nu mulți. Doar relații pasagere, toate. Bărbați și femei.

· De ce?

· Poate din pricină că nu mă dezinhib cu adevărat sau nu uit de mine când sunt cu alții. După o clipă de pasiune, de fiecare dată redevin eu, cel independent.

A luat o ultimă gură din cafea.

· La un moment dat în viață, n-o să ai încotro și o să trebuiască să-l suni. O să vină și momentul acela. E inevitabil. Dar poate n-ar trebui să-ți spun lucrurile astea.

· De ce? m-am mirat eu.

· O, știi și singur de ce.

Îmi plăcea ceea ce tocmai spusese, dar am rămas amândoi tăcuți.

· Carevasăzică, tu, cel independent, a vorbit el într-un târziu, în mod limpede ocolind ceea ce se petrecuse chiar în clipa aceea între noi. Ești un tip dificil, așa-i?

· Și taică-meu spunea chestia asta, din cauză că nu reușeam niciodată să mă hotărăsc ce vreau să fac în viață, unde să mă stabilesc, ce să studiez, pe cine să iubesc. Ține-te de muzică, îmi zicea. Mai devreme sau mai târziu, o să vină și celelalte. El și-a început cariera la treizeci și doi de ani – așa că aș mai avea niște timp la dispoziție, nu mult, ce-i drept, dacă e să mă țin de graficul lui. Am fost nemaipomenit de apropiați, de când eram sugar. Era filolog și scria la teza de doctorat de acasă în timp ce maică-mea lucra ca terapeut într-un spital, așa că el era responsabil cu scutecele și tot restul. Aveam pe cineva care ne ajuta, dar eu stăteam tot timpul cu el. El m-a învățat să iubesc muzica – culmea ironiei, exact partitura pe care o predam când ai intrat tu azi după-amiază. Când o predau, parcă îi aud vocea.

· Și tatăl meu m-a învățat muzică. Pur și simplu, am fost eu un învățăcel prost.
Mi-a plăcut această convergență neașteptată de coincidențe, deși ezitam să îi dau prea mare importanţă. El continua să mă privească stăruitor, fără să spună nimic. Însă în clipa următoare a zis ceva care m-a luat, încă o dată, complet pe nepregătite:
· Ești foarte chipeș.
Chestia asta venise complet de nicăieri, așa încât, în loc să reacționez la spusele lui, am încercat să schimb subiectul, doar că m-am trezit că bâigui ceva încă și mai brusc.
· Mă intimidezi.
· De ce spui asta?
· Nu știu. Poate din cauză că nu prea știu cu adevărat ce anume urmărești sau când ai vrea să mă opresc și să nu merg mai departe.
· Ar trebui să fie limpede de-acum. Mai curând eu ar trebui să mă simt intimidat.
· De ce?
· Fiindcă, foarte probabil, nu sunt decât un capriciu pentru tine sau, cel mult, două-trei trepte mai sus decât o întâmplătoare.
Am pufnit disprețuitor.
· Și apropo – am șovăit, dar m-am simțit obligat s-o spun –, nu excelez când vine vorba de începuturi.
A chicotit înfundat.
· Aparteul ăsta mi-a fost destinat?
· Posibil.
· Mă rog, dar să revin la ce spuneam: ești nemaipomenit de chipeș. Și problema e fie că știi asta și ești conștient de puterea pe care asta o exercită asupra altora, fie că trebuie să te prefaci că nu e așa – chestie care nu doar că te face greu de descifrat, ci, pentru cineva ca mine, şi periculos de-a dreptul.
N-am făcut decât să încuviințez într-o doară din cap. Nu voiam să aibă senzația că zisese ceva nelalocul lui. Așa încât l- am privit fix în ochi, am zâmbit și, să fi fost altele împrejurările, i-aș fi atins pleoapele pentru ca apoi să i le sărut pe rând.
Cum afară se întuneca, în cafeneaua noastră și în cea învecinată au fost aprinse luminile, împrumutând chipului său o îmbujorare radioasă, pâlpâitoare și, pentru prima oară, i-am remarcat buzele, fruntea și

ochii. El e cel chipeș, mi-am zis. Ar fi trebuit s-o spun cu glas tare, ocazia o cerea. Dar am tăcut. Nu voiam să repet cuvintele lui; ar fi adus cu o încercare forțată și artificială de a nu îi rămâne dator. Dar chiar mă topeam după ochii lui. Și el nu mă slăbea din priviri.

· Îmi amintești de fiul meu, a zis într-un târziu.

· Semănăm?

· Nu, dar aveți aceeași vârstă. Și el e înnebunit după muzica clasică. Așa că pe vremuri îl luam la concertele de duminică seara, cum făcuse taică-meu cu mine de atâtea ori.

· Mai mergeți?

· Nu. El trăiește în Suedia, în cea mai mare parte a timpului.

· Dar sunteți apropiați, nu?

· Aș vrea eu! Divorțul meu de maică-sa ne-a compromis relația, deși sunt sigur că ea n-a avut nimic de-a face cu asta. Dar el știa despre mine, evident, și bănuiesc că nu mi-a iertat-o niciodată. Sau a folosit-o ca pe un pretext să se revolte împotriva mea, cum își dorea de când făcuse douăzeci de ani, Dumnezeu știe din ce motiv.

· Cum au aflat?

· Ea a aflat prima. Într-o sâmbătă, pe înserat, a intrat și m-a găsit ascultând niște jazz lent și savurând pe îndelete o băutură. Eram singur și, doar uitându-se la mine și văzându-mi expresia, și-a dat imediat seama că eram îndrăgostit. Intuiție feminină pură! A dat drumul poșetei lângă măsuța de cafea, s-a așezat lângă mine pe canapea, ba chiar s-a întins și a luat o gură din
băutura mea. E cineva cunoscut? m-a întrebat după o tăcere interminabilă. Știam precis la ce se referă și nu avea nici un rost să tăgăduiesc. Nu e o ea, i-am răspuns. O, a făcut ea. Îmi amintesc și-acum ultimele pâlpâiri de lumină răsfrângându-se pe covor și pe mobilă, mirosul afumat al whisky-ului meu și pisica tolănită lângă mine. Și azi, când văd lumina soarelui la mine în living, mă trimite cu gândul la discuția aia. Deci e mai rău decât mi-aș fi închipuit, a spus ea. De ce? am întrebat-o. Fiindcă, dacă era să mă lupt cu o femeie, mai aveam o șansă, dar n-am cum să lupt cu cine ești tu. Nu te pot schimba. Și așa s- a încheiat o căsnicie de aproape douăzeci de ani. Fiul meu n- avea cum să nu afle mai devreme sau mai târziu și a aflat.

· Cum?

· I-am spus eu. Trăiam cu iluzia că o să înțeleagă. N-a fost așa.

· Îmi pare rău, a fost tot ce-am reușit să îngaim. El a ridicat din umeri.

· Nu regret întorsătura pe care a luat-o viața mea. Dar îmi pare rău că l-am pierdut pe el. Nu mă sună niciodată când trece prin Paris, de scris, îmi scrie rar de tot și când îl sun eu nu răspunde.

S-a uitat la ceas. Se făcuse oare deja ora de plecare?

· Deci n-am greșit că te-am căutat? m-a întrebat a treia oară, poate fiindcă îi plăcea grozav să m-audă spunând

„categoric, nu“, ceea ce mie îmi făcea plăcere să-i spun.

· N-ai greșit.

· Și ești sigur că nu te-ai supărat pe mine după seara trecută? a vrut el să se asigure.

Știam precis la ce se referă.

· Poate – puțin.

A zâmbit. Îmi dădeam seama că era nerăbdător să ieșim din cafenea, așa încât mi-am tras scaunul mai aproape de el, până când am ajuns umăr lângă umăr. Moment în care m-a cuprins cu brațul și m-a tras mai aproape, parcă îndemnându-mă să-mi pun capul pe umărul lui. Nu-mi dădeam seama dacă gestul era menit să mă liniștească sau pur și simplu să-i facă pe plac unui tânăr care își deschisese sufletul și îi zisese niște vorbe înduioșătoare unui bărbat mai în vârstă. Poate era preambulul unei îmbrățișări de adio. Așa încât, temându-mă de despărțirea iminentă, am trântit un:

· Sunt liber în seara asta.

· Știu. Mi-ai spus.

Dar trebuie să fi simțit că eram agitat sau că tonul lui fusese unul deplasat.

· Ești minunat și… și-a lăsat vorba în aer.

Se pregătea să plătească, dar i-am prins mâna. Apoi, ținându-i-o într-a mea, i-o fixam cu privirea.

· Ce faci? m-a întrebat pe un ton mustrător, aproape.

· Vreau să plătesc.

· Nu, te uitai fix la mâna mea.

· Ba nu! am protestat.

Dar adevărul era că mă uitasem fix la mâna lui.

· Se numește îmbătrânire, mi-a spus, apoi, câteva clipe mai târziu: Nu te-ai răzgândit, nu?

Și-a mușcat buza de jos, dar în secunda următoare i-a dat drumul. Mă aștepta să-i răspund.

Și în clipa aceea, fiindcă nu-mi venea în minte ce altceva i-aș fi putut spune, dar simțeam nevoia să zic totuși ceva:

· Hai să nu ne luăm rămas-bun, nu încă.

Dar mi-am dat seama că spusele mele puteau fi cu ușurință percepute drept o rugăminte să prelungim puțin timpul petrecut împreună în cafenea, așa încât m-am decis pentru o abordare mai îndrăzneață.

· Nu mă lăsa să mă duc acasă în seara asta, Michel, i-am cerut.

Știu că m-am înroșit zicând asta și deja îmi munceam creierul căutând să mă scuz și să-mi retrag cuvintele, când mi-a sărit în ajutor.

· Mă chinuiam să te rog același lucru, dar, din nou, mi-ai luat-o înainte. Adevărul, a reluat el, este că nu fac des lucrul ăsta. De fapt, n-am mai făcut asta de mult.

· Asta? am făcut eu, cu o mică împunsătură în glas.

· Asta.

Am plecat la scurt timp după aceea. Trebuie să fi mers pe lângă bicicletă vreo douăzeci-treizeci de minute până la el acasă. S-a oferit să oprească un taxi. I-am spus că nu, prefer să merg pe jos; și oricum, bicicleta nu era chiar nemaipomenit de ușor de pliat, și taximetriștii bombăneau de fiecare dată.

· Mor după bicicleta ta. Îmi place grozav că ai o bicicletă ca asta.

Apoi, înfrânându-se în ultima clipă:

· Turui verzi și uscate, așa-i?

Mergeam în rând la mai puțin de un sfert de metru unul de celălalt și mâinile ni se tot atingeau în treacăt. În clipa aceea m- am întins, i-am luat-o pe a lui într-a mea și i-am ținut-o așa câteva clipe. Asta o să spargă gheața, mi-am spus în sinea mea. Însă el nu zicea nimic. După câțiva pași pe strada pavată, i-am dat drumul mâinii.

· Ce-mi mai place chestia asta! am exclamat.

· Asta? m-a tachinat el. Te referi la efectul Brassaï?

· Nu, la noi doi. Trebuia să fi făcut asta de acum două seri.

A coborât privirea în pământ, zâmbind. Să fi grăbit oare prea tare lucrurile? Îmi plăcea felul în care plimbarea noastră din seara aceea se vădea o reiterare a serii trecute. Mulțimea și concertul de pe pod, pietrele cubice, din ardezie scânteind în lumina felinarelor, bicicleta cu coburii ei, pe care la un moment dat aveam s-o leg de un stâlp și

remarca lui întâmplătoare cum c-ar fi vrut să-și cumpere și el una la fel.

Ce nu contenea să mă uluiască și îi conferea o aură serii noastre era faptul că, de când ne cunoscuserăm, gândeam în multe privințe cam la fel, și când ne temeam că nu se întâmplă asta sau simțeam că ne-am prins unul pe celălalt pe picior greșit era pur și simplu din cauză că ne învățaserăm să nu ne încredem că cineva ar putea să gândească sau să se poarte ca noi, motiv pentru care eu eram așa de rezervat față de el și îmi suspectam orice pornire aș fi nutrit, și nu mică mi-a fost bucuria să constat cât de ușor ne puteam dezbăra de o parte dintre măști. Ce minunat era să pot spune în fine exact ce mă frământa de duminică: *Nu mă lăsa să merg acasă în seara asta*. Ce grozav că înțelesese adevăratul motiv al îmbujorării mele și mă forțase să recunosc că mă înroșisem, ca de-abia atunci să admită că și el se înroșise. Era oare posibil ca doi oameni care petrecuseră mai puțin de patru ceasuri împreună să aibă atât de puține secrete unul față de altul? Mă întrebam ce secret vinovat ascundeam în tainița mea plină cu neadevăruri înfricoșate.

· Am mințit legat de întâmplătoare, am spus eu.

· Mă gândeam eu, mi-a replicat, aproape neluând seama la zbuciumul din spatele mărturisirii mele.

Când am pășit în fine într-unul dintre lifturile acelea pariziene înghesuite, micuțe, stând lipiți unul de altul:

· N-ai vrea totuși să mă iei în brațe? l-am întrebat.

El a închis ușile înguste și a selectat etajul. Am auzit motorul zăngănind asurzitor și sforțându-se, iar liftul și-a început urcarea, când, deodată, nu doar că m-a strâns în brațe, dar mi-a luat fața în palme și m-a sărutat lacom pe gură. Am închis ochii și i-am întors sărutul. Așteptasem multă vreme momentul ăsta. Nu-mi amintesc decât cum auzeam ascensorul scrâșnind și poticnindu-se în timp ce urca spre etajul lui, timp în care nu-mi doream decât ca zgomotul acela să nu contenească și liftul să nu se oprească niciodată.

Și, în clipa următoare, când a închis ușa de la apartamentul lui, a venit rândul meu să-l sărut, la fel cum mă sărutase și el. Știam că e mai înalt și bănuiam că era mai puternic. Voiam doar să știe că nu șovăiam în nici un fel și nici n-aveam de gând.

· Poate avem nevoie de o băutură tare, a zis el. Am niște whisky-uri *single malt* excelente. Parcă asta-ți place, am dreptate?

Întrebarea m-a luat complet pe nepregătite, cu atât mai mult cu cât tocmai mă pregăteam să-mi las jos rucsacul, să-mi scot paltonul și puloverul și să-i cer să mă mai ia o dată în brațe. Inima îmi bătea mai să-mi sară din piept, și cu toate astea, brusc m-am simțit stingherit chiar dacă nimic din lucrurile astea nu- mi era străin. În mintea mea nu era decât c-aș vrea să nu se mai foiască atât de colo colo. Dar n-am zis nimic, mi-am lăsat jos cu mișcări lente rucsacul și l-am așezat pe un fotoliu.

· Vrei să-ți scoţi paltonul? m-a întrebat.

· Mai încolo, am zis eu.

· Îmi place rucsacul tău, a spus el, răsucindu-se.

· A fost un cadou. De la un prieten – și fiindcă am citit ezitare pe chipul lui – un prieten și-atât.

Mi-a făcut semn să iau loc pe canapea, spunând că se duce după pahare. Așa că m-am așezat. Nu știu de ce, dar brusc mi s- a făcut frig, m-am ridicat la loc cât el era în antreu și m-am rezemat de calorifer. Simțind că nu reușeam să mă încălzesc, mi-am pus și mâinile pe el.

· Te simți bine?

· Da, mi-e frig doar, am răspuns.

Cât pe ce să nu-i spun că, dintr-odată, simțeam că îngheț.

· Atunci, să închid geamul. Ceea ce a și făcut.

Voiam gheață în whisky? Am clătinat din cap.

Dar nu m-am clintit de lângă calorifer și am rămas cu mâinile și partea din față a corpului lipite de el. A așezat paharele pe măsuța de cafea, s-a apropiat pe la spate și a prins să-mi maseze umerii. Îmi plăcea grozav felul în care îmi frământa ceafa și omoplații.

· Mai bine? s-a interesat el.

· Mai vreau, am spus, apoi, fără să știu de ce: Ți-am zis că mă intimidez ușor.

· Din cauza mea?

Mi-am adus umerii în față, știind că prin asta o să înțeleagă că *Nu știu, poate nu ești tu de vină sau seara cu totul, cine știe, numai nu te opri*.

Avea mâini viguroase – și știa, cum de altfel îmi și doream – că cedam tot mai mult de fiecare dată când presa porțiunea aceea aflată

chiar la baza craniului, provocându-mi un fior răscolitor de sus până jos de-a lungul șirei spinării. Când a
terminat, m-a cuprins în brațe și și-a lipit pieptul de spinarea mea, amândouă mâinile strângându-i-se pe abdomenul meu. Nu m-ar fi deranjat dacă ar fi coborât mai jos, dar n-a făcut-o, deși știam că-i trecuse prin minte, fiindcă am surprins o milisecundă de șovăire. Încetișor, m-a tras spre canapea. Însă în clipa următoare s-a apucat să-și facă de lucru cu whisky-ul, turnând puțin în ambele pahare, apoi și-a amintit brusc ceva și a zbughit-o spre bucătărie, de unde a revenit cu două boluri, unul cu alune, celălalt cu sărăţele. S-a așezat la capătul opus al canapelei, am ciocnit, am rostit un toast și am luat prima sorbitură. A vrut să știe cum mi se părea. Habar n-aveam cum mi se părea. Așa că i-am spus că nu prea mă pricep la *single malt*-uri, dar că îmi plac. Mi-a întins bolul cu alune, s-a uitat la mine cum iau câteva, apoi l-a pus la loc pe măsuța de cafea, fără ca el să se servească. Am mai luat o gură de whisky și i-am zis că-mi era în continuare frig.

- Pot să primesc niște ceai?

Ce fel de ceai doream, avea de toate felurile, mi-a spus.

- Orice ceai, i-am răspuns, numai fierbinte să fie.

În drum spre bucătărie m-a atins pe obraz și pe gât. M-a trimis cu gândul la maică-mea când nu mă simțeam bine și trebuia să verifice dacă am febră. Dar asta nu era o luare a temperaturii, așa că am zâmbit. În câteva minute, imediat după ce s-a auzit țiuitul cuptorului cu microunde, revenise în încăpere, iar eu țineam cu amândouă mâinile o cană caldă.

- Mult mai bine, am făcut eu, aproape râzând de cât de fericit mă făcea ceaiul.

Încă o dată, s-a ridicat de pe canapea și s-a dus să pună niște muzică.
Am ascultat atent câteva clipe.

- Braziliană?
- Corect.

Părea foarte încântat de sine. Cumpărase CD-ul cu o zi în urmă, mi-a explicat.

După felul cum zâmbeam, știa că am dedus motivul din spatele achiziției.
Înțelegeam portugheza? a vrut el să știe. Puțin. El?
Nici o boabă.

Am pufnit amândoi în râs. Și unul, și celălalt aveam emoții.

Am discutat în principal despre foști parteneri. Al lui fusese un arhitect, care până la urmă se mutase cu ani în urmă la Montreal.

· Al tău? m-a întrebat. Și nu mă refer la impostorul însurat.

Deci îl ținuse minte pe bărbatul care îmi scăpase printre degete și-mi dăduse viața peste cap. I-am spus că cea mai lungă relație fusese cu un pușți cu care mă știam din școala primară și pe care îl reîntâlnisem după aproape cincisprezece ani într-un bar de gay de la periferia rău-famată a Romei. Ce m-a uimit a fost faptul că mi-a mărturisit că era amorezat de mine când aveam amândoi opt ani. I-am zis că fusesem complet fascinat de el când aveam nouă ani. De ce nu zisese nimic? Dar eu de ce? De ce nu știuserăm nici unul despre celălalt? Nu voiam decât să recuperăm timpul pierdut. Părerea mea e că nu ne venea să credem ce noroc aveam că ne regăsiserăm.

· Cât timp ați fost împreună?

· Mai puțin de doi ani.

· De ce v-ați despărțit?

· Pe vremuri credeam că banala viață domestică a fost cea care ne-a omorât relația. Dar n-a fost doar asta. El își dorea să
înfieze un copil, ba chiar a vrut ca eu să fiu tatăl. Ce-și dorea el era o familie.

· Și tu nu?

· N-aș zice neapărat că nu-mi doream. Doar că știam că nu sunt pregătit, eram complet dedicat muzicii și sunt și astăzi. Adevărul este că de-abia așteptam să trăiesc iar de unul singur.

Mi-a aruncat o căutătură întrebătoare.

· Treaba asta era ca un avertisment pentru mine? m-a întrebat.

· Nu știu.

Am zâmbit ca să-mi ascund stânjeneala.

Întrebarea lui era complet prematură. Pe de altă parte, în locul lui, și eu aș fi întrebat același lucru.

· Poate n-ar fi trebuit să spun nimic, dar eu privesc toate lucrurile astea din perspectiva opusă. A vârstei. Sunt convins că ți-a trecut și ție prin gând și nu doar o dată.

· Vârsta nu reprezintă un impediment.

· Zici?

· Ți-am spus și duminică. Uităm de la mână până la gură.

- Nu-mi amintesc.
- Te lasă memoria.
- Eram tulburat.
- Și eu nu?
- M-am gândit la tine din clipa în care ne-am urat noapte bună în fața braseriei. M-am culcat cu gândul la tine, m-am trezit cu tine în gând și luni, toată ziua, am fost ca în transă, trăgând de mine. Încă nu reușesc să cred că te afli sub acoperișul meu.

Și-a lăsat vorba în aer, s-a uitat la mine și a spus doar:

- Și simt nevoia să te sărut.

Am fost mai luat prin surprindere de data asta decât atunci când ne sărutaserăm la urcarea în lift. Aveam senzația că era prima oară când ne sărutam și că umbra de stinghereală de când îl condusesem acasă fără să ne putem ține de mână nu se risipise încă. A pus paharul pe masă, s-a tras lângă mine și m-a sărutat ușor pe buze, cu sfială, aproape, timp în care, la fel ca fondul sonor îndatoritor de la primul nostru sărut, pe deasupra glasului stins al brazilianului care cânta în încăpere, în urechi îmi răsuna întruna zăngănitul liftului care cobora, amintindu- mi că a te săruta pe fondul zgomotului unui ascensor vechi care urcă și coboară pe casa scării semăna cu a te săruta în răpăitul stropilor de ploaie pe acoperiș undeva la țară, și că-mi plăcea zgomotul acela și n-aș fi vrut să înceteze fiindcă mă simțeam confortabil, ocrotit și apărat sub vraja lui, fiindcă, fără să ne inoportuneze, îi conferea glas lumii care se întindea dincolo de livingul lui, amintindu-mi că lucrurile astea nu se petreceau doar în mintea mea. Poate ceea ce cerea el de fapt era să facem lucrurile pe îndelete și să nu ne grăbim și, dacă era cazul, să dăm puțin în spate dacă lucrurile se derulau cu mai multă repeziciune decât și-ar fi dorit vreunul din noi. Treaba asta chiar n-o mai făcusem. Și în clipa aceea m-a sărutat a doua oară, tot delicat.

- Te simți mai bine? s-a interesat el.
- Mult mai bine. Atât doar, ia-mă în brațe, te rog!

Simțeam nevoia să fiu strâns la piept și să-mi încolăcesc brațele pe după el. Îmi plăceau atingerea puloverului lui pe față, mirosul de lână și, dincolo de cel de lână, în dreptul subsuorilor, un iz vag, care nu putea fi decât al trupului lui.

Așa că am recitat în șoaptă versurile cântecului în portugheză:

De que serve ter o mapa se o fim está traçado

De que serve a terra à vista se o barco está parado De que serve ter a chave se a porta está aberta.

- Tradu, te rog, mi-a cerut el.

Ce rost are harta, dacă sfârșitul e cunoscut deja? Ce rost are ivirea uscatului, dacă vasul a eșuat? Ce rost are cheia, dacă ușa e larg deschisă?

Îi plăcea grozav, a exclamat el și m-a rugat să repet versurile, ceea ce am făcut.
N-a trecut mult și a zis:

- Hai să ne întindem!

M-a condus în dormitor. Mă pregăteam să mă deschei la cămașă, dar, N-o face, mi-a zis, lasă-mă pe mine. Voiam să stau gol dinaintea lui, dar nu știam cum să i-o spun. Așa că l-am lăsat să-mi descheie cămașa fără ca eu să mă ating de îmbrăcămintea lui. Nu părea să-l deranjeze. Motivul e că – și a șovăit – vreau să fie un moment foarte special, mi-a spus.

Lungindu-ne pe pat, ne-am îmbrățișat și ne-am căutat unul altuia gura. Dar îmi dădeam seama că eram încă nesiguri și șovăielnici. Ceva lipsea. Nu înflăcărarea ne lipsea, ci tragerea de inimă. Să fi încetinit ritmul de tot, poate? Îl dezamăgisem? Începeam să ne răzgândim? Trebuie să fi simțit și el același lucru; e ceva ce nimeni nu poate ascunde sau să nu bage de seamă. M-a privit lung și n-a spus decât:

- Mă lași să te fac fericit? Te rog, lasă-mă, îmi doresc atât de mult.
- Fă orice dorești. Mă faci fericit oricum.

Auzindu-mă, nu s-a putut înfrâna, m-a sărutat din nou și s-a apucat să-mi descheie și ultimii nasturi de la cămașă.

- Te superi dacă îți dau jos cămașa?

Ce întrebare, mi-am zis în sinea mea încuviințând din cap.
Apoi, în timp ce mă ajuta:

- Mă topesc după pielea ta, după pieptul tău, după umerii tăi, după mirosul tău. Îți mai e frig? m-a întrebat, în tot timpul ăsta mângâindu-mi delicat pieptul.
- Nu, i-am răspuns, nu-mi mai e.

În clipa următoare, iarăși, m-a surprins:

- Mi-ar plăcea să facem un duș fierbinte împreună. Trebuie să-i fi aruncat o căutătură complet uluită.
- De ce nu, dacă asta vrei?

Ne-am ridicat și am intrat în baie. Era mai mare decât tot livingul meu. Nu-mi venea să cred câte sticluțe mărgineau pardoseala cabinei lui de duș de sticlă imense, incastrate.

· Două pentru tine, două pentru mine, mi-a spus, scoțând două prosoape bleumarin, împăturite.

În încercarea de a mai destinde atmosfera în timp ce ne dezbrăcam și începeam deja să ne atingem, l-am întrebat dacă se servea și micul dejun dimineaţa.

· Și încă cum! mi-a răspuns. Toți oaspeții hotelului primesc un mic dejun din partea casei.

Eram goi și excitați când ne-am sărutat iarăși.

· Închide ochii și ai încredere în mine, mi-a spus. Vreau să te fac fericit.

Nu știam ce are de gând, dar m-am conformat. L-am auzit cum ia o lavetă de baie și numaidecât am recunoscut parfumul gelului de duș, fiindcă mirosea a mușețel, ceea ce-mi amintea de
casa părinților mei și, în ciuda vremii de afară, m-a trimis cu gândul la verile petrecute în Italia, făcându-mă să mă simt acasă în casa asta care nu era a mea. A început să-mi frece corpul și m-am lăsat în voia senzației plăcute.

· Nu deschide ochii! m-a prevenit în timp ce îmi săpunea delicat fața și apoi m-a întrebat dacă poate să-mi șamponeze părul, la care i-am răspuns firește și, în timp ce eu stăteam cu șamponul în păr, l-am auzit cum se spală, ca abia după aceea să-i simt degetele masându-mi și frământându-mi țeasta iar și iar.

· Să nu trișezi și să deschizi ochii! m-a avertizat și-mi dădeam seama din vocea lui că zâmbește, aproape râzând de ce făceam în duș.

După duș și în timp ce eu continuam să țin ochii închiși, a deschis uşa de sticlă și, cu gesturi atente, m-a ajutat să ies, apoi a insistat să mă șteargă pe corp, pe păr, pe spate și la subsuori, după care m-a condus în dormitor și m-a pus să mă întind pe pat. Îmi plăcea grozav să știu că sunt gol și studiat cu privirea, adoram să fiu cocoloșit în felul ăsta, m-am topit de plăcere când s-a apucat să mă ungă cu o loțiune care îmi dădea o senzație nemaipomenită de fiecare dată când își mai turna puțin în palmă și mă atingea peste tot. Mă simțeam ca un copilaș care este îmbăiat și uscat de părinte, chestie care m-a trimis și ea cu gândul la prima copilărie când tatăl meu făcea duș cu mine în brațe. Trebuie să

fi avut un an sau doi – de ce mă năpădeau toate amintirile astea acum și de ce mă elibera brusc dintr-o cutie al cărei capac mă privase de aer și de lumină și de sunet și de mirosul florilor și al ierburilor vara? De ce eram smuls din mine însumi ca și când aș fi fost un deținut al cărui temnicer nu era, întâmplător, decât propria persoană? Și ce era produsul
ăsta pe care nu-l mai simțisem niciodată pe piele? Ce-mi doream de la bărbatul ăsta și ce aveam să-i ofer la schimb? Să fi făcut toate lucrurile astea din cauză că-i mărturisisem că am emoții, fiindcă-l pusesem în gardă că găseam începuturile anevoioase? L-am lăsat să facă ce poftea, fiindcă îmi plăcea atât de mult și mă simțeam așa de sexy, încât îl doream la rândul meu și mai tare, mai mult decât în clipa în care îl zărisem în biserică și mă înfrânasem să-i îmbrățișez pieptul. Credeam că știu ce urmează să facă, dar ce a făcut în clipa următoare, încă o dată, m-a luat complet prin surprindere, așa încât, când în fine m-a pus să deschid ochii și să mă uit într-ai lui, eram cu totul al lui și când m-a sărutat iar și iar, n-aveam nevoie să spun ori să gândesc nimic, nu trebuia să fac nimic altceva decât să mă la în voia cuiva care părea să mă cunoască și să-mi cunoască trupul și ce-și dorea mult mai bine decât mine, fiindcă trebuie să o fi știut din clipa în care mi se adresase atunci, în biserică, iar eu îi atinsesem mâna, știa când mă rugase să-l aștept în fața bisericii și pe urmă m-a invitat să luăm cina, când a dat înapoi de la ce ne-ar fi putut rezerva seara aceea și mi-a urat scurt noapte bună, trebuie să fi știut totul despre mine când m-a văzut cum mă înroșesc nemaipomenit de ușor și pe urmă a împins discuția doar o idee mai departe, ca să vadă cum reacționez, știuse că-mi pierdusem sufletul atât de mult timp, iar acum descopeream că îl avusesem în tot timpul acesta, doar că nu știam unde să-l caut sau cum să-l găsesc fără el – *Mi-am pierdut sufletul, mi-am pierdut sufletul*, îmi venea să-i spun și în clipa aia m-am auzit murmurând *Mi-am pierdut sufletul în toți anii ăștia*.

· Te rog, nu! mi-a zis, ca și când s-ar fi temut că eram pe punctul să izbucnesc în plâns. Spune-mi numai că nu-ți fac rău.

Am încuviințat din cap.

· Nu, mi-a cerut. Spune „Nu-mi faci rău“, spune-o fiindcă o crezi.

· Nu-mi faci rău, am repetat.

· Spune-o din nou, repet-o o dată și încă o dată!

Și am spus „Nu-mi faci rău“ fiindcă o credeam, „nu-mi faci rău, nu-mi faci rău, nu, nu“, și în clipa aceea mi-am dat seama, chiar în timp ce repetam cuvintele de mai multe ori decât mi-o ceruse, că mă ajutase să las în urmă – tot ce adusesem cu mine în seara aceea, gândurile, muzica mea, visele, numele meu, iubirile, scrupulele, bicicleta și tot restul fusese trântit pe jachetă și pe rucsac, în living, sau îndesat în geanta de bicicleta legată de un indicator care se afla tocmai la parter, înainte să fi luat ascensorul care, încă o dată, acum, când făceam dragoste, a scos țipătul acela specific, fiindcă cine știe ce locatar din clădire apăsase un buton ca să-l cheme la parter și curând avea să urce în cabină, să închidă cu un pocnet ușile înguste în urma lui și să-și croiască drum bălăbănindu-se până la cine știe ce etaj, și nu-mi păsa ce etaj era fiindcă încercam și eșuam de fiecare dată să-mi spun că nu pierd controlul, când știam al naibii de bine că nu făceam decât să mă agăț cu disperare de ultimele fărâme de realitate și simțeam cum îmi alunecă printre degete, și mă simțeam în al nouălea cer de fiecare dată când se întâmpla asta, fiindcă îmi plăcea la nebunie gândul că mă vede în timp ce mi se întâmplă asta, și-mi doream s-o vadă pe chipul meu, chiar dacă făcea lucrul cel mai mărinimos cu putință, și anume să aștepte și să aștepte în timp ce eu repetam că nu-mi făcea rău, nu-mi făcea rău, așa cum îmi ceruse, până când m-am surprins că-l implor să nu mai aștepte, fiindcă așa era politicos să întrebe, sperând că avea să hotărască el și pentru mine, fiindcă
între timp trupul lui ajunsese să-l cunoască pe al meu mai bine decât se cunoștea singur.

Existase doar o poticneală foarte scurtă în ceea ce, de altminteri, fusese un moment de intimitate desăvârșită între doi bărbați care până atunci nu se mai văzuseră goi. Se petrecuse în duș, când el îmi ținea penisul în mână și eu aveam ochii închiși din cauza clăbucului.

- Nu știu cum să formulez întrebarea, îmi spusese, dar… Și în clipa aceea a șovăit iarăși, lăsându-și vorba în aer.
- Da?

Acum el era cel care mă făcea să mă simt intimidat și nu eram nici măcar în stare să deschid ochii.

- Ești evreu? m-a întrebat într-un târziu.
- Serios? am replicat, râzând aproape. Nu-ți dai seama?

· Încercam să-mi bazez supoziția și pe alte elemente în afară de ceea ce este evident.

· Ceea ce este evident o arată destul de răspicat. Câți evrei sau musulmani ai văzut goi?

· Nici unul, mi-a replicat. Categoric, ești primul.

Francheța lui neașteptată m-a ațâțat și mai tare, motiv pentru care l-am tras spre mine, lipindu-mi trupul de al lui.

· Fabiola, m-a lămurit când am fost treziți brusc de zgomotul ușii de serviciu trântite. Mereu lasă curentul să trântească ușa.

Când m-am uitat la ceas, era deja trecut de opt dimineața și eu la unsprezece aveam cursuri. Dar mă simțeam foarte leneș. El, pe de altă parte, mă eliberase deja din îmbrățișare și dădea să se ridice în capul oaselor, în timp ce cu picioarele, mi s-a părut, căuta să-și dibuiască papucii.

· Întoarce-te în pat, i-am spus.

· Ce, mai vrei? m-a întrebat, simulând consternarea.

Îmi plăcuse la nebunie să fiu în brațele lui, cu spatele întors la el, și să-i simt răsuflarea pe ceafă. Nu aveam rețineri.

Existase un moment de ezitare imediat după ce făcuserăm dragoste în noaptea aceea, când simțisem că ar fi cazul să mă îmbrac și să plec.

· Doar n-ai de gând să te dai jos din pat, nu? mă întrebase el.

· Am nevoie la baie, i-am spus. Mințeam.

· Dar nu pleci.

· Nu plec.

Dar și la faza asta mințeam.

Avusesem de gând să plec, chiar dacă din pură obișnuință.

Urma să-i explic că întotdeauna plec după ce m-am culcat cu cineva, sau din cauză că așa vreau, sau fiindcă pricep că gazda mea de-abia așteaptă să mă vadă plecat, fiindcă eu însumi îmi doresc aproape de fiecare dată să-i văd pe întâmplători ieșiți pe ușă. *Hai, pune-ți mai repede șosetele alea, îndeasă-ți-le în buzunare dacă trebuie, numai pleacă odată*. Ba chiar ajunsesem să stăpânesc arta modului politicos, deși în realitate doar de complezență, de a-mi temporiza plecarea precipitată, așa cum o gazdă se întâmplă uneori să simuleze reticența de a te vedea că refuzi un pahar de apă sau un dumicat de ceva în timp

ce te grăbești să ieși din viața lui, dintre lucrurile lui, din mirosul părului lui, din așternuturile lui, din prosoapele lui. În cazul de față lucrurile erau ușor bizare, așa că n-am spus nimic. Nu voiam cu adevărat să mă dau jos din pat, dar nu știam cum să interpretez expresia surprinsă de pe fața lui, darămite să mă
încred în ea. Și totuși, după cum remarcasem de când ne îndreptam spre apartamentul lui, savurând felul în care mâinile tot dădeau să ni se atingă una de cealaltă, fără însă s-o facă niciodată, nu fusese întocmai o partidă de sex din seria punct ochit-punct lovit.

După ce-am făcut dragoste în seara aceea, mi-a spus c-ar trebui să ieșim să mâncăm ceva.

- Mi-e o foame de lup.
- Și mie la fel, am recunoscut eu.
- Dar să ne mișcăm repede.

Nici unul nu-şi dăduse seama că era trecut de miezul nopții.

- Arătăm de parcă tocmai ne-am futut?
- Da, i-am răspuns.
- Poate o să-și dea seama lumea.
- Îmi doresc să-și dea seama.
- Și eu la fel.

Am luat cina într-un local micuț, dar zgomotos, care de multe ori ținea deschis până mai târziu. Ospătarii îl știau și la fel și câțiva dintre obișnuiții casei. Intuiția că ei bănuiesc cu ce ne îndeletniceam noi cu nici cincisprezece minute în urmă ne provoca amândurora o înfiorare împărtășită.

- Aș mai vrea o îmbrățișare, i-am zis în dimineața aceea.
- O îmbrățișare doar?

Până să mă dezmeticesc, îmi încolăcisem picioarele pe după mijlocul lui.

- Și, zi așa, pot să-ți pun o întrebare? mi-a spus, cu fața la nu mai mult de doi centimetri de a mea, în timp ce cu o mână îmi dădea părul de pe frunte ca să nu-mi intre în ochi.

N-aveam nici cea mai mică idee la ce se gândea – poate, am încercat să deduc, ceva legat de trupurile noastre sau ceva o idee cam stânjenitor, despre nivelul prestației, sau avea să fie legat de protecție?

- Diseară ai treabă?

Auzind întrebarea, aproape că m-a pufnit râsul.

- Sunt cât se poate de liber, i-am răspuns.
  - Păi, în cazul acesta, ce zici să mergem la micul nostru bistrou?
- La ce oră?
- Nouă.

Am încuviințat din cap.

Uitasem adresa exactă a localului. Mi-a explicat el pe ce stradă e. Apoi, căznindu-se să nu pară că-și dă prea multă importanță, mi-a zis că uneori îi păstrau o masă.

- Vin de multe ori aici cu clienți să luăm prânzul sau cina.
  - Și cu alții? Mi-a zâmbit.
- Dacă ai ști tu…

Menajerei trebuie să i se fi spus că avea un musafir – probabil cât eram eu la duș –, fiindcă, atunci când m-a condus în sufragerie, micul dejun era pregătit pentru două persoane. Cafea și o sumedenie de lucruri minunate, mai multe feluri de pâine, brânzeturi și gemuri care păreau preparate în casă. Mi-a spus că lui îi plac gemul de gutui și cel de smochine. Majoritatea preferă fructele de pădure și pelteaua.

  - Dar tu fă cum vrei. Trebuia să fugă la birou.
- La nouă, atunci, așa rămâne, da?

Am plecat împreună. I-am răspuns că aveam de gând să mă duc cu bicicleta până acasă ca să mă schimb și apoi să o apuc spre Conservator, după care îmi programasem să iau prânzul cu un coleg. Nu știu de ce am furnizat atâtea detalii despre ziua mea. El m-a ascultat, s-a uitat la mine cum îmi dezleg bicicleta, i-a mai complimentat o dată alura, mi-a spus ca data viitoare s-o pliez și s-o iau cu mine în casă, apoi a rămas în loc și, spre deosebire de prima oară, m-a urmărit cu privirea în timp ce mă îndepărtam.

Dar în continuare era prea devreme pentru orice. Așa că am străbătut o stradă, apoi încă una, am traversat podul, nepăsându-mi încotro mă îndrept, nerăbdător să găsesc o brutărie unde să pot opri, să stau jos, să mai beau o cafea și să mă gândesc la el, nu voiam ca evenimentele dimineții să-mi alunge din minte senzațiile sau amintirea nopții trecute, despre cum la sfârșit ne sărutaserăm cu patimă, timp în care nu-mi plăcea decât să ascult tăcerea și zumzetul liniștitor al bătrânului ascensor urcând și coborând,

care-mi reamintea de fiecare dată că nu mai eram noi ultimii care-l folosiseră.

De obicei uit sau încerc să-mi alung din minte ce s-a petrecut noaptea, ceea ce nu e greu, dacă te gândești că rareori povestea durează mai mult de un ceas sau două. Uneori parcă nici nu s- ar fi întâmplat și mă bucur să pot da totul uitării.

Cum stăteam la masă în dimineața aceea nemaipomenit de senină, îmi plăcea să mă uit la toți oamenii ăștia care mergeau spre serviciu, în timp ce pentru mine parcă era o zi în plus de Crăciun. Partida de sex nu avusese nimic ieșit din comun, dar îmi plăcea că fusese atent la fiecare detaliu, din momentul în care îmi întinsese prosoapele la felul în care se îngrijise de trupul meu, să-mi ofere plăcere, fără să neglijeze nici cel mai mic aspect, și tot timpul atât de plin de tact și de blând, animat de ceva ce friza considerația pentru trupul tânăr, care avea jumătate din vârsta lui. Până și felul în care îmi masa și-mi mângâia întruna mâna și apoi încheietura, necerându-mi decât să am încredere când țineam ochii închiși, frământându-mi pur și simplu încheieturile, pe care mi le țintuia delicat pe pat, gestul cel mai binevoitor din câte există. De ce nu mă mai ținuse nimeni de încheieturi în felul acela, oferindu-mi atâta bucurie cu asemenea mângâieri precise și aparent lipsite de însemnătate? Dacă uita, aveam să-l rog să-mi mai maseze încheieturile ca atunci.

Am lăsat ziarul și, fără să-mi dau seama, îmi ridicasem gulerul jachetei din lână și îl simțeam frecându-mi-se de față. Îmi amintea de obrazul lui nebărbierit în dimineața aceea, când făcuserăm dragoste din nou. Îmi doream ca paltonul meu să se impregneze de mirosul lui. Cu ce aftershave își dădea? Se simțea extraordinar de discret, dar voiam să știu.

Să-mi amintesc să-mi frec obrazul de al lui mâine-dimineață. Și în clipa aceea m-am gândit la taică-meu, care zicea c-o să vină la Paris peste câteva săptămâni, de Crăciun. Mă întrebam dacă Michel și cu mine o să mai fim împreună până atunci. Mi- aș fi dorit ca tata să-l cunoască și mă întrebam ce impresie și-ar face despre el. El și Miranda promiseseră că de data asta o să-l ia și pe cel mic – venise vremea să-l revăd pe frățiorul meu, mi- a spus.

Aveam să-i aduc aici, la cafeneaua mea, și, dacă Michel urma să mai fie prezent în viața mea, Miranda și cu mine aveam pur și simplu să ne relaxăm și să ne uităm la cei doi în timp ce încearcă să-și dea seama care dintre ei e mai tânăr.

Restul zilei mi l-am petrecut într-o ușoară uluire. Trei studenți, plus o prelegere pregătită cu cincisprezece minute
înainte să înceapă ora de curs. La prânz nu mă puteam gândi decât la cina din seara aceea, la *single malt*-uri, alune și sărăţele și la momentul când avea să producă iarăși două prosoape pentru mine și două pentru el. Avea oare să fie la fel de primitor și în seara asta sau o să mă trezesc că s-a preschimbat într-un ins pe care nu-l știam? Poate cămașa cea bună era bine călcată, speram și, când am verificat, am descoperit că era. Mi-a dat prin minte să-mi pun cravată, dar am decis să nu. M-am pieptănat, dar în sinea mea ardeam de nerăbdare să-mi dea părul de pe frunte cu mâna. Apoi, pe drum încolo, am dat o fugă pe la cizmarul meu să-mi lustruiască pantofii.

Cred că sunt fericit. Asta aveam de gând să-i zic. *Cred că sunt fericit*. Știam că era preferabil să evit să-i spun lucrul ăsta în a treia seară pe care ne-o petreceam împreună, dar nu-mi păsa. Îmi doream s-o spun.

Când am ajuns la restaurant în seara aceea nu l-am găsit și mi-am dat seama, spre jena mea profundă, că nu-i știam numele de familie. M-am simţit cu desăvârșire descumpănit. N- aș fi cutezat în veci să spun că venisem să mă întâlnesc cu Michel sau Monsieur Michel. Însă, înainte să am prilejul să zic ceva care fără doar și poate că m-ar fi făcut să intru în pământ de rușine, unul dintre chelneri m-a recunoscut și imediat m-a condus până la masa noastră din urmă cu trei seri. Mi-a trecut prin minte că, deși Michel tăgăduise, nu eram primul tânăr care intra în braserie cu un aer ușor încurcat și pe care personalul fusese instruit să-l repereze ca reprezentând un alt oaspete de- ai lui. Eram o idee ofensat, dar m-am decis să nu-i port pică sau să las chestia asta să mă macine. Poate îmi imaginam totul. Și poate așa era, fiindcă, atunci când am fost condus la masa lui, aflată la nici cinci pași de ușă, uite-l, așezat deja, sorbind pe
îndelete un aperitiv. În buimăceala mea, nu băgasem de seamă că în tot timpul ăsta se uita fix la mine.

Ne-am îmbrățișat. Și, în clipa aceea, incapabil să mă înfrânez, i-am spus:

- Am avut parte de cea mai frumoasă zi din tot anul.
- Cum așa?
- Nici eu nu-mi dau seama cum, i-am răspuns, dar se poate să aibă de-a face cu seara trecută.
- Seara trecută și azi-dimineață pentru mine.

A zâmbit. Îmi plăcea că nu ezita să arate că apreciase micul nostru bis matinal. Îmi plăceau starea lui de spirit, zâmbetul lui, îmi plăcea totul.

Câteva clipe de tăcere și nu m-am putut înfrâna să nu încep:

· Ești minunat, m-am tot ținut să-ți spun, ești pur și simplu minunat!

Imediat ce mi-am despăturit șervetul, mi-a picat fisa. Îmi pierise pofta de mâncare.

· Nu mi-e foame deloc, am spus.

· Acum tu ești cel minunat.

· De ce spui asta?

· Fiindcă nici mie nu mi-e foame, dar n-aveam de gând să recunosc. Hai să mergem acasă. Poate o gustare. Un *single malt*?

· Un *single malt*. Cu alune și chestii sărate? S-a răsucit spre șeful de sală.

· Ne cerem scuze față de bucătarul-șef, dar ne-am răzgândit. *À demain!*

Când am ajuns acasă la el, am renunțat la ideea unui pahar de ceva sau a unei gustări. Ne-am dezbrăcat de haine, le-am lăsat pe podea, am sărit peste duș și ne-am vârât direct în pat.

Joi ne-am întâlnit iar, la nouă, la același restaurant.

Vineri, ca să luăm prânzul.

Și pe urmă, din nou, pentru masa de seară.

După micul dejun în sâmbăta aceea, mi-a spus că iese să facă o plimbare cu mașina la țară și că eram și eu invitat să-l însoțesc – dacă eram liber, a adăugat cu vioiciunea aceea prudentă și specific modestă, ironică în voce, menită să arate că era perfect pregătit să accepte faptul că am o viață dincolo de întâlnirile noastre și că n-avea să întrebe niciodată de ce, unde, când sau cu cine.

Însă, dacă oricum deschisese gura, pesemne că a simțit că la fel de bine putea să meargă până la capăt.

· Am putea să ne întoarcem duminică seara, la țanc pentru concertul nostru aniversar, că tot împlinim o săptămână.

Nu reușeam să-mi dau seama ce anume îl făcea să se simtă ușor neînlargul lui, invitația să-mi petrec weekendul cu el sau recunoașterea fățișă a faptului că aveam deja o aniversare de serbat. Ca să pună lucrurile la punct, cu reținerea lui obișnuită s-a grăbit să adauge că, dacă doream să-l însoțesc, putea să mă lase la apartament, să aștepte în mașină cât îmi împachetam câteva haine mai călduroase – se lasă rece noaptea – și pe urmă puteam porni la drum.

· Încotro? am întrebat, ceea ce era modul meu pripit de a spune *Firește că vreau să vin*.

· Am o locuință la vreo oră de mers de oraș.

Am glumit spunând că mă simțeam ca Cenușăreasa.

· Cum adică?

· Când bate de miezul nopții? Când se termină luna de miere? am întrebat eu.

· Se termină când se termină.

· E prevăzut vreun termen de garanţie?

· Producătorii n-au stabilit încă. Așa că suntem pe cont propriu. Și, în plus, în cazul ăsta, e altceva.

· Nu le zici asta tuturor?

· Ba da. Și am făcut-o. Dar între noi doi e ceva foarte special, iar pentru mine cu desăvârșire neobișnuit. Dacă o să-mi îngădui, sper să ți-o pot demonstra în weekend.

· O poveste verosimilă, am făcut eu. Am pufnit amândoi în râs.

· Ironia este că s-ar putea chiar să reușesc s-o demonstrez – și atunci, unde ne vom fi situat?

S-a uitat la mine.

· Iar asta – dacă vrei să știi – este partea care mă sperie, și nu puțin.

L-aș fi putut ruga să dezvolte, dar, iarăși, aveam sentimentul că exista riscul să alunecăm pe un teritoriu unde nici unul nu avea chef să se aventureze.

Locuința, când am ajuns în fine la ea, mai bine de un ceas mai târziu, nu era Brideshead[1], dar nici Howards End.

· Am copilărit aici, a spus el. E mare, e veche și permanent,

dar permanent e frig. Până și bicicletele sunt vechi și șubrede, nici nu se compară cu a ta. Mai jos, dincolo de pădure, e un lac și îmi place să merg acolo. Acolo îmi încarc eu bateriile. O să-ți fac un tur mai încolo. Unde mai pui că există și un Steinway vechi.

· Grozav! Dar e acordat? A părut ușor stingherit.

· Am plătit să vină să-l acordeze.

· Când anume, dacă nu te superi că întreb?

· Ieri.

· Fără nici un motiv anume, presupun.

· Fără nici un motiv.

Am zâmbit amândoi. Clipe ca acestea de intimitate nepremeditată și luminoasă mă făceau să-mi vină să strig din toți rărunchii, *Sunt ani întregi de când nu m-am mai simțit așa cu cineva*.

L-am luat pe după umeri.

- Deci știai că o să vin.
- Nu știam. Speram.

Mi-a prezentat casa, apoi m-a condus în salonul încăpător.

N-am intrat, mai degrabă ne-am oprit în prag ca două personaje care asistă de pe margine, în timp ce Velázquez își pictează cei doi monarhi. Parchetul etern sclipea auriu împrejurul covoarelor persane imense și, în mod limpede, beneficiase ani întregi de lustruit. Se și simțea mirosul de ceară.

- N-o să uit niciodată, a spus Michel, ce sentiment de însingurare mă cuprindea toamna, la începutul fiecărui an școlar, când veneam aici să ne petrecem sfârșitul de săptămână. Parcă erau niște duminici ploioase, interminabile, care încep la nouă dimineața și nu mai contenesc până când vine iarna și pe urmă, înainte de patru, ne suiam în mașină și conduceam spre Paris, murați și tăcuți. Părinții mei se detestau, dar n-o spuneau niciodată. Singurul lucru care mai aducea puțină bucurie – și era mai degrabă ușurare decât bucurie – era duminica seara, când descuiam ușa apartamentului nostru din oraș, aprindeam pe rând luminile din casă, până când viața părea să își reia ritmul obișnuit cu promisiunea unui concert, moment în care tot universul meu se deștepta din amorțeala lui indusă, numită teme pentru acasă, numită cină, numită maică-mea, numită tăcere și însingurare și, cel mai îngrozitor, adolescența care nu se mai termina. Nu i-aș dori nimănui să aibă parte de copilăria

și de adolescența mea în această casă. Viața era ca o sală de așteptare din cabinetul unui doctor și mie nu-mi mai venea rândul odată.

M-a văzut că zâmbesc.

- Nu făceam altceva decât să scriu la teme și să mă masturbez. Nu cred că există vreo încăpere în tot căsoiul ăsta în care să nu-mi fi făcut teme.
- Și să te masturbezi.

Am pufnit amândoi în râs.

Tocmai luam un prânz simplu, frugal aproape. Din câte deduceam, în mod normal ajungea aici cu mașina sâmbăta, înainte de prânz, și

pleca înapoi duminica, la amiază.

· Puterea obișnuinței, m-a lămurit el.

Casa în formă de L era încăpătoare, iar fațada era în stil palladian de la sfârșitul secolului al XVIII-lea: foarte austeră și lipsită de emfază, aproape neinteresantă cu simetriile ei previzibile, ceea ce pesemne explica și delicatețea ei reținută, și totuși primitoare. La rând venea misterioasa aripă perpendiculară, care crea un spațiu intim, ce adăpostea o grădină italiană atent îngrijită, semiînchisă. Acoperișul mansardat cu lucarnele lui m-a trimis numaidecât cu gândul la o încăpere friguroasă aflată acolo, sus, în care băiatul cel singuratic care într-o zi avea să devină amantul meu ședea la biroul lui și își făcea conștiincios temele, timp în care nutrea tot soiul de gânduri sinistre. Mi se rupea inima pentru băiatul de atunci. Maică-sa îl obliga de fiecare dată să-și ia cu el ce avea de lucrat pentru acasă; așa că nu îi rămâneau prea multe de făcut în locul ăsta, darămite să îi mai facă și plăcere, mi-a zis el.

L-am rugat să-mi povestească mai multe despre anii lui de școală. Urmase Lycée J.

· Uram locul ăla, mi-a spus, însă uneori taică-meu mai trecea pe la mine și aranja să mă scoată în oraș câteva ceasuri. Trebuia să rămână secretul nostru. Și el învățase acolo, așa încât să mă plimb cu el prin împrejurimi într-o zi de școală și să ne perindăm prin magazine era ca și cum aș fi alunecat într-o lume a adulților efervescentă, la care nu eram îndreptățit să sper și, în același timp, sunt convins că să pătrundă în micuțul meu univers era felul lui de a-și retrăi propriii ani de *lycéen*, doar ca să-i mulțumească stelei lui norocoase că îi ferecase de-a pururi în trecutul lui. Nu l-ar fi mirat, îmi zice, să urăsc școala. Când, într-o după-amiază, l-am condus până în sala mea de clasă goală, a fost uluit să constate că nu se schimbase absolut nimic față de zilele de dinainte de război. Mirosul copleșitor al pupitrelor vechi de lemn încă adăsta în încăpere, mi-a spus, iar fasciculul acela pieziș de lumină tristă, de sfârșit de amiază, care putea înăbuși orice fărâmă de gând necuviincios din mintea unui băietan baleia pe deasupra prafului de pe mobilierul brun din clasa mea brună și urât mirositoare de la Lycée J.

· Ți-e dor de el?

· Dacă mi-e dor de el? Nu neapărat. Poate din cauză că, spre deosebire de maică-mea, care a murit acum opt ani, din punctul meu

de vedere el n-a murit cu adevărat. E pur și simplu absent. Uneori aproape că mă aștept să se răzgândească și să se strecoare printr-o ușă lăturalnică pe undeva. Ăsta e și motivul pentru care nu l-am jelit niciodată cu adevărat. E în continuare prin preajmă – doar că altundeva.

A părut că se gândește câteva clipe.

· I-am păstrat mare parte din lucruri, cravatele, în special, puştile, crosele de golf, până și vechile lui rachete de tenis. Pe vremuri credeam că le păstrez drept suveniruri, dacă te iei după felul în care i-am sigilat două dintre pulovere în saci de plastic ca să păstreze mirosul lui. Nu moartea refuz s-o accept, ci dispariția. N-o să mă folosesc niciodată de racheta lui de lemn strâmbată, care mai are încă racordajul din catgut vechi. Motivul principal pentru care regret că nu sunt mai apropiat de fiul meu acum, că are copii, nu este că știu sigur că aș fi un bunic nemaipomenit, ci că mi-aș fi dorit ca el să-l fi cunoscut pe tatăl meu și să-l fi iubit cum l-am iubit eu, așa încât acum fiu- meu și cu mine să fi putut sta împreună în zile de noiembrie ca asta de azi și să ni-l amintim. Nu am cu cine să mi-l amintesc pe taică-meu.

· Să fie oare ăsta rolul meu? am întrebat, cu desăvârșire inocent.

N-a răspuns.

· Dar ar trebui să-ți mărturisesc că, dacă e ceva ce regret acum, după aproape treizeci de ani, e că n-a apucat să te cunoască pe tine. Azi chestia asta mă apasă, ca și când din viața mea lipsește o verigă, nu știu de ce. Poate ăsta e motivul pentru care am vrut să te aduc aici în weekend.

Aveam de gând să-l întreb dacă nu era, poate, prea devreme să-i cunosc părinții – și gândul acesta m-a făcut să-mi încolțească un zâmbet pe față –, dar m-am decis să nu zic nimic, nu din pricină că remarca mea ironică n-ar fi cadrat cu momentul, ci fiindcă o voce mi-a mărturisit că nu era prea devreme, de fapt venise vremea să-i cunosc sau, mai bine spus, să aflu despre părinții lui.

· Mă înspăimânți puțin, am răspuns, fiindcă asta înseamnă că n-o să trec niciodată inspecția altfel decât dacă tatăl tău consimte, și, cum n-o să mă cunoască niciodată, înseamnă că nici tu n-o să consimți.

· Greșit. Știu sigur că ar consimți. Nu asta e problema. Cred că l-ar fi făcut fericit să știe că am fost fericit toată săptămâna asta.

Și-a lăsat vorba în aer câteva clipe.

· Sau chestia asta e o apăsare prea mare pentru cei din generația ta?

Am clătinat din cap și am zâmbit, vrând să spun *Cât de tare te înșeli apropo de mine și de generația mea!*

· Am trăncănit atât despre taică-meu, încât sigur îți închipui că am vreun complex al tatălui. Nu mă gândesc aproape deloc la el. Dar îl visez. De obicei sunt vise foarte duioase și alinătoare. Și hai să-ți spun ceva simpatic: știe chiar și despre tine. El a fost cel care, într-un vis, m-a convins să nu- mi pierd vremea colindând barurile și să merg țintă la Conservator. În mod limpede, subconștientul îmi vorbește prin intermediul lui.

· Dacă nu era asta, m-ai mai fi căutat?

· Probabil că nu.

· Ce păcat ar fi fost!

· Ai mai fi venit la concertul de duminica asta?

· M-ai mai întrebat o dată.

· Dar nu mi-ai răspuns.

· Știu.

A dat din cap, în sensul de *Exact asta spuneam și eu*.

După prânz, m-a întrebat dacă nu vreau să încerc pianul. M- am așezat, am cântat câteva acorduri de probă, mi-am luat un aer foarte grav, apoi am început să cânt *Chopsticks*. A râs. Înainte să mă dumiresc ce mă apucase, am început să
improvizez pe temă, până când m-am oprit și am interpretat o *chaconne* compusă de curând în maniera clasică. Am cântat-o nemaipomenit de frumos, fiindcă o cântam pentru el, fiindcă se potrivea cu toamna de afară, fiindcă rezona cu casa aceea veche, cu băiețelul care se mai ascundea în el și cu anii care ne despărțeau, pe care speram să-i pot șterge.

Când am terminat, l-am rugat să-mi povestească de-a fir a păr ce anume făcea când era de vârsta mea.

· Cel mai probabil, lucram în firma de avocatură a tatălui meu, cu desăvârșire nefericit, fiindcă detestam ce făceam, dar și din pricină că nu exista nimeni, pur și simplu nimeni special în viața mea, în afara… întâmplătorilor.

Și în clipa aceea, din senin, m-a întrebat când făcusem sex ultima oară.

- Juri să nu râzi?
- Da.
- În noiembrie, anul trecut.
- Dar asta înseamnă acum un an.
- Și chiar și atunci…

Dar nu mi-am terminat propoziția.

- Ei bine, ultima oară când am venit cu cineva în casa asta trebuie să fi fost de vârsta ta. Și-a petrecut o noapte aici și de atunci nici că l-am mai văzut.

A tăcut în ultima clipă. Trebuie să-și fi dat instantaneu seama la ce îmi fugise mintea: că pe vremea când el își invita amantul aici, eu nici măcar nu mă născusem. Și în clipa următoare, ca pentru a schimba subiectul, a adăugat:

- Sunt sigur că lui taică-meu i-ar fi plăcut grozav bucata pe care ai interpretat-o.
- De ce a renunțat să cânte?
- N-o să știu niciodată. Mie mi-a cântat o singură dată. Trebuie să fi avut cincisprezece sau șaisprezece ani. Mi-a spus că era o partitură extraordinar de dificilă. La vremea aia se resemnase complet în privința vocației mele muzicale. S-a așezat chiar la pianul ăsta într-o zi când maică-mea era plecată la Paris și iat-o: o lucrare scurtă interpretată, după părerea mea, splendid, *La Chapelle de Guillaume Tell* de Liszt. În clipa aia am știut, fără nici o urmă de îndoială, că tatăl meu era, într- adevăr, un mare pianist. Văzusem multe fotografii cu el, în frac, așezat la câte un pian sau în picioare după o reverență făcută dinaintea vreunui public. Dar nu fusesem niciodată confruntat cu adevărat cu viața lui de pianist. Era o ușă închisă. Întrebarea la care n-o să pot răspunde niciodată este de ce a renunțat să cânte sau de ce nu vorbea niciodată despre asta. Chiar și când i- am spus o dată că mi se păruse că l-am auzit cântând noaptea și că muzica se strecurase până la mine în dormitor dintr-o aripă îndepărtată a casei, a negat. Trebuie să fi fost un disc, mi-a spus. Când a terminat de cântat Liszt atunci, singura dată, m-a întrebat doar Ți-a plăcut?, iar eu n-am știut ce să-i răspund. Tot ce am reușit să îngaim a fost Sunt nemaipomenit de mândru de tine. Nu s-ar fi așteptat în ruptul capului să mă audă zicând așa ceva. A

încuviințat din cap de câteva ori, dar îmi dădeam seama că era emoţionat. În clipa aia a închis capacul și nu mi-a mai cântat niciodată.

· Derutant.

· Dar să nu-ți închipui că era un ins închistat. Îi plăcea să vorbească despre femei, mai ales spre sfârșitul adolescenței mele, după câte vreun concert din biserică. Îmi vorbea despre muzică, pe de altă parte, uneori se abătea de la subiect și ajungea să vorbească despre iubire, despre femeile pe care le
cunoscuse în tinerețe, și pomenea despre lucrul acesta inefabil numit plăcere, despre care nimeni nu se pricepe cu adevărat să vorbească, și așa se explică de ce am învățat mai multe despre plăcere și dorință de la el în timp ce ne plimbam înapoi spre casă, după vreun concert, decât de la cei care ar fi trebuit să mă ajute să descopăr ce înseamnă. Era un bărbat care își cultiva plăcerile, deși m-aș mira s-o fi făcut cu maică-mea. A recunoscut-o cu gura lui într-o zi, când mi-a spus că era infinit preferabil să plătești pentru o jumătate de ceas strașnică cu o femeie pe care s-ar putea să n-o mai vezi niciodată decât să petreci timp cu una care te face să te simți și mai singur după câteva minute de frecat între picioarele ei. Chiar așa vorbea. Era un tip amuzant. Într-o zi, după concertul nostru de duminică, mi-a zis că, dacă voiam, știa el un loc unde o femeie putea să mă învețe fără probleme ce fac adulții împreună. Eram curios și speriat, dar mi-a spus unde, de cine să întreb și mi-a mai dat și bani. O săptămână mai târziu, ne reluaserăm obiceiul serilor de duminică petrecute împreună și, pe drum, ne amuzam. Și zi așa, s-a întâmplat, atât m-a întrebat. S-a întâmplat, i-am răspuns. Chestia asta ne-a apropiat și mai mult. Câteva săptămâni mai târziu am descoperit un alt gen de plăcere despre care mai mult ca sigur că el nu știa nimic. Privind în urmă, regret că nu i-am mărturisit niciodată. Dar pe vremea aia…

Nu și-a terminat fraza.

Aveam chef de o plimbare, m-a întrebat. Da, i-am răspuns.

Michel mi-a povestit că pe vremuri avea un câine și împreună făceau plimbări lungi, înapoindu-se după lăsarea
întunericului. Dar după ce animalul murise, nu-și mai dorise niciodată altul.

· A suferit mult înainte să moară, așa că l-am eutanasiat, dar refuz să mai trec vreodată printr-o asemenea durere.

N-am întrebat. Dar faptul că n-am făcut-o trebuie să-l fi prevenit că întrebarea îmi stătuse pe limbă.

Nu după mult timp, am ajuns aproape de pădure. Mi-a spus c-o să mă ducă să văd lacul.

· Îmi amintește de Corot. Întotdeauna se înserează devreme și e veșnic umbră în locul ăsta. Corot are în toate pânzele o pată de roșu pe chipiul barcagiului – ca un lăstar vesel într-o întindere mohorâtă de noiembrie, fără strop de zăpadă. Îmi amintește de maică-mea – veșnic pe punctul să pufnească în plâns, dar niciodată vreun suspin. Priveliștea asta mă face fericit, poate din pricină că îmi dau seama că e mai mohorâtă decât mine.

Când am ajuns la lac:

· Aici îți încarci bateriile? l-am întrebat.

· Fix ăsta e locul! Știa că-l tachinez.

Aveam de gând să ne așezăm pe iarbă, dar era udă, așa că am zăbovit o vreme pe mal, apoi am făcut cale întoarsă.

· Nu știu cum să-ți spun, dar e un motiv pentru care te-am invitat aici.

· Adică ceva ce n-are legătură cu înfățișarea mea, cu tinerețea mea sau cu intelectul meu sclipitor și alta nu, ca să nu mai vorbim de corpul meu musculos?

M-a luat în brațe și m-a sărutat înfocat pe gură.

· Categoric, are de a face cu tine – dar îți garantez că o să te surprindă.

Începea să se înnoreze.

· Chiar e domeniul lui Corot, așa-i… mai trist de-atât nu există. Dar pe mine mă binedispune. Sau poate e pentru că ești tu aici, a spus el.

· Categoric, pentru că sunt eu aici. Știa că îl tachinez iarăși.

· Sau pentru că și eu sunt fericit.

· Zău? Ești?

· Mă căznesc s-o ascund, nu se vede?

M-a cuprins pe după umeri, apoi m-a sărutat pe obraz.

· Poate ar fi bine să pornim înapoi. N-ar strica un strop de Calvados.

Pe drumul de întoarcere, mi-a spus că era rândul meu să vorbesc despre ai mei. Cel mai probabil, încerca să-mi arate că n-avea de gând să vorbească numai el despre părinți și îmi oferea răgazul să discut

despre ai mei. Dar nu prea erau multe de zis, am anunţat. Amândoi părinții erau amatori într-ale muzicii, așa că eu reprezentam încununarea visurilor lor. Taică-meu, profesor universitar, a fost primul meu profesor de pian, dar și-a dat seama repede, pe când aveam vreo opt ani, că înzestrările mele le întreceau pe ale lui. Eram extraordinar de apropiați toți trei. Nu mă contraziceau niciodată și, din punctul lor de vedere, eram infailibil. Am fost un copil liniștit și, înainte să fi împlinit optsprezece ani sau pe-acolo, devenise evident că pornirile mele erau orientate în toate sensurile. La început n- am zis nimic, dar sunt etern recunoscător că taică-meu făcea să pară lesne să vorbim despre chestiuni la care majoritatea părinților ezită până și să facă aluzie. După ce eu am plecat la facultate, s-au despărțit. Cred că, fără să-și dea seama, eu eram elementul care-i ținea împreună, asta, în condițiile în care
întotdeauna avuseseră preocupări diferite, fiecare avusese viața lui și prieteni cum nu se poate mai diferiți. Și pe urmă, într-o zi, maică-mea s-a reîntâlnit cu un bărbat pe care îl cunoscuse cu mulți ani înaintea lui taică-meu și a decis să se mute la Milano, împreună cu el. Taică-meu renunțase de mult la ideea de a-și mai găsi o parteneră, însă câțiva ani mai târziu a cunoscut pe cineva, într-un tren și alta nu, iar acum au împreună un copil, al cărui naș și frate vitreg sunt. Una peste alta, toată lumea e fericită.

· Ei știu despre mine? s-a interesat el.

· Da. Lui taică-meu i-am spus joi, când mi-a telefonat. Și Miranda știe.

· Că sunt mult mai în vârstă decât tine știu?

· Da. Întâmplător, taică-meu are de două ori vârsta ei. A părut că șovăie câteva clipe, dar n-a zis nimic.

· De ce le-ai povestit despre mine?

· Fiindcă are importanță, de-aia. Și să nu mă întrebi dacă așa e.

Ne-am oprit. Și-a curăţat încălțările de o creangă căzută pe jos, a rupt un lăstar și și-a curățat și restul pantofului cu el, apoi s-a uitat la mine.

· S-ar putea să fii cel mai drăguț om din câți am cunoscut. Ceea ce înseamnă și că sunt șanse să mă rănești, să mă distrugi chiar. Cei de generația ta mai vorbesc așa?

· Termină cu povestea asta cu generația mea! Și nu mai vorbi așa! Mă mâhnește să te aud spunând lucruri din astea.

· În cazul ăsta, am tăcut chitic. Cei pe care îi cunoști folosesc vreodată cuvântul ăla mare?

Îl simțeam cum se pregătește.

· Te rog, ia-mă în brațe, atât doar.

M-a cuprins în brațe și m-a strâns tare la piept.

Am luat-o din loc, braț la braț, până când a venit rândul meu să-mi răzui pantoful.

· Domeniul lui Corot! am blestemat eu. Amândoi am pufnit în râs.

Odată reintrați în casă:

· Vreau să-ți arăt bucătăria. A rămas la fel de o veșnicie.

Am pășit într-o bucătărie încăpătoare, care e clar că nu fusese gândită să fie un loc unde proprietarii să stea la masă, să- și bea cafeaua sau să-și mănânce ouăle. Pe pereți erau agățate oale și tigăi de toate felurile, dar nu premeditat, în devălmășia șic din casa de la țară din Franţa, cum vezi prin reviste și cataloage de decorațiuni interioare. Totul era vechi de când lumea și pe alocuri complet nepractic și nimeni n-avea de gând să încerce s-o ascundă. Plimbându-mi privirea prin încăpere, mi-a dat prin minte că probabil avea instalația electrică și țevile de gaz și de apă vechi de decenii, dacă nu chiar de generații întregi, care trebuiau smulse și înlocuite.

Am ieșit din bucătărie și ne-am îndreptat spre salon, unde a deschis o mică servantă veche, a găsit o sticlă și a scos două pahare de coniac, pe care le ținea într-o singură mână, de picioarele pe care le îndesase între degete. Îmi plăcea cum face asta.

· O să-ți arăt ceva ce cred că n-a mai văzut nimeni până acum. Taică-meu a intrat în posesia lui la nu mult timp după ce nemții au plecat din casă. Pe la treizeci și foarte puțin de ani și cu câteva zile înainte ca el să intre în comă – știa că îi sunase ceasul și nimeni nu era atât de tâmpit încât să-l contrazică – mi- a cerut, când rămăseserăm numai noi în cameră, să descui servanta lui minusculă și să scot de acolo un plic gros. Mi-a zis

că era mai tânăr decât mine când conținutul plicului a ajuns în posesia lui.

· Ce e în el? am întrebat, ținând în mână plicul.

· Deschide-l.

Mă așteptam să dau peste vreun soi de act de proprietate, de testament sau certificat, sau poate peste un set de fotografii compromițătoare. În schimb, când am desfăcut mapa din piele, am descoperit o partitură muzicală pe opt coli duble, de hârtie translucidă. Portativele erau trasate de mâna tremurată a cuiva care, în mod limpede, nu avea riglă. Pe prima pagină era scris: *Din partea lui Léon pentru Adrien, 18 ianuarie 1944*.

Adrien, taică-meu, nu mi-a explicat niciodată. Nu mi-a spus decât *N-o distruge, n-o dona către vreo arhivă sau vreo bibliotecă, dă-i-o cuiva care va ști precis ce să facă cu ea*. Mi-a frânt inima fiindcă, după expresia de pe chipul lui în timp ce rostea vorbele astea, îmi dădeam seama că nu mai era nimeni în viața lui sau în a mea căruia să i-o fi oferit. Mai cred și că știa, știa pur și simplu – despre mine, vreau să spun. Iar chestia ciudată, pe când se uita la mine cu privirea aceea pătrunzătoare, iscoditoare a celor care știu că se pregătesc să-și dea sufletul, era că tot ce se petrecuse între noi, fiecare clipă de iubire, fiecare dezamăgire, fiecare neînțelegere, fiecare căutătură încifrată aproape că se evaporaseră cu totul. Găsește- ți pe cineva, mi-a zis. Firește, în clipa în care m-am uitat peste partitură, am rămas perplex. În afară de cei câțiva ani pe care mi-i petrecusem cântând la pian, nu mă pricepeam câtuși de puțin la muzică clasică, iar în ceea ce-l privește, nu mă îmboldise niciodată. Așa că nu mi-am bătut niciodată capul cu partitura asta. Dar mai era un motiv pentru care am fost complet uluit când mi-am aruncat ochii pe ea. Mă născusem la douăzeci de ani de la data de pe partitură, și cu toate astea iată un om pe care nu-l întâlnisem niciodată, darămite să fi auzit de el, care purta al doilea meu prenume, Léon. L-am întrebat pe taică-meu cine era bărbatul acesta, dar m-a privit cu ochi goi, a expediat ideea cu un gest, adăugând că era obosit și că prefera să nu spună, să nu se gândească. Mă faci să-mi amintesc, iar eu nu vreau să-mi amintesc, mi-a zis. Nu știu dacă de vină era morfina care îi încețoșa mintea sau dacă apela la răspunsul lui predilect – *Aș prefera să nu spun* – atunci când încerca să evite un subiect delicat și cu precădere atunci când voia să-ți dea de înțeles că, dacă ar mai fi scos o vorbă, risca să deschidă o cutie a Pandorei. Să fi stăruit, mi-ar fi servit iarăși gestul acela din mână, modul lui de a trata cu milogii care-l scoteau din sărite. Oricum, îmi pusesem în minte să reiau întrebarea, însă am uitat de partitură și

trebuia să îl îngrijesc, dat fiind că starea i se înrăutățea. Privind în urmă, aproape că sunt tentat să cred că lucrul care l-a ținut în viață după ce s-a îmbolnăvit a fost nevoia de a găsi un prilej să-mi înmâneze partitura fără știrea maică- mii. La câteva luni de la moartea lui, m-am interesat și am aflat că absolut nimeni din partea maică-mii sau a lui taică-meu nu se numea Léon. Într-un final, am întrebat-o pe maică-mea, *Cine a fost Léon?* M-a privit cu o expresie uluită și amuzată în același timp: *Tu, firește*. Mai existase și un alt Léon, am stăruit. Nimeni. Léon fusese ideea lui taică-meu. Se ciondăniseră pe tema numelor. Ea voia Michel, după străbunicul tatei, care ne lăsase moștenire proprietatea lui. Taică-meu o ținea una și bună cu Léon. A câștigat ea, firește. Léon ca al doilea prenume a fost o concesie. Nimeni nu m-a strigat vreodată așa. De abia atunci mi-a picat fisa că maică-mea n-ar fi avut cum să aibă habar despre existența lui Léon sau a partiturii. Să fi văzut măcar
partitura, s-ar fi interesat cine era Léon și nu s-ar fi lăsat până când nu i-ar fi dat de capăt. Așa era maică-mea – băgăreață și neînduplecată când își punea în minte câte ceva. Insista să mă fac avocat – și nu era chip s-o contrazici. După cum se vede treaba, după ce am făcut niște cercetări printre angajați după moartea lui taică-meu, unul dintre servitorii mai în vârstă și-a amintit de un anume Léon. *Léon le juif*, Léon evreul, i se spunea în casă, începând cu bunicu-meu, care ura evreii, și terminând cu bucătarul și cu slujnicele. Dar, ca să-l citez pe același bucătar bătrân, „asta a fost demult, înainte ca părinții tăi să se fi cunoscut măcar“. Îmi dădeam seama că va trebui să-i smulg vorbele cu cleștele, dacă voiam să mai scot ceva de la bucătar, așa că am dat uitării povestea, gândindu-mă că pot să-l întreb altă dată și să nu risc să-i las impresia că îl supuneam unui interogatoriu. L-am întrebat despre nemții care ne ocupaseră casa, știind că, aducând vorba despre vremurile alea, era o șansă să ne întoarcem la subiectul Léon, dar n-a spus decât că nemții erau *des vrais gentlemen*, care lăsau bacșișuri generoase și îi tratau pe ai mei cu un respect nemaipomenit, nu ca evreul ăla bătrân, amintindu-și că mă interesasem de Léon. Era ultimul rămas din familie care îl cunoscuse pe Léon, însă după ce a murit taică-meu, s-a pensionat și s-a întors în nord, unde s- a prăpădit și el. Așa că i-am pierdut urma. Când a murit și maică-mea, m-am hotărât să fac ordine prin hârtiile familiei – dar n-am găsit nimic despre evreu.

Lucrul pe care nu reușeam să-l pricep era de ce taică-meu ținuse partitura sub cheie și de ce eu mă alesesem cu prenumele Léon. Ce se întâmplase cu tizul meu? Sperasem să dau peste vreun jurnal sau peste vreun document școlar din copilăria tatălui meu. Însă taică-meu n-a ținut niciodată jurnal. Am găsit diplome, adeverințe și
nenumărate partituri printre hârtiile lui, unele pe hârtie așa de friabilă și de acidă, încât se dezintegrau în secunda în care le atingeai. Ciudat, totuși, nu l-am văzut nici măcar o dată frunzărind partiturile alea. Când și când, auzind din întâmplare la radio vreun pianist, îi critica interpretarea, spunând de fiecare dată: „Zici că dactilografiază la un Remington“. Sau, legat de alt pianist de renume mondial, „Un pianist extraordinar, dar execrabil ca muzician“. Nu pot intui în ce fel trebuie să-l fi schimbat alegerea de a studia drept sau, dacă e s- o luăm pe-așa, de ce și-a abandonat cariera de muzician. Sau, mai pe șleau, n-am apucat să aflu cine era omul care se ascundea în spatele omului care credeam că e taică-meu. L-am cunoscut doar pe avocat, dar pe pianist nici măcar nu-l văzusem vreodată, darămite să fi trăit cu el. Și mă macină și astăzi gândul că nu l-am cunoscut și nici n-am stat niciodată de vorbă cu pianistul. Omul pe care l-am cunoscut eu era al doilea lui eu. Îmi închipui că toți avem un eu principal și poate un al doilea sau chiar și un al treilea, al patrulea și al cincilea și o sumedenie de altele între ele.

- Eu cu cine stau de vorbă acum, l-am întrebat, prinzând aluzia, cu al doilea, al treilea sau cu primul eu?
- Cu al doilea. Așa cred. Bătrânețea, prietene. Dar o parte din mine ar da orice să facă în așa fel încât să poți sta de vorbă cu cel care eram în tinerețe, să fi fost oaspetele lui în casa asta când eram de vârsta ta. Ironia e că atunci când sunt cu tine mă simt de vârsta ta, nu de a mea. Sunt convins că treaba asta o să mă coste.
- Ești îngrozitor de pesimist.
- Se prea poate. Însă eu, cel din tinerețe, dădeam rasol la o droaie de lucruri. Un eu mai matur e mai cumpătat, mai
precaut și, pe cale de consecință, mai reticent – sau mai disperat – să se repeadă cu capul înainte când e vorba de lucruri peste care se teme deja că altă dată s-ar putea să nu mai dea.
- Dar în momentul ăsta sunt aici.
- Da, dar pentru cât timp?

N-am răspuns. Încercam să evit să aduc vorba despre viitor, dar drept consecință trebuie să fi părut mai infatuat decât și-ar fi dorit.

· Asta, ziua de astăzi, ca și cea de ieri, mi-a spus el, ca și cea de joi și cea de miercuri, a fost un dar. Erau așa de mari șansele să nu te fi găsit niciodată sau să nu te mai reîntâlnesc.

Nu știam ce să răspund, așa că am zâmbit.

Acestea fiind zise, a turnat pentru fiecare un al doilea pahar de Calvados.

· Sper că-ți place.

Am încuviințat din cap, cum făcusem și prima oară cu *single malt*-urile.

· Soarta, dacă se poate vorbi despre așa ceva, mi-a spus, are moduri ciudate de a ne tachina cu tipare care s-ar putea să nici nu fie tipare, dar care sugerează un înțeles rudimentar ce n-a fost încă deslușit. Tatăl meu, tatăl tău, pianul, de fiecare dată pianul, și pe urmă tu, care-mi ești ca un fiu, dar nu semeni cu fiu-meu, și firul ăsta de evreitate care ne străbate amândurora viețile, toate îmi reamintesc că viețile noastre nu sunt altceva decât săpături arheologice care de fiecare dată se vădește că ascund mult mai multe straturi decât credeam. Sau poate de fapt nu înseamnă nimic, nimic. În orice caz, te las cu partitura. Mă duc să văd ce se pregătește la cină. Până atunci, să-mi spui ce părere ai. Nu uita, ești unul dintre foarte puținii care au văzut-o.

A închis ușa încetișor de tot, ca pentru a demonstra că ceea ce urma să fac necesita enorm de multă concentrare și că ultimul lucru pe care și l-ar fi dorit era să mă deranjeze.

M-a încercat un sentiment plăcut să mă trezesc singur în încăperea aceea. Avea un aer intim, în ciuda dimensiunii generoase. Îmi plăceau până și mirosul draperiilor vechi, groase din spatele meu, lambriul din mahon învechit și covorul roșu-închis, ba chiar și fotoliul vechi, înfundat, din piele scorojită, și Calvados-ul excelent. Totul în jur dădea impresia de învechit, lăsat din generație în generație și instalat cu secole în urmă pentru alte secole. Războaiele și revoluțiile n-aveau cum să strice ce se făcuse, fiindcă moștenirea îndărătnică și longevitatea păreau gravate pe veci peste tot prin conacul ăsta, până la paharul delicat de coniac din mâna mea. Michel copilărise aici, fusese ocrotit aici, fusese sufocat aici. Mă întrebam dacă uzase chiar de acest fotoliu în adolescență în timp ce frunzărea revistele în căutare de imagini erotice.

Ce se aștepta să fac cu partitura – să-i spun dacă e bună sau proastă, să-i spun că evreul era un geniu? Sau un tâmpit, poate? Ori să-l fi căutat oare pe bărbatul care fusese tatăl lui înainte să devină tată și spera că o să-l ajut să-l scoată la lumină din molozul ăsta de notații muzicale?

M-am apucat să frunzăresc partitura și, cu cât mă uitam mai atent la a doua pagină, cu atât mai abitir începeam să-mi pun problema de ce portativele erau trasate cu o mână atât de tremurată. Nu exista decât o singură explicație: la vremea când fusese scrisă nu exista hârtie de scris liniată. În plus, Léon trebuie să fi presupus că Adrien avea să recunoască numaidecât notațiile sau, cel puțin, că o să știe ce să facă cu ele.

Însă în clipa aceea am prins să bag de seamă un alt lucru. Partitura nu avea un început clar, ceea ce însemna fie că era incompletă, fie că fusese compusă în plină epocă modernistă. Și totuși, cât de lipsită de originalitate era chestia asta, mi-am zis, zâmbind afectat la gândul ironiei. Mi-am aruncat o privire peste ultima pagină a partiturii, neașteptându-mă să găsesc nici vreun final clar al compoziției cu pricina și, într-adevăr, nu era nimic, în afară de un tril prelung, care nu ducea nicăieri. Ce previzibil, mi-am zis, și câtă lipsă de imaginație! Sfârșitul fără sfârșit – încununarea mârșăviei moderniste și alta nu!

Pe undeva, parcă nu m-ar fi lăsat inima să-i spun ceva din lucrurile astea lui Michel. Nu voiam să-i zic că partitura pe care tatăl lui o cocoloșise cu atâta convingere atât de mult timp nu valora nici cât mapa din piele Cartier înăuntrul căreia dormitase, într-o servantă închisă cu cheia. Ar fi fost mai bine dacă ar fi lăsat-o să doarmă și pe mai departe.

Și în clipa aceea, continuând să mă uit într-o doară peste primele trei pagini, mi-am dat seama de un lucru care m-a făcut să-mi stea inima în loc. Mai văzusem notele astea. Doamne Dumnezeule, le și cântasem cu cinci ani în urmă, la Napoli! Dar nu chiar în ordinea asta. Nu mi-a luat mult să le recunosc. Amărâtul îl copia pe Mozart. Câtă mediocritate! Și în clipa următoare, încă și mai îngrozitor, dacă așa ceva era posibil – nu-mi venea să cred –, câteva măsuri mai încolo și destul de bătător la ochi, mi s-a părut că recunosc frânturi din ceva arhicunoscut: recognoscibilul rondo săltăreț șterpelit din sonata *Waldstein* a lui Beethoven. Dragul nostru Léon fura și cu dreapta, și cu stânga.

M-am uitat la cerneala cafenie. Fie pălise în decursul anilor, fie compozitorul folosea cerneală diluată. Părea să fi fost notată

atât de înfrigurat și de în pripă, încât mi-l și imaginam pe Léon expediind-o din Gare du Nord în ultima clipă, în timp ce trenul se urnea încetișor spre destinație, oricare va fi fiind locul unde- și propusese el să ajungă în 1944. Oare proprietarul ei avea simțul umorului, m-am întrebat, când ciordea note de peste tot de pe unde apuca? Era inteligent sau vreun tolomac? Putea caligrafia cuiva să-ți spună ceva despre persoana respectivă? Și ce vârstă să fi avut Léon? Un farseur de douăzeci și ceva de ani, cât avea și Michel la vremea aceea, sau chiar mai tânăr?

În timp ce mă căzneam să ghicesc cine sau ce anume fusese Léon, mi-a picat brusc fisa că exista un motiv pentru care recunoscusem prima suită de note. Erau compuse sau în parte compuse de Mozart. Dar asta nu era nicidecum vreo sonată, un preludiu, vreo fantezie sau fugă. Aceasta era o cadență la *Concertul pentru pian în Re minor* de Mozart. Dar nu-l imita pe Mozart; cita din însăși cadența lui Beethoven, la concertul lui Mozart, care, de altfel, îl inspirase pe Léon să preia câteva măsuri din sonata *Waldstein*. Léon se distra. Nu făcuse decât să compună părţile pe care pianistul Adrien trebuia pesemne să le improvizeze la finalul primei părți, momentul acela splendid când orchestra amuțește și-i îngăduie solistului să cânte după placul inimii, acela fiind punctul în care imaginația, îndrăzneala, iubirea, libertatea, priceperea, talentul și o înțelegere profundă a înseși esenței concertului lui Mozart își pot striga în fine în gura mare dragostea pentru muzică și descoperire într-o cadență.

Compozitorul cadenței presupusese ceea ce Mozart nu terminase de compus și ce lăsase în coadă de pește pentru ca alții să termine pentru el, chiar dacă l-au compus într-o cu totul altă epocă în care muzica se schimbase radical. Ce-ți trebuia ca
să te pătrunzi de taina compoziției mozartiene nu era să te pui în pielea lui Mozart, să-i calci pe urme sau să-i imiți particularitățile, vocea, ritmul, stilul, chiar; ce aveai nevoie era să-l reinventezi în feluri pe care el, unul, nu și le-ar fi putut imagina în veci, să construiești din punctul în care el se oprise din construit, dar să construiești ceva ce Mozart ar fi recunoscut totuși ca fiind al lui și numai al lui.

Când s-a întors Michel, ardeam de nerăbdare să-i împărtășesc impresiile legate de partitură.

- Nu e o sonată, e o cadență… am dat eu să spun.
- Pui sau vită? mi-a tăiat el vorba.

Cina și confortul nostru din seara respectivă aveau întâietate faţă de orice altceva.
Îmi plăcea grozav de fiecare dată când făcea chestia asta.
· Suntem cumva în avion? l-am întrebat.
· S-ar putea să servim și mâncare vegetariană, a reluat el, maimuțărind o stewardesă de la Air France. Unde mai pui că am și un roșu fenomenal.
Și-a lăsat vorba în aer câteva clipe.
· Ce ziceai?
· Nu e o sonată, ci o cadență.
· O cadență. Firește! Am bănuit din capul locului. A șovăit o clipă.
· Și ce anume e o cadență, mai exact? Am râs.
· E un interludiu de un minut, maximum două, în cadrul unui concert de pian, în care solistul improvizează pe o temă deja dezvoltată în concertul propriu-zis. De obicei, semnalul prin care orchestra e invitată să reintre zgomotos pe scenă îl constituie un tril interpretat de pianist chiar la finalul cadenței
lui. Prima oară nu reușeam să-mi dau seama unde anume este trilul, însă acum totul e clar. Această cadență, însă, continuă la nesfârșit, încă nu-mi dau seama cât ține, dar sigur are mai mult de cinci, șase minute.
· Deci ăsta a fost marele secret al lui taică-meu? Șase minute de muzică și cu asta, basta?
· Bănuiesc că da.
· Ceva nu prea se pupă.
· Nu-mi dau seama încă. Trebuie s-o studiez. Léon face trimitere încontinuu la *Waldstein*.
· *Waldstein*.
A repetat cuvântul cu un zâmbet larg întipărit pe față. Mi-a luat câteva clipe, dar în fine am știut, din nou, ce anume îl făcea să zâmbească.
· Să nu-mi spui că ești de două ori mai mare ca mine, și n-ai ascultat niciodată *Sonata Waldstein*.
· O știu pe de rost. Iarăși zâmbetul acela.
· Minți. O știu. Îmi dau seama.
· Firește că mint.
M-am ridicat, m-am dus la pian și m-am apucat să interpretez primele măsuri din *Waldstein*.

· Acea *Waldstein*, firește, a făcut el. Să fi făcut în continuare mișto?

· De fapt, am ascultat-o de foarte multe ori.

M-am oprit și în secunda următoare am trecut la rondo. Mi-a zis că îl știe și pe acela.

· Păi, atunci, cântă-l!

· Nici nu mă gândesc.

· Hai să-l cântăm împreună!

· Nu.

M-am apucat să cânt rondoul și, după ce i-am dat ghes puțin, holbându-mă la el de la pian, l-am auzit cum abordează șovăitor primele acorduri. Am slăbit tempoul și l-am rugat să cânte mai tare, până când, într-un final, cântam la unison. Și-a pus amândouă mâinile pe umerii mei, credeam că era felul lui de a-mi spune să mă opresc, însă în clipa următoare l-am auzit, *Nu te opri*, așa că am continuat să cânt la pian și să mă îngân cu vocea.

· Ce glas! a făcut el. Dac-aș putea, ți-aș săruta vocea.

· Cântă, nu te opri! l-am îndemnat.

Așa că a continuat să cânte. Când m-am răsucit la finalul intermezzoului nostru, am băgat de seamă că îi dăduseră lacrimile.

· De ce? l-am întrebat.

· N-aș ști să-ți zic. Poate din cauză că nu cânt niciodată. Sau poate pur și simplu fiindcă sunt cu tine. Am chef să cânt.

· Dar nu ți se întâmplă să mai cânți în duș?

· Nu mi s-a mai întâmplat de-o veșnicie.

M-am ridicat și, cu degetul mare de la mâna stângă, i-am șters amândoi ochii.

· Mi-a plăcut că am cântat, am spus.

· Și mie, a răspuns.

· Te-a întristat?

· Deloc. Doar că am fost mișcat, ca și cum m-ai fi forțat să ies din pielea mea. Îmi place când faci chestia asta: când mă forțezi să ies din propria piele. Unde mai pui că sunt atât de timid, încât izbucnesc în plâns la fel de lesne cum se înroșesc alții.

· Tu, timid? Nu cred deloc că ești timid.

· Nici nu-ți poți închipui!

· Mi-ai vorbit pe nepusă masă, m-ai agățat, ca s-o spunem pe aia dreaptă, și încă într-o biserică, nici mai mult, nici mai puțin, iar pe urmă m-ai scos la masă. Oamenii timizi nu fac nimic din lucrurile astea.

· S-a întâmplat așa din cauză că nu îmi propusesem nimic din lucrurile astea, nici nu gândeam măcar. Totul mi-a venit nemaipomenit de ușor, poate fiindcă mă ajutai și tu. Firește că mi-aș fi dorit să te invit la mine chiar în seara aia, dar n-am îndrăznit.

· Așa că m-ai abandonat pradă deznădejdii, de unul singur, cu rucsacul, cu bicicleta și cu casca. Mersi!

· Nu te-a deranjat.

· Ba încă cum! M-am simțit jignit.

· Și totuși, iată-te aici, cu mine, în încăperea asta… a șovăit câteva clipe. E prea mult pentru tine?

· Iarăși ceva legat de generația mea? Am râs amândoi.

Întorcându-mă la Léon, am luat în mână partitura.

· Permite-mi să-ți explic cum funcționează o cadență.

Am scotocit prin colecția lui de discuri – numai jazz –, dar, în fine, am dat peste un concert de Mozart. În secunda următoare am reperat un sistem audio foarte elaborat și, după toate aparențele, costisitor, amplasat pe o măsuță de cafea de secol

XVIII. În timp ce îmi făceam de lucru căutând să mă prind cum funcționează, am evitat să îl privesc drept în ochi ca să nu-i las de înțeles că ce mă pregăteam să întreb ar fi cântărit în vreun fel.

· Cine ți-a spus să cumperi discul ăsta? l-am întrebat.

· Nu mi-a spus nimeni. Singur mi-am spus. OK?

· OK, am făcut eu.

Știa că-mi plăcuse răspunsul.

· Și știu și eu cum s-o pun în funcțiune. Trebuia doar să mă întrebi.

A durat câteva clipe, dar a început să răsune concertul pentru pian al lui Mozart. L-am lăsat să asculte puțin din prima parte, apoi am săltat acul și l-am mutat înainte, la partea de unde bănuiam că începea cadența. Aceasta fusese compusă chiar de Mozart. Am ascultat-o până când i-am atras atenția asupra trilului care semnala revenirea orchestrei.

· Cel care a interpretat a fost Murray Perahia. Foarte elegant, foarte curat, pur și simplu desăvârșit. Cheia cadenței lui o reprezintă aceste

câteva note preluate din tema principală. O să ți le cânt și după aceea o să cânți și tu.

- Nici să nu-ți treacă prin cap!
- Nu fi copil!
- Nici nu mă gândesc!

Într-o primă fază, am cântat notele la pian, apoi am început să mă îngân cu vocea și am continuat să cânt, ca să mă dau mare puțin.

- Acum e rândul tău, am zis reluând acordurile, și apoi am întors capul spre el ca să-i dau de înțeles că era rândul lui.

La început a șovăit, însă până la urmă s-a conformat și a început să fredoneze notele.

- Ai voce, am spus într-un târziu.

Apoi, fiindcă mă simțeam inspirat, am mai cântat o dată acordurile și l-am îndemnat și pe el să le repete, spunându-i:

- M-ai face nespus de fericit.

Iar el s-a învoit și a mai cântat o dată, iar pe urmă am cântat împreună.

- De săptămâna viitoare mă apuc să iau lecții de pian, a spus el. Vreau ca pianul să facă iarăși parte din viața mea. Poate mi-ar plăcea chiar și să mă apuc să învăț compoziție.

Nu reușeam să-mi dau seama dacă nu făcea decât să-mi țină isonul.

- M-ai lăsa pe mine să-ți fiu profesor? l-am întrebat.
- Firește. Ce întrebare prostească! Întrebarea e…
- Of, să nu te-aud!

Apoi, l-am invitat să ia loc în timp ce eu am interpretat cadența lui Beethoven și apoi pe cea a lui Brahms la *Concertul în Re minor de Mozart*.

- Diafan, am comentat, apucându-mă să cânt cu sentimentul că le interpretam desăvârșit. Mai sunt o mulțime. Una chiar a fost compusă de însuși fiul lui Mozart, am spus.

Eu cântam. El asculta.

Și în clipa aceea, fiindcă mă simțeam inspirat, i-am cântat propria mea versiune improvizată chiar atunci, pe loc.

- Pot s-o țin așa la nesfârșit, dacă dorești.
- Ce mi-aș dori să pot face și eu asta!
- O să poți. M-aș descurca mai bine dacă aș fi exersat de dimineață, dar cineva avea alte planuri pentru astăzi.
- Nu era musai să consimți.

· Am vrut.

Și în secunda următoare, ca din senin:

· Poți să interpretezi acordurile pe care le-ai cântat pentru studenta ta din Thailanda?

· Astea, vrei să zici? am făcut eu, știind precis la ce se referă.

· Chestia interesantă în cazul ăsta e că, după ce cadența prietenului nostru Léon parafrazează câteva măsuri din *Sonata Waldstein*, se întâmplă o treabă cu mult mai nebunească.

· Ce anume? a întrebat, aproape copleșit de prea multe informații muzicale pentru o singură zi.

M-am uitat pe partitură, m-am uitat și a doua oară ca să fiu sigur că nu fabulez cumva.

· Senzația mea, și nu sunt încă pe deplin convins, e că la un moment dat, după ce face referire la *Waldstein*, Léon ezită puțin, până când lasă în urmă Beethovenul și trece la ceva ce, foarte probabil, a constituit inspirația pentru o altă compoziție a lui Beethoven, ceva intitulat *Kol Nidre*.

· Firește, a răspuns el.

Mai-mai să-l pufnească râsul.

· *Kol Nidre* e o rugăciune evreiască. Vezi tu, tema evreiască e foarte voalată, dar e strecurată pe furiș pe-acolo pe undeva… și am o bănuială că, dacă nu ai pregătire muzicală, numai un evreu care știe să descifreze o partitură ar fi capabil să-și dea seama că elementul central al acestei cadențe nu îl reprezintă Beethoven, ci *Kol Nidre*. Cele câteva măsuri se repetă de șapte ori, de unde se vede treaba că Léon știa precis ce face. Apoi, firește, revine la *Waldstein* și la trilul care semnalează revenirea orchestrei.

Ca să-i ilustrez la ce mă gândeam, i-am cântat, fragment cu fragment, cadența și apoi *Kol Nidre*.

· Ce anume este *Kol Nidre*?

· E o rugăciune aramaică rostită la început de Yom Kippur, cea mai sfântă zi din calendarul evreiesc, și reprezintă retractarea tuturor promisiunilor, legămintelor, a tuturor blestemelor, a obligațiilor luate dinaintea lui Dumnezeu.

Bănuiala mea e că Léon știa că tatăl tău o s-o recunoască. Era ca un soi de mesaj încifrat între ei.

· Dar recunosc melodia, a spus el dintr-odată.

· Unde-ai auzit-o?

· Nu știu. Chiar nu știu. Dar o recunosc, poate de undeva, de foarte de demult.

Michel a stat să cumpănească preț de câteva clipe, apoi, ca și când s-ar fi dezmeticit brusc, a spus:

· Cred că ar fi cazul să ne așezăm la masă. Dar eu trebuia să-mi iau piatra de pe inimă.

· Sunt două moduri în care taică-tău ar fi putut ajunge să cunoască melodia asta. Fie Léon i-a fredonat-o sau i-a cântat-o – de ce, habar n-am, asta dacă nu își propunea să demonstreze că serviciul religios iudaic e însoțit de muzică frumoasă – fie tatăl tău a participat la o slujbă de Yom Kippur, ceea ce te-ar putea trimite cu gândul la existența unei legături mai apropiate între ei. Slujba din ziua respectivă nu reprezintă o ocazie pentru turiști să vină și să vadă cum serbează evreii Ziua Ispășirii.

Michel a stat să se gândească, apoi a spus:

· Dacă m-ai invita, aș veni.

I-am luat mâna într-a mea, i-am sărutat-o.

În timpul mesei am stat de vorbă despre ce anume credeam că ar fi putut constitui motivația din spatele cadenței secrete. O glumă între ei? O esențializare a unei lucrări în curs? O provocare adresată pianistului? Poate un gest de la unul la altul, o reverență în amintirea unei prietenii care se poate să se fi stins, cine știe.

· Sunt o mulțime de lucruri pe care n-am apucat să le analizez, am recunoscut. Asta, dacă nu cumva cadența a fost
concepută în împrejurări dramatice și constituia o canonadă evreiască din însăși inima iadului.

· Vedem prea multe în povestea asta?

· Posibil.

· Avem un măcelar nemaipomenit în oraș, așa că fileul e pur și simplu fabulos. Iar bucătăreasa noastră adoră legumele, sparanghelul, dacă îl mai găsește, pe care îl prepară spectaculos, în ciuda alergiilor ei. Eu mă înnebunesc după orezul indian, așa că, poftim, miroase, mi-a spus, vânturând cu un gest delicat aroma orezului spre mine.

Știa că mă tachinează.

Însă în clipa aceea am spus că lipsea ceva.

· Léon e evreu, e detestat de bunicii tăi, cel mai probabil e considerat o influență proastă asupra carierei tatălui tău, iar servitorii se uită la el de sus. Franța e deja ocupată și, peste puțin timp, chiar sub acoperișul acesta, vor fi venit să locuiască nemți, asta dacă nu cumva mănâncă deja la masa asta, cum zici că aveau obiceiul. Léon nu are cum să se afle în aceeași casă, dacă nu cumva se ascunde în pod, lucru pe care nimeni de-aici nu l-ar fi îngăduit. Așadar, cum a încăput partitura pe mâinile tatălui tău?

O adusesem cu mine la masă.

· Gustă vinul ăsta. Mai avem trei sticle. L-am lăsat în bucătărie să respire.

· Poți, te rog, să te concentrezi?

· Da, bineînțeles. Ce părere ai despre vin?

· E nemaipomenit. Dar de ce mă întrerupi întruna?

· Fiindcă îmi place la nebunie să te văd concentrându-te în felul ăsta și mor de plăcere când devii așa de serios. Tot nu-mi

vine să cred că petreci noaptea la mine. De-abia aștept să te bag în pat – de-abia aștept.

Am mai luat o gură de vin, apoi el mi-a umplut la loc paharul. În timp ce-mi mărunțeam friptura, nu m-am putut abține să adaug:

· Tot trebuie să ne dăm seama cum a ajuns partitura aici. Cine a adus-o? Și când anume? Ideea ca un evreu să fi venit să livreze o partitură în 1944 pare absurdă. S-ar putea să fie chiar mai grăitoare decât muzica însăși.

· N-are nici o noimă. E ca și cum ai sugera că felul în care un poem celebru a ajuns la tipar e mai important decât poemul în sine!

· În cazul de față, s-ar putea să fie.

Michel m-a privit uluit, ca și cum n-ar fi văzut niciodată lucrurile în felul ăsta distorsionat.

· A fost trimisă prin poștă, am întrebat, personal, sau Adrien a mers s-o ridice cu mâna lui? A fost implicat vreun terț? Un prieten sau o infirmieră de prin vreun spital, sau cineva din lagăre? Suntem în 1944, iar Franța e încă sub ocupație germană. Așadar e posibil să se fi refugiat sau să fi fost prins. Dacă a fost în lagăr, în care? S-a ascuns? A supraviețuit?

Am stat să mă gândesc mai bine.

· Sunt două lucruri care ar putea să ne explice multe. Și amândouă ne scapă. De ce a trasat compozitorul portativele cu mâna lui? Și de ce sunt notele așa de înghesuite una într-alta?

· De ce ar avea chestia asta vreo importanță?

· Fiindcă bănuiala mea e că e posibil ca, de fapt, notele astea să nu fi fost câtuși de puțin consemnate în pripă.

Am mai răsfoit o dată colile.

· Observă, nu se vede nici măcar o ștersătură, nici o tăietură acolo unde compozitorul s-ar fi putut răzgândi în timp ce compunea. Notele erau transcrise de pe ceva, și asta într-un loc unde era imposibil să faci rost de hârtie liniată cu portative, unde până și din cea obișnuită era greu să găsești. Notele sunt îngrozitor de înghesuite unele într-altele – ca și cum s-ar fi temut că n-o să-i ajungă hârtia.

Am înălțat prima coală în dreptul lumânării care trona în mijlocul mesei.

· Ce faci? m-a întrebat.

· Caut un filigran. Ne-ar putea da multe indicii: unde a fost confecționată hârtia, în ce parte a Franței. Sau altundeva, dacă pricepi unde bat.

Michel s-a uitat la mine.

· Pricep unde bați.

Din păcate, hârtia nu avea filigran.

· Nu-mi pot da seama decât că era hârtie din cea ieftină, subțire. Deci compozitorul cadenței cunoaște deja aceste teme și transcrie notele în forma asta contrasă. Își dorește ca lucrarea să-i parvină tatălui tău. Asta e tot ce știm.

· Ba nu, mai știm un lucru. Taică-meu renunță cu totul să mai cânte la pian și se apucă să studieze dreptul. Lumea muzicii i se închide cu totul dinainte. Mi-e imposibil să cred că treaba asta nu are nimic de-a face cu Léon. Fiindcă un lucru știm sigur. A păstrat cadența asta de parcă ar fi fost lucrul cel mai prețios pe lume. Dar la ce bun s-o fi păstrat dacă nu avea de gând s-o cânte niciodată, de ce s-o țină sub cheie, în servanta lui, toți anii ăia – asta dacă nu a făgăduit s-o cânte doar de față cu Léon? Sau dacă n-a păstrat-o așa încât altcineva să apară și s-o cânte? Cineva ca tine, Elio!

Mă simțeam măgulit, dar nu voiam să las impresia că m-am prins unde bătea.

· Crezi că a vrut să i-o înapoieze lui Léon sau cuiva drag lui Léon? Sau pur și simplu nu știa ce să facă cu ea și nu-l lăsa inima să se descotorosească de ea – la fel cum și tu păstrezi încă rachetele de tenis ale lui taică-tău?

· Poate cel mai important este să stabilim cine a fost Léon.

După masă, apelând la computerul lui, am tastat numele complet al lui Adrien și, în câteva secunde, am găsit anii între care frecventase Conservatorul. I-a apărut până și fotografia.

· Ferchеș și spilcuit, am remarcat eu, și chipeș.

Am căutat numele profesorilor de dinainte, din timpul și de după perioada respectivă. Mărturiile erau sporadice și nesistematice, dar nicăieri nu se pomenea de vreun Léon. Am căutat nume cu sonoritate evreiască, germană sau slavă sau orice având ca inițială L. Nici căutarea asta n-a dat vreun rezultat. Am căutat studenți cu prenumele Léon. Nimic. Fie avea alt nume, fie numele lui fusese șters din arhivele școlare. Sau nu fusese niciodată înscris la Conservator.

· Nu există nici un Léon, am spus într-un târziu.

· Deci aici se încheie micul nostru episod detectivistic.

La momentul acela, ședeam foarte aproape unul de celălalt pe canapea, camera era cufundată în semiîntuneric, și beam iarăși Calvados.

· Poate tatăl tău o fi studiat cu Alfred Cortot. Dar mă îndoiesc că Léon i-a fost cursant.

· De ce oare, după părerea ta?

· Cortot era antisemit și a devenit și mai și în timpul Ocupației. Îmi pare că violonistul Thibaud, care se știa bine cu Cortot, a cântat pentru Führer.

· Cumplite vremuri!

· Mai ai vreo idee în privința asta? a vrut să știe.

· De ce întrebi?

A clătinat aproape imperceptibil din cap.

· Fără nici un motiv. Pur și simplu îmi place la nebunie să fim împreună în felul ăsta. Să stăm de vorbă cum facem acum, noaptea, în camera asta, așezați aici, pe canapeaua asta, lipiți unul de altul, în timp ce tu-ți faci de lucru cu calculatorul, iar afară, din nou, e noiembrie și atât. Îmi place grozav faptul că te preocupi atât de subiect.

· Și mie. Foarte mult.

· Și, cu toate astea, nu crezi în ideea de destin.

· Ți-am mai spus, nu gândesc așa.

· Atunci, poate când o să ajungi la vârsta mea și puținătatea lucrurilor pe care viața are să ți le ofere o să devină pe zi ce trece mai evidentă, poate atunci o să începi să bagi de seamă accidentele alea infime care se vădesc a fi miracole, care ne pot redefini viețile și proiecta o strălucire incandescentă asupra unor lucruri care, privind situația în ansamblu, ar putea foarte ușor părea lipsite de însemnătate. Dar nu sunt.

· Ce se întâmplă aici, în seara asta, e minunat.

· Da, chiar e minunat.

Însă a spus-o pe un ton de resemnare nostalgică, vecină cu melancolia, ca și când aș fi fost un fel de mâncare pe care îl vede cum îi este luat din față înainte să fi apucat să se sature. Oare asta se întâmplă când ai aproape de două ori vârsta celuilalt: începi să pierzi oameni cu mult înainte ca ei să se fi apucat să-și caute pe altcineva?

Am continuat să stăm așa, așezați, fără să spunem nimic. L- am luat în brațe, un gest care se voia o îmbrățișare, dar mi-a
răspuns cu una adevărată, tristă, hămesită, încărcată de deznădejde a simțurilor.

· Ce te supără? l-am întrebat, nefiind încă dispus să aud ceea ce bănuiam deja că avea să fie răspunsul lui.

· Absolut nimic. Pe de altă parte, de asta e și așa de înspăimântător totul – dacă pricepi unde bat –, tocmai din pricină că nu mă supără nimic.

· Dă încoace Calvados-ul ăla!

A părut bucuros să se execute. S-a ridicat, s-a dus la servanta micuță din spatele uneia dintre boxe și a mai scos o sticlă.

· Ăsta e mult mai fin.

Știa că schimbasem înadins subiectul. Speram că o să se întâmple ceva care să alunge norul ce se instalase deodată între noi, dar nu s-a ivit nimic, și nici el, nici eu n-am făcut vreo încercare să-l risipim, poate din pricină că nici unul nu știa prea bine ce anume pândește îndărătul lui. Așa încât m-a luminat în privința Calvados-ului și a istoriei lui, iar eu îl ascultam atent și descifram scrisul de mână mărunt de pe eticheta sticlei care oferea un istoric al casei producătoare. Moment în care a avut o străfulgerare de geniu și a folosit o expresie care devenise un laitmotiv între noi:

· Vreau să te fac fericit.
Știam precis ce vrea să spună cu asta.
· Așa că tu vezi-ți mai departe de citit eticheta, nu vreau să- ți pierzi concentrarea. Nici măcar nu vreau să privești.
A luat în mână paharul de Calvados și a sorbit. Apoi l-am simțit, i-am simțit gura, mica furnicătură.
· Îmi place la nebunie ce faci, i-am răspuns într-un târziu, închizând ochii strâns, căutând să pun sticla undeva, pe jos, până când m-am hotărât s-o așez pe covor, la piciorul canapelei.
Mi-am adus aminte de menajeră.
· A plecat deja. N-ai auzit mașina?

Ziua de duminică ne-am petrecut-o în casă. După cum își amintea Michel, parcă mereu ploua duminica, iar pădurea, pe unde ne propuseserăm să facem o plimbare lungă, devenea oră de oră mai întunecoasă și mai mohorâtă. Spre sfârșitul dimineții am exersat vreo două ceasuri, timp în care el s-a uitat peste niște hârtii la el în birou. Însă făceam lucrurile astea într- o doară, ca să fie, iar în final ne-am simțit și unul, și altul ușurați când celălalt a sugerat cu mult tact că poate ar fi o idee bună să plecăm înapoi spre Paris înainte ca șoselele să se aglomereze cu parizieni care se întorceau târziu din weekend. Când ne apropiam de oraș, a existat un mic moment de stinghereală când a devenit evident că avea de gând să mă lase pe mine mai întâi – și că făcea asta fie pe motiv că n-ar fi vrut să mă simt presat să mergem direct la el, fie din cauză că bănuia că îmi făcusem alte planuri înainte de concertul nostru de seara. Sau, mi-am spus, avea nevoie să rămână puțin singur. La urma urmei, își făcuse un obicei din a se întoarce la Paris duminica și, cine știe, poate făcuse lucrul ăsta ani de-a rândul și n-ar fi vrut să renunțe. Când a parcat neregulamentar în fața blocului meu, n-a oprit motorul. Ideea era să mă dau eu jos, ceea ce am și făcut.
· Ne vedem puțin mai încolo, am spus, la care a schițat semnul acela din cap, melancolic, al lui.
Și atunci, pur și simplu, am reușit să-mi iau inima în dinți.
· Nu trebuie să mă duc acasă. Nu vreau să mă duc acasă.
· Urcă înapoi în mașină! mi-a zis. Te ador, Elio, te ador.
Ne-am dus direct la el acasă. Am făcut dragoste, ba chiar am și moțăit puțin, apoi ne-am grăbit să ajungem la concert, urmat de cidrul de la

pauză, și după aceea de o cină din trei feluri, în timpul căreia mi-a ținut mâna într-a lui.

· Mâine e luni, a spus el. Lunea trecută a fost un coșmar.

· De ce? am întrebat. Dar știam răspunsul.

· Fiindcă aveam sentimentul că te-am pierdut… și din ce motiv? Fiindcă îmi fusese teamă c-o să refuzi și mă chinuiam să nu par depravat.

M-a privit o vreme.

· Trebuie să ajungi acasă în seara asta?

· Vrei tu asta?

· O să ne prefacem că ne-am cunoscut în seara asta și că, în loc să te îndepărtezi mergând pe lângă bicicletă, ai zis *vreau să mă culc cu tine, Michel*. Ai fi spus-o?

· Eram pe punctul s-o spun. Dar nu! Dumneata, domnule, era musai să pleci!

Luni dimineață m-am hotărât să iau un taxi și m-am dus direct acasă să mă schimb. Apartamentul îmi părea ușor străin, de parcă n-aș mai fi dat pe acolo de săptămâni, de luni întregi. Ultima oară când prinsesem o dimineață aici fusese sâmbătă, când mă repezisem sus, îmi luasem câteva chestii de îmbrăcat și coborâsem într-un suflet înapoi în stradă, unde el mă aștepta în mașină. După-amiază, după cursuri, m-am dus țintă în biroul meu de la Conservator, cu gândul să aflu tot ce puteam despre Léon.

Când ne-am întâlnit la bistroul nostru în seara aceea, i-am spus lui Michel că pista se răcise. Nici urmă de Léon, oriunde aș
fi căutat. A fost mai dezamăgit decât mă așteptasem, motiv pentru care marți mi-a venit altă idee. Am încercat la două școli de muzică și am căutat în analele lor. Dar, la fel, nici de data asta nimic.

Amândoi am tras concluzia plauzibilă că fie Léon studiase în străinătate, fie, așa cum făceau evreii înstăriți la începutul secolului, studiase cu un profesor particular.

Au mai trecut așa două zile. Epuizasem toate pistele.

Vineri, totuși, i-am descoperit în fine identitatea lui Léon în analele liceului la care fuseseră înscriși și Michel, și tatăl lui și unde secretara căutase prin arhive de față cu mine, după ce mă dădusem drept nepotul

lui Michel. În ziua aceea, în mașină, în drum spre casa de la țară, nu m-am putut abține și i-am dat vestea.

· Am reușit până și să fac rost de fosta lui adresă. Numele de familie e Deschamps. Singura problemă e că Deschamps nu e chiar nume evreiesc.

· Ar putea fi unul dobândit sau schimbat. Gândește-te la Feldmann, Feldstein, Feldenblum sau, pur și simplu, Feld.

· E posibil. Dar sunt o sumedenie de Léon Deschamps pe internet, pornind de la premisa că toți sunt în viață sau că toți trăiesc în continuare în Franța. Căutarea ar putea să dureze luni întregi.

Avea o expresie uluită. Nu puteam să nu mă întreb de ce nu făcuse și singur legătura cu școala. În fine, l-am întrebat de ce, după atâția ani, încă mai căuta să-i dea de urmă lui Léon.

· S-ar putea să-mi spună ceva despre tatăl meu ce n-am știut niciodată. În același timp, sunt curios să aflu când și cum a dispărut Léon.

· Dar de ce?

· Nu știu de ce. Poate e doar o modalitate de a lua legătura cu tatăl meu, de a ști ce l-a determinat să renunțe la ce-i plăcea cel mai mult să facă și de a înțelege prietenia sau dragostea pe care i-a purtat-o lui Léon, dacă dragoste și prietenie o fi fost. E singurul lucru pe care taică-meu nu l-a pomenit niciodată și totuși, înainte să fi împlinit eu optsprezece ani, nimic nu l-ar fi împiedicat să-și deschidă sufletul dinaintea mea. Sau poate că nu mă deosebeam prea mult de fiu-meu în privința asta și căutam să iau distanță față de el. Sau poate e modul meu de a mă revanșa pentru faptul că nu mi-am făcut timp să-l cunosc mai bine pe bărbatul care a renunțat să mai cânte. Dar câți dintre noi ne facem timp să aflăm cine au fost cu adevărat părinții noștri? Câte straturi în adâncime ascund cei pe care aveam impresia că-i cunoaștem din simplul motiv că-i iubeam?

· În orice caz, am spus, tăindu-i vorba, am găsit chiar și imaginea lui Léon în fotografia anuală cu clasa. Uite!

Am scos fotografia pe care o xerocopiasem chiar în ziua respectivă în secretariatul școlii.

· E foarte chipeș. Și are un aer foarte catolic, foarte conservator.

· Așa este. Foarte chipeș! a spus Michel.

· Te gândești și tu la același lucru? l-am întrebat.

· Bineînțeles că mă gândesc la ce te gândești și tu. Asta am gândit amândoi tot timpul, nu?

Când am ajuns, primul lucru pe care l-a făcut după ce și-a lăsat geanta și a mers s-o salute pe bucătăreasă a fost să se ducă țintă în living, să deschidă un sertar îngust, incastrat într-o măsuță din dreptul ușii duble de sticlă, și să scoată de acolo un plic mare.

· Aruncă un ochi, m-a îndemnat.

Era o veche fotografie cu clasa, distrusă, făcută cu un an sau doi înainte de cea pe care o multiplicasem eu. Cu degetul mic, mi l-a indicat pe Adrien; părea mai tânăr în fotografia asta. Amândoi îl căutam din priviri pe Léon.

· L-ai găsit? m-a întrebat.

Am clătinat din cap. Însă în clipa următoare uite-l, în picioare, chiar lângă Adrien. Asemănarea dintre chipul din fotografia mea și cel din fotografia veche, cu clasa era uluitoare.

· Deci ai știut tot timpul ăsta! am exclamat.

A încuviințat din cap, cu un surâs deopotrivă vinovat și amuzat.

· Știam de existența fotografiei. Dar aveam nevoie să-mi confirme și altcineva.

Am stat să mă gândesc la cuvintele lui câteva clipe.

· De asta m-ai adus aici săptămâna trecută?

· Știam c-o să mă întrebi. Răspunsul e nu. Am mai avut un motiv și sunt sigur că l-ai ghicit. Vreau să-ți ofer ție partitura. Dăruindu-ți-o ție, și nu altcuiva, îndeplinesc ultima dorință a tatălui meu. Tot ce te rog e s-o cânți într-un concert.

Între noi s-a instalat o tăcere apăsătoare. Aș fi vrut să protestez și să spun lucrurile pe care le spun îndeobște oamenii atunci când li se oferă un dar costisitor: *Nu pot accepta* – ceea ce se traduce și prin *Nu sunt demn de darul tău*. Dar știam că l-ar fi jignit.

· Încă am senzația că descoperirea noastră e prea elegantă, prea facilă, am spus. Pe undeva, sunt încă sceptic. Să nu ne pripim cu trasul concluziilor.

· De ce nu?

· Fiindcă nu-mi pot imagina nici un motiv pentru care un tânăr catolic, înstărit, de la Lycée J., ai cărui părinți probabil că aderau la *Action Française,* ar fi vrut să se atingă de *Kol Nidre*.

· Și, deci, ce vrei să spui?

· Că Léon al nostru s-ar putea să nu fie Léon Deschamps.

În încercarea mea de a epuiza toate pistele, mi-am petrecut toată săptămâna ce a urmat căutând indicii. Alte fundături și o altă pistă, care se anunța promițătoare, însă, după-amiaza aceea de sâmbătă, aflați în casa lui de la țară, mi-a picat fisa.

· Mă tot rodea o chestie. În primul rând, faptul că tatăl tău a continuat să meargă la concert la Sainte U. duminica. Să fi fost biserica aceea legată în cine știe ce mod misterios de Léon? Poate că biserica însăși avea ceva de-a face cu Cvartetul Florian. Știam că cvartetul cânta de ani întregi în aceeași biserică și cu gura ta mi-ai spus că tatăl tău le sponsoriza concertele. Așa că i- am căutat pe internet și până la urmă am aflat, așa cum și bănuiam, că au existat nu una, nu două, ci trei întrupări ale cvartetului. Cei de la Florian au debutat la mijlocul anilor 1920, formula inițială nefiind de cvartet, ci de trio: vioară, violoncel și pian. Și acum vine partea care dovedește că sunt un adevărat geniu. Pianistul nu era Léon Deschamps, cum ne-am închipuit și unul, și altul, ci un om care făcuse parte din trio zece ani, care cânta și la pian, și la vioară, pe numele lui Ariel Waldstein. Așa că am dat căutare după „Ariel Waldstein“ și, ce să vezi, a fost un pianist evreu, care nu doar că a murit în lagăr, dar a fost omorât în bătaie fiindcă avea o vioară Amati și a refuzat să se despartă de ea. Avea șaizeci și doi de ani.

· Dar „Ariel“ nu e același lucru cu „Léon“, a protestat Michel.

· Am pus totul cap la cap azi-dimineață, devreme – cum anume, să mor dacă știu. În ebraică „Ariel“ înseamnă „leul lui Dumnezeu“: pe scurt, „Léon“. Mulți evrei au un nume evreiesc și unul latinesc. În anii ’20, violonistul e trecut ca „Ariel“; la începutul anilor ’30 devine „Léon“, probabil din pricina recrudescenței antisemitismului. Cel mai simplu mod de a afla mai multe despre el este să ne interesăm la Yad Vashem, în Ierusalim.

Simțeam nevoia să mai adaug ceva în punctul ăsta, ca și când tot săpatul și scormonitul prin viața lui Ariel Waldstein ar fi scos în același timp la lumină un subiect care ar fi putut părea complet lipsit de însemnătate, dar despre care eram convins că era legat la nivel subliminal, dacă nu de alta, și din simplul motiv că implica trecerea timpului și redescoperirea cuiva drag. Aproape că intuiam încotro

putea duce asta și deja ezitam să merg mai departe cu presupunerile, de teamă că mintea lui Michel tindea deja într-acolo. N-a adus vorba și nici eu. Dar eram convins că-i trecuse prin minte.

În dimineața aceea de duminică am făcut duș împreună, apoi am ieșit la o plimbare scurtă pe ușa din spate, pe care n-o mai remarcasem până atunci. Toată lumea din sat părea să-l cunoască pe Monsieur Michel și, de pe o parte și de pe cealaltă a drumului, nu mai contenea să curgă cu urări. M-a condus la o cafenea aflată la colțul străzii pe care nu părea s-o recomande ceva, însă în clipa în care am pus piciorul înăuntru, m-am simțit cuprins instantaneu de un val de efuziune și ocrotit. Era înțesată de oameni care-și parcaseră mașinile și dubele ca să bea o cană de ceva fierbinte înainte s-o ia din loc din nou. Am comandat două cafele și doi croasanți. Lângă noi ședeau trei fete care băteau în treizeci, practic boscorodindu-i pe bărbații
din viețile lor. Mi-a plăcut când Michel, care trăgea cu urechea, a zâmbit și apoi mi-a făcut cu ochiul.

· Bărbații sunt groaznici, i-a spus el uneia dintre fete.

· Groaznici. Cum puteți voi, bărbații, să vă uitaţi în oglindă dimineața mă depășește pur și simplu.

· Nu ne e ușor, dar facem eforturi, a răspuns Michel.

Râsete. Ospătarul, care auzise întâmplător discuția, a zis că femeile le sunt superioare bărbaților și că nevasta lui era ființa cea mai desăvârșită de pe pământ.

· De ce? l-a întrebat una dintre fete care tot dădea să-și aprindă o țigară doar ca să amâne de fiecare dată.

· De ce? Pentru că a făcut din mine un om mai bun. Și, credeți-mă pe cuvânt, în cazul meu, asta era o lucrare pe care numai un sfânt ar fi putut-o duce la bun sfârșit.

· Cu alte cuvinte, e o sfântă.

· Să nu exagerăm! Cine-și dorește o sfântă în așternuturi? Toată lumea a râs.

După cafea, Michel și-a întins picioarele cu totul pe sub masă și părea în chip maiestuos satisfăcut de micul dejun.

· Încă un rând? m-a întrebat.

Am dat din cap că da. El a mai comandat două cafele. Nici unul nu spunea nimic.

· Trei săptămâni, a zis într-un târziu, poate ca să umple tăcerea care se lăsase.

L-am îngânat, la rândul meu. Și atunci, din senin, s-a întins și mi-a luat mâna într-a lui. Nu mi-am retras-o, simțindu-mă stânjenit din pricină că localul era înțesat cu lume care aștepta în picioare la bar. Trebuie să-mi fi sesizat stinghereala și mi-a dat drumul mâinii.

· În seara asta cântăm iarăși Beethoven.

O spunea ca și când, tacit, ar fi încercat să mă convingă să plecăm.

· Trăiam cu impresia că e un rendez-vous.

· Mă rog, n-am îndrăznit să mă gândesc atât de departe, a spus el.

· Încetează!

· Nu mă pot abține.

· Dar de ce?

· Fiindcă adolescentul necopt încă sălășluiește pe undeva în mine și, la răstimpuri, rostește câteva vorbe, pe urmă se ascunde. Fiindcă îi e teamă să întrebe, fiindcă se teme c-o să râzi că a îndrăznit, fiindcă până și să aibă încredere e greu. Sunt timid, mi-e frică și sunt bătrân.

· Nu gândi așa! Aproape am dezlegat un mister astăzi. Ce ne rămâne de făcut este să-l întrebăm în seara asta pe violoncelist dacă și-l amintește pe Ariel. E posibil să nu, dar, chiar și așa, o să întrebăm.

· Asta o să-l întoarcă din morți pe taică-meu?

· Nu, dar s-ar putea să-l facă fericit, ceea ce te va face pe tine fericit.

A stat să cumpănească preț de câteva clipe, apoi a clătinat din cap ca și altă dată, vrând să sugereze aprobare resemnată și tacită. Apoi, ca și când ar fi sărit dintr-un foc peste toate subiectele rămase nediscutate între noi:

· Poți să-mi promiți că o să cânți cadența… la un moment dat, curând, sper eu?

· O s-o cânt la sfârșitul primăverii, când o să plec în turneu în State, și la toamnă, când mă întorc la Paris. Îți promit.

L-am văzut cum șovăie și mi-am dat seama care era motivul.

Venise momentul să-i spun.

· Odată ajuns în America, am de gând să-i fac o vizită inopinată unui om pe care nu l-am mai văzut de o veșnicie.

M-am uitat la el în timp ce cumpănea spusele mele.

· Asta înseamnă că ai de gând să călătorești solo, așa-i? Am dat din cap în semn că da.
Din nou, l-am urmărit atent, în timp ce-mi cântărea vorbele.
· Ticălosul care s-a însurat? a întrebat într-un târziu.
Am încuviințat. Îmi plăcea grozav că reușea să mă citească atât de bine, și cu toate astea mă temeam de ceea ce citea.
· Când sunt cu tine mă trimite cu gândul la el, am spus. Când o să ne revedem, primul lucru pe care o să vreau să-l fac o să fie să-i povestesc despre tine.
· Ce anume? Că nu mă ridic la înălțimea unui standard atât de înalt?
· Nu, fiindcă tu și cu el sunteți standardul. Acum, că mă gândesc, numai voi doi ați contat. Toți ceilalți au fost doar niște întâmplători. Tu mi-ai dăruit niște zile care justifică anii întregi în care n-am fost cu el.
M-am uitat la el, iar de data asta eu am fost cel care s-a întins și i-a luat mâna într-a lui.
· Plimbare? am întrebat.
· Plimbare.
Ne-am ridicat, iar el a venit cu sugestia să ne întoarcem prin pădure ca să ajungem la lac.
· Ce cred eu că ar trebui să facem noi este să descoperim cine a fost Ariel Waldstein. Poate există cineva care ar putea să știe mai multe despre el.
· Posibil. Dar avea șaizeci și doi de ani când a murit, ceea ce ar face ca orice rudă care mai trăiește să aibă o vârstă foarte, foarte înaintată.
· Așadar, Ariel sigur avea de două ori vârsta tatălui tău la momentul respectiv.
M-a privit deodată și a surâs.
· Șarpe ce ești!
· Mă întreb ce-o fi fost între ei. Poate asta e ceea ce ne motivează căutarea, până la urmă.
· Te referi la noi doi?
· Poate. Dacă biserica mai păstrează arhive, o să aflăm. Putem chiar să încercăm să aflăm adresa lui Ariel, poate dintr-o carte de telefon veche. Și, dacă reușim să identificăm clădirea, ar trebui să plătim să fie montată o *Stolperstein* în amintirea lui.
· Dar, dacă nu există moștenitori, dacă descendența s-a încheiat cu el, dacă nu e nici urmă de el și nu mai rămâne nimic de aflat?

· În cazul acesta, vom fi făcut o faptă bună. Piatra va fi în amintirea tuturor celor care au pierit fără ca măcar să fi apucat să strecoare un cuvânt de avertizare sau de iubire sau măcar numele lor înainte să intre în camera de gazare. În afara unei partituri cu o rugăciune iudaică. În familia ta a murit cineva în Shoah?

· Știi despre străunchii mei. Îmi pare că și străbunica mea a murit la Auschwitz. Dar nu sunt sigur. Mori și după aia nimeni nu mai vorbește despre tine și, pe nesimțite, nimeni nu mai întreabă, nimeni nu mai povestește, nimeni nu mai știe măcar sau nu își mai dorește să știe. Ești dispărut, n-ai trăit niciodată, n-ai iubit niciodată. Timpul nu proiectează umbre, iar memoria nu lasă scrum.

Mintea mi-a fugit la Ariel. Partitura reprezenta scrisoarea lui de dragoste adresată unui tânăr pianist, epistola lui tainică. *Cânt-o pentru mine. Rosteşte kadişul pentru mine. Îţi mai amintești cum sună melodia? E ascunsă acolo, sub Beethoven, lângă Mozart, găsește-mă*. Cine poate ști în ce condiții îngrozitoare, inimaginabile și-a notat Léon evreul cadența pentru a-i spune *Mă gândesc la tine. Te iubesc, cântă*?

Și m-am gândit la bătrânul Ariel, evreul care mergea acasă la Adrien, deși știa că nu e bine-venit, Ariel, care căuta adăpost, dar care fusese alungat sau, mai rău, denunțat fie de tată, fie de mamă sau de servitori, probabil cu binecuvântarea părinților. M-am gândit la Ariel încercând să-și afle scăparea în Portugalia, în Anglia sau, mult mai îngrozitor, la Ariel în timp ce era arestat de Miliţia franceză cu ocazia uneia dintre descinderile alea înspăimântătoare în timpul cărora evreii, tineri și bătrâni deopotrivă, erau smulși din casele lor în toiul nopții și încărcați cu forța în camioane înțesate ochi. Și pe urmă la Ariel, băgat în vreun țarc pe undeva, la Ariel în vagoanele pentru vite și, în fine, la Ariel omorât în bătaie din cauză că refuzase să se despartă de vioara lui, care cel mai probabil stă acum într-o casă de nemți, care s-ar putea nici să nu știe că instrumentul a fost luat cu japca după ce proprietarul lui a pierit într-un lagăr. Oare tatăl lui Michel să fi căutat să-și ispășească greșeala de a nu fi reușit să-l salveze pe Ariel? *Dacă n-am fost în stare să vă ofer ție și alor tăi adăpost, n-o să mai cânt niciodată*. Sau: *După ce ți-au făcut ție, pentru mine muzica a murit*. Parcă îl și auzeam pe bărbatul mai în vârstă implorând: *Dar trebuie să*

cânți. De dragul meu, nu renunța niciodată să cânți, poftim, cântă asta.

Și, din nou, m-am trezit că mă gândesc la propria mea viață. Exista oare cineva care într-o zi să-mi trimită o cadență și să spună *Eu nu mai sunt, dar te rog găsește-mă, cântă pentru mine?*

- Cum se numește rugăciunea evreiască?
- *Kol Nidre*.
- Se intonează pentru morți?
- Nu, rugăciunea aceea se cheamă kadiș.
- O știi?
- Orice băiețel evreu o învață. Suntem învățați să exersăm în vederea morții înainte ca măcar să fi înțeles ce e moartea. Ironia face că aceasta este singura rugăciune pe care n-o poți folosi pe propria persoană.
- De ce spui asta?
- Fiindcă n-o poți intona și să fii și mort în același timp.
- Sunteți îngrozitori!

Am râs amândoi. Pe urmă m-am gândit mai bine câteva clipe.

- Știi, există o mare probabilitate ca toată povestea asta cu Léon plus Ariel să nu fie decât o ficțiune.
- Știu, dar e a noastră. Știu precis ce o să facem diseară. O să ne întoarcem în oraș, eu o să fiu taică-meu, iar tu – tânărul care eram pe vremea aceea sau fiu-meu cu care nu mă văd și o să stăm împreună, o să ascultăm Cvartetul Florian, poate așa cum făcea tatăl meu când avea vârsta ta, iar Léon pe a mea. Știi, până la urmă, viața nu e prea originală. Are moduri stranii de a ne reaminti că, și în lipsa unui Dumnezeu, există o sclipire de geniu retrospectiv în felul în care soarta face jocurile. Nu ne servește cincizeci și două de cărți; ne dă patru sau cinci, să zicem, și întâmplător sunt aceleași pe care le-au avut la dispoziție părinții, bunicii și străbunicii noștri. Cărțile par cam jerpelite și îndoite. Opțiunile în materie de suite sunt limitate: la un moment dat, cărțile o să înceapă să se repete, arareori în aceeași ordine, dar de fiecare dată după un tipar care pare straniu de familiar. Uneori ultima carte nici măcar nu mai este jucată de cei a căror viață s-a sfârșit. Nu întotdeauna soarta

respectă ceea ce noi considerăm că ar fi sfârșitul unei vieți. Le va oferi ultima carte celor ce vin după tine. Motiv pentru care sunt de părere că

toate viețile sunt condamnate să rămână neterminate. Ăsta e adevărul jalnic cu care trăim cu toții. Ajungem la capătul vieții, dar asta nu înseamnă nicidecum că ne-am încheiat socotelile cu ea, nici pe departe! Oriunde te întorci, sunt proiecte de care de-abia ne apucaserăm, chestiuni nerezolvate și rămase în coadă de pește. Să trăiești înseamnă să mori cu regrete care ți-au rămas în gât. Cum zice poetul francez, *Le temps d'apprendre à vivre il est déjà trop tard*, când învățăm în sfârșit să trăim, e deja prea târziu. Și, cu toate astea, trebuie să existe o mică bucurie în a descoperi că fiecare e pus în postura de a completa viețile altora, de a închide catastiful pe care ei l-au lăsat deschis și de a juca ultima carte în locul lor. Ce ar putea fi mai satisfăcător decât să știi că întotdeauna va fi la latitudinea altcuiva să îți completeze și să-ți încheie rotund viața? Cineva pe care l-am iubit și care ne iubește îndeajuns. În cazul meu, mi-ar plăcea să cred că acela o să fii tu, chiar dacă n- o să mai fim împreună. E ca și cum aș ști deja cine o să fie cel care o să-mi închidă ochii. Vreau ca acela să fii tu, Elio.

Câteva clipe, chiar în timp ce-l ascultam pe Michel vorbind, mi-am dat seama că exista un singur om pe planeta asta care mi-ar fi plăcut să-mi închidă ochii. Iar el, speram, fără să-mi fi spus o vorbă de ani întregi, avea să traverseze lumea ca să-mi treacă palma peste pleoape, așa cum aș fi făcut și eu cu ale lui.

· Carevasăzică, a zis Michel, o să ne întâlnim cu cel mai în vârstă membru al cvartetului, cel pe care țineai tu morțiș să-l auzi în urmă cu trei săptămâni, și o să-l întrebăm dacă-și amintește ceva. Însă înainte de asta, la pauză, o să luăm cidru fiert de la călugărița aia decrepită, poate o să ne facem iarăși că

nu ne știm, să ne promitem c-o să ne revedem după concert, știind că după aceea o să mergem undeva să luăm o gustărică.

· Doamne, am apucat să-ți spun cât îmi doream să mă iei în brațe și să mă inviți la tine în seara aia? Am fost cât pe ce să zic ceva, dar m-am abţinut.

· Poate n-a fost scris în cărți să se întâmple în noaptea aia.

· Poate.

M-a privit în timp ce-și înfășura fularul pe după gât.

· Ți-e frig? s-a interesat.

· Puțin, i-am răspuns.

Îmi dădeam seama că îl încerca un soi de teamă în ceea ce mă priveşte, dar nu voia s-o arate.

· Ai prefera să ne întoarcem acasă? Am clătinat din cap.

· Mi se face frig când sunt neliniștit.

· Ce te neliniștește?

· Nu vreau ca ce avem noi să se sfârșească.

· De ce s-ar sfârși?

· Nu există nici un motiv.

· Tu ești singura carte de care a fost cât pe ce să fiu șuntat în viața asta. Diseară împlinim trei săptămâni și ar fi putut foarte bine să nu se întâmple. Am nevoie…

Însă în clipa următoare a tăcut.

· Ai nevoie?

· Am nevoie de încă o săptămână, o lună, încă un anotimp, prin asta înțelegându-se încă o viață. Dă-mi iarna. Se va desprimăvăra și îți vei lua zborul în turneu. Dincolo de toate straturile pe care le-am scos la iveală azi, știu că există cineva care ți-e menit și nu cred că omul acela sunt eu.

N-am spus nimic. A surâs trist.

· Poate ticălosul cu însurătoarea.

Apoi s-a întrerupt câteva clipe și am simţit încordare în vocea lui:

· Singurul lucru pe care mi-l doresc în viața asta e ca tu să- ți afli fericirea. Restul…

N-a fost în stare să-și termine fraza. A clătinat din cap, semn că, în rest, nu conta nimic.

Nici unul nu știam ce am mai fi putut adăuga. L-am luat în brațe și el m-a strâns la piept și încă eram îmbrățișați când a zărit zburând deasupra un stol de gâște.

· Uite! a făcut el.

Nu am slăbit strânsoarea.

· Noiembrie, am spus.

· Așa e. Nici iarnă încă, nici toamnă. Întotdeauna mi-a plăcut luna noiembrie în ținutul lui Corot.

1. Denumirea castelului englezesc din romanul *Întoarcere la Brideshead* de Evelyn Waugh, ecranizat într-un celebru serial TV, difuzat între 1981 şi 1982 (n.t.).

CAPRICCIO

Erica și Paul.

Nu se cunoșteau, și cu toate astea au ieșit din ascensor împreună. Ea era încălțată în pantofi cu toc, el – în espadrile. Urcând amândoi la același etaj, constataseră că se îndreptau spre același apartament, ba chiar aveau o cunoștință comună, un anume Clive, despre care nu știam absolut nimic. Cum au reușit să ajungă la Clive mi s-a părut izbitor de straniu, pe de altă parte, de ce mi s-ar fi părut ceva ciudat într-o seară care se anunța deja stranie, dat fiind că cele două persoane pe care îmi doream cu ardoare să le văd la petrecerea mea de adio sosiseră împreună, nici mai mult, nici mai puțin. El a venit cu iubitul lui mult mai în vârstă, ea cu soțul ei, dar tot nu-mi venea să cred că, după luni întregi în care îmi dorisem să-i fac să se apropie, în fine îi aveam pe amândoi sub acoperișul meu în ultimele zile pe care le mai petreceam în oraș. Mai era o mulțime de lume – dar cine dădea doi bani pe ceilalți invitați: partenerul lui, soțul ei, instructorul de yoga, prietena pe care Micol insista s-o cunosc, perechea cu care mă împrietenisem toamna trecută la o conferință dedicată diasporei evreiești din timpul celui de-al Treilea Reich, acupuncturistul bizar de la 10H, logicianul dement de la mine de la Catedră, cu nevasta lui vegetariană, cam țicnită, și drăguțul de dr. Chaudhuri de la Mount Sinai, care fusese bucuros să reinventeze însuși conceptul de meniu de cocktail în seara cu pricina ca să vină în întâmpinarea dorințelor oaspeților. La un moment dat am destupat sticla de

prosecco și toți au închinat în cinstea întoarcerii noastre în New Hampshire. Toasturile răsunau în apartamentul golit deja și câțiva masteranzi au ridicat paharul în cinstea mea și m-au tachinat cu duioșie și umor, timp în care oaspeții soseau și plecau într-un du-te vino continuu.

Dar cei doi care contau au rămas. Ba chiar a existat un moment, în timp ce lumea se învârtea de colo colo prin apartamentul golit, când ea a ieșit pe balcon, iar eu am urmat-o, apoi a venit și el, iar ei doi stăteau rezemați de balustradă, ținând pahare de șampanie, discutând despre acest Clive, ea în stânga mea, el în dreapta, timp în care eu am pus paharul pe pardoseală și i-am cuprins pe după mijloc pe amândoi, într-un gest prietenesc, familiar, cu desăvârșire relaxat. Apoi mi-am retras brațele și m-am rezemat de parapet și am rămas așa toți trei, umăr lângă umăr, admirând apusul împreună.

Nici unul nu s-a clintit de lângă mine. Amândoi se sprijineau de mine. Durase luni de zile să-i aduc aici. Acesta era răgazul nostru tihnit pe balconul care dădea spre Hudson, în această seară neobișnuit de caldă de mijloc de noiembrie.

Catedra lui de la universitate era pe același palier cu a mea, dar nu colaboram profesional în vreun fel. După cum arăta, presupuneam că era fie un masterand care se pregătea să-și termine disertația, fie un cercetător proaspăt admis la școala postdoctorală sau vreun asistent universitar la început de carieră. Împărțeam aceleași scări și același etaj, când și când ne mai intersectam pe la ședințele de departament importante sau, mai des, la Starbucks-ul situat la două străzi depărtare, pe Broadway, de obicei după-amiaza târziu, înainte să înceapă seminarele de la masterat. Ne remarcaserăm unul pe altul și în cele câteva rânduri când se întâmplase să ne întâlnim în același
bufet cu salate de peste drum de facultate, iar pe urmă nu ne puteam abține să nu zâmbim când dădeam nas în nas în aceeași toaletă unde intraserăm să ne spălăm pe dinți după prânz. A devenit o sursă constantă de zâmbete când ne întâlneam în drum spre toaleta bărbaților cu pasta de dinți întinsă deja pe periuțe. Din câte se părea, nici unul nu își lua tubul de pastă cu el la baie. Într-o zi s-a uitat la mine și a întrebat „Aquafresh?“, iar eu i-am spus da. De unde știa? După dungi, m-a lămurit el. Și, ca să profit de faptul că spărsese gheața, l-am întrebat ce marcă folosea el.

- Tom’s of Maine.

Ar fi trebuit să-mi dau seama. Clar era genul care folosește Tom’s of Maine. Probabil și deodorantul pe care-l folosea era de la ei, săpunul și alte produse de nișă, care se găsesc îndeobște în magazinele naturiste. Uneori, după ce îl urmăream în timp ce își clătea gura de pastă de dinți, aș fi fost curios să știu ce gust avea chimenul dulce după salată.

Nu ne făceam curte, dar între noi părea să adaste ceva subînțeles. Podul nostru de vase șubred se înfiripa din amabilități sfioase la ceasul amiezii doar ca să fie demantelat în pripă a doua zi de dimineață, atunci când, uîntâmplător scările în același timp, de-abia dacă ne salutam. Îmi doream ceva și bănuiam că și el. Dar nu eram niciodată sigur că interpretasem starea de fapt îndeajuns de limpede, încât să spun ceva sau să împing lucrurile mai departe. În timpul unuia dintre scurtele noastre dialoguri, am profitat de ocazie ca să-i spun că mă apropiam de sfârșitul anului meu sabatic și nu peste mult timp aveam

să mă întorc în New Hampshire. Mi-a zis că-i pare rău să audă asta; își tot propusese să vină la seminarul meu despre presocratici.

Dar timpul! a făcut el. Timpul! alăturând un zâmbet stânjenit, de scuză, cu un oftat umil.

Așadar, se interesase și știa de seminarul meu despre presocratici. Găseam lucrul ăsta măgulitor. Se apropia de termenul-limită până la care trebuia să-și termine cartea despre pianistul rus Samuil Feinberg. Nu mai auzisem de Feinberg și aveam senzația că asta dezvăluia o altă fațetă a lui pe care îmi doream să-mi fi făcut timp s-o aprofundez. Dacă nu era ocupat și avea chef să vină la o mică recepție de adio în apartamentul nostru aproape golit – nu mai rămăseseră decât patru scaune, i- am spus – era cât se poate de bine-venit. Avea? Categoric, mi-a spus. Replica lui a fost atât de promptă, încât o clipă mi-a venit greu să-l cred.

Și mai era Erica. Frecventam același curs de yoga, uneori ajungea acolo neobișnuit de devreme – șase dimineața – și eu la fel; câteodată, și unul, și celălalt ne făceam apariția foarte târziu, la șase seara. Ba chiar erau dăți când veneam de două ori în aceeași zi, la șase dimineața și la șase seara, aproape ca și când ne-am fi căutat cu dinadinsul unul pe altul, dar aveam destulă minte cât să nu sperăm că ne-am putea întâlni de două ori în aceeași zi. Ei îi plăcea colțul ei, iar eu mă așezam de fiecare dată la treizeci de centimetri de ea. Chiar și când nu era, îmi plăcea să-mi aștern covorașul pe podea la aproximativ un metru de perete. La început pentru că îmi plăcea locul nostru predilect, mai târziu am descoperit moduri subtile de a-i păstra locul. Dar nici unul, nici celălalt nu eram cursanți frecvenți, motiv pentru care a durat o veșnicie până când am ajuns să schimbăm până și un semn din cap grăbit. Uneori, când eram deja întins pe jos cu ochii închiși, se întâmpla să aud cum își trântește cineva covorașul lângă al meu. Fără să mă uit, știam
cine e. Chiar și când se apropia de colțul nostru înghesuit în picioarele goale, mă deprinsesem să îi recunosc foșnetul furișat, sfios al pașilor, răsuflarea, felul în care își dregea glasul în momentul în care se lungise în sfârșit pe jos. Nu ascundea câtuși de puțin faptul că se prefăcea mirată, dar, în același timp, încântată să mă vadă acolo. Eu eram, mai circumspect și mă prefăceam că n-am văzut bine, luându-mi deodată expresia care voia să spună „O, tu erai“. Nu voiam să par prea transparent și nici să las impresia că fie ardeam de nerăbdare să înfiripăm o legătură dincolo de ceea ce fusese întotdeauna o flecăreală degajată, indiferentă între yoghini, ori de câte ori

ne strângeam în fața studioului, așteptând desculți ca grupul de dinainte să golească sala. De fiecare dată conversația noastră avea ceva politicos și în același timp ușor ironic atunci când discutam despre prestația noastră mediocră de la curs sau când ne plângeam de suplinitoarea noastră incompetentă, sau când oftam, urându-ne weekend plăcut după ce la meteo anunțaseră furtună. Amândoi știam că povestea asta nu duce nicăieri. Dar îmi plăceau labele picioarelor ei și umerii lucind de un bronz estival care nu părea dispus să estompeze parfumul loțiunii de plajă din weekend. Mai presus de orice, îmi plăcea fruntea ei, care nu era teșită, ci bombată, și care sugera gânduri pe care nu le puteam formula, dar pe care mi-aș fi dorit să le cunosc mai bine, fiindcă un gând întârziat crispat părea să adaste în mod ostentativ pe chipul ei de fiecare dată când schița un zâmbet. Se îmbrăca cu haine mulate, cu gambele zvelte la vedere, așa încât, dacă-mi lăsam mintea să zburde, îmi puteam lesne imagina picioarele ei înălțate la nouăzeci de grade în poziția *viparita karani*, cu călcâiele proptite în pieptul meu, cu degetele de la picioare atingându-mi umerii și cu gleznele în căușul
palmelor mele în timp ce stăteam în genunchi cu fața spre ea. Apoi, dacă ar fi îndoit picioarele și și-ar fi adunat treptat genunchii în jurul taliei mele, nu mi-ar fi trebuit decât s-o aud cum răsuflă și scoate un geamăt ca să știu că îmi doream mai mult decât o camaraderie între yoghini.

Mă bătea un gând să-l invit pe instructorul nostru de yoga la o serată de rămas-bun, am spus. I-ar fi plăcut să vină împreună cu soțul ei? Ar fi grozav, a răspuns ea.

Așadar iată-i pe amândoi aici. Era cald pentru noiembrie, iar ușile noastre de sticlă erau deschise larg și o briză dinspre fluviu se învârtejea întruna prin încăpere, în vreme ce pe pervazurile ferestrelor lumânările pâlpâiau și cu toții aveam senzația că suntem într-un film și ne petrecem o seară de sâmbătă feerică, în care totul merge cum trebuie. Mă rezumam la a face prezentările și să formulez, iscusit, întrebări, așa încât nimic din ceea ce întrebam să nu sune ca întrebările acelea tocite, exersate îndeobște de amfitrion, dacă începeam să simt că discuția se împotmolea. *Ce părere aveți despre ultima scenă din film? Cum vi s-au părut cei doi actori îmbătrâniți? V-a plăcut filmul la fel ca celălalt de același regizor? Eu, unul, m-am trezit că-mi plac filmele care se termină brusc cu un cântec. Și voua?*

O fi fost petrecerea mea de adio, dar rămâneam gazda seratei. Mă asiguram că prosecco-ul curge din abundență și toată lumea pare cu desăvârșire relaxată. Îți dădeai seama din felul în care cei doi stăteau

rezemați de perete și flecăreau și, atunci când, la răstimpuri, mă alăturam și eu lor, aveam senzația că suntem singuri pe lume. Dacă încăperea s-ar fi golit, n-am fi băgat de seamă și am fi continuat să discutăm despre cutare sau cutare carte, film sau piesă, trecând lin de la un subiect la altul, fără să ne contrazicem nici măcar o dată.

Și ei aveau întrebări – pentru mine, unul pentru celălalt și de vreo două ori li s-au adresat celor care se apropiaseră prin bucătărie, invitându-i să ia și ei parte la discuție. Am izbucnit în râs, iar eu i-am luat pe amândoi de mână și știu că faptul că schițasem gestul acela le-a plăcut și unuia, și celuilalt și mi-au răspuns cu o strângere delicată, care nu era nici lipsită de fermitate, nici îndatorat politicoasă și-atât. La un moment dat el și mai apoi și ea m-au frecat pe spate, uşor, ca și cum le-ar fi plăcut și textura pulovărului meu și și-ar fi dorit s-o simtă iarăși. Era o seară nemaipomenită, beam, telefoanele nu ne sunaseră nici măcar o dată, iar desertul dr. Chaudhuri urma să fie servit în curând. Petrecerea era programată să se termine la opt și jumătate, dar era trecut bine de ora respectivă, și nimeni nu dădea semn că ar vrea să plece.

Când și când, îi mai aruncam câte o căutătură lui Micol, menită să însemne *E totul în regulă la tine acolo?*, la care un semn precipitat din cap anunţa *Da – la tine? Merge și aici*, îi răspundeam. Eram o echipă perfectă și faptul că eram o echipă ne ținea împreună. Era motivul pentru care, cred, știuserăm dintotdeauna că o să formăm un cuplu solid. Lucru în echipă, da. Și, uneori, pasiune.

Care-i faza cu ăștia doi? m-a chestionat ea cu o înclinare întrebătoare a capului, referindu-se la cei doi oaspeți tineri pe care nu-i mai văzuse până atunci. *Îți povestesc mai târziu*, i-am răspuns eu prin semne. Părea trasă la față și, pe undeva, bănuitoare. Îi știam privirea aceea acră, care voia să însemne *Coci tu ceva*.

Cei doi aveau simțul umorului și râdeau destul de mult, uneori pe socoteala mea, dat fiind că rar eram la curent cu
lucruri pe care toți ceilalți păreau să le știe. Dar îi lăsam să-și facă numărul. La un moment dat, Erica m-a întrerupt și mi-a șoptit:

- Nu te uita! Prietena soției tale se tot holbează încoace.
- O interesează o slujbă la universitate, ăsta fiind și motivul pentru care o evit.
- Nu te interesează? a întrebat el cu o undă de ironie în glas.
- Sau nu te convinge? s-a băgat și ea în vorbă.
- Nu mă impresionează, am răspuns. Ce am vrut să spun e că *nu mă atrage*.
- Dar e frumușică, a remarcat Erica.

Am clătinat din cap cu un surâs batjocoritor.

- Tăceți! Știe că vorbim despre ea.

Toți trei ne-am ferit stânjeniți privirile.

- Unde mai pui c-o cheamă Kirin, am adăugat.
- Nu e Kirin, ci Karen, a spus el.
- Eu am auzit Kirin.
- De fapt, chiar a zis Kirin, a confirmat partenera mea de yoga.
- Asta-i din cauză că vorbește în michigandeză.
- Michiganeză, vrei să spui.
- Sună mechuga.

Am izbucnit cu toții în râs. Nu păream capabili să ne înfrânăm.

- Suntem urmăriți, a zis el.

În timp ce încă mai căutam să ne înăbușim râsetele, gândurile mi-au luat-o înainte. Îi doream pe amândoi în viața mea. Și în orice condiții. Îi voiam în clipa asta, pe el cu iubitul lui, pe ea cu tot cu bărbatu-său, nu conta, cu tot cu nou-născuții
lor sau copiii adoptivi, dacă aveau așa ceva. Ar fi fost liberi să vină și să plece după cum aveau chef, atât doar, să facă parte din viața mea de zi cu zi monotonă și înfiorător de searbădă din New Hampshire.

Și dacă Erica și Paul ajungeau să se placă și în alt fel, imprevizibil – care, la urma urmei, poate că nu era chiar atât de imprevizibil?

Chestia asta s-ar fi putut să-mi dea un fior prin interpuși. Libidoul acceptă toate valutele, iar plăcerile la mâna a doua au o rată de schimb considerată suficient de fiabilă încât să treacă drept bună. N-a ajuns

nimeni la sapă de lemn împrumutând plăcerea cuiva. Ne ruinăm doar atunci când nu dorim pe nimeni.

· Credeți că ar putea face pe cineva fericit? am întrebat în legătură cu prietena nevesti-mii, fără să îmi dau seama exact de ce rostisem întrebarea.

· Pe un bărbat ca tine? s-a grăbit el să adauge, ca și cum ar fi fost gata în orice clipă să arunce o săgeată, în vreme ce zâmbetul ei șăgalnic, dar subînțeles, care a urmat după al lui, îmi spunea că era posibil ca ea să fi deslușit înțelesul tainic al întrebării mele. Amândoi păreau înțeleși că nu eram genul pe care să-l poți ferici cu ușurință.

· Dac-ați ști voi cât de simple sunt lucrurile pe care mi le doresc!

· Cum ar fi? a întrebat ea, aproape prea brusc, ca și cum de- abia aștepta să mă prindă cum caut s-o scald sau să mint.

· Pot să numesc două.

· Păi, numește-le! a zis ea, provocându-mă pe loc, fără să-și dea seama că se pripise și că răspunsul meu, care era limpede
că-mi stătea pe limbă, nu era deloc cel la care s-ar fi așteptat. Băgând de seamă că șovăi, el a intervenit:

· Poate nu are chef să răspundă.

· Poate că am, am replicat.

Din nou, un zâmbet trist i-a încolțit pe buze.

· Poate că nu.

Deci acum ea știe, nu are cum să nu știe. Îmi dădeam seama că o intimidez. Însă acesta, știam din proprie experiență, era momentul în care întrebarea îndrăzneață e rostită sau nici măcar nu e cazul să fie rostită, fiindcă răspunsul nu poate fi decât da. Însă ea avea emoţii.

· Oricum, majoritatea nevoilor noastre sunt închipuite, nu-i așa? am spus, căznindu-mă încă o dată să îndulcesc ceea ce tocmai spusesem ca să-i las o portiță de scăpare, în caz că ar fi căutat una și n-o găsea. Iar unele dintre dorințele noastre cele mai fierbinți ajung să însemne mai mult pentru noi neîmplinite decât probate – nu găsiți?

· Nu cred că am așteptat vreodată suficient cât să aflu ce sunt acelea dorințe amânate.

A izbucnit într-un hohot de râs.

· Eu da, a spus ea.

M-am uitat la ei și ei la mine. Îmi plăceau momentele stingheritoare ca acesta. Uneori nu trebuia decât să le invit și să nu mă pripesc să le

înăbuș în față. Însă tensiunea sporea, iar ea s-a grăbit să spună ceva, orice, ceea ce îmi dădea de înțeles și că într-adevăr intuise ce eu nu spuneam prin cuvinte:

- Sunt sigură că trebuie să fi existat cineva care te-a rănit la un moment dat sau care te-a marcat pe viață.
- A existat, i-am răspuns. Sunt oameni care ne lasă abandonaţi și distruşi.

Am stat să mă gândesc câteva clipe.

- În cazul meu, eu am abandonat, și cu toate astea tot eu sunt cel care nu și-a mai revenit de-atunci.
- Dar ea?

Am ezitat o secundă.

- El, am corectat-o.
- Unde se întâmpla asta?
- În Italia.
- Italia, desigur. Au alt fel de a face lucrurile acolo. E isteață, mi-am zis.

Erica și cu Paul.

Deci, da, s-au înțeles. I-am lăsat să discute și m-am dus să schimb o vorbă cu o parte din restul invitaților. Ba chiar am și glumit puțin cu prietena lui Micol, care, în ciuda semnului din naștere, avea o frumusețe a ei și un simț al umorului sclipitor, ceea ce mă făcea să cred că era un critic aspirant înzestrat și talentat.

O fracțiune de secundă, gândurile mi-au fugit la toate weekendurile acelea din ultimul an universitar, când prietenii de la școală veneau duminica la cina noastră informală obișnuită. Serveam tradiționala plăcintă cu pui, tartele – și unele, și altele cumpărate și gata să fie încălzite –, plus salata mea de varză, emblematică, în care azvârleam la grămadă tot soiul de ingrediente. De fiecare dată cineva cumpăra brânzeturi și altcineva desertul. Și întotdeauna erau vin din belșug și pâine bună. Discutam despre trireme grecești și despre focul grecesc și despre comparațiile homerice și formulele retorice grecești la autorii moderni. O să pierd toate lucrurile astea, la fel cum o să pierd micile mele ritualuri newyorkeze, dobândite fără să-mi dau seama și care aveam să mă deprind să-mi lipsească când mă voi fi mutat. Aveam să-mi pierd colegii și prietenii pe care tocmai mi-i făcusem,

ca să nu mai vorbim de cei doi, mai ales acum, că învățaserăm să ne cunoaștem și în afara cursului de yoga și a mediului universitar.

Am aruncat o privire în jur și am realizat că apartamentul era la fel de gol ca atunci când eu și Micol ne mutaserăm cu un an în urmă, în august. O masă, patru scaune, câteva șezlonguri decolorate, un bufet, rafturi golite, o canapea desfundată, un pat, dulapuri cu enorm de multe umerașe atârnând ca niște păsări împăiate, cu aripile întinse, și pianul acela cu coadă, cu aerul lui jalnic, de care nici Micol, nici eu nu ne atinseserăm vreodată și pe care stăteau și acum stivuite teancurile de programe de sală pe care tot promiteam că o să le luăm cu noi în New Hampshire, dar știam deja foarte bine că n-o s-o facem. Toate celelalte lucruri fuseseră deja împachetate și expediate. Universitatea ne prelungise șederea până la jumătatea lui noiembrie, când era programat să sosească noul chiriaș, și el tot de la Catedra de studii clasice. Maynard și cu mine fuseserăm colegi la masterat și îi scrisesem deja un bilet de bun venit. *Durează o veșnicie să usuci ceva în uscător, iar pe wi-fi nu te poți baza*. Nu-l invidiasem niciodată. Acum aș fi făcut schimb de locuri cu el într-o clipită.

Într-un final, exact așa cum preconizasem, cei doi s-au reapucat să discute despre jurnalistul Clive, al cărui nume de familie nu și-l amintea nici unul. Paul era îmbrăcat cu o cămașă din in înălbit cu mânecă scurtă, descheiată larg la piept. Când a înălțat cotul și și-a dus mâna la cap în timp ce căuta să-și amintească numele de familie al lui Clive, i-am putut vedea pielea brațului tocmai până sus, la subraț, unde se ițea un smoc de păr firav. Probabil se rade, mi-am zis. Mă înnebuneam după încheieturile lui care luceau, perfect bronzate. Mă și vedeam petrecându-mi restul serii căutând să-l surprind în timp ce-și ducea mâna la cap data viitoare când încerca să-și amintească un nume.

Când și când, îl surprindeam schimbând câte o privire furișă și grăbită cu iubitul lui, aflat în celălalt capăt al camerei. Înțelegere tacită și solidaritate – era ceva înduioșător în felul în care păreau să aibă grijă unul de celălalt.

Ea venise îmbrăcată cu o bluză vaporoasă, bleu. Nu puteam să mă holbez la pieptul ei fiindcă se deslușea exact atât de subtil cât să nu fie provocator, dar știam că își dă seama de fiecare dată când mă uitam într-acolo. N-o mai văzusem altfel decât în echipamentul de yoga. Sprâncenele închise la culoare și ochii mari, căprui fuseseră ceea ce mă atrăsese la ea – nu doar că te scrutau, îți pretindeau ceva, ca apoi să adaste pe chipul tău ca și când

chiar ar fi așteptat un răspuns, la care privirea ta mută, goală indica o neputință de a reacționa. Însă nu era ca și când ar fi căutat să afle ceva – aveau expresia aceea de familiaritate deplină a cuiva căruia îi pari cunoscut și încearcă să-și dea seama de unde să te ia, și o umbră de zeflemea în privirea ei era doar felul ei de a spune că nu voiai s-o ajuți să-și amintească, fiindcă își dădea seama că-ți aminteai, dar te prefăceai. Exista, și remarcasem asta de foarte multe ori, ceva subînțeles ori de câte ori privirea îi rătăcea în direcția mea: o dată aproape că mă făcuse să rup tăcerea dintre noi când o văzusem la rând, la un film. Era cu soțul ei, îi spunea ceva, când, deodată, a întors capul și s-a uitat la mine și, preț de câteva secunde, nici unul n-a contenit să se holbeze, până când
ne-am recunoscut unul pe celălalt, ne-am tras în tăcere un pas în spate și, pur și simplu, am schițat un semn din cap, care însemna *De la yoga, așa-i? Da, de la yoga.* Apoi fiecare şi-a mutat grăbit privirea în altă parte.

Între timp, Micol și instructorul de yoga s-au decis să iasă pe balcon ca să-și aprindă o țigară. O făcea să râdă. Îmi plăcea s-o aud râzând; râde rar – amândoi râdem rar. Am cerșit o țigară de la unul dintre oaspeți și m-am dus după ei.

- Am împachetat toate scrumierele, s-a scuzat nevastă-mea, ținând un pahar de plastic pe jumătate gol, de buza căruia scutura scrumul.
- Nici pic de voință, a comentat instructorul de yoga despre el însuşi.
- Nici aici, a răspuns ea și acum râdeau amândoi, timp în care el s-a întins spre paharul din mâna ei și a scrumat.

Am mai flecărit o vreme, până când s-a petrecut ceva cu totul neașteptat.

Cineva deschisese capacul pianului și cânta deja ceea ce am recunoscut numaidecât ca fiind o lucrare atribuită lui Bach. Când am revenit în încăpere, mulțimea se îngrămădise în jurul instrumentului ca să asculte ceva ce ar fi trebuit să bănuiesc, dar nu voiam să-mi dau cu presupusul că Paul era cel care cânta. Câteva clipe și poate din pricină că nu mă așteptasem, am fost transfigurat pe loc. Expediaserăm deja covoarele, iar sunetul era mult mai limpede, mai amplu, și răsuna în apartamentul golit aproape ca și când ar fi cântat într-o bazilică mare, dar goală-goluță. De ce nu mă gândisem că o să fie tentat de vechitura asta de pian sau că o să cânte o compoziţie pe care n-o mai auzisem de mulți ani?

A durat minute bune și nu-mi doream decât mă opresc în spatele lui, să-i iau capul în palme, să-l sărut pe ceafa expusă și să-l rog, să-l implor s-o mai cânte o dată.

Nimeni nu părea să cunoască piesa și, când a încheiat, în încăpere s-a așternut o tăcere respectuoasă. Într-un final, iubitul lui și-a făcut loc prin mulțime și i-a pus foarte delicat mâna pe umăr, probabil ca să-l roage să se oprească din cântat, numai că Paul a atacat deodată o compoziție de Schnittke, care i-a făcut pe toți să râdă. Nu știa nimeni nici lucrarea asta, dar toți au izbucnit în râs când s-a avântat într-o interpretare dementă a piesei *Bohemian Rhapsody*.

Când era în toiul cântării, mă hotărâsem să mă așez pe acoperitoarea de metal a unui calorifer situat sub un pervaz, iar Erica a venit lângă mine, fără zgomot, ca o pisică ce caută să se cuibărească într-un locșor strâmt de pe polița de deasupra căminului, fără să dărâme sau să deranjeze porțelanurile. N-a făcut decât să se răsucească căutându-și din priviri soțul și s-a rezemat cu cotul drept de umărul meu. El stătea în picioare în celălalt capăt al încăperii, ținând cu amândouă mâinile un pahar de vin, cu un aer stingher. Ea i-a zâmbit. El i-a răspuns cu un semn din cap. Mă gândeam la ei doi. Însă nici după ce s-a întors cu fața spre pianist nu și-a retras cotul. Știa foarte bine ce face. Îndrăzneață, dar nehotărâtă. Însă eu nu mă mai puteam concentra la nimic. Admiram ușurința degajată faţă de propriul corp, ce derivă dintr-o predispoziție încrezătoare, folosită pentru a găsi în tot locul tovărășia plăcută. Îmi amintea de tinerețe, când și eu porneam de la premisa că nu numai că ceilalți nu s-ar supăra, ci şi sperau că mă voi întinde să-i ating. Recunoștința pe care o simțeam la gândul unei asemenea încrederi relaxate m-a făcut să mă întind după mâna aflată cel

mai aproape de umărul meu; am strâns-o încetișor, o clipă doar, ca să-i mulțumesc pentru prietenie, conștient că gestul meu de a mă întinde ca să-i ating mâna avea să determine mutarea cotului. N-a părut s-o deranjeze câtuși de puțin, însă, chiar și așa, n-a durat mult și și-a retras cotul. Micol, care fusese în bucătărie, se oprise în picioare în dreptul caloriferului și mi- a pus o mână pe celălalt umăr. Cu totul altă senzație decât cea pe care mi-o lăsa cotul Ericăi.

Iubitul lui Paul i-a pus în vedere că era cazul să se oprească din cântat, fiindcă trebuiau să plece în curând.

· Când se apucă de cântat nu se mai oprește și atunci eu trebuie să fiu căpcăunul care strică petrecerea.
În momentul acela m-am ridicat în picioare și m-am apropiat de Paul, care ședea în continuare la pian, mi-am pus un braț pe după umerii lui și i-am spus că am recunoscut *Arioso* de Bach și că habar nu aveam că are de gând să-l cânte.

· Nici eu n-am știut, a replicat el, propria lui surprindere părând în același timp dezarmant de sinceră și de încrezătoare.
Era încântat că recunoscusem *Capriccio*-ul de Bach.

· E o partitură pe care Bach a compus-o, „La plecarea fratelui iubit“. Tu te pregătești să pleci, deci o simbolistică s-ar zice că are. Dacă vrei, pot s-o mai cânt o dată pentru tine.
Ce tip îndatoritor, mi-am zis.

· E pentru că pleci, a repetat, și toată lumea a auzit, și simpla omenie din tonul lui a sfâșiat ceva în mine pe care nu-l puteam arăta sau exprima de față cu atâția oaspeți.
Așadar, a mai cântat o dată *Arioso*. Și cânta pentru mine, și toată lumea își dădea seama că îl cântă anume pentru mine, și ce-mi sfâșia inima era faptul că știam, cum trebuie s-o fi știut și el, că lucrul cel mai cumplit când îţi iei adio și pleci este
convingerea aproape nestrămutată că n-o să ne mai revedem. Ce nu știa însă și n-avea cum să știe era că același *Arioso* îmi fusese cântat cu vreo douăzeci de ani în urmă când, la fel ca acum, tot eu eram cel care se pregătea să plece.

Îl asculți cum cântă? am întrebat singura persoană care nu era de față, dar care, în ceea ce mă priveşte, era întotdeauna acolo.
Ascult.

Și tu știi, n-ai cum să nu știi că m-am zbătut ca peștele pe uscat în toți anii ăștia.
Știu. Dar și eu m-am zbătut.
Ce muzică minunată îmi cântai pe vremuri! Îmi doream să-ți cânt.
Deci n-ai uitat. Evident că nu.

Și, în timp ce Paul cânta, iar eu îi scrutam chipul și nu mă puteam desprinde de ochii lui, care mă fixau la rândul lor cu o simpatie și o duioșie atât de sincere, încât o simțeam instinctiv, știam că cine știe ce formulă mistică și înșelătoare era rostită în legătură cu ceea ce fusese

viața mea și mai putea fi încă sau se putea să nu fie niciodată și că decizia rămânea la latitudinea claviaturii înseși și a mea.

Paul tocmai terminase de cântat *Arioso* și în secunda următoare ne-a explicat că se hotărâse să cânte un preludiu de corală în transcripția lui Samuil Feinberg.

Nu durează nici cinci minute, promit, a spus el, întorcându-se către partenerul lui. Însă acest micuț preludiu de corală, a anunţat el întrerupându-se din cântat înainte să

revină asupra claviaturii, vă poate schimba viața. Cred că pe a mea mi-o schimbă ori de câte ori îl cânt.

Oare mie mi se adresa?

Cum era posibil să fi știut despre viața mea?

Pe de altă parte, trebuie să fi știut – și eu îmi doream ca el să știe. Felul în care muzica îmi putea schimba viața a căpătat o însemnătate ireductibil de limpede în clipa în care mi-a adresat vorbele respective, și cu toate astea intuiam deja că vorbele însele aveau să-mi scape în decurs de câteva secunde, ca și când înțelesul lor ar fi fost de-a pururi legat de muzică, de o seară din Upper East Side, când un tânăr mi-a prezentat o bucată muzicală pe care n-o mai auzisem până atunci și pe care acum îmi doream să o aud de-a pururi. Sau să fi fost seara de toamnă înveselită de bucata de Bach, sau pierderea acestui apartament golit, înțesat de oameni pe care ajunsesem să-i simpatizez și pe care îi simpatizam și mai tare acum, mulțumită consolărilor muzicii? Sau să fi fost muzica doar o premoniție a chestiei ăsteia numite viață, viață devenită mai palpabilă, mai concretă – sau mai puțin – fiindcă în faldurile ei zăceau captive muzică și vrajă? Sau să fi fost chipul lui, atât doar, când înălțase privirea spre mine de pe bancheta lui și spusese *Dacă vrei, pot s-o mai cânt o dată pentru tine?*

Sau poate ce voise de fapt să spună era asta: Dacă muzica nu te schimbă, dragă prietene, ar trebui cel puțin să-ți aducă aminte de ceva ce-ți aparține atât de intim, încât foarte probabil l-ai pierdut din vedere, dar care, de fapt, n-a dispărut niciodată și încă mai răspunde când este somat cu notele potrivite, ca un duh deșteptat cu blândețe dintr-un somn prelung cu o atingere de deget nimerită și tăcerea corectă dintre note. *Pot s-o mai cânt o dată pentru tine*. Cineva rostise niște cuvinte asemănătoare în urmă cu două decenii: *Acesta este Bach în transcripția mea.*

Uitându-mă la Erica cum stătea lângă mine pe calorifer și la Paul așezat la pian, îmi doream ca și lor să li se schimbe viețile din pricina serii ăsteia, a

muzicii, a mea. Sau poate tot ce-mi doream era ca ei să evoce ceva din trecutul meu, fiindcă era trecutul, ceva care aducea cu trecutul, cu memoria, sau poate nu doar memoria, ci mai degrabă paliere și straturi mergând în adâncime, ca un filigran invizibil al vieții, pe care încă nu reușeam să-l disting.

Și atunci i-am auzit încă o dată glasul: *Eu sunt, așa-i, pe mine mă cauți, eu sunt cel pe care muzica îl invocă în seara asta.*

M-am uitat la cei doi și-mi dădeam seama că n-aveau nici cea mai vagă idee. Nici eu, de altfel. Îmi dădeam deja seama că puntea care ne lega pe toți trei era sortită să rămână fragilă și putea fi atât de lesne demantelată și dusă de curent odată încheiată seara aceea, și toată amiciția și veselia stimulate de prosecco, de muzică și de aperitivele pentru cocktail ale Dr. Chauhuri aveau să se risipească. Lucrurile ar fi putut chiar să regreseze la stadiul de dinainte să fi discutat despre paste de dinți sau să fi râs de afurisitul de instructor de yoga a cărui răsuflare, întâmplător, era infectă și alta nu, așa-i, spusese ea odată, de îndată ce rămăseserăm o clipă singuri după curs.

Acum, în timp ce Paul cânta, mă gândeam la casa noastră din New Hampshire și la cât de îndepărtat și de trist părea tot ce era acolo, în timp ce mă uitam pe fereastră la peisajul nocturn care se întindea de-a lungul râului Hudson și mă gândeam la mobila pe care o să trebuiască s-o dezvelim de îndată ce ajungem acasă și la ştersul prafului și aerisitul casei, și la toate cinele alea luate pe fugă din timpul săptămânii, când
aveam să stăm singuri față în față acum, că băieții plecaseră la școală. Eram apropiați, dar și reci, focul nesăbuit, însuflețirea, râsul smintit, repezitul până la Barul de Noapte Arrigo ca să comandăm cartofi prăjiți și două martiniuri, ce repede se șterseseră odată cu trecerea anilor. În mintea mea, căsnicia ar fi trebuit să ne apropie, iar eu să încep un capitol nou. Îmi închipuisem că traiul fără copii la New York avea să ne ajute să ne regăsim. Însă eu mă simțeam mai apropiat de muzică, de Hudson, de ei doi, despre care nu știam absolut nimic și nu-mi păsa nici cât negru sub unghie de viețile lor, de Clive, de partenerii sau soții lor. În schimb, în timp ce preludiul de coralăse revărsa în încăpere și începea să răsune o idee mai tare, gândurile au prins să-mi rătăcească, cum se întâmplă de fiecare dată când am băut ceva și aud un pian răzbătând printr-un ocean și prin mări și ani depărtare până la un bătrân Steinway, la care cântă cineva care, asemenea unui duh invocat în seara asta de Bach, adăsta în livingul

sărăcăcios ca să-mi reamintească: *Suntem în continuare unul și același, nu ne-am îndepărtat.* Așa îmi vorbea de fiecare dată în momente ca acesta, *Suntem în continuare unul și același, nu ne-am îndepărtat* – cu o langoare răutăcioasă năpădindu-i chipul. Aproape c-o spusese în urmă cu cinci ani, când venise să mă vadă în New Hampshire.

Încerc să-i reamintesc de fiecare dată că nu are nici un motiv să mă ierte.

Însă el scoate un chicotit drăcesc, îmi expediază cu un gest al mâinii vociferările și, niciodată mânios, zâmbește, își dă jos cămașa, se așază la mine în poală, îmbrăcat numai cu pantalonii scurți, cu coapsele încălecându-mi-le pe ale mele și cu brațele încolăcite strâns pe după mijlocul meu, în timp ce eu
mă căznesc să mă concentrez la muzică și la femeia de lângă mine și, înălțându-și fața spre a mea ca și când s-ar pregăti să mă sărute pe buze, îmi șoptește, *Nătărăule, e nevoie de doi ca ei ca să mă înlocuiască pe mine. Eu pot să fiu și bărbat, și femeie sau ambele deodată, fiindcă și tu ai fost amândouă pentru mine. Găsește-mă, Oliver. Găsește-mă.*

M-a vizitat de multe ori până acum, dar nu așa, nu ca în seara asta.

Spune ceva, te rog spune-mi mai multe, îmi vine să-i zic. Aș putea, dacă m-aș lăsa, să-i intru în grații cu vorbe atente și să mă apropii cu pași spășiți. Am băut destul în seara asta, încât să cred că i-ar plăcea grozav să primească un semn de la mine. Gândul mă tulbură și la fel și muzica și tânărul de la pian. Vreau să rup tăcerea noastră.

Mereu ai vorbit tu primul. Spune-mi ceva. E aproape trei dimineața acolo unde ești tu. Ce faci? Ești singur?

Două vorbe de la tine, și toți o să decadă la statutul de dublură, inclusiv eu, viața mea, munca, prietenii mei, soția mea, băieții, focul grecesc și triremele grecești și acest mic flirt cu dl Paul și cu dna Erica, totul devine un paravan, până când viața însăși devine o diversiune.
Și doar tu rămâi.
Nu mă gândesc decât la tine.
Tu te gândești la mine în seara asta? Te-am trezit?
Nu-mi răspunde.

- Cred c-ar trebui să stai de vorbă cu prietena mea Karen, mi-a pus în vedere Micol.

Fac mișto de Karen.

- Mai cred și că ai băut de ajuns, mă bruftuluiește ea.

· Și cred c-o să mai beau, am spus, întorcându-mă cu gândul să stau de vorbă cu cei doi soți experți în diaspora evreiască din timpul celui de-al Treilea Reich și, fără să-mi dau seama, am izbucnit în râs.
Ce Doamne, iartă-mă! căutau ăștia doi în casa asta, care peste puțin timp avea să devină fosta mea casă?

Ținând în mână alt pahar de prosecco, chiar m-am dus să stau de vorbă cu prietena lui Micol. Însă, văzându-i pe specialiștii în diaspora evreiască din timpul celui de-al Treilea Reich, m-am trezit că mă pufnește iar râsul.
În mod evident, exagerasem cu băutura.

Mă gândeam iar la nevastă-mea și la băieții plecați la școală. Acasă, în fiecare zi, o să stea într-un loc muncind să-și termine cartea. Pe urmă o să mi-o dea să i-o citesc, când ne vom fi întors în micul nostru oraș universitar încălțați cu ghete de zăpadă tot anul școlar, predând în ghete de zăpadă, mergând la film în ghete de zăpadă, la serate, la ședințele de catedră, la baie, la culcare în ghete de zăpadă, și toată povestea asta de aici, din seara asta, o să fie ceva dintr-o altă viață. Erica, ceva ce ține de trecut, și Paul ferecat și el în trecut, iar din mine n-o să rămână decât o umbră care se agață cu disperare de peretele ăsta care n-o să mă vadă mâine, refuzând în continuare să se desprindă, asemenea unei muște care se opintește împotriva curentului de aer care trebuie s-o vâjâie de-acolo. Aveau să-și amintească?
Paul a vrut să știe de ce râd.

· Pesemne sunt fericit, am spus. Sau e de la prea mult prosecco.

· Și la mine la fel.
Am izbucnit toți trei în râs.

Mi-am amintit că, după *Arioso* și preludiul de coralã, după toasturile interminabile și valurile de prosecco, existase un moment de stânjeneală când o ajutam pe Erica să-și caute cardiganul în camera de oaspeți. Doi dintre invitați plecaseră deja, ceilalți se strânseseră în hol, așteptând. Eram singuri în încăpere, aș fi putut să las tăcerea dintre noi să se mai prelungească puțin. Îi sesizasem stânjeneala, dar știam că n-ar fi deranjat-o să mai rămânem câteva secunde așa. Dar m-am hotărât să nu împing lucrurile mai departe și m-am trezit c-o sărut de rămas-bun pe gâtul dezgolit, în loc de obraz. A zâmbit, am zâmbit și eu. Zâmbetul meu era în chip de scuză, al ei era îngăduitor.

Când a venit vremea să-mi iau rămas-bun de la el, am dat să- i strâng mâna, însă el m-a luat în brațe înainte chiar ca mâinile să ni se atingă. Mi-a plăcut să-i simt omoplații când ne țineam în brațe. Pe urmă m-a sărutat pe amândoi obrajii. Iubitul lui m-a sărutat și el la fel.

Eram încântat, tulburat și distrus. Am rămas în prag și i-am condus cu privirea de-a lungul coridorului. Nu aveam să-i mai văd niciodată.

Ce-mi dorisem de la ei? Să se simpatizeze reciproc așa încât eu să stau pe margine, sorbind prosecco, și pe urmă să mă hotărăsc dacă am chef sau nu să mă alătur lor? Sau oare să-mi fi plăcut de amândoi, neputând să mă decid pe care îl doream mai mult? Sau să nu-l fi dorit pe nici unul, dar să fi avut nevoie s-o cred, fiindcă altminteri ar fi trebuit să-mi scrutez viața și să descopăr peste tot cratere enorme, sinistre, care duceau înapoi în timp până la iubirea aceea abandonată, distrusă despre care le povestisem mai devreme.

Micol și prietena ei erau în bucătărie, făceau curat. Le-am spus să lase vasele. Karen mi-a reamintit de-a dreptul că ar vrea să mai stăm la o discuție.

- Curând, poate? a făcut ea.
- În clipa în care revin în oraș, am spus. Mințeam.

Micol a condus-o până la lift, apoi s-a întors în casă, cu gând să mă ajute să mai strângem puțin înainte să meargă să se culce. I-am zis să nu-și bată capul.

- O petrecere reușită, a spus.
- Foarte.
- Și zi așa, cine erau ăia doi?
- Niște puștani.

Mi-a servit un zâmbet plin de înțelegere.

- Mă duc la culcare, vii?

Trebuie să fac curat, i-am răspuns, dar vin și eu imediat.

Fără grabă, am pus o parte dintre tacâmurile de plastic în doi saci rămași de la mutare și, exact când să sting luminile în living, am găsit un pachet de țigări pe măsuța de cafea, lângă singura scrumieră din tot apartamentul, cel mai probabil al lui Karen. Am scos una, am aprins-o, am stins luminile, am luat scrumiera lângă mine pe canapeaua veche, care nu mai era a noastră, mi-am săltat picioarele pe unul dintre cele patru scaune care aveau să rămână aici cu noii lor stăpâni și am început să mă gândesc la *Arioso* așa cum îmi aminteam că-l auzisem cântat cu atât de mult timp în urmă. Și

atunci, în camera cufundată în semiîntuneric, m-am uitat pe fereastră și am zărit luna plină. Dumnezeule, ce frumoasă era! Și, cu cât mă uitam mai mult la ea, cu atât mai arzătoare era dorința să-i vorbesc.

Nu ți-a schimbat viața, așa-i? întreabă bătrânul prieten Johann Sebastian.
Mă tem că nu.
Și de ce nu, mă rog?

Muzica nu oferă răspunsuri la întrebări pe care nu mă pricep să le formulez. Nu-mi spune ce-mi doresc. Îmi reamintește că s-ar putea să mai fiu îndrăgostit, cu toate că nu mai sunt convins că știu ce înseamnă asta, să fii îndrăgostit. Mă gândesc tot timpul la oameni, și totuși am rănit mult mai mulți decât am îndrăgit. Nici măcar nu-mi dau seama ce simt cu adevărat, deși de simțit, mai simt ceva, poate chiar ratare, amorțire sau confuzie totală. Pe vremuri eram sigur pe mine, mi se părea că știu lucruri, mă cunoșteam și oamenilor le plăcea grozav că mă repezeam să-i ating atunci când năvăleam făcând pe grozavul în viața lor, fără ca măcar să întreb sau să-mi pun vreo secundă problema că aș putea deranja. Muzica îmi reamintește cum ar fi trebuit să fie viața mea. Dar nu mă schimbă.

Poate că, spune geniul, muzica nu ne schimbă prea mult și nici marea artă. În schimb, ne reamintește cine am știut întotdeauna că suntem de fapt și ne e sortit să rămânem, orice am fi pretins în tot timpul ăsta sau oricât am fi negat. Ne reamintește pietrele de hotar pe care le-am îngropat și ascuns pentru ca apoi să le pierdem urma, oamenii și lucrurile care au contat, cu toate minciunile noastre, cu toți anii care s-au scurs. Muzica nu e decât sunetul regretelor noastre, pus pe un ritm care ne trezește iluzia plăcerii și a speranței. E acel remember *categoric că suntem pe pământ pentru foarte scurt timp și că am neglijat, am scăldat-o sau, și mai rău, am dat greș când a fost vorba de a ne trăi viețile. Muzica e viața netrăită. Tu, prietene, ai dus viața greșită și ai fost cât pe ce s-o distrugi pe cea care ți-a fost dată.*

Ce vreau? Dumneata cunoști răspunsul, Herr Bach? Se poate măcar vorbi de viață corectă și de o viață greșită?

Eu sunt artist, prietene, nu le am cu răspunsurile. Artiștii se pricep numai la pus întrebări. Și, în plus, răspunsul îl cunoști deja.

Într-o lume mai bună, ea ar sta aproape lipită de mine, în stânga, pe canapea, iar el ar fi în dreapta, la câțiva centimetri de scrumieră. Ea își azvârle pantofii și își saltă picioarele pe măsuța de cafea, lângă ale mele. *Labele mele*, spune într-un târziu, dându-și seama că toți trei ne holbăm la

ele. *Urâte, nu?* zice. Deloc, o contrazic eu. Îi țin pe amândoi de mână. Dau drumul uneia din ele, doar ca să mi-o las să adaste pe fruntea lui. În timp ce ea se reazemă de umărul meu, el se întoarce cu fața spre mine și apoi mă sărută pe gură. E un sărut prelung, lacom. Pe nici unul dintre noi nu-l deranjează faptul că ea ne privește. Îmi doresc să se uite. Puștiul sărută bine. La început, ea nu zice nimic, apoi *Și eu vreau să-l sărut*. El îi zâmbește și, aproape cocoțându-se peste mine, o sărută pe gură. După aceea ea comentează că îi place cum sărută. *Subscriu*, spun. *Dar miroase a țigară. E vina mea*, zic eu. *Nu ți-a plăcut mirosul?* o întreabă el. *Ba mi-a plăcut*, îi răspunde. O sărut. Nu se plânge că miros a tutun. Îmi spun *Chimen dulce*. Vreau ca ea să aibă gust de chimen dulce, din gura lui în a ei și apoi în a mea și înapoi într-a lui.

După o vreme, m-am dus la culcare gândindu-mă la noi trei goi în pat. Ne ținem în brațe, dar în final ei doi sunt cuibăriți la pieptul meu, fiecare cu coapsa peste una de-a mea. Ce ușor s-ar fi putut întâmpla și atât de firesc, ca și când amândoi ar fi sosit la cină mânați de gândul ăsta. Ce tot atâtea aranjamente, și planificare, și atâtea neliniști, când, câteva ceasuri mai devreme, așezam sticlele de vin în picioare în frapiere? Îmi plăcea gândul la cum sudoarea lui și a ei s-ar fi amestecat cu a mea. Însă, până la urmă, am ajuns să nu mă pot concentra decât la tendoanele lui Ahile. Ale ei, când se descălțase și își pusese amândouă picioarele pe măsuța de cafea, ale lui când intrase, chiar la începutul petrecerii, și am băgat de seamă că purta espadrile fără șosete. Habar nu aveam cât de mici, fine și delicate erau labele picioarelor lui. Mai târziu, și el își dăduse jos pantofii înainte să-și pună amândouă picioarele pe măsuță, o gleznă fină, bronzată peste cealaltă. *Ia uită-te la ale mele*, spusese, mișcând din degetele de la un picior. Am râs. *Picioarele băieților*, a comentat ea. *Știu*, i-a replicat el. Încă o dată, s-a tras mai aproape, și-a pus genunchiul pe coapsa mea și m-a sărutat.

Nu-mi amintesc ce am visat în noaptea aceea, dar știu că, pe tot parcursul nopții, printre nenumărate treziri febrile și spasmodice, îi iubisem pe amândoi, împreună sau separat, asta n-aș fi putut spune, fiindcă era ceva atât de cu desăvârșire aievea la prezența lor nestânjenită în brațele mele, încât atunci când mă trezeam în toiul nopții ținând-o strâns în brațe pe nevastă-mea simțeam, cum îmi închipuisem mai devreme în seara aceea, că n-ar fi exagerat să mă apuc să pregătesc micul dejun pentru noi patru într-o bucătărie care mă trimitea cu gândul la o casă din Italia.

M-am gândit la Micol. Nu avea ce căuta în povestea asta. Italia reprezenta un capitol despre care nu aduceam vorba niciodată. Însă știa. Știa că într-o bună zi – pur și simplu știa și încă, foarte probabil, mai bine decât o știam eu. O dată îmi venise să-i povestesc despre foștii mei prieteni, și despre casa lor de la malul mării, și despre camera mea, și despre stăpâna casei, care cu ani în urmă îmi fusese ca o mamă, dar care acum
suferea de demență și de-abia dacă-și mai amintea cum o cheamă pe ea, și despre soțul ei care, înainte să moară, a locuit în aceeași casă împreună cu o altă femeie, care mai locuiește și astăzi acolo cu un fiu de șapte ani, pe care ard de nerăbdare să-l cunosc.
Trebuie să mă întorc, Micol. De ce?

Fiindcă viața mea s-a oprit acolo. Fiindcă n-am plecat niciodată cu adevărat. Fiindcă ce sunt aici a fost precum coada retezată a unei șopârle care șfichiuiește aerul și se zbate, în timp ce corpul a rămas în urmă tocmai dincolo de Atlantic, în casa aia minunată de la malul mării. Am lipsit nepermis de mult timp.
Mă părăsești? Așa cred, da. Și pe copii?
O să rămân întotdeauna tatăl lor.
Și când o să se întâmple asta, mai precis? Nu știu. În curând.
N-aș putea spune că sunt surprinsă. Știu.

În aceeași seară, după ce invitații au plecat, iar Micol se dusese să se culce, am stins lumina de la intrare și tocmai mă pregăteam să închid glasvandurile spre balcon, când mi-am amintit să sting lumânările. Am ieșit iarăși, m-am întors cu fața spre râu, mi-am pus amândouă mâinile pe balustradă în locul unde stătusem cu Erica și cu Paul mai devreme și am privit în zare. Îmi plăceau luminile de pe celălalt mal al Hudsonului, îmi plăcea briza proaspătă, îmi plăcea Manhattan în perioada asta a anului, podul George Washington, care știam că o să-mi
lipsească atunci când mă voi fi întors în New Hampshire, însă în clipa aceea, în noaptea aceea, încă mă mai trimitea cu gândul la Monte Carlo, când luminile lui intermitente se întind noaptea până deasupra Italiei. Nu peste mult timp avea să se lase frigul în Upper East Side și să fie zile ploioase, însă până la urmă vremea se îndrepta întotdeauna în locul ăsta, iar lumea continua să se învârtă de colo colo pe străzi, noaptea târziu, când era frig în orașul ăsta care nu doarme niciodată. Am băgat la loc șezlongurile, am cules un pahar pe jumătate golit de jos și am reperat altul, care fusese

folosit pe post de scrumieră și era plin ochi cu chiștoace. Câți fumaseră afară? Instructorul de yoga, Karen, chiar și Micol, cei doi soți pe care îi cunoscusem la conferința dedicată diasporei evreiești din timpul celui de-al Treilea Reich, vegetarienii, cine mai era?

Acum, în timp ce contemplam priveliștea și mă tot uitam la cele două remorchere care alunecau fără zgomot în amonte, mi-a dat prin minte cum, peste cincizeci de ani, altcineva sigur o să iasă chiar pe balconul ăsta și o să stea aici, admirând aceeași priveliște, nutrind gânduri asemănătoare, dar n-o să fiu eu acela. Oare o să fie adolescent sau unul de optzeci de ani sau un tip de vârsta mea de-acum și, la fel ca mine, o să tânjească încă după o iubire de demult, singura, căznindu-se să nu se gândească la cine știe ce suflet bătrân care, la fel ca mine în seara asta cu vreo cincizeci de ani mai înainte, tânjea după cineva drag și se căznea, cum eu însumi mă trezeam că încerc fără succes în toți anii aceia, să nu se gândească prea mult.
Trecutul, viitorul, ce măști.
Și ce paravane erau ăia doi, Erica și Paul.
Totul era un paravan și viața însăși – o diversiune. Ce conta acum rămăsese netrăit.

M-am uitat la lună și am vrut s-o întreb în legătură cu viața mea. Însă răspunsul ei a venit mult mai repede decât am reușit eu să formulez întrebarea. *Vreme de douăzeci de ani ai dus o viață de mort. Toată lumea știe. Până și soția ta, și copiii, și prietena soției tale, și perechea pe care ai cunoscut-o la o conferință dedicată diasporei evreiești din timpul celui de-al Treilea Reich ți-o citesc pe chip. Erica și Paul știu și la fel cercetătorii ăia care studiază focul grecesc și triremele grecești, până și presocraticii înșiși, răposați cum sunt de două mii de ani, își dau seama. Singurul care n-o știe ești tu. Dar acum chiar și tu ai aflat.*
Ai fost necredincios. Față de ce, de cine?
Față de propria-ți persoană.

Mi-am amintit că, în urmă cu câteva zile, în timp ce eram la cumpărături de cutii și scotch, zărisem pe cineva cunoscut pe trotuarul de vizavi. I-am făcut cu mâna, dar nu mi-a răspuns și și-a văzut mai departe de drum, deși știam sigur că mă văzuse. Poate era supărat pe mine. Dar ce-i făcusem? Câteva clipe mai târziu l-am văzut pe un coleg de Catedră în timp ce se îndrepta spre o librărie. Ne-am intersectat în dreptul uneia dintre tarabele cu fructe de pe trotuar și, deși și el se uitase în direcția mea, nu mi-a întors zâmbetul. Ceva mai târziu, pe trotuar am zărit o vecină; în mod normal,

schimbăm amabilități în lift, dar n-a spus nimic şi n-a răspuns cu un semn din cap atunci când am dat de înțeles c-o văzusem. Brusc, mi-a trecut prin minte gândul că singura explicație posibilă era că murisem și că asta era moartea: vezi oameni, dar ei nu te pot vedea, sau, mai rău, rămâi perpetuu cel care erai în momentul morții – cumpărând cutii de carton gofrat – și nu te transformai niciodată în singura
persoană care ai fi putut fi și care, în adâncul sufletului, știai că ești de fapt, și nu apucai să mai îndrepți greșeala aceea care ți-a dat viața peste cap, iar acum erai de-a pururi condamnat să faci ultimul lucru tâmpit pe care îl făceai în momentul acela, cumpărai cutii de carton gofrat și scotch. Aveam patruzeci și patru de ani. Eram deja mort – și, cu toate astea, prea tânăr, prea tânăr ca să mor.

După ce am închis ferestrele, mi-a venit iarăși în minte *Arioso* de Bach și am început să-l fredonez în gând. În astfel de momente, când suntem complet singuri, iar gândurile ne sunt în cu totul altă parte, contemplând veșnicia și gata să tragem linie sub chestia asta numită viață și sub tot ce-am făcut, am făcut de mântuială sau am lăsat nefăcut, care ar fi răspunsul meu la întrebările pentru care bătrânul prieten Bach spunea că am deja răspunsul?
Un om, un nume – știe, mi-am zis. În clipa asta știe, știe încă.
Găsește-mă, îmi spune.
O să te găsesc, Oliver, promit, îi răspund. Sau să fi uitat oare? Dar își amintește ceea ce tocmai am făcut. Se uită la mine,
nu zice nimic. Îmi dau seama că e mișcat.

Și, deodată, în continuare cu gândul la *Arioso* și cu un alt pahar și încă o țigară de-a lui Karen, mi-am dorit să-mi cânte acest *Arioso*, urmat de preludiul de corală pe care nu-l mai cântase niciodată și să-l cânte pentru mine, numai și numai pentru mine. Și, cu cât mă gândeam mai mult la el cântând la pian, cu atât simțeam mai abitir cum mi se împăienjenesc ochii de lacrimi și nu conta dacă vorbea în continuare alcoolul sau inima, căci nu-mi doream decât să-l aud în clipa aceea, interpretând acest *Arioso* la Steinway-ul părinților lui, într-o seară ploioasă, de vară, în casa lor de la malul mării, iar eu aș fi
stat aproape de pian cu un pahar de ceva în mână, și aș fi fost cu el și n-aș mai fi fost atât de cu desăvârșire singur cum sunt de atâția și atâția ani, singur printre străini care nu știau nici cel mai mic lucru despre mine sau despre el. L-aș fi rugat să cânte *Arioso* și, cântându-l, să-mi amintească

chiar de seara asta când am stins lumânările de pe balcon, am stins luminile din living, mi-am aprins o țigară și, pentru prima dată în viață, am știut precis unde-mi doream să fiu și ce aveam de făcut.

Avea să se întâmple la fel cum se întâmplase și prima, a doua sau a treia oară. Inventez un pretext îndeajuns de credibil din perspectiva altora sau a mea, mă sui într-un avion, închiriez o mașină sau tocmesc pe cineva să mă ducă până acolo, rulez pe drumurile știute, care probabil că s-au schimbat de-a lungul anilor sau nu neapărat și care încă-și amintesc de mine așa cum și eu mi le amintesc și, până să apuc să mă dumiresc, uite-o: aleea străjuită de pini, zgomotul familiar al pietrișului strivit sub roți în timp ce mașina încetinește complet și apoi casa. Înalț privirea, mi se pare că nu e nimeni, nu știu că vin, deși le-am scris ca să-i anunț, dar, cum mă vezi și cum te văd, uite-l, așteaptă. I-am spus să nu stea treaz pentru mine. *Bineînțeles că nu mă culc până când ajungi*, îmi răspunde și, odată cu acel *Bineînțeles*, toți anii noștri năvălesc dintr-odată, fiindcă e o urmă de ironie suprimată, ceea ce era felul lui de a-și deschide sufletul pe vremea când eram împreună, cu alte cuvinte *Știi foarte bine că de fiecare dată o să te aștept, chiar dacă ajungi aici la patru dimineața. Toți anii ăștia te-am așteptat treaz, crezi că nu mai rezist să nu mă duc la culcare câteva ceasuri?*

Toată viața am aşteptat treji, dacă rămân treaz până târziu pot să stau aici, amintindu-mi cum răsuna muzica lui Bach la capătul din partea mea al planetei noastre și lăsându-mi
gândurile să se îndrepte către tine, căci tot ce-mi doresc e să mă gândesc la tine și uneori nu mai știu cine e cel care gândește de fapt, tu sau eu.
Sunt aici, îmi spune el.
Te-am trezit? Da.
Te deranjează? Nu.
Ești singur?
Are importanță? Dar da.
Susține că s-a schimbat. Nu e adevărat.
Încă alerg.
Și beau puțin mai mult. Idem.
Dar dorm prost. Idem.
Anxietate, un pic de depresie. Idem, idem.
Te întorci, nu? Cum de ai știut? Știu, Elio.
Când? mă întreabă Elio. *Peste vreo două săptămâni. Îmi doresc să vii.*
Crezi? Știu.

N-o să vin pe aleea străjuită de copaci, așa cum aveam de gând. Avionul o să aterizeze la Nisa.

În cazul ăsta, o să vin să te iau cu mașina. O să fie aproape de prânz. La fel ca prima oară.

Îți amintești. Îmi amintesc.

Și vreau să-l văd pe băiețel.

Am apucat să-ți spun cum îl cheamă? Taică-meu i-a pus numele tău. Oliver. Nu te-a uitat niciodată.

O să fie îngrozitor de cald și nici pic de umbră. Însă peste tot o să plutească parfum de rozmarin și o să recunosc gânguritul turturelelor, iar îndărătul casei o să se întindă un lan de lavandă sălbatică și floarea-soarelui o să-și înalțe căpățânile confuze spre soare. Piscina, clopotnița poreclită Splendoarea, monumentul închinat soldaților căzuți în bătălia de pe Piave, terenul de tenis, poarta șubredă, care dă spre plaja stâncoasă, piatra de ascuțit în lumina amiezii, huruitul continuu al cicadelor, eu și cu tine, corpul tău și al meu.

Dacă mă întreabă cât mi-am propus să stau, o să-i spun adevărul. Dacă mă întreabă unde am de gând să dorm, o să-i spun adevărul.

Dacă mă întreabă.

Dar n-o să întrebe. N-o să fie nevoie. Știe.

DA CAPO

— De ce Alexandria? a vrut să știe Oliver când ne-am oprit de-a lungul esplanadei, uitându-ne la soarele care apunea dincolo de dig în prima seară petrecută aici.

Mirosul de pește, sare și apă stătută era copleșitor de-a lungul țărmului, dar nu ne clinteam de pe porțiunea aceea a potecii aflată vizavi de casa gazdelor noastre, niște greci alexandrini, uitându-ne la locul unde toți ziceau că odinioară se înălța farul. Familia gazdelor noastre trăia aici de opt generații – farul, insistau ei, n-ar fi putut fi situat în altă parte decât pe amplasamentul cetății Qaitbey. Dar nimeni nu știa sigur. Între timp, soarele care apunea ne bătea în ochi, iar nuanțele lui colorau depărtarea cu tușe ample care nu erau roz sau oranj discret, ci un corai viu, țipător. Nici unul nu mai văzuse nuanța aceea pe cer până atunci.

De ce Alexandria? ar fi putut să însemne o sumedenie de lucruri: de la *De ce este locul ăsta așa cum se profilează acum atât de important pentru*

istoria Occidentului? până la ceva mai năstrușnic, cum ar fi *De ce am ales să venim aici?* Mi-ar fi plăcut să-i răspund *Fiindcă tot ce a însemnat ceva pentru vreunul dintre noi – Efes, Atena, Siracuza – cel mai probabil a sfârșit aici.* Mă gândeam la greci, la Alexandru și la iubitul lui, Hephaestion, la Bibliotecă, la Hypatia și, în fine, la poetul grec modern Kavafis. Dar știam și de ce întreabă.

Plecaserăm din casa din Italia într-un tur de trei săptămâni al Mediteranei. Vasul nostru a ancorat în Alexandria pentru
două nopți și ne savuram ultimele câteva zile de vacanță înainte să o pornim înapoi spre casă. Ne doriserăm să fim numai noi doi undeva. Era prea multă lume în casă. Maică-mea, care venise să locuiască cu noi și care nu mai putea urca scările, era instalată într-o cameră de la parter, nu departe de a noastră. Mai era și infirmiera ei. Pe urmă, mai era și Miranda, care stătea în fosta mea cameră atunci când nu călătorea. Și, în fine, micul Ollie, a cărui cameră, perete în perete cu a ei, fusese pe vremuri a bunicului meu. Noi împărțeam fostul dormitor al alor mei. Sunt convins că toată lumea auzea și numai să fi tușit vreunul din noi noaptea.

Nici nu ne fusese atât de ușor în Italia pe cât ne-am fi închipuit la început. Știam că lucrurile o să fie diferite, dar nu prea reușeam să înțelegem cum dorința de a ne repezi cu capul înainte în ceea ce împărtășiserăm la un moment dat, cu ani în urmă, putea să ne stârnească reticența de a împărți același pat. Ne aflam în aceeași casă în care începuse totul – dar oare eram aceiași? A încercat să dea vina pe diferența de fus orar, eu l-am lăsat, iar el s-a întors cu spatele, timp în care eu am stins lumina înainte să mă dezbrac. Am luat teama de a fi dezamăgit drept aceea, mult mai supărătoare, de a-l dezamăgi pe el. Știu că și el gândea cam același lucru când, în fine, s-a întors cu fața și a spus „Elio, n-am mai făcut dragoste cu un bărbat de un car de ani“ și a adăugat, râzând: „E posibil să fi uitat“. Speraserăm că dorința ne-ar putea înlătura mefiența, însă senzația de stingherealã nu dispărea. La un moment dat, pe întuneric, simțind încordarea dintre noi, chiar am venit cu ideea că o discuție ne-ar fi putut risipi reținerile. Mă purtam distant fără să-mi dau seama? l-am întrebat. Nu, nu ești deloc distant. Eram dificil? Dificil? Nu. Atunci?

- Timpul, mi-a răspuns.

Ca de fiecare dată, asta a fost tot. Avea nevoie de timp? l-am întrebat, aproape pregătit să mă mut tocmai în celălalt capăt al patului. Nu, mi-a răspuns.

Mi-a luat o vreme să pricep că voise să spună că trecuse prea mult timp.

· Ia-mă în brațe și taci! i-am zis într-un final.

· Și vedem unde duce? a glumit el instantaneu, articulând fiecare cuvânt cu o undă de ironie.

Îmi dădeam seama că e emoţionat.

· Da, și vedem unde duce, l-am îngânat eu.

Îmi aminteam după-amiaza când mersesem să-l văd la curs, cu cinci ani în urmă, iar el îmi atinsese obrazul cu palma. M-aș fi culcat cu el în secunda aia dacă m-ar fi întrebat. Deci de ce n-o făcuse?

· Fiindcă ai fi râs de mine. Fiindcă exista riscul să spui nu.

Fiindcă nu eram sigur că mă iertaseși.

N-am făcut dragoste în noaptea aia, dar să adorm în brațele lui, să-l ascult cum respiră, să-i recunosc izul răsuflării după atâția ani și gândul că sunt în sfârșit în pat cu Oliver al meu, fără ca vreunul să se îndepărteze în clipa în care ne-am desprins din îmbrățișare, era exact lucrul care m-a făcut să-mi dau seama că, deși trecuseră două decenii, nu eram nici cu o zi mai bătrâni decât cei doi tineri care fuseserăm cu atât de mult timp în urmă, exact sub același acoperiș. De dimineață mi-a aruncat o privire. N-aș fi vrut ca tăcerea să umple golul. Îmi doream să vorbească. Dar n-avea de gând.

· E una din alea matinale… sau e pentru mine? l-am întrebat într-un târziu. Fiindcă în clipa asta, a mea e de- adevăratelea.

· La fel și aici, a spus el.

Și eu, nu el, am fost cel care și-a amintit cum îi plăcea să fie ațâțat.

· Ești singurul cu care am făcut asta, mi-a zis, confirmând ceea ce amândoi știam că se întâmplă între noi. Dar în continuare am emoții, a simțit nevoia să adauge.

· Nu mi te amintesc să fi avut vreodată.

· Știu.

· Și eu trebuie să-ți fac o mărturisire… am dat eu să zic, fiindcă îmi doream să știe.

· Ce e?

· M-am păstrat pentru tine.

· Și dacă nu ne-ar fi fost sortit să ne regăsim vreodată?

· Așa ceva era exclus.

Și în clipa următoare nu m-am putut abține:

- Știi ce-mi place.
- Știu.
- N-ai uitat, deci.

A zâmbit. Nu, nu uitase.

În zori, după sex, ne-am dus să înotăm, cum făceam cu ani în urmă. Când ne-am întors, ai casei dormeau încă.

- Pun de cafea.
- Grozav mi-ar plăcea niște cafea, a spus el.
- Mirandei îi place napolitană. De-o veșnicie ne-am învățat s-o preparăm numai așa.
- În regulă, a fost replica lui la despărțire în timp ce se îndrepta spre duș.

După ce am am umplut cafetiera, am pus la fiert apa pentru ouă. Am așezat două suporturi pentru farfurii, unul în lungul
mesei din bucătărie, pe celălalt la capăt. Apoi am pus patru felii de pâine în prăjitor, dar nu l-am pornit. Când s-a întors, i-am zis să fie atent la cafea, dar să nu răstoarne cafetiera când era gata. Îmi plăcea la nebunie părul lui când era pieptănat, dar încă ud. Uitasem cum arăta dimineața. Cu nici două ceasuri în urmă nu eram convinși că o să mai facem dragoste vreodată. Nu m-am mai prefăcut că pregătesc micul dejun și m-am uitat la el. Știa la ce mă gândesc și a zâmbit. Da, stinghereala care ne speriase pe amândoi era dată uitării și, ca pentru a confirma treaba asta, înainte să ies din bucătărie ca să merg să fac și eu un duș, l-am sărutat lung pe gât.

- N-am mai fost sărutat așa de o groază de timp, a spus el.
- Timp, am zis, folosind cuvântul lui ca să-l tachinez.

După ce am făcut duș și m-am întors în bucătărie, spre surprinderea mea, i-am găsit pe Oliver și pe Oliver așezați unul lângă altul, în lungul mesei. Am dat drumul la șase ouă în apa clocotită, pentru noi trei. Cum discutau despre un film pe care îl văzuserăm seara trecută la televizor, era limpede că Micul Ollie îl îndrăgise din prima clipă pe Oliver.

Am uns cu unt feliile calde de pâine prăjită pentru toată lumea și m-am uitat la Oliver cum retează vârful oului pentru Micul Ollie și pe urmă și pe al lui.

- Știi cine m-a învățat asta?
- Cine? a întrebat băiatul.

· Fratele tău. În fiecare dimineață îmi tăia oul. Fiindcă eu nu știam cum. În America nu te învață nimeni chestia asta. După aia, li le tăiam și eu băieților mei.

· Ai băieți?

· Da.

· Cum îi cheamă?

I-a spus.

· Și știi tu după cine ești botezat? l-a întrebat Oliver într-un final.

· Da.

· După cine?

· După tine.

În clipa în care am auzit aceste ultime cuvinte, am simțit cum mi se pune un nod în gât. Asta scotea în evidență atâtea lucruri pe care nu ni le spuseserăm sau pe care nu apucaserăm să ni le spunem, sau pentru care nu ne găsiserăm cuvintele, ca un ultim acord care tranșează o arie melodică rămasă neterminată. Trecuse atâta timp, atâția ani, și cine știe câți dintre ei aveau să se vădească a fi anii irosiți care, fără s-o știm, ajung să ne facă mai buni. Nu e de mirare că eram înduioșat. Copilul era ca și al nostru și părea să fi fost profețit în chip atât de empatic, încât, dintr-odată, totul mi-a devenit limpede – fiindcă exista un motiv pentru numele băiatului, fiindcă Oliver fusese întotdeauna sânge din sângele meu și trăise în casa asta, fusese parte a casei ăsteia și din viețile noastre. Era deja aici dinainte să fi venit la noi, dinainte să mă nasc eu, dinainte să fi așezat piatra de temelie cu generații în urmă, iar anii ce se scurseseră între momentul acela și acum erau doar o tresărire în lungul parcurs numit timp. Atâta timp, atâția ani, și toate viețile pe care le influențaserăm și le lăsaserăm în urmă, ca și când, la fel de bine, ar fi putut să nici nu existe, deși, de existat, au existat – timpul, cum spusese înainte să ne luăm în brațe și să adormim atât de târziu în noaptea aceea, timpul este de fiecare dată prețul pe care îl plătim pentru viața rămasă netrăită.

Și, în timp ce-i turnam cafea și zăboveam îndărătul lui, mi-a trecut prin gând că n-ar fi trebuit să fac duș după partida de amor de dimineață, că îmi doream să păstrez orice urmă a atingerii lui pe corp, fiindcă nici măcar nu apucaserăm să stăm de vorbă despre ce făcuserăm în zori și-mi doream să-l aud repetând ce-mi spusese în timp ce făceam dragoste. Voiam să-i vorbesc despre noaptea noastră și

despre cum eram convins că nici unul nu dormise dus, cum susțineam. Fără să putem vorbi, noaptea noastră putea atât de ușor să dispară, cum și el putea foarte uşor să dispară. Nu știu ce m-a apucat, dar după ce i-am turnat cafeaua am coborât tonul și aproape că i-am sărutat lobul urechii.

· Nu te mai duci înapoi, i-am șoptit. Spune-mi că n-ai de gând să pleci.

Fără să zică nimic, m-a înșfăcat de braț și m-a tras în jos, până pe scaunul pe care mi-l păstraseră în capul mesei.

· Nu plec. Nu mai gândi așa!

Aș fi vrut să-i vorbesc despre ce se întâmplase cu douăzeci de ani în urmă, părțile bune, părțile rele, părțile foarte bune și cele groaznice. Avea să fie suficient timp să spun toate lucrurile astea. Îmi doream să-l pun la curent, să-i mărturisesc tot, așa cum, la rândul meu, îmi doream să aflu totul despre el. Aș fi vrut să-i spun cum, zărindu-i dosul brațelor în ziua când sosise la noi, nu-mi dorisem decât să fiu înconjurat de ele și să i le simt pe mijlocul gol. Îi povestisem câte ceva din lucrurile astea în timp ce stăteam lungiți în pat cu câteva ceasuri bune mai devreme.

· Fuseseși într-o expediție arheologică în Sicilia, iar brațele tare erau nemaipomenit de bronzate, le-am remarcat prima oară în sufragerie – însă dosul brațelor era alb ca laptele și
străbătut de vinișoare, asemenea marmurei, și părea extraordinar de delicat. Îmi venea să-ți sărut pe rând fiecare braț și să ți-l ling.

· Chiar de pe vremea aceea?

· Chiar de pe vremea aceea. Acum vrei, te rog, să mă iei în brațe?

· Și vedem unde duce? mă întrebase și fusese bine că ne ținuserăm în brațe și nu făcuserăm și altceva în noaptea aceea.

Trebuie să-mi fi citit gândurile, fiindcă în momentul acela m- a cuprins pe după umeri, m-a tras spre el și, întorcându-se spre băiat, a spus:

· Fratele tău e un om minunat. Băiatul s-a uitat la noi.

· Găsești?

· Tu nu?

· Ba da.

Băiatul a zâmbit. Știa, cum știam și eu, și Oliver, că ironia era limba care se vorbea în casa asta.

Și atunci, din senin, băiatul a întrebat:

· Și tu ești un om bun?

Până și Oliver a fost mișcat și a simțit că i se taie răsuflarea. Copilul era copilul nostru. Noi doi știam. Iar taică-meu, care nu mai era printre noi, știa și el, știuse întotdeauna.

· Îți vine să crezi că farul din Antichitate se înălța în locul ăsta, că noi stăm la nici zece minute de mers de el?

Am mai rămas în Alexandria o noapte, apoi am pornit spre Napoli – darul pe care ni-l făcuserăm singuri sau, cum o numise Miranda, luna noastră de miere, înainte ca Oliver să înceapă cursurile la Sapienza, în Roma. Însă, pe când stăteam acolo,

admirând apusul și uitându-ne la familiile, la prietenii și lumea care se plimbau pe esplanadă, mi-a venit să-l întreb dacă își amintea momentul când stătuserăm pe o stâncă, într-o seară, privind în larg, înainte ca el să se întoarcă la New York. Da, își amintea, mi-a spus, firește că-și amintea. L-am întrebat dacă mai ținea minte nopțile pe care le petrecuserăm la Roma explorând orașul până la ore târzii. Da, nu uitase nici asta. Mă pregăteam să-i spun că excursia aceea îmi schimbase viața, nu doar fiindcă ne petrecuserăm zilele acelea împreună într-o libertate deplină, dar fiindcă Roma îmi îngăduise să gust viața de artist, după care tânjeam, dar nu știam că mi-e sortit s-o trăiesc. Ne-am îmbătat praștie, dar, chiar și așa, de-abia dacă am pus geană pe geană în prima noastră noapte petrecută la Roma. Și am cunoscut atâția poeți, artiști, redactori-șefi de ziar, actori. Însă în clipa aceea mi-a tăiat vorba:

· N-o să ne hrănim cu trecutul, așa-i? m-a întrebat în felul lui laconic, care îmi spunea că alunecasem pe un teritoriu care nu ascundea nici o promisiune în privința viitorului.

Nici că putea avea mai multă dreptate.

· A trebuit să rup multe legături și să iau hotărâri irevocabile, pentru care știu că o să plătesc scump, dar nu vreau să privesc înapoi. Eu am avut-o pe Micol, tu pe Michel, la fel cum eu am iubit un Elio mai tânăr, iar tu un Oliver mai tânăr. Datorită lor suntem cei de astăzi. Hai să nu ne prefacem că n-ar fi existat, dar refuz să privesc înapoi.

Mai devreme în ziua aceea merseserăm să vizităm casa lui Kavafis, situată pe ceea ce odinioară se numea rue Lepsius, mai târziu

redenumită rue Sharm el Sheikh, iar acum cunoscută sub numele de rue C.P. Kavafis. Ne-am amuzat la gândul schimbării
denumirii străzilor și al felului în care orașul, atât de implacabil de ambivalent de la începuturile întemeierii lui, cu vreo trei sute și ceva de ani înainte de Hristos, nu se putea decide cum să-și boteze propriile străzi.

Aici totul e stratificat, am remarcat eu. El n-a răspuns.
Ce m-a surprins de îndată ce am pus piciorul în apartamentul înăbușitor care fusese odinioară căminul marelui poet a fost să-l aud pe Oliver turuindu-i urarea de bun găsit îngrijitorului într-o greacă perfectă. În ce fel și când învățase greaca nouă? Și câte alte lucruri nu știam despre viața lui și câte nu știa el despre a mea? Urmase un curs intensiv, mi-a explicat, dar ce ajutase cu adevărat fusese anul sabatic pe care și-l petrecuse în Grecia, împreună cu soția și băieții. Copiii prinseseră limba cât ai zice pește, în vreme ce soția lui petrecea mult timp acasă, citind din frații Durrell pe o terasă însorită și reținând frânturi de greacă de la menajera lor, care nu vorbea o boabă englezește.

Apartamentul lui Kavafis, între timp transformat într-un muzeu ad-hoc, lăsa impresia de mohoreală și devălmășie, în ciuda ferestrelor deschise. Împrejurimile erau ele însele mohorâte. Lumina era neîndestulătoare când am intrat și, în afara unor zgomote care răzbăteau de jos, dinspre stradă, tăcerea mormântală din casă plutea apăsătoare peste mobila veche, sărăcăcioasă, cel mai probabil culeasă de prin cine știe ce depozit părăsit. Cu toate astea, apartamentul îmi evoca unul dintre poemele mele preferate din opera poetului, despre un fascicul de lumină de amiază care cade de-a curmezișul unui pat în care în tinerețe poetul dormea cu iubitul lui. Acum, revizitând incinta ani mai târziu, toată mobila a dispărut, patul
a dispărut, iar apartamentul a fost transformat într-un sediu de firmă. Însă nu a dat niciodată uitării raza aceea de soare care îi rămâne întipărită de-a pururi în amintire. Iubitul lui îi promisese că se întoarce într-o săptămână; însă nu s-a mai întors. Rezonam cu tristețea poetului. Arareori îți mai revii.

Amândoi am fost dezamăgiți de amestecul de fotografii ieftine, înfățișând un Kavafis fioros, ce împânzeau pereții. Pentru a marca vizita, am cumpărat un volum de poezii în greacă. Când ședeam unul

lângă altul într-o veche patiserie grecească, ce dădea spre golf, Oliver s-a apucat să-mi citească unul dintre poeme, mai întâi în greacă și pe urmă în propria-i traducere, la prima vedere. Nu-mi aminteam să mai fi citit poemul acela. Era despre o colonie grecească din Italia pe care grecii o numeau Poseidonia și care ulterior a fost redenumită Paistos de lucanieni și, mai târziu, Paestum de romani. În decursul secolelor și la multe generații după ce se așezaseră acolo, acești greci și-au uitat complet moștenirea greacă și limba, deprinzând în schimb obiceiuri italienești – cu excepția unei singure zile pe an, când, cu ocazia acelei aniversări ritualice, poseidonienii organizau un festival grecesc cu muzică grecească și ceremonialuri grecești, în încercarea de a evoca, pe cât puteau, obiceiurile uitate și limba străbunilor lor, dându-și seama, spre profunda lor mâhnire, că-și pierduseră splendida moștenire greacă și că nu se deosebeau cu nimic de barbarii pe care grecii erau deprinși să-i disprețuiască. La apusul soarelui în ziua cu pricina se cramponau de rămășițele identității lor grecești doar ca s-o vadă dispărând fără urmă înainte de răsărit.

În momentul acela, în timp ce ne mâncam prăjiturile, Oliver a avut revelația că, întocmai precum poseidonienii, puținii greci
alexandrini care mai existau astăzi – gazdele noastre, îngrijitorul de la muzeu, chelnerul matusalemic de la patiseria noastră, bărbatul care ne vânduse un ziar în limba engleză în dimineața aceea – dobândiseră tradiții noi, obiceiuri noi și vorbeau o limbă care părea învechită în comparație cu greaca ce se vorbea în zilele noastre pe continent.

Însă Oliver mi-a spus ceva ce n-o să uit niciodată: că în fiecare an, pe 17 noiembrie – ziua mea de naștere –, deși era căsătorit și tată a doi copii, avea să-și ia răgazul să-și amintească de poseidonianul din el și să se gândească la ce ar fi fost viața dacă am fi rămas împreună.

· Mă tem că începusem să-ți uit chipul, glasul, mirosul chiar, mi-a spus.

În timp, își găsise propriul loc ritualic nu departe de birou, care dădea spre un lac, unde zăbovea câteva clipe în ziua cu pricina ca să se gândească la viața noastră netrăită, a lui cu mine. Pelerinajul, cum i-ar fi spus taică-meu, nu dura niciodată prea mult și nu perturba nimic. Însă recent, a reluat el, și poate din pricină că în anul acela se afla în altă parte, și-a dat seama că lucrurile stăteau complet invers, că era poseidonian tot timpul anului, mai puțin în ziua respectivă, și că ispita

vremurilor apuse nu îl slăbise niciodată, că nu uitase nimic și nici nu voia să uite și, chiar dacă nu putea să scrie sau să telefoneze ca să vadă dacă nici eu nu uitasem nimic, chiar și așa, știa că, deși nici unul nu-l căuta pe celălalt, motivul era că nu ne despărțiserăm niciodată cu adevărat și că, oriunde ne-am fi aflat cu oricine am fi fost şi orice ne-ar fi stat în cale, atunci când va fi venit vremea, nu trebuia decât să mă caute.

- Și m-ai căutat.
- Și te-am căutat, a zis el.
- Mi-aș fi dorit ca tata să fie în viață astăzi.

Oliver s-a uitat la mine, o vreme a rămas tăcut, apoi a spus:

- Și eu, și eu.